

Sindssyge Forbrydere og Kriminalasyler.

Da Overlæge Lange i forrige Hæfte af dette Tidsskrift*) har underkendt min Bedømmelse af den meget omtalte Julius, tillader jeg mig at bede om Plads for en lille Bemærkning.

Det lægevidenskabelige Spørgsmaal kan ikke godt diskuteres her, men jeg er villig til at optage Diskussionen med Overlæge L. paa et andet Sted. Kun vilde jeg gerne fremhæve, at efter de Oplysninger, jeg har faaet fra Hr. Fængselsinspektør Grundtvig, var Julius paa Bøgildgaard flink i Skolen og havde ved Udskrivningen gode Skolekundskaber. I Fængslet har han til Tider skrevet ganske usammenhængende Vaas, men en Gang en ret velskrevet Levnedsbetegnelse, hvori han viser særdeles god Hukommelse for mange Oplevelser i sit Barndoms- og Ungdomsliv. Hans Lidelse er formentlig Dementia præcox, og denne Sygdom have talrige andre Forfattere set udvikle sig næsten umærkeligt.

A. Friedenreich.

*) Bd. XXV, Side 175 ff.

Virksomheden af de korte Frihedsstraffe.

Nærværende Undersøgelse er foretaget saaledes, at jeg har gennemgaaet de c. 4200 af Københavns Politi over de i Aarene 1891—95 straffede Mænd udfærdigede Generalia-blade (Straffekort), der velvillig have været stillede til min Raadighed; af disse har jeg imidlertid — for at holde Spørgs-maalet rent — til Bearbejdelse kun anvendt dem, der angik de i Tidsrummet dømte Mandspersoner, hvis 1ste Straf var en kort Frihedsstraf for egentlig kriminelle Forbrydelser*).

Der kan mod det benyttede Materiale indvendes, at Generaliablade ikke med Sikkerhed kunne paaregnes at give Oplysninger om de senere udenfor København idømte Straffe. I en stor Mængde Tilfælde indeholde de dog i Virkeligheden saadan Oplysning; de indeholde den særlig altid, naar vedkommende senere igen er straffet i København, og dette sidste gør navnlig Manglen mindre betydningsfuld, da sikkert en meget stor Del af de Folk, der 1ste Gang ere straffede i København og derefter blive professionelle Forbrydere, atter i Ny og Næ søge til Byen som det rigeste Operationsfelt.

*) Udeladte ere altsaa navnlig alle 1ste Gang: for Betleri og andre Politiforseelser dømte, med Legemsstraffe, for særlige militære Forseelser eller uden for Københavns Jurisdiktion straffede samt Udlændinge og Personer, der vides at være døde eller udvandrede. Medtagne ere derimod Personer, der tidligere have vedtaget Bøder, og senere Vedtagelse af Bøder er da heller ikke regnet som Tilbagefald.

Om end Materialet altsaa ikke er absolut uangribeligt, har det dog forekommet mig tilstrækkeligt til et Forsøg paa at give nogle Fingerpeg paa et Omraade, hvor man hidtil ikke har vidst noget som helst, men maattet lade sig nøje med det umiddelbare Indtryk af, at de omtalte Straffes Virkning var meget ringe, hvad man let kommer til at antage, fordi man over dem, der atter og atter vende tilbage, glemmer dem, der ikke vise sig mere.

Der vil tidligst om 6—7 Aar paa Grundlag af den i Henhold til Justitsministeriets Cirkulære af 11 December 1896 skete Omordning af vor Kriminalstatistik kunne gøres en tilsvarende Undersøgelse for hele Landet, altsaa baade sikrere og fyldigere, idet bl. a. Tallene ville blive 3—4 Gange saa store. Maaske ville dog nogle have Interesse af straks at erfare, hvad der alt nu kan oplyses paa det for Tiden bedste Grundlag.

Som det af nedenstaaende skematiske Oversigt fremgaar, er der i Tidsrummet 1891—95 i København i alt for 1ste Gang straffet 1060 Mandspersoner med korte Frihedsstraffe for egentlig kriminelle Forbrydelser. For de næsten 96 Procents Vedkommende bestod Straffen i Fængsel paa Vand og Brød, saa at Undersøgelsen altsaa praktisk set kommer til at dreje sig om denne Strafs Betydning.

Hovedresultatet er, at af de omhandlede 1060 Personer ere 286 eller 27 % atter senere straffede. Under Hensyn til det benyttede Materiales Beskaffenhed, hvorfor der i Indledningen er gjort Rede, maa dog dette Tal forhøjes noget. —

Af Momenter, der spille en Rolle ved Tilbagefaldet, skal først omtales Forbrydelsens Art, og det ses da,

I. Alder ved 1ste Straf.										II. 1ste Forbrydelse.										III. 1ste Straf.									
		Under 20 Aar*)		20—30 Aar		30—40 Aar		40—50 Aar		Over 50 Aar		Mod offentlig Myndighed og Orden (Kap.12)		Mod Sædeligheden (Kap. 16)		Vold (Kap. 18)		**) Berigelsesforbrydelser (Kap. 23—26)		Andre eller blandede Forbrydelser		Fængsel paa Vand og Brød		Fængsel paa sædvanlig Fængselkost		Simpelt Fængsel		I alt	
		An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.	An-tal	pCt.
Straffede		232	21,9	463	43,7	211	19,9	108	10,2	46	4,3	37	3,5	81	7,7	48	4,5	829	78,2	65	6,1	1013	95,6	37	3,5	10	0,9	1060	
Tilbage-faldne		82	35,3	133	28,7	47	22,2	18	16,7	6	13,0	11	29,7	9	11,1	3	6,3	252	30,4	11	16,9	270	26,7	13	35,1	3	30,0	286	27

*) De Personer under 18 Aar, der ere straffede med korte Frihedsstraffe, ere for faa i Antal (26) til at optages i en særlig Klasse.

**) Herunder medregnet Falsk i Forbindelse med Tyveri eller Bedrageri.

IV. Senere straffede												V. Senere straffede Gange												VI. Senere straffede med													
inden 1 Aar		inden 2 Aar		inden 3 Aar		inden 4 Aar		inden 5 Aar		efter 5 Aar		1		2		3		4		5		over 5		Korte Frihedsstraffe		Tvangsarbejde		Strafarbejde		Korte Frihedsstraffe og Tvangsarbejde		Korte Frihedsstraffe og Strafarbejde		Tvangsarbejde og Strafarbejde		Alle tre Strafarter	
Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.
122	42,7	48	16,8	34	11,9	23	8,0	16	5,6	43	15,0	133	46,5	58	20,3	31	10,8	16	5,6	11	3,9	37	12,9	128	44,8	14	4,9	28	9,8	27	9,4	50	17,5	7	2,4	32	11,2

at Berigelsesforbrydelserne, der har udgjort 78 % af samtlige Forbrydelser, ogsaa frembyde den højeste Tilbagefaldsprocent (30)*). Hermed menes dog ikke — saa lidt som hvor der ellers her tales om Tilbagefald — at disse alle atter ere straffede for lignende Forbrydelser, men kun at de overhovedet senere ere straffede. Hvorledes Tilbagefaldet i øvrigt har stillet sig ved Berigelsesforbrydelserne, ses af nedenstaaende Oversigt:

1ste Gang straffede for Berigelses- forbrydelser	Heraf senere straffede					I alt
	Ogsaa for andre Forbrydelser	Kun for Berigelsesforbrydelser			Andre eller blandede Berigelses- forbrydelser	
		Altid Tyveri, Hæleri eller Ran	Altid Bedrageri			
829	126	59	7	60	252	

Af de tilbagefaldne Berigelsesforbrydere har altsaa kun de halve stadig holdt sig til denne Forbrydelsesart, og af disse har atter ikke engang Halvdelen stadig holdt sig til den fra først af valgte Specialitet inden for Berigelsesforbrydelserne. Det lovstridige Sindelag synes herefter ikke at være saa specielt udformet, at Gentagelsesstraffe bør være strengt knyttede til Berigelsesforbrydelser, end sige til bestemte Underarter deraf, saaledes som Tilfældet er i vor Straffelov. At det just skulde være dennes Gentagelsesstraffe for Tyveri, Ran og Hæleri, der faa Folk til efter en stor Maalestok at glide over i andre Berigelsesforbrydelser, synes nemlig i og for sig lidet rimeligt og bliver endnu mere uantageligt, naar man ser, at Halvdelen af de tilbagefaldne, oprindelige Berigelsesforbrydere senere gaa over til ogsaa at begaa andre Forbrydelser, hvad de ikke behøvede for at fri sig for Gentagelsesstraf.

*) Decimaler ere udeladte i Teksten.

Betragtning af de tilbagefaldnes Alder viser, at Tilbagefaldsprocenten er forholdsvis desto større, jo yngre vedkommende har været, da han første Gang blev straffet:

Under 20 Aar.....	35 %
20—30 -	29 -
30—40 -	22 -
40—50 -	17 -
over 50 -	13 -

Man har længe vidst, at de unge give et ganske uforholdsmæssigt Bidrag af Forbrydere; det ses her, at dette ikke alene skyldes den yngre Alders større Lethed til overhovedet at begive sig uden for Lovens Grund, men tillige dens ringere Modtagelighed for den i Straffen liggende Advarsel.

Man vil mod denne Slutning let indvende, at de yngres større Tilbagefaldsprocent selvfølgelig ligger i, at disse have længere Tid at falde tilbage i end de ældre. Dette spiller dog en ganske forsvindende Rolle. Dels er nemlig — som i Indledningen bemærket — alle de, der vides at være døde, slet ikke medtagne, og dels ses det af Tabel 4, at de 85 % af de tilbagefaldne falde inden 5 Aar, inden for hvilket Tidsrum Levesandsynligheden*) ikke er saa forskellig i de Aldersklasser, hvorom det drejer sig, at det kan have nogen nævneværdig Indflydelse.

Tilbagefaldets Hurtighed i Forhold til den lidte Straf stiller sig saaledes:

Inden 1 Aar	43 %
- 2 -	59 -
- 3 -	71 -
- 4 -	79 -
- 5 -	85 -
efter 5 -	15 -

*) Af 1000 i hver Aldersklasse levende Mandspersoner i København døde inden 5 Aar ifølge Beregning for 1880—89: 15—20 Aar: 25. 20—30 Aar: 40. 30—40 Aar: 55. 40—50 Aar: 85. 50—60 Aar: 155.

Dette har Interesse for Fastsættelse af Tidsfristen ved betingede Straffedomme. Denne er i den norske Lov af 2 Maj 1894 og i det derefter skrevne danske Forslag sat til 3 Aar; i Frankrig, Kanton Wallis og Tessin er den 5 Aar, i Luxembourg 5 Aar for kriminelle Forbrydelser, 3 Aar for Politiforseelser, i Belgien, Portugal, Bayern, Kanton Genf og Waadt fakultativ indtil 5 Aar. Intetsteds uden for Norge er altsaa, saa vidt vides, Fristen i al Almindelighed saa kort som 3 Aar, og de her givne Oplysninger tyde ogsaa paa, at den bør være længere, maaske helst fakultativ indtil 5 Aar; man vil da bl. a. kunne tage Hensyn til, om vedkommendes Alder disponerer mere eller mindre til Tilbagefald.

Hyppigheden af Tilbagefaldene hos de enkelte Personer er naturligvis meget forskellig. Senere straffet er af de tilbagefaldne:

1 Gang.....	46 %
2 -	20 -
3 -	11 -
4 -	6 -
5 -	4 -
over 5 -	13 -

Særlig under Hensyn til vor Straffelovs Regel om, at 3die Gang begaaet Tyveri i Almindelighed medfører Straf-arbejde, kan det sikkert siges, at den 3die Straf er et ret afgørende Punkt, der, som det vil ses, er naaet af 54 % af de tilbagefaldne, idet saa mange ere straffede 3 Gange eller mere.

Hvad Størrelsen af de senere lidte Straffe angaar, ses det af Tabel 6, at 45 % overhovedet ikke komme videre end til korte Frihedsstraffe, 14 % ikke videre end til korte Frihedsstraffe og Tvangsarbejde, medens 41 % senere dømmes til Strafarbejde.

Disse vel stemmende Resultater, at 54 % af de tilbagefaldne i alt ere straffede 3 Gange eller mere, og at 41 %

af dem senere dømmes til Strafarbejde, synes at tyde stærkt paa, at henimod Halvdelen af dem, der overhovedet falde tilbage efter 1ste Straf, senere gaa over til den egentlige Forbryderklasse. —

Det blev ovenfor vist, at Tilbagefaldsprocenten er størst for Aldersklassen under 20 Aar og derefter aftager gradvis i de højere Aldersklasser.

Det ligger nær at undersøge, om et tilsvarende Forhold lader sig paavise ogsaa med Hensyn til Tilbagefaldenes Hurtighed, Hyppighed og Grovhed. For ikke at faa alt for smaa Tal maa man imidlertid i saa Henseende lade sig nøje med kun at skelne mellem de tilbagefaldne, der ved 1ste Straf vare under, og dem, der vare over 20 Aar, og der ses da ogsaa mellem disse at være en kendelig Forskel i de omtalte Retninger:

	Tilbagefaldne inden 1 Aar.	I alt straffet 3 Gange eller mere.	Senere dømt til Strafarbejde.
Under 20 Aar ..	48 %	60 %	55 %
Over 20 Aar ...	41 -	51 -	32 -

Vil man herefter forsøge at stille Horoskopet for dem, der 1ste Gang straffes med korte Frihedsstraffe, kommer det i store Træk til at se saaledes ud: $\frac{2}{3}$ af dem straffes ikke oftere, $\frac{1}{6}$ af dem blive senere straffede et Par Gange, væsentlig kun med korte Frihedsstraffe og Tvangsarbejde, medens $\frac{1}{6}$ blive straffede oftere, navnlig ogsaa med Strafarbejde, og gaa over til den egentlige Forbryderklasse. Jo tidligere Fald, des større Sandsynlighed for hurtige, hyppige og grove Tilbagefald.

Om disse Straffens Resultater skulle kaldes gode eller daarlige, lader sig naturligvis ikke afgøre absolut, men kun ved Sammenligning med Resultaterne af andre kendte Straffemaader, specielt Strafarbejde; hertil savnes imidlertid foreløbig det fornødne Materiale.

Man ved vel fra Strafanstaltens Statistik, at c. $\frac{1}{3}$ af de Mænd, der i det hele anses med Strafarbejde, senere

dømmes til samme Straffart, men man ved ikke, i hvilket Omfang de senere straffes med andre Straffe, og navnlig heller ikke det vigtigste: hvorledes denne Straf virker paa det hidtil af al Straf uberørte Individ*).

Saa meget kan dog siges, at Kendsgerningerne langt fra give nogen Støtte for den overdrevne Mistillid til al Strafs Betydning overhovedet, som for Tiden er paa Mode

*) Over de i det omhandlede Tidsrum med Strafarbejde som 1ste Straf anseede Mænd hidsættes her en lidt mere summarisk, men i øvrigt efter de i Indledningen angivne Principper udarbejdet Oversigt; forbigaaede ere de faa, efter hvis Løsladelse der ikke er forløbet mindst 5 Aar. De smaa Tal tillade naturligvis slet ingen Slutninger; kuriøs er dog Overensstemmelsen paa adskillige Punkter (jfr. f. Eks. Side 6 og 8):

	Under 20 Aar		20—30 Aar		30—40 Aar		40—50 Aar		Over 50 Aar		I alt
	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	
Straffede	45	26.7	82	48.5	22	13.0	14	8.2	6	3.6	169
Tilbagefaldne..	19	42.2	18	22.0	4	18.2	2	14.3	1	25.4	Antal 43 pCt. 25.4

Senere straffet				Senere straffet Gange								Senere straffet med			
inden 1 Aar		inden 2 Aar		inden 3 Aar		efter 3 Aar		1	2	3	over 3	korte Straffe og Tvangsarbejde		Strafarbejde	
Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.	Antal	pCt.
18	41.0	12	27.0	9	20.0	4	9.3	19	44.2	7	16.3	6	14.0	11	25.3
												20	46.5	23	53.5

	Tilbagefaldne inden 1 Aar.	I alt straffet 3 Gange eller mere.	Senere dømt til Strafarbejde.
Under 20 Aar.	53 %	68 %	68 %
Over 20 Aar..	33 %	46 %	42 %

og endog har ladet et københavnsk Dagblad dogmatisk fastslaa, »at Fængselsstraf kun virker til Fordærv«.

Det er naturligvis højest sandsynligt, at Samfundets Reaktion mod Forbrydelsen i Tiderne vil antage andre Former end nu, og at navnlig Præventionen vil træde mere og mere i Forgrunden, men at Straffen i en overskuelig Fremtid skulde kunne undværes eller et radikalt Brud med Grundprincipperne for dens Udførelsesmaade snart kunne ventes, er et ikke ganske uskadeligt Fantasteri, bl. a. fordi al Reformiver dør, naar man venter Revolutionen i den nærmeste Fremtid.

S. Grundtvig.

Nogle Sammenligninger mellem Norge og Danmark med Hensyn til Forsorgen for vanrøgtede og van- artede Børn.

Ved Overretsassessor Brun,
Formand for Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse.

I Norge vedtoges i Juni 1896 en Lov om Behandling af forsømte Børn, og denne Lov, om hvis Indhold nærmere er oplyst i dette Tidsskrifts Bind XX, S. 103 ff., befaledes sat i Kraft fra 1. Septbr. s. A. ved kgl. Resolution af 9. Juni 1900. Den hviler i de fleste væsentlige Punkter paa samme Principper som det Forslag, den saakaldte Børnekommission hernede fremkom med i sin i 1895 afgivne Betænkning, og som laa til Grund for det i Rigsdagssamlingen 1900—1901 fremsatte Forslag til Lov om Opdragelsesforanstaltninger for vanrøgtede, vanartede og forbryderske Børn. Vel lykkedes det ikke inden Samlingens Slutning at fremme dette Forslag længere end til, at vedkommende Landstingsudvalg afgav en Beretning, men fra alle i Sagen interesseredes Side haabes der stadig paa, at Sagen ikke skal være endt dermed. I ethvert Tilfælde har den nuværende Justitsminister i Efteraaret 1901 i Folketinget udtalt, at Lovforanstaltninger i saa Henseende laa ham stærkt paa Sinde, og en lignende Udtalelse er atter fremkommen i Aar.

Da Forholdene paa heromhandlede Omraade i Norge og Danmark i saa mange Punkter ere temmelig ens, kan det formentlig have nogen Interesse at se, hvorledes den ovennævnte nye Lov virker i Norge. Der viser sig dog straks her en væsentlig Forskel fra Danmark. Man savner i alt væsentligt i Norge det Grundlag, som det private Initiativ har skabt her i Landet. Vi staa for saa vidt langt bedre rustede, end Norge i 1900 stod til at tage imod en saadan Lov; men vi trænge ogsaa derfor paa en Maade mere til Loven, idet de Organisationer, som her arbejde med vanartede Børns Opdragelse, stadig i deres Virksomhed støde paa Hindringer, som Loven skulde tjene til at fjerne. Betegnende for den paa pegede Forskel hedder det i en i 1902 offentliggjort norsk Rejseberetning fra en Førstelærer ved Opdragelsesanstalten Toftegave paa Helgøen i Mjøsen: »Vi savner paa dette felt helt et organiseret, frivilligt arbejde til støtte for bestræbelserne fra det offentliges side. Dette forhold bereder arbejdet store vanskeligheder, fordyrer det i høj grad og hindrer en fuld gennemførelse af lovens bestemmelser om familieopdragelse og prøveudskrivning« . . . »Vi har det forud for Danskerne, at staten hos os har gjort meget mere for vanartede børn end i Danmark; men vi savner helt det organiserede, frivillige arbejde, som baade der og i andre lande (der sigtes herved navnlig til England og Svejts) har bragt saa storartede resultater.« Det organiserede, frivillige Arbejde her i Landet, som der hentydes til, er »De danske Plejehjemsforeninger«, som ifølge deres sidste Aarsberetning ved Udgangen af 1901 havde over 1600 Børn under Opdragelse, hvortil der i 1901 var anvendt ca. 135,000 Kr. Det for København virkende Led heraf er Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse, der i alt har antaget sig ca. 2200 Børn og for Tiden har mellem 4 og 500 Børn under Opdragelse og en Aarsindtægt af henved 40,000 Kr. Endvidere sigtes der til den for hele Landet virkende: »Kristelig Forening til vildfarende Børns Redning«,

der for 1901 havde en Aarsindtægt af ca. 40,000 Kr. og i de Aar, den har virket, i alt har antaget sig 500 Børn. Dernæst maa nævnes »Dansk Børnehjemsforening«, der omfatter omtrent alle danske Børnehjem og Anstalter til Opdragelse af vanskelige Børn, og som er organiseret under en Bestyrelse med fælles Vedtægter. Der staar tilsammen ca. 250,000 Kr. til Raadighed for alle de ovennævnte Organisationer til Hjælp ved Opdragelsen af vanartede og vanrøgtede Børn, og af disse Midler ydede Staten i 1901 til Plejehjemsforeningerne 13,000 Kr., til kristelig Forening 5000 Kr. og til Børnehjem og Anstalter ca. 50,000 Kr. Samtlige disse Organisationer have derhos dannet et Fællesraad, bestaaende af Formændene for hver enkelt af Organisationerne, til Varetagelse af fælles Interesser og Ordning af, hvad Samarbejde der findes ønskeligt. Da hver af Organisationerne have deres Afdelinger over hele Landet, kan det i Virkeligheden siges, at der overalt i Landet findes et godt Hjælpemiddel for den Del af Forsorgen, der bestaar i at skaffe Pladser, naar det er nødvendigt at fjerne Børnene fra de naturlige Hjem, og Pengemidler til at betale for dem her: Naturligvis mangler der endnu meget i, at det tør siges, at der er Pengemidler nok til, at der kan betales for hvert Barn, der bør fjernes; men hensigtsmæssige Rammer ere lagte, og der findes i hvert Amt tilstrækkelig mange Mænd og Kvinder, som staa beredte til at gennemføre Anbringelsen og skaffe tilstrækkelig mange gode Plejehjem. Ogsaa tør det siges, at der er nogenlunde tilstrækkelig Plads for ukonfirmerede Børn i de til Organisationerne hørende Børnehjem og Anstalter, der alle — med Undtagelse af Bøgildgaard — ere i privat Eje. — De Hjælpe midler, der maa bruges, naar det ikke er nødvendigt at fjerne Børnene fra Hjemmet, nemlig Friskolebørnsasyler og lign., som f. Eks. Foreningen af 7. Septbr. 1898 til Støtte for faderløs Ungdom, virke ganske vist væsentligt kun til bedste for København, men der arbejdes nu paa Initiativ af de danske Plejehjemsforeningers energiske For-

mand, Sognepræst Kaae i Kværndrup, stærkt paa at skabe Selskaber til Børnenes Vel rundt om i Byerne, hvor denne Side af Forsorgen da tages op, og det er allerede i en Række Byer lykkedes at danne saadanne Selskaber.

Vende vi os nu til Norge, kan man efter den ovenfor gengivne Klage ikke vente at finde noget tilsvarende dér paa den private Godgørenheds Omraade. Der findes i Kristiania enkelte fortræffelige Institutioner, som en Anstalt for »Hjemløs Ungdom«, hvor Bygning m. m. er skænket af en Dame, og hvor Driftsudgifterne, ca. 27,000 Kr. aarligt, afholdes væsentlig ved private Bidrag plus 12,000 Kr. fra »Samlaget«, d: det Selskab, som har Eneret til at have Udschenkning af spirituøse Drikke; endvidere findes der Arbejdsstuer, opretholdte ved privat Godgørenhed, ifølge Beretningen for 1901 i alt rummende over 1300 Børn af begge Køn og med et Budget paa henad 15,000 Kr. Derhos findes der i enkelte af de større Byer Institutioner og Foreninger af her omhandlede Art, men kun af ringe Omfang og med smaa Pengemidler. Hvad der navnlig mangler er et organiseret Arbejde, hvorved der overalt haves en Stab af private Hjælpere, som kunne skaffe gode Plejehjem til de Børn, der maa fjernes fra Hjemmene, og de dertil fornødne Pengemidler. Man forstaar for øvrigt nok, at Norge, i alt Fald ikke for Tiden, frembyder nogen videre gunstig Jordbund for Godgørenheden. Skatterne ere, som maaske bekendt, meget høje. Under et Besøg, jeg i Sommerferien aflagde i Norge for at gøre mig bekendt med den ovenfor omtalte norske Løvs Virkemaade, fortalte saaledes en Mand, der var Værge for en ung Dame, at hun i Skat til Stat og Kommune aarligt betalte 2400 Kr. af en Renteindtægt paa 10,000 Kr. om Aaret, og en Direktør i en Forsikringsanstalt erklærede, at han i Aar til Kristiania Kommune skulde betale $13\frac{1}{2}\%$ i Skat — foruden en Ekstra-Forsvarsskat til Staten af 4% . Saadanne Skatteydere ere næppe meget tilbøjelige til en Ekstra-Selvbeskatning til privat Godgørenhed. Landets Udstrækning skaber

ogsaa ganske andre Vanskeligheder end hernede for et saadant organiseret Samarbejde. I de danske Plejehjemsforeninger holde vi mindst én Gang aarligt Møde i Fredericia eller Odense for alle Formændene for de forskellige amts- eller byvis organiserede Afdelinger. Til et Møde, som plejer at begynde hen paa Eftermiddagen, behøver ingen af os at tage hjemme fra før samme Morgen, og alle kunne vi endnu næste Nat efter Mødet, der plejer at vare noget ud paa Natten, atter sove i vor egen Seng. Et Barn, som afsendes herfra om Aftenen med Dampskibet, er inden næste Middag i sit nye Hjem, paa f. Eks. Tornby Strand, Nordvest for Hjørring. Men saa er derhos Kulturen hernede med vore smaa Afstande fra de forskellige Civilisationscentre og vor stærke Avislæsning trængt ganske anderledes ud til Menigmand end i Norge. Jeg er vis paa ikke at tage fejl i, at det for saare mange af vore Plejehjem ikke blot er et Pengespørgsmaal, men ogsaa et Udslag af god Samfundsfølelse og Trang til at gøre godt, der aabner Hjemmet for de Børn, der betros dem. Men en saadan Følelse er endnu ikke trængt ned i de samme Lag i Norge — efter hvad man fra mange Sider meddelte mig. Og man tænke sig blot et Møde, f. Eks. i Trondhjem, af delegerede fra forskellige Foreninger i Landets Amter, hvor de enkelte maatte være ugevis fra Hjemmet, eller en Anbringelse ved Nordkap af et Barn fra Kristiania. Men er Fordelen saaledes paa Danmarks Side, naar der spørges om det private Initiativs Betydning til Bedste for vanartede og vanrøgtede Børn, staar Sagen helt anderledes, naar Talen er om Statens Forsorg for saadanne Børn. Der ere vi nogle rene Sinkere imod Nordmændene. Vi, der nu engang hernede trække Læsset med disse vanskelige Børns Opdragelse, have tit nok klaget os over, at vi ikke have en Anstalt for ca. 15—18aarige unge Mennesker af begge Køn at falde tilbage paa. Den, der ved den ene Lejlighed efter den anden selv har oplevet det ydmygende og haabløse i at være ganske uden noget Hjælpemiddel over for

disse unge Fyre, naar de Gang paa Gang løbe fra de Pladser, i hvilke man anbringer dem, efter at det endelig er lykkedes at føre Opdragelsen igennem til Konfirmationen — han kan til fulde vurdere, hvilken Betydning saadanne Anstalter have. Jeg drister mig til at sige, at for hver en, som det vil være nødvendigt at anbringe dersteds, vil en saadan Anstalt gavne over for 2 andre ved sin blotte Tilstedeværelse. Man kan da faa Hold paa dem, alene ved at kunne sige: »Bliver du ikke denne Gang, hvor du bliver sat, kommer du paa Anstalten.« Men ogsaa som et Supplement til Straffen eller et Middel i Stedet for Straf, trænge vi i høj Grad til en saadan Anstalt. Det var naturligvis derfor af særdeles stor Interesse for mig at se, hvorledes man i Norge havde løst denne Opgave. Enhver, der i de senere Aar har sejlet op ad Kristiania Fjord, har sikkert bemærket de imponerende Bygninger med Taarn og Spir, der krone Øen Bastøs Ryg, beliggende et lille Stykke oppe i Fjorden, lige over for Moss og Horten. Dette er et saadant Opdragelsessted for »Gutter« fra ca. 13 Aars Alderen til det 20. Aar, og benævnes Skolehjem af strengere Art. Det er beregnet paa at kunne tage i alt 180 saadanne Gutter fra hele Landet. Bastø er ca. 3 Kilometer (en lille halv Mil) lang og fra 1 til 1½ Kilometer bred. Øen ligner paa Afstand et Stykke Hvalfiskeryg med dennes hvælvede Form. Den er til Dels skovbevokset, Resten Agerjord af mindre god Kvalitet med Klippen stikkende igennem forskellige Steder. Øen danner en Verden for sig; thi der findes ikke et Menneske paa Øen, som ikke hører til Anstalten. Øen ejedes af 7 Gaardbrugere og købtes af Staten for ca. 90,000 Kr. Dens Beliggenhed med en halv Mil til Kristiania Fjords vestlige Bred og ca. 1 Mil til dens østlige, var paa engang fuldstændig isoleret, og Adgangen dertil forholdsvis let, enten med Dampskib til Horten eller med Jernbane til Moss. Jeg kom sejlen-
de med Dampskib til Horten fra Kristiania, og da vi stod paa Hortens Dampskibsbro, saa vi en helt orlogsmæssigt ud-

seende Baad for 10 kraftige Rorgængerers Aareslag komme pilende hen imod os. Det var Baaden fra Bastø, ført af Vagtmesteren og roet af 10 af Gutterne i sirlige blaa Matrosdragter med hvide Bukser. Med de raske Rorfolk tilbage lagde Formanden for Værgeraadet i Kristiania, med hvem jeg besøgte Anstalten, og jeg hurtigt den lille halve Mil over til Øen, hvor de store Bygninger nu traadte mere ud fra hinanden, og hvor der nede ved Landgangsbroen laa ligesom et lille Fiskerleje for sig selv. Det var nogle af Bygningerne fra de tidligere Gaardbrug, som beboedes af forskellige af de mange Funktionærer, Anstalten kræver. Vi besøgte saaledes »Agronomen«, det vil sige den Mand, der forestaar Anstaltens Landvæsen, og som her havde en lille hyggelig Bolig, hvor man tænkte sig hensat i en Sømands Hjem, med smilende Udsigt over Søen, men hvor Nordenvinden rigtignok, efter hvad der sagdes, ogsaa artigt kunde husere om Vinteren. Ad en bred, ny anlagt Vej begav vi os derpaa op til »Anstalten« selv. Princippet for dennes Anlæg var: Fælles Skole og Spisning samt fælles legemligt Arbejde, men det øvrige af Gutternes Liv særskilt, i mindre Samfund. Fællesskabet repræsenteredes, ydre set, af en Række meget anseelige Bygninger, der dannede den vestre, nordre og østre Side af en stor, mod Syd aaben Gaardsplads, der dog ogsaa mod Nord havde betydeligt aabent Rum mellem Bygningerne. Pladsen, der var dels græsbevokset, dels grusbelagt, paatænkte at skulle delvis beplantes, hvad dog havde været et Stridsspørgsmaal, idet Ønsket om den Hygge, nogen Beplantning vilde give, stod over for Hensynet til det hensigtsmæssige i at have en let overskuelig Plads. Gaardspladsens nordvestre Hjørne dannedes af 2, under en ret Vinkel sammenbyggede Huse, hvor et svært firkantet Taarn med Spir udgjorde Vinklens Hjørne. Fløjen mod Nord var indrettet til Gymnastiksal og forskellige Økonomien vedrørende Rum: til Lapning, Stopning, Opbevaring af Tøj o. s. v. Vestre Del af Vinkelbygningen havde i Stueetagen 3 store, lyse og luftige Skole-

stuer og Bibliotek, medens hele 1. Sal indtoges af en stor, kirkelignende Forsamlings- og Andagtssal. I en 20—30 Alens Afstand derfra laa, ligeledes i Retning Nord og Syd, den egentlige Økonomibygning med det store Dampkøkken i Stuen, og ved Siden deraf en mægtig Spisesal til »Gutterne«, med lange Borde, belagte med Marmorplader, og en mindre Spisesal til Tjenestepersonalet. Paa 1. Sal boede Vagtmesteren og forskellige af Tjenestepersonalet, hvorhos der for Tiden i nogle store Sale var en hel Lejlighed for os Gæster; disse Rum skulle dog efterhaanden, som Anstalten faar fuld Brug for alle Rum, kunne inddrages til Benyttelse for Gutterne. I Kælderen er derhos Vadskeri, Varmeapparat, Elektricitetsværk og forskellige for en saa stor Økonomi nødvendige Rum. Alle disse Bygninger vare solide, grundmurede og Taget skiferbeklædt. Det sydvestlige Hjørne dannedes af Forstanderens af Træ byggede, rummelige og pyntelige Bolig i Villastil. Det nordøstlige Hjørne bestod af en noget lavere, i Vinkelform holdt Bygning, indeholdende en Række Værksteder, nemlig for Snedkere, Malere, Skræddere og Skomagere, hvor de unge Fyre oplærtes i det af disse Haandværk, de havde Lyst og Haandelag til. For Tiden beskæftigedes ogsaa en Del af dem med Bygningsarbejde, idet der foruden de 3 Hjem, jeg nedenfor skal tale om, opførtes et fjerde Hjem. Hele den østre Side af Gaardspladsen optoges af en mægtig Fjøs-Bygning, med Stuen til Dels af Grundmur, og den øvrige Del og hele 1. Etage af rødmalet Træ, saaledes som man overalt i Norge ser Fjøsbygningen. Foruden Lade og Lo var der i Fjøsbygningen Plads til ca. 50 Køer, og den sydlige Ende af Bygningen indtoges af en ret pragtfuld Møddingehal, med elektrisk Lys i Loftet midt over Møddingen — saa gik der ikke noget af den kostbare Gødning til Spilde. Vinkelret paa Fjøset laa endelig i det sydøstre Hjørne en mindre Bygning med Stald til 7 à 8 Heste, Vognport m. m. Svinehus mindes jeg derimod ikke at have set.

Gutterne besørge naturligvis selv under Agronomens Ledelse Jordens Drift, dog at der havdes en Kvægrøgter og 3 Gaardskarle til Hjælp. Der var et rigt Felt for deres Arbejdskraft her, da Anstalten overtog Jorden i stærkt for sømt og udpint Stand og Skoven var ret forhugget og trængte til megen Efterplantning; ca. 1200 af Øens 2000 Maal (3 à 400 Tdr. Land) var Skov, det meste af Resten opdyrket Mark. Endelig hjalp Gutterne ogsaa til ved Havearbejdet, og det var Tanken, at den, der ledede dette, om Vinteren, hvor det kneb med at skaffe Friluftsarbejde, skulde undervise Gutterne i Børstenbinderi og Maattefletning. Som berørt er Anstalten beregnet paa, at Gutterne skulde leve den øvrige Del af deres Liv her i mindre Hjem, idet man har ment, at man ved at lade dem tilbringe deres øvrige Tid og navnlig Fritiden sammen vilde udsætte dem for alt for megen indbyrdes aandelig Smittefare. Fornøden Paavirkning paa hver enkelt vil jo derhos lettere kunne ske og deres Natur læres nøjere at kende, naar de i øvrigt levede i mindre Grupper. Ud fra denne Tanke var der bygget 3 mindre Hjem, lignende mellemstore Villaer, betegnede med A, B og C, og beliggende i vel en 5 à 600 Skridts Afstand fra det ovenfor beskrevne store Bygningskompleks. Hvert Hjem laa ganske hyggeligt i lidt Skov med Have omkring; et fjerde lignende Hjem var under Bygning, og det paatænkte efterhaanden at opføre 2 Hjem endnu, saa at det store Bygningskompleks laa ligesom i Centrum, med disse 6 Hjem i en Kres udenom, hvert med sine ca. 30 Gutter, der havde deres Sovesale ovenpaa og i Stuen deres daglige Opholdsrum. Desuden var der i Stuen indrettet Bolig for Bestyreren af paagældende Hjem med Familie. Bestyrerne af disse Hjem vare Lærere, som tillige deltog i Undervisningen i Skolen. Den ene Lærer, Gymnastiklæreren, var Sergent og var under vort Besøg »paa Moen« — vi vilde sige »laa i Lejr«. Staten er aabenbart i Norge ret rundhaandet mod sine Embeds- og Bestillingsmænd, thi naar Sergenten var paa

Moen, fik han særlig Lønning som Sergent, men hævede desuagtet fuld Gage som Lærer og Funktionær paa Bastø, og Staten bevilgede desuden et særligt Konstitutionshonorar for hans Stedfortræder. I de omtalte Hjem tilbringe de unge Fyre, foruden Natteopholdet, deres Fritid, hvor om Sommeren navnlig Dyrkningen af det Stykke Jord, hver Gut har — ligesom vi kende det fra vore Dreng-Anstalter — stærkt optager dem; paa Saafrø spare de i hvert Fald ikke.

I Hjemmet A var der Plads for de af Gutterne, der ansaas for de værste, og i deres 2 Sovesale stode Sengene ikke, som vi kende det hos os, frit rundt om paa Gulvet, men Soverummet havde midt paa Gulvet 15 smaa, med Jernstænger afgitrede Rum, hver indeholdende en Seng. Tremmedørene for disse Rum aflaaedes 5 og 5 ad Gangen ved en Mekanisme, saaledes at Opsynet f. Eks. i Tilfælde af Ildebrand med én Bevægelse aabnede for hvert af disse 3 Sæt Døre. Det var efter amerikansk Mønster, og ikke blot Undvigelsesforsøg tilsigtedes forhindrede herved, men ogsaa Sammenrottelse om Natten samt indbyrdes seksuelle Misbrug. Man forsikrede mig, at Fyrene satte Pris paa deres »eget Værelse«, som de kaldte det. Vist er det, at de fleste havde pyntet op paa det bedste med Billeder og lignende paa de 2 Bundsider af »Værelsets« Vægge, der vare hele Flader. Undvigelser fra Øen forbød sig i øvrigt saa temmelig paa Grund af Beliggenheden, og havde ogsaa kun et Par ganske enkelte Gange været forsøgt. Belysningen skete for Tiden ved Petroleum, men det paatænkte at udvide Hovedkomplekssets Elektricitetsbelysning til hvert enkelt »Hjem«, hvad der mentes, foruden den ringere Brandfare, at kunne give ringere Belysningsudgifter. Der var naturligvis Telefonforbindelse mellem Hovedkomplekset og hvert af »Hjemmene«. Paa Øens højst liggende Parti fandtes et mægtigt Vandreservoir dannet, hvorfra Vandet havde et tilstrækkeligt Tryk til at kunne ledes op i alle Bygningerne.

I Spidsen for Anstalten staar en Forstander, som desværre var borte under mit Besøg, men som skal være, som man sagde, »en nordlandsk Kæmpe«, med en heldig Blanding af overlegen Intelligens og Hjerte. Hans Gage var 3500 Kr. aarlig, foruden frit Hus, Lys og Brænde; han havde derhos egen Husholdning, og man kunde ikke lade være at tænke paa, at det rigtignok maatte være ulige behageligere at være Fru Forstanderinde dér, uden Ansvar for og Arbejde med Anstaltens Økonomi, hvad vi ikke kende hos os. Men rigtignok saa ogsaa uden den Betydning, som f. Eks. Fru Budde har haft for Holsteinsminde i sin Tid og nu for Himmelbjerggaarden. Der tilstaas derhos Forstanderen, som havde fungeret siden 1. Okt. 1899, et personligt Lønningstillæg af 400 Kr. fra 1. April 1903 at regne. Som man vil se, er det, sammenlignet med, hvad der her i Danmark ydes i lignende Stillinger, gode Vilkaar, der bydes Forstanderen. Men det er jo ogsaa en ansvarsfuld og meget opslidende Gerning, og der kræves en overlegen Personlighed for at kunne faa dette ret forskelligartede Maskineri paatrykt et nogenlunde ensartet Stempel, saa at de forskellige Dele arbejde sammen uden for megen Gnidning. Bestyrerne af de forskellige Hjem, der altsaa tillige repræsenterer den skolemæssige Lærerkraft, de Haandværksmestre, der staa i Spidsen for Værkstederne, og Agromomen have Tilbøjelighed til hver at holde paa sin Del som den vigtigste, og jeg fik, ved at være et Par Dage paa Bastø, et Indtryk af, at det var et ikke let Arbejde at holde alle disse Menneskeforfængeligheder paa deres rette Plads.

Af Budgettet for Finansaaret 1. April 1903 til 31. Marts 1904 fremhæves følgende: Lønninger for Forstanderen, Bestyrerne af de 3 Hjem, Vagtmesteren, Maskinisten, 1 Nattevagt og 1 Haandværkslærer, hvilke alle have egen Husholdning, var 12,400 Kr. Lægen, som bor ovre paa den vestlige Bred af Kristiania Fjord, 500 Kr. og præstelig Betjening 300 Kr. Der var derhos bevilget 6175 Kr. til 1 Sned-

ker, 1 Assistent hos Vagtmesteren, 5 Tjenestepiger, 1 Bagerske, 1 Vadskeerkone, 2 Lappersker, 2 Haandværkslærere, 1 Nattevagt og 1 Gartnerarbejder. Alle disse Funktionærer have derhos frit Ophold paa Anstalten. Endelig var der bevilget 1440 Kr. til personlige Tillæg til Forstanderen og nogle af de Funktionærer, der havde været længst paa Anstalten. Altsaa i alt ca. 20,000 Kr. i Lønninger. Bepisningen af 130 Gutter — det fjerde Hjem ventedes aabnet i Foraaret 1903 — og 19 Funktionærer var beregnet til ca. 27,300 Kr., eller 50 Øre pr. Dag, og den samlede Aarsudgift var budgetteret til 109,000 Kr., hvoraf dog ca. 22,500 Kr. vare ekstraordinære Udgifter, navnlig til Bygningen af et 5te Hjem. Indtægten, deriblandt Kommunebidrag à 40 Øre daglig til 130 Gutter eller ca. 19,000 Kr., var i alt beregnet til ca. 29,000 Kr. Naar Anlægssummen, der, naar alle 6 Hjem vare fuldførte, vilde blive op imod 800,000 Kr., skulde forrentes, kan det jo ikke nægtes, at Staten, selv Kommunebidragene fraregnet, maa spæde ret artigt til. — Det hele Anlæg gjorde et særdeles solidt og vel gennemtænkt Indtryk, og der var bygget med Blikket rettet langt ud i Fremtiden.

Men hvilken Gavn gøres der nu her for disse mange Penge, og hvorvidt svarer Resultatet til det ret storslaaede Middel? Derom er det umuligt at sige noget allerede nu, da Anstalten kun har virket siden Septbr. 1900 og ikke ret mange have forladt Anstalten. De paatænkes anbragte, ganske paa samme Maade som her og i andre Lande: ved Landbrug, Haandværk o. s. v.; men Norge har jo derhos det store Fortrin med sin meget betydelige Handelsflaade ogsaa at kunne faa en Del med Sejlskibe. Det er jo nødvendigt at holde skrap Disciplin mellem Gutterne, og en Del af Livet maa naturligt have et vist militært Tilsnit. Saaledes saas henimod Spisetiderne hvert Hjems Befolkning, med sin Bestyrer i Spidsen, i taktfast Gang rykke op imod Madstedet, hvor der gjordes Holdt og afdelingsvis ventedes, indtil der rykkedes ind til den kære Mad, hvilket

i øvrigt gjorde et ejendommeligt Spektakel. Jeg boede lige ovenover Madsalen og vaagnede den første Morgen i den Tro at høre et oprørt Havs Brusen; det var dog blot Gutternes Træfodtøj, der genlød under Anfaldet paa Spisebordene — Træsko kendte man ikke. Som Helhed taget fik jeg hos Gutterne Indtryk af noget større Tunghed og lidt mere Brutalitæt, end Totalindtrykket var af, hvad jeg har set i lignende Anstalter i Tyskland; ogsaa vore tilsvarende unge Fyre i Danmark synes mig livligere og mindre brutale. — En Opdragelsesanstalt for saadanne have vi jo ikke, som alt berørt. Vi ere nu det eneste Land Nord for Alperne, som lade 5 være lige i saa Henseende. Vi kunne dog vistnok spare os at ønske herhjemme at faa en Anstalt af Bastøs Kostbarhed. Thi af Folketingets Forhandlinger i Januar Maaned d. A. om Købet af Himmelbjerggaarden ses det, at forskellige Medlemmer fandt dette Køb lovlig dyrt. Himmelbjerggaarden er delt i 3 selvstændige Hjem, men med fælles Skole og giver Plads for over 150 Dreng under 14 Aar, og jeg har haft Lejlighed til med bygningskyndig Bistand nøje at undersøge hele denne Anstalt og ved deraf, at den er baade praktisk indrettet og godt bygget. Og Købesummen for den er dog kun ca. 155,000 Kr., imod Bastøs 800,000 Kr. Men jeg tror heller ikke, at en saa kostbar Anstalt som Bastø er nødvendig. Jeg besøgte for nogle Aar siden i Rhinprovinsen en ved Flækken Gemünd, en halv Snos Mil Sydvest for Köln beliggende, saakaldet »Handwerker-Bildungs-Anstalt«, hvor 100 unge Fyre, i Aldre fra 15—21 Aar, opdroges, naar de i deres Lære, Tjeneste og lign. vare komne paa Afveje. Oprettelsen af Anstalten, hvortil hørte 25 Morgen Land, havde kostet knapt 110,000 Kr. Hovedvægten lagdes paa Oplæring i Haandværk, men Landbrug og Gartneri dreves dog ogsaa her. Udgifterne ved hver Myndlings Opdragelse vare 480 à 490 Kr. aarligt, altsaa betydeligt mindre end paa Bastø. Hele Anstalten var samlet i en stor 3fløjet Bygning med Værksteder i Kælderne, og man havde langtfra det store Funk-

tionærhold som paa Bastø. Jeg antager, at en Anstalt, hvor Landbrug var Hovedbeskæftigelsen, endog kunde drives billigere pr. Myndling. Man var i det preussiske Indenrigsministerium, hvor jeg havde Lejlighed til at konferere med den Afdelingschef, som havde Tilsynet med den Art Anstalter, og hvor han kom mindst en Gang hvert Aar, meget tilfreds med denne Anstalt.

I Norge var der ogsaa indrettet et Skolehjem af strengere Art, hvor vanartede Piger mellem 12 og 18 Aar kunde hensættes, og hvor de skulde være mindst 2 Aar. Man var endnu ikke helt tilfreds med dette Hjemms Virksomhed, og der skulde ske forskellige Forandringer i Hjemmets Virkemaade. Det var oprindelig bestemt for 15 Piger, men det skulde udvides til at kunne rumme 25. Udgiften til dette Hjem var for Finansaaret 1903—4 budgetteret til ca. 15,000 Kr.

Endnu skal blot omtales et Punkt, hvor der er Forskel mellem Danmark og Norge, og hvor det drejer sig om en stærk Indgriben i Forældrenes Rettigheder, nemlig Afgørelsen af, om Barnet bør fjernes fra det naturlige Hjem, selv mod Forældrenes Ønske, og anbringes andetsteds. I nogle Lande, f. Eks. i Preussen, udøver en Art Domstol, »Værgemaalsretten«, dette Skøn, i Frankrig og delvis i England de almindelige Domstole, og i vort Kommissionsudkast var denne Magt lagt i Hænderne paa et saakaldt Værgeraad, bestaaende af 5 Medlemmer: en Dommer, en Skolemand, en Gejstlig, et af Amdsraadet valgt Medlem og et af paagældende Sogne- eller Byraad valgt Medlem, med særlig Indsigt i Fattigvæsenessager. I det i Landstinget forelagte Lovforslag var det foreslaaet, at den endelige Myndighed vel, som nu, skulde være hos Overøvrigheden, men forud for denne Autoritet indskødes et kommunalt Udvalg paa 3 Medlemmer, der kunde træffe endelig Afgørelse om Anvendelse af saadanne lempeligere Opdragelsesforanstaltninger, som kunde forenes med, at Barnet blev i det naturlige Hjem, hvorimod Overøvrigheden efter Indstil-

ling fra Udvalget, som undersøgte Sagen, skulde træffe Afgørelse, naar det drejede sig om at fjerne Barnet fra det naturlige Hjem og anbringe det uden for dette. I Norge er denne Myndighed, i Lighed med hvad Kommissionsforslaget paatænkte at indføre hos os, og ligesom det alt er sket i Hamborg, henlagt til et Værgeraad, et for hver Kommune, bestaaende af Stedets Underdommer og Præst, samt 5 af Kommunestyret valgte Medlemmer, deriblandt en Læge og en eller to Kvinder. Jeg havde Lejlighed til at overvære Værgeraadets Møder i Kristiania, hvori der, foruden en Sognepræst, sad en af Byrettens Assessorer som Formand, en Advokat som Viceformand, 2 Damer, en Læge og 2 andre Medlemmer. Man var der meget vel tilfreds med Damernes Medvirkning, og det meddeltes mig, at dette ogsaa gjaldt andre Steder i Landet. Jeg hørte ogsaa Damerne give mange gode Bidrag under Forhandlingerne, om hvorledes der i de enkelte Tilfælde burde handles, ligesom de unægtelig viste sig at have en ganske anden Evne end Mændene til at tale med forskellige af de Kvinder, der vare tilsagte til Møde i Anledning af Vanrøgt af Børnene. Ogsaa hørte jeg i ét Tilfælde Lægen holde en Tordentale til en Moder, om hvem det var oplyst, at hun omtrent stadigt var fuld, skønt hun ammede sit yngste, 1 Par Maaneder gamle Barn, og forklare hende og Manden, hvor skammeligt de handlede mod Barnet, ved saaledes bogstaveligt at lade det faa Spiritus allerede gennem Modermælken. Overhovedet mærkede jeg, at Værgeraadet havde en ganske anden Evne til netop over for Smaabørn at gribe ind, end vi kende hos os. Men det maa jo ikke overses, at Arbejdets Udførelse lagde et stærkt Beslag paa Medlemmernes Tid; Møderne, der i Kristiania som Regel varede fra Kl. 6 til langt ud paa Aftenen, ofte endog henimod Midnat, fandt Sted én Gang ugentlig, og der var desuden i flere Tilfælde af Medlemmerne foretaget Undersøgelser i Hjemmene, foruden de Undersøgelser, Værgeraadets Sekretær havde foretaget og indberettet om. Det gjaldt for

Formanden energisk at haandhæve Korthed i Forhandlingerne for at man ikke skulde drukne i Enkeltheder.

Det vil af det ovenfor udviklede forstaas, at der fra den norske Statsmagts Side er gjort et meget stort Arbejde for at ordne og udføre Opdragelsesforsorgen for vanrøgtede og vanartede Børn. Gid det samme snart maatte kunne siges for vort Vedkommende!

Til Spørgsmaalet om Betleri og Løsgænger.

(Foredrag ved Underretsdommerforeningens Møde
den 27de September 1902).

Af Borgmester Kampmann.

Spørgsmaalet om Løsgænger og Betleri — paa Dagsordenen betegnet med Fællesnavnet »Vagabondage« — er saa stort og omfattende, at der selvfølgelig ikke kan blive Tale om en blot nogenlunde udtømmende Behandling deraf i den korte Tid, der kan levnes hertil paa vort Møde, men jeg ønsker ogsaa kun at slaa fast, at den nuværende Tingenes Tilstand lige over for Vagabonder er uholdbar og uforsvarlig, og at der derfor for os Underretsdommere er den stærkeste Opfordring til at raabe Vagt i Gevær for derved at give Stødet til, at denne Tilstand snarest mulig kan blive ændret.

Vi kende alle, hvorledes Livet Aar for Aar tegner sig for den professionelle Vagabond — og kun om ham eller i alt Fald væsentligst om ham er der jo Tale — Afsoning af Straf i Fængsel eller paa Tvangsarbejdsanstalt, Ophold paa Fattiganstalter, kortere eller længere Tids Frihed som den færende Svend i hel- eller halvdelerisk Tilstand, og saa atter Fængsel med den samme Historie om igen, et stadigt Kredsløb, indtil Stakkelen til sidst i fuldstændig havareret Tilstand ender paa Fattiggaarden, hvis han da ikke forinden, som meget ofte, er død af Delirium eller Lunge-

betændelse eller anden Sygdom, fremkaldt ved det vagabonderende Liv.

At den professionelle Vagabond gør sig skyldig i et strafbart Retsbrud ved ikke at efterkomme den Forpligtelse, Samfundet stiller til ham, Forpligtelsen til at arbejde og ved lovligt Arbejde ernære sig og sine, er vel sikkert, men lige saa sikkert er det, at den Straf, der efter vor nuværende Lovgivning rammer ham, er — fra hvilket Synspunkt man end betragter Straf — ganske irrationel. Det samme kan sikkert siges om den professionelle Forbryder i Almindelighed: Straf i dens nuværende Skikkelse preller af paa ham, der uvægerlig efter endt Straffetid tager fat paa det gamle Forbryderhaandværk, men om de professionelle Betlere og Løsgængere gælder det dog maaske i særlig Grad, og det er i alt Fald kun disse, med hvem vi her beskæftige os. Jeg skal kun i denne Forbindelse henvise til, at den rette Behandling af professionelle Forbrydere bl. a. er fremdraget af Professor *Knud Pontoppidan* i en af ham nylig skrevet Artikel »*Homo delinquens*«^{*)}. Ogsaa fra et andet Synspunkt er den nugældende Lovgivning lidet heldig og rummer en Uretfærdighed derved, at Vagabondens Forsørgelseshjem i meget stort Omfang befries for at forsørge ham, der jo, naar han ikke er paa fri Fod, langt den største Del af Aarene forsørges i de Fængsler og paa de Tvangsarbejdsanstalter, hvori han udstaar sine Straffe. Dette vor Lovgivnings Standpunkt lige over for den professionelle Vagabond er sikkert ogsaa forældet, og saa vidt jeg — særlig ved at gennemgaa Motiverne til og de forudgaaende Forhandlinger for den norske Lov af 31. Maj 1900 om Løsgængerer og Betlere — har kunnet faa oplyst, er det vist nu ellers overalt en Regel, at man søger at hemme Vagabondagen gennem det eneste virkelig virksomme Middel, nemlig længere Tids Anbringelse i særskilte Arbejdsanstalter efter forudgaaet administrativ eller helst judiciel

^{*)} »Tilskueren« August 1902.

Afgørelse, et Middel, der synes lige anvendeligt over for alle professionelle Forbrydere, hvorpaa jeg imidlertid efter Emnets Begrænsning ikke skal komme ind. — Det er den nu nævnte Vej, man for 2 Aar siden er gaaet i Norge, hvor der samtidig med Loven om Løsgængerer og Betleri er udgaaet en ny Lov om Fængselsvæsenet og om Tvangsarbejde, og hvor der derhos i selve Loven om Løsgængerer og Betleri i et særskilt Kapitel er taget fat paa »Drukkenskab«, saaledes at man ikke har indskrænket sig til her at give Bestemmelser om Forhold, der ellers findes i Politivedtægter, men der er Bestemmelser, som særlig tage Sigte paa den forfaldne Dranker, idet der lige over for ham under visse Forudsætninger ikke blot kan være Spørgsmaal om frivillig Indlæggelse paa en Kuranstalt, men endogsaa om en Tvangsindlæggelse. Man har selvfølgelig ved disse Bestemmelser om Drukkenskab villet søge at stoppe den Kilde, hvoraf mange Forbrydelser og da ikke mindst Løsgængerer og Betleri flyde saa rigeligt. Hvorledes disse Love have virket i Norge, er det vel for tidligt endnu at have nogen fuldt begrundet Mening om, og Resultatet er under alle Omstændigheder mig ganske ubekendt, men Beretninger andetsteds fra, meddelte i Motiverne til den norske Lov, i hvilken Henseende der særlig kan henpeges paa en Beretning fra Belgien, vise bestemt hen til, at man her er kommet ind paa den rette Vej. Afspærringen eller Berøvelsen af Friheden i længere Tid er ikke at opfatte som en Straf, men som en Sikkerhedsforanstaltning ved Siden af denne, der træffes for at bøde paa den ufyldestgørende Straf, men nogen reel Betydning i Henseende til Foranstaltningens Iværksættelse har det neppe at fastholde denne Opfattelse. Paa hvilken Maade Iværksættelsen skal ske, er et Spørgsmaal, der kan løses forskelligt, hvilken Opfattelse der end lægges til Grund — bl. a. kan der jo blive Tale om Oprettelsen af Kolonier, hvor vedkommende beskæftiges med Jordarbejde — men herpaa skal jeg ikke komme nærmere ind. Kun skal jeg fremhæve, at Tvangsarbejdet selvfølgelig

ikke blot skal have det Maal at tvinge til Arbejde, men i første Række bør være et Middel til at bringe Personen paa Fode; han skal have Følelsen af, at han ikke forfølges som et Skadedyr, men at det først og fremmest gælder hans Menneskeværd, og at det for hans egen Skyld er i højeste Grad magtpaaliggende at omskabe ham til et nyttigt Medlem af Samfundet. Ej heller skal jeg dvæle længe ved den økonomiske Side af den anbefalede Foranstaltning, idet jeg i saa Henseende alene skal bemærke, at den selvfølgelig vil medføre betydelige Udgifter, der naturlig udredes af Statskassen med Tilskud af Forsørgelseskommunerne, men at der paa den anden Side vindes betydelige Summer ved Besparelse af de Omkostninger, som disse Personer nu gennem stadige Ophold i Fængsler og Arbejds- og Straffeanstalter foraarsage det offentlige, ligesom det i denne Forbindelse da ikke noksom kan fremhæves, at der gennem den Genvinding af disse Individider for Samfundet, der opnaas ved den paa pegede Behandlingsmaade, ogsaa i økonomisk Henseende er vundet betydeligt.

Samtidig med at der sker en Ændring i hele Fremgangsmaaden lige over for Vagabonden, er der derhos Føje til at tage under Overvejelse, om der ikke maatte være Anledning til at søge en anden Ændring i Lovgivningen, nemlig i selve Begrebsbestemmelsen af, hvad der er Løsgænger, og hvad der er Betleri, eller vel rettere stæftbart Betleri. I sidstnævnte Henseende er vor nugældende Lovgivning — Lov 3. Marts 1860 — vist for streng, idet den straffer ethvert Betleri og derhos foreskriver samme Strafart herfor som for Løsgænger, og den norske Lov har da ogsaa — bortset fra Betleri i Forbindelse med Løsgænger — kun fastsat Straf for det sædvanemæssige Betleri og for Betleri, naar det sker offentligt eller fra Hus til Hus. At en alt for hensynsløs Forfølgning af ethvert Betleri let tvinger Individet ind paa større Forbrydelser, skal kun nævnes. Paa den anden Side er den Definition, som Lov 3. Marts 1860 giver af Løsgænger, neppe omfattende nok ved —

bortset fra Tilfælde, hvor Polititilhold foreligger — kun at betegne den som Løsgænger, der strejfer arbejdsløs omkring uden at kunne oplyse, at han er i Besiddelse af Midler til sit Underhold, eller at han i det mindste søger lovligt Erhverv. Herefter rammes for det første kun Omstrejfare, Landstrygere, og det er derhos endvidere saaledes, at Vagabonder, der aldrig arbejde og ikke heller kunne arbejde, og som maaske ikke i en Menneskealder have arbejdet, ved paa deres Omflakken af og til at søge Arbejde — desværre og mærkværdigvis altid forgæves — ret let undgaa at blive behandlere som Løsgængere. At der, som meldt, ved Overtrædelse af de i Loven nævnte Polititilhold kan fremkomme Løsgængeriforseelser, er ganske rigtigt, og herigennem kan der vel til Dels bødes paa Manglerne ved den almindelige Forskrift om Løsgænger, men det Faktum bliver dog tilbage, at en stor Mængde udprægede Løsgængere for Tiden undgaa Løsgængerstraf. I Norge har man da ogsaa — i rigtig Erkendelse af, at Arbejde og Lediggang ere modsatte Poler, og at Lediggang er Djævelens Hovedpude — søgt at give en noget anden Definition af Løsgænger, idet man betegner den som Løsgænger, der hengiver sig til Lediggang eller driver omkring under saadanne Forhold, at han formodes at ernære sig ved strafbare Handlinger, eller som under saadan sædvanemæssig Lediggang eller Omflakken ved sin herunder viste Opførsel volder Fare for den almindelige Sikkerhed. Man har her ved villet ramme ikke blot Landstrygere, men ogsaa Byernes Proletariat, som, om de end ikke kunne overbevises om at ernære sig ved strafbare Handlinger, dog regelmæssig ere Lediggængere og ved Overfald eller deslige stadig true med Fare for Person eller Gods, altsaa de egentlige Bøller. Om dette Øjemed er naaet, ved jeg ikke, men det er utvivlsomt en rigtig Tanke at søge at tage Sigte paa Bølleuæsenet gennem Løsgængerilovgivningen og at søge at ramme Lediggængere, Dagdrivere, uden forudgaaende Polititilhold.

I hvilket Omfang det nu maa anses for rigtigt at reformere vor Løsgængerilovgivning og de hermed i Forbindelse staaende Forhold, maa jeg selvfølgelig lade staa hen, men det er min fulde Overbevisning, at vi uden en saadan Reform fremdeles ville kæmpe en ret haabløs Kamp mod vore professionelle Betlere og Løsgængere til vedblivende ubodelig Skade for dem og for Samfundet.

Det kan jo imidlertid maaske tage Aar, inden en saadan Reform opnaas, om der end for Tiden kan forventes bedre Betingelser for et mere frugtbart Lovgivningsarbejde end i mange Aar, og det Spørgsmaal kan derfor ikke lades ude af Betragtning, om der dog ikke allerede efter vor nugældende Lovgivning er et og andet at gøre lige over for Vagabondagen. Jeg kan da tænke mig, at der i første Række vil blive henpeget paa en bedre Politiassistance eller paa en fyldigere Udnyttelse af de tilstedeværende Kræfter, navnlig af Sognefogederne, og nægtes kan det ej heller, at det ad den Vej ved en systematisk »Jagen« af »Vildtet« vil kunne lykkes at faa indfanget ikke saa faa Løsgængere fremfor nu, hvorved sikkert vil være vundet en Del. Thi er det nu end, som af mig fremhævet, i og for sig lidet tilfredsstillende at anvende en Straf over for Personer, paa hvilke den forbliver virkningsløs, saa meget mindre tilfredsstillende, som disse herved forsørges uden Udgift for deres Fødekommuner, saa vil dog derigennem, at disse stakkels Individuer, der i Virkeligheden ere langt bedre tjente med Ophold paa Tvangsarbejdsanstalten end under aaben Himmel, gøres uskadelige i længere Tid end nu, den faste Stab af Løsgængere og Betlere formindskes i samme Omfang, som Tvangsarbejdsanstalterne fyldes mere og mere. Der er dernæst et andet Forhold, som det staar i Politiets Magt at ændre, og som efter min Mening i ikke ringe Grad fremmer Vagabondagen; det er Tvangspassystemet. Thi selv om Tvangspasset ikke misbruges, hvad ofte sker, er det en for Vagabonden, der rejser med offentlig Understøttelse og ved Siden heraf ikke undervejs

forsmaar en liden Almisse, saare tiltalende Maade at rejse paa. Uvægerlig Nægtelse af Udstedelse af Tvangspas og i Stedet derfor Aflevering uden Barmhjertighed til Fattigvæsenet vil bidrage ikke lidet til at dæmme op for Strømmen af Vagabonder.

Men have vi nu end i Undladelse af Udstedelse af Tvangspas og i skærpet Polititilsyn et Vaaben i Haand imod Vagabondagen, er dette dog under de nuværende Love et noget tveægget Vaaben, og jeg vil derfor tillade mig at pege paa et Middel af mere tiltalende Natur, nemlig en anden Behandlingsmaade fra Fattigvæsenets Side af de professionelle Betlere og Løsgængere. Et Fænomen, der jo ikke saa sjælden møder os i de mindre Kommuner, er det, at den hjemsendte Vagabond, der efter udstaaet Straf afleveres til sin Forsørgelseskommune, straks eller dog efter enkelte Dages Forløb faar Tilladelse til at forlade den fædrene Hjemstavn for igen med Stav i Haand at begynde paa sin Omflakken — til Gavn for ingen andre end Forsørgelseskommunen, der let kan se sin Regning ved at lade Fuglen flyve, i Stedet for at holde den indespærret og have Bekostning med dens Underhold. At Forsørgelseskommunen ved saadan Fremgangsmaade tilsidesætter den Pligt, den har, til at understøtte og forsørge Personen, der ikke selv er i Stand til at forskaaffe sig det nødvendige til Livets Ophold, er formentlig uomtvisteligt. Men jeg tror ikke, at man kan blive staaende herved, og jeg vover at paastaa, at det offentlige med Hensyn til professionelle Betlere og Løsgængere har lige over for Samfundet en videre gaaende Pligt, der tilsiger, at slige Personer ikke maa undrages Fattigvæsenets Forsorg, uden at der haves betryggende Sikkerhed for, at de ere i Stand til at ernære sig paa lovlig Maade. Er dette rigtigt, maa det selvfølgelig kunne paavises, at Fattigvæsenet er udrustet med en til Forsørgelsespligten svarende Ret til, uafhængigt af den forsørgedes Begæring, at beholde ham til Forsørgelse, og saadan Lovhjemmel findes formentlig ogsaa i Fattiglovens §

39, for saa vidt det her hedder, at »ingen trængende uden Fattigbestyrelsens Samtykke maa forlade den Forsørgelsesanstalt, hvor han er anbragt.« Der er altsaa efter denne Opfattelse Tale om en paatvungen Hjælp og om en Tvangs-forsørgelse, der gaar i det Spor, som en ny Lov om Betleri og Løsgængerer bør følge, og da jeg ikke kan se rettere, end at der, hvis Fattigvæsenet overalt behandlede de professionelle Betlere og Løsgængere paa den angivne Maade, vilde være vundet betydeligt, skal jeg anbefale, at der rettes en Henvendelse til Ministeriet om at indskærpe Fattigvæsenet dets Pligt over for de nævnte Individer. At et Fattiglem uden Tilladelse kan forlade Fattiganstalten, og at ingen Fattigbestyrelse kan træffe Foranstaltninger, som absolut hindre dette, er jo noget ganske andet, men det vil altid have sin store Betydning, at saadan Tilladelse nægtes den professionelle Betler og Løsgænger, og at han ved desuagtet at gaa bort begaar en Overtrædelse, der vel nu efter Fattiglovens § 32 ikke kan paadrage ham Løsgængerstraf, men dog en disciplinær Straf, der kan være følelig nok.

Endelig skal det ikke lades uomtalt, at selve Befolkningen ved den kritikløse Given Penge ud til alle, der banke paa dens Døre, i meget væsentlig Grad understøtter Vagabondagen, og glædeligt er det derfor at se, hvorledes der hist og her har dannet sig lokale Organisationer, til hvilke enhver kan henvise Betlere og Løsgængere, saaledes at de gennem disse altid kunne opnaa Logis og Mad. samt efter Omstændighederne tillige Arbejde. Almindelig Udbredelse af slige Organisationer vilde tage Fodfæstet bort fra de professionelle Betlere og Løsgængere og maaske bidrage ikke lidet til at redde flere af disse for Samfundet. Man kan i saa Henseende søge Forbilleder i Udlandet og navnlig tage de af Pastor *von Bodelschwing* i Tyskland grundlagte Arbejderkolonier som Mønster.

Paa Grundlag af Oplysninger fra Statens statistiske

Bureau har jeg ladet udarbejde en tabellarisk Oversigt *) over Betlere og Løsgængere og disses Domfældelser juridiktionsvis i Aaret 1900. Af det saaledes foreliggende Talstof skal jeg tillade mig at fremhæve et Par Punkter.

Det ene er Forholdet mellem København og Provinserne. Af Personer, fødte i København, straffes godt 1 af

*) Heraf uddrages her følgende Oplysninger:
Domfældelser for Betleri i 1900: i København..... 747
i det øvrige Land . 1611
2358

Af de 1826 Personer, hvem disse Domme ere overgaaede, vare tidligere dømte for Betleri:

0 Gange	669	31—35 Gange	8
1 —	246	36—40 —	9
2—5 —	436	41—45 —	5
6—10 —	219	46—50 —	5
11—15 —	100	51—55 —	2
16—20 —	62	56—60 —	0
21—25 —	40	61—65 —	3
26—30 —	21	66—70 —	1

Altsaa 475 dømte over 5 Gange for Betleri; 919 af dem eller 50,33 % vare derhos tidligere dømte for andre Forbrydelser.

Deres Alder var:

Under 18 Aar	8	25—49 Aar	1178
18—24 —	320	over 50 —	320

De i København dømte Betlere udgjorde 0,11 % af Byens Befolkning, de uden for København dømte 0,01—0,08 % af Befolkningen uden for Byen, forskelligt efter Landsdelene, lavest i Aalborg Stift, højest i Lolland-Falster Stift.

Det samlede Antal kriminelle Domme..... 5857
deraf Domme i Justitssager 3499 eller 59,74 %
— — i Betlerisager 2358 — 40,26 .

I Aarene 1897—1901 vare 52 Ildebrande paasatte af Vagabonder.

hver 1000 Mennesker for Betleri og Løsgænger, medens Gennemsnittet i hele Landet kun bliver 1. for hver 16 à 1700 Mennesker og i Ribe og Aalborg Stifter ikkun 1 for hver 2500 Mennesker, men til Gengæld straffer København ikke blot sine egne der fødte Betlere og Løsgængere eller rettere et hertil svarende Antal, men omtrent 1 for hver 700 Mennesker. Det er saaledes en stor Fejltagelse, naar man har troet, at vi her i Provinserne forsørge en større Del af Københavns Ladegaardslemmer, end København paa den anden Side forsørger af Provinsernes Vagabonder, idet Forholdet tværtimod er det omvendte, hvorefter København altsaa lige over for Provinserne staar med Palmer i Hænderne.

Det andet Punkt, som jeg skal fremhæve, er, hvad der er oplyst om Antallet af *professionelle* Betlere og Løsgængere. At der til disse maa henregnes de 475 Personer, der have været straffede over 5 Gange for Betleri og Løsgænger, kan vel ikke omtvistes, og lægges hertil Halvdelen af de 436 Personer, der have været straffede mellem 2 og 5 Gange for Betleri og Løsgænger, hvilket vel tør være tilladeligt og korrekt, kunne af samtlige i Aaret 1900 straffede 1826 Betlere og Løsgængere uden Overdrivelse 700 herefter henregnes til den faste Stab af Vagabonder, der Aaret igennem hærge Landet og intet som helst lovligt Erhverv drive i den Tid, de ere paa fri Fod. Forudsættes det nu, at dette er Tilfældet i Gennemsnit 4 à 6 Maaneder for hver, bliver Resultatet, at der til enhver Tid er 3 à 400 Personer, som udelukkende leve af Vagabondage. Erhverver hver af disse 1 à 2 Kr. pr. Hoved daglig ved Betleri, udkommer et Beløb af 525 Kr. eller med andre Ord: der gives aarlig i Almisser ca. 200,000 Kr. til ingen Verdens Nytte til professionelle Betlere og Løsgængere. Kommer nu hertil, hvad disse Individuer koste det offentlige, naar de ikke ere paa fri Fod, og at mindst 10 Ildebrande aarlig uden for København skyldes deres Virksomhed — hvorved 50 à 100,000 Kr. aarlig gaar op i Flammer —

vil det ses, at det efter den nuværende Ordning er en ret kostbar Historie at have disse Personer spadserende imellem os — bortset fra den Skræk og Uhygge, der følger i deres Spor.

Forhandlingerne sluttede med følgende Resolution:

»Forsamlingen udtaler:

- 1) at en Reform af Bestemmelserne i Lov af 3. Marts 1860 maa anses for paatrængende nødvendig og
 - 2) at der allerede under den nugældende Betleri-»Løsgænger-Lov formentlig kan gribes kraftigere ind »imod de professionelle Betlere og Løsgængere, ved at »det indskærpes de kommunale Bestyrelser ikke at »tillade saadanne at forlade Fattiganstalterne, forinden »der haves betryggende Sikkerhed for, at de ville være »i Stand til at ernære sig selv ved lovligt Erhverv, og »ikke at hjælpe vagabonderende Personer paa anden »Maade end ved at indlægge dem paa Fattiggaardene, »eller helst, at det ved Lov befales, at Omkostnin-»gerne ved Betleres og Løsgængeres Afstraffelse betales »af vedkommende Forsørgelseskommune, for saa vidt »de straffede vare forsørgelsesberettigede her i Landet. »Bestyrelsen bemyndiges til at foranstalte det i Anled-»ning af ovenstaaende videre fornødne«.
-

De vejfarendes Forplejningsstation i Vordingborg.

Som et Nødværge mod det om sig gribende Betleri og Løsgængereri er der i Vordingborg*) fra 1ste November f. A. under ovenstaaende Navn oprettet et Herberge, foreløbig for 6 Personer, hvor der ydes Landevejens farende Svende Aften- og Morgenmaaltid (Smørrebrød, Hvidtøl og varm Mælk), naar de derfor yde et passende Arbejde.

Herberget er oprettet efter Initiativ af de stedlige Autoriteter, men ved private Bidrag, indsamlede i Byen og dens Omegn, hvor ca. 500, mest Husfædre, ved Navns Underskrift have forpligtet sig til ikke at give Betlere Penge, men kun et Adgangskort til Herberget; saadanne kunne gratis erholdes hos Byens Boghandlere og nogle Landkøbmænd.

Herberget er paa Byens Fattiggaard og bestyres af Fattiggaardens Økonoma, der for Levering af de ovennævnte Maaltider og den fornødne Rengøring etc. erholder 40 Øre pro persona, hvorhos der til Fattigvæsenet for Brugen af Seng og Sengetøj betales 10 Øre pro persona. Faar den vejfarende ogsaa undtagelsesvis Middagsmad, betales denne særskilt.

Den vejfarende maa arbejde mindst 1 Time ved det

*) 3200 Indbyggere.

ham anviste Arbejde, foreløbig Stenslagning for Kommunen. Kommer han saa sent paa Dagen, at han ikke kan faa udført sit Arbejde før Sengetid, faar han den næste Dag intet at spise, førend det er udført; er han kommen tidligere paa Dagen, maa han ikke forlade Herberget, hvis han vil have Natteleje. Man er for øvrigt forberedt paa at maatte skaffe ogsaa anden Slags Arbejde, da ikke alle kunne slaa Sten, og Aarstiden ogsaa kan træde hindrende i Vejen for dette Arbejde; navnlig paatænkes Savning og Hugning af Brænde for private mod Betaling.

Arbejdsstationen har i de 3 Maaneder, den har eksisteret, huset ca. 120 Personer og synes efter Autoriteternes Vidnesbyrd at have hemmet Betleriet og det dermed sammenhængende Drikkeri der paa Egnen.

Der er næppe Tvivl om, at naar denne Sag grebes lige saa praktisk an i alle Landets Købstæder — men ogsaa først da — vilde Betleriet ophøre at være en Profession for dem, der ikke ville andet end drikke; blev der end naturligvis nogle forkomne Personer tilbage, som foretrak at vagabondere fra By til By og nyde Herbergernes Goder uden at yde fuld Valuta derfor, var det jo ikke saa farligt i nogen Henseende. — Sagen fortjener derfor utvivlsomt pekuniær Støtte ogsaa fra Kommunerne, for hvem det i Længden sikkert vil vise sig at være en god Økonomi, og Eksemplet fortjener Efterfølgelse i andre Byer.

Sveriges fångvård år 1901.

Af fångvårdsstyrelsens officiella berättelse för år 1901 framgår, att antalet straffanstalter i riket under nämnda år utgjorde 55. Af dessa voro 46 enrumsfängelser (med sammanlagdt 2,602 ljusa och 98 mörka celler) 3 centralfängelser för män, ett centralfängelse för kvinnor, 4 centrala arbetsanstalter för män och en central arbetsanstalt för kvinnor.

Antalet fångar utgjorde vid årets början 3,260 och vid dess slut 3,322; tillkomne under året voro 25,117 och afgångne 25,055. Af de vid årets slut kvarvarande voro 273 tilltalade för brott, 1,534 voro straffarbetsfångar, 270 dömda till urbota fängelsestraff, 315 till fängelsestraff i saknad af tillgång till böter, 40 häktade för lösdrifveri och 890 hållne till tvångsarbete.

Bland straffarbetsfångarne voro vid årets slut kvarvarande 138 lifstidsfångar, och af de återstående voro 603 dömda öfver två år och 799 till två år och därunder. De senaste tio åren förete en ej obetydlig minskning i straffarbetsfångarnes antal. Under senaste tioårsperioden 1892—1901 har nämligen antalet fångar af nämnda slag minskats med 418, däraf med 77 på lifstiden och 341 på viss tid dömda.

Procenten af återfall i förhållande till antalet nykomne straffarbetsfångar utgjorde för berättelseåret 34.7

samt för tioårsperioden 1892—1901 32.5. Särskildt af dem, som undergått straffarbete för stöld, återfölla år 1901 37 % män och 35.7 % kvinnor.

Af de under året nykomne voro 1,711 (1,536 män, 175 kvinnor) dömda till straffarbete från 2 månader till och med 2 år; dömda från 2 till och med 4 år voro 148 (129 m., 19 kv.), från 4 till och med 10 år 36 (32 m., 4 kv.) och öfver 10 år på viss tid 2 män.

Af lifstidsfångarne voro under året nykomne 5 (4 m., 1 kv.) och af de vid årets slut kvarvarande 138 (97 m., 41 kv.) hade 3 (2 m., 1 kv.) förut hållits till straffarbete på lifstiden men blifvit benådade samt 24 (22 m., 2 kv.) förut varit hållna till straffarbete på viss tid.

Hela antalet gemensamhetsfångar i rikets straffängelser utgjorde vid 1901 års utgång 234 (193 m., 41 kv.).

Antalet fängelsefångar utgjorde under år 1901 18,392 (17,338 m., 1,054 kv.), däraf 1,603 (1,518 m., 85 kv.) undergingo urbota bestraffning och 16,789 (15,820 m., 969 kv.) förvandlingsstraff i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter. Nykomne urbota fängelsefångar voro 1,349 (1,273 m., 76 kv.), och bötesfångar voro 16,416 (15,559 m., 957 kv.). Den förstnämnda kategorien företer sedan år 1902 en ökning af 549 (534 m., 15 kv.) och den sistnämnda af 1,062 (1057 m., 5 kv.). Dessa siffror gifva vid handen, att bötesfångarnes antal allt mera ökats. Detta förhållande visar emellertid snarare en af det nuvarande förvandlingsstraffets ringa kännbarhet orsakad benägenhet att föredraga detsamma framför böternas erläggande, än en ökad brottslighet.

För sysslolöst kringstrykande och bettlande häktades under året 2,432 personer, af hvilka 1,136 komma på Stockholms stad och 1,296 på rikets öfriga delar.

Antalet tvångsarbetsfångar uppgick vid 1901 års slut till 885 (630 m., 255 kv.). Under året nykomne voro 1308 (850 m., 458 kv.), af hvilka 1,287 (832 m., 455 kv.)

voro dömda enligt lösdrifverilagen och 21 (18 m., 3 kv.) enligt fattigvårdsförordningen.

Af nykomne straffarbetsfångari förhållande till folkmängden i riket kommo år 1892 33 på 100,000 inv. och år 1901 36 på 100,000. Beträffande nykomne tvångsarbetsfångar var samma förhållande år 1892 23 på 100,000 inv. och år 1901 25 på 100,000 inv. Af de under året nykomne straffarbetsfångarne vore 14 (11 m., 3 kv.) ådömde förlust af medborgerligt förtroende för alltid och 1,219 (1,097 m., 122 kv.) på viss tid. Bland de brott, för hvilka de under året å fängelserna intagne personer blifvit dömda till straffarbete, märkas 1,255 fall af stöld, 71 af mened och förfalskningsbrott, 48 af barnamörd 30 af dråp, 39 af mordbrand och annan skadegörelse å egendom, 36 af äktenskaps- och sedlighetsbrott och 3 af mord. De för undergående af urbota fängelsestraff insatte personer voro bland annat dömda för misshandel (340 fall), brott mot offentlig myndighet (230), snatteri (159), stöld (134) samt bedrägeri och annan oredlighet (117). Af yngre ålder än tjugu år voro vid årets slut kvarvarande 131 (117 m., 14 kv.), straffångar och 36 (18 m., 18 kv.) tvångsarbetsfångar.

Beträffande ordningen och disciplinen vid straffanstalterna uppgick antalet extra judiciella bestraffningar, som ålades fångpersonalen vid läns- och kronocellfängelserna till 229, af hvilka 16 bestodo uti inneslutning i mörk cell, 209 uti mistning af sängkläder, 3 i beläggning med fängsel och 1 i förknappning af kost. De flesta af dessa bestraffningar voro ålagda för trots, våld eller ohöflighet mot bevakning (21), för olydnad och oskickligt uppförande (30) för okynne och missvård af fängelsestillsittare (52) samt för olofligt meddelande med medfänge (91). De straffades antal utgjorde 12.8 % af det i dessa fängelser förvarade medeltalet fångar. Förseelse af den svåra art, att åtal vid domstol däraf föranledts, förekom icke. Ej håller ägde rymning från något af ifrågavarande fängelser rum, däremot tvänne rymningsförsök. Självmord föröfvades af

3 manliga fångar, försök till självmord af fyra manliga och en kvinnlig fånge.

Vid straffängelserna för män ålades fängspersonalen 37 bestraffningar, hvaraf 2 bestodo i prygel, 5 i mörk cell, 1 i ljus cell utan arbete och 29 uti ljus cell i förening med mistning af sängkläder. De vanligste anledningarne till bestraffning voro förseelser mot bevakning (5), trots, olydnad m. m. (11), oskickligt uppförande (2), åverkan å fängelsets tillhörigheter (2), olofligt innehafvande af gods (1) samt kommunikation med medfånge (5). Procenten af antalet straffade i förhållande till medeltalet fångar utgjorde 4.8. Någon förseelse af svårare art förekom ej; ej häller ägde rymning rum eller försöktes. Två självmord föröfvades. I centralfängelset å Långholmen afhände sig en till 5 års straffarbete för mordbrand dömt cellfånge lifvet genom att hänga sig i en snara, förfärdigad af mindre segelgarnsstycken, som omslutit den korgmateriel han bearbetat. Likaså hängde sig i centralfängelset i Malmö en till 7 års straffarbete, äfvenledes för mordbrand, dömd cellfånge medelst ett kort snöre, som han sannolikt anträffat bland den för redning till honom inlämnad dref. Försök till självmord förekom ej.

Vid straffängelset för kvinnor i Göteborg undergick 6 personer eller 13.3 % af medeltalet fångar bestraffningar, hvaraf 2 bestodo uti ljus cell utan arbete och 1 i ljus cell i förening med mistning af sängkläder. Svårare oordning, rymning eller rymningsförsök, självmord eller försök därtill förekom icke under året.

Antalet bestraffningar vid arbetsanstalterna för män var 120 eller 15.2 % af medeltalet fångar. Bland dessa märkas prygel (13 fall), ljus cell utan arbete (18), ljus cell med arbete (2) samt ljus cell i förening med mistning af sängkläder (85). Besträffningarne vore bland annat ålagda för lättja (4), vägran att förrätta ålagdt arbete (3), innehafvande af otillåtet gods (3), skadegörelse å inventarier (1). Någon förbrytelse af svårare art, självmord eller försök där-

till förekom ej under året inom dessa anstalter. Däremot ägde vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö en rymning rum, i det att en fånge under pågående uppställning utanför planket till stenbrottet lyckades springande aflägsna sig från bevakningen och gynnad af inbrytande mörker undkomma. Han blef emellertid snart häktad för stöld och befordrades efter aftjänadt straff till det afbrutna tvångsarbetets fortsättande.

Vid arbetsanstalten för kvinnor, fingo under året 42 personer eller 27.3 % af medeltalet fångar vidkännas 48 bestraffningar, hvaraf 46 bestodo uti ljus cell utan arbete i förening med mistning af sängkläder och 2 i latkost. Förseelserna voro bland andra trots, olydnad samt näsvishet mot bevakning (13), gräl och oordning å arbetssal samt vildsint uppförande (10), våld å medfänge (7), oloflig och osedlig brefskrifning till annan fånge (9), trots och arbetsvägran (3). Oordning eller svårare förseelse, rymning eller rymningsförsök, självmord eller försök därtill förekommo icke under året vid anstalten.

Vid de centrala straffanstalterna utgjordes under år 1901 sammanlagdt 403,973 dagsverken, däraf med inkomst 309,154 och utan inkomst 94,819. Hindrade vore 111,236 dagsverken. De manliga fångarne sysselsattes förnämligast med väfnad, stenhuggeri, skrädderi, skomakeri, snickeri, korgmakeri, förfärdigande af papperspåsar, smide och borstbinderi; de kvinnliga med tillverkning af trikåarbeten, sömnad, strumpstickning och tvätt.

Vid läns- och kronohäktena utgjordes under berättelseåret tillsammans 574,288 dagsverken: icke utgjorda dagsverken uppgingo till 159,770. De flesta utgjorda dagsverken kommo på förfärdigande af tändstickslådor, skrädderi och sömnadsarbeten, skomakeriarbeten, korgmakeriarbeten, fjäder- och dunspritning, rensning af säd, bönor m. m., strumpstickning, borstbinderi, drefredning samt förfärdigande af papperspåsar.

Beträffande religions- og skolundervisningen

vid rikets fängelser ingingo under år 1901 meddelanden om att fyra till fängvårdsanstalt ankomne fångar saknat nästan all insikt i kristendom och all kunskap i innanläsning. Beträffande en af ifrågavarande fångar, en för tidelag till 2 månaders straffarbete dömd sjutton års yngling hemmahörande i Brännkyrka församling af Stockholms län, anmälde Styrelsen jämlikt nådiga cirkuläret den 30 December 1835 förhållandet till vederbörande domkapitel, från hvilket härefter underrättelse ingick, att bemälte yngling under uppväxtåren lyckats undandra sig nästan alla skolbesök på grund af bristande tillsyn från föräldrarnes sida samt vederbörande skollärarinnas missuppfattning i fråga om skoldistriktets omfattning. — Kristendomskunskapen hos de vid årets slut kvarvarande var god hos 17.7 %, försvärlig hos 65.6 %, ringa hos 16.4 % och saknades alldeles hos 0.3 %.

Fängpredikanternas årsberättelser handla bland annat om den beklagliga ökningen af yngre brottslingar, dåliga sällskaps fördärliga inflytande, dryckenskapen, såsom en af de förnämsta orsakerna till brott, om det tunga och mången gång litet fruktbärande arbetet bland fångarne, om det utsträckta enrumsstraffets välgörande inflytande o. s. v.

Af de vid årets slut kvarvarande fångar hade enligt inkomne uppgifter 75.6 % manliga och 10.7 % kvinnliga straffarbetsfångar samt 73.4 % manliga och 18.2 % kvinnliga fängelsefångar begått sitt brott i rusigt tillstånd eller före brottets begående varit begifna på dryckenskap.

Under året erhöles 1,178 från fängvårdsanstalterna frigifna personer understöd af fängvårdsföreningar, fängelseförvaltningen och kommuner eller enskilde.

Besparingskassornas behållningar vid rikets samtliga fängvårdsanstalter utgjorde vid 1901 års utgång 375,050 kronor 46 öre. Af dessa medel utgick till åkerbrukskolonien Hall ett bidrag af 50 öre för dag för hvar och en gosse till ett antal af högst 175. Antalet underhållsdagar för dessa

barn uppgick till 58,540, utvisande ett medeltal af 160, och utgjorde beloppet af de från besparingskassorna utgående bidraget sålunda 29,270 kronor.

Sammanlagda beloppet af de under året frigifnes vid frigifningen i postsparbanken innestående premiemedel utgjorde 27,513 kronor 87 öre. Af dessa medel förvärkades genom återfall 1391 kronor 08 öre, som tillföllo anslaget till fångars vård och underhåll.

Beträffande helsovården vid rikets fängelser visar år 1901 en sjukprocent af 3.79 mot 3.92 under tioårsperioden 1892—1901. Med undantag af influenza förekommo akuta infektionssjukdomar endast i spridda fall. För sinnessjukdomar vårdades 55 individer (1901: 45). Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal var 1.21. År 1900 uppgick den til 0.90 och under tioårsperioden 1892—1901 till 1.01.

Fångvårdens utgifter belöpte sig år 1901 till 1,813,613 kronor 10 öre, hvilken summa öfverstiger den från föregående året med 11,620 kronor 96 öre.

Arbetsinkomsten uppgick år 1901 til 80,042 kronor 65 öre (mot 82,045 kronor 43 öre år 1900). Dagportionen kostade i medeltal 33,08 öre (mot 33.05 under år 1900).

Albert Montgomery.

Om Arrestvæsenet i Danmark siden 1793.

I Forordn. af 5. April 1793 »om Fængslernes bedre Indretning og de fangnes Underhold« udtales det i de Forordningen ledsagende Grunde, at »de, der formedelst Misgjerninger ere tiltalte og heftede, ikke bør, imedens Søgmaal mod dem ved Retterne forfølges, udsættes for større Lidelser end de, der ere nødvendige Følger af deres Friheds Indskrænkelse og deres Personers Bevogtning«. Forordningen giver derpaa en Række Bstemmelser om, hvorledes Fangehusene, saavel i Købstæder som paa Landet, bør være indrettede. Det paalægges Amtmændene paa det nøjeste at undersøge alle Fængslers Tilstand og, hvor det findes fornødent, besørge dem forbedrede, hvorefter de til Kancelliet skulle indsende Beretninger om Udførelsen heraf, hvilke Beretninger tillige bør indeholde en fuldstændig Beskrivelse over hvert Fængsels Indretning.

Man vil i den nævnte Forordning finde de Tanker udtalte, som det har været det nu forløbne Aarhundredes Opgave at bringe til nærmere Udførelse, baade med Hensyn til Behandlingen af Varetægtsarrestanter og med Hensyn til Indretningen af de Bygninger, der skulle tjene til at huse saavel disse Arrestanter som de med Fængsel straffede. Vel vare de Bestræbelser for at forbedre Forholdene i Landets Arresthuse — der tilvisse, i alt Fald sete med Nutidens Øjne, vare ganske umulige —, som lægge sig for

Dagen i Forordningen af 5. April 1793, ikke uden øjeblikkelig Virkning, men den Reform, som var tilsigtet, blev dog ikke saa hurtig til fuld Virkelighed. Allerede i Cirkulærer af 4. og 8. Oktober 1803 blev det paa ny nødvendigt at bringe Spørgsmaalet om Fængslernes bedre Indretning paa Bane. Det udtales i de nævnte Cirkulærer, at endskønt Øvrighederne i Overensstemmelse med Forordn. af 5. April 1793 ikke have været uheldige i deres Bestræbelser for at opfylde Lovgivningens Øjemed, at forene Sikkerhed for Borgersamfundet med den menneskeligste Behandling af Fangerne, saa er der dog paa de fleste Steder i Provinserne endnu betydelige Mangler ved Arresterne, hvorved hint Lovbuds tilsigtede Øjemed ikke er opnaaet. Kancelliet udtaler fremdeles som sin Pligt snarest mulig at gøre hans Majestæt Forestilling om, paa hvad Maade disse Mangler bedst kunne afhjælpes, og det fremsætter derhos nogle Grundsætninger, der kunne tjene til Vejledning ved Fængslernes Istandsættelse. Ved kgl. Resolution af 5. Maj 1810, bekendtgjort ved Plakat af 11. s. M., blev det paalagt Øvrighederne at sørge for, at unge Forbrydere i Arresterne holdes afsondrede fra ældre, at Arresterne holdes renlige, og at der gives Arrestanterne Lejlighed til at forskaffe sig den fornødne Bevægelse. Endelig gaves der i Plakaterne af 4. August 1807 og 21. Decbr. 1827 Forskrifter med Hensyn til Arrestanternes Behandling.

Skønt Administrationen saaledes stadig havde sin Opmærksomhed henvendt paa Forbedring af Arresthusene, vedblev Tilstanden i adskillige af disse at være meget uheldig. Lokalerne vare mange Steder saa indskrænkede, at flere Arrestanter maatte sættes sammen i smaa Arrester, hvorved de, navnlig paa Grund af slet Luft, led Skade paa deres Helbred. Den ønskelige Adskillelse mellem unge og ældre Arrestanter, mellem forhærdede Forbrydere og saadanne, der første Gang havde forset sig, kunde ikke finde Sted. Flere Steder fandtes Arrestlokalerne i kolde og fugtige Kældere, og Arresternes Usikkerhed gjorde det jævnlige

nødvendigt, at man belagde Arrestanterne med Lænker. Adgang til at opvarme Arresterne manglede de fleste Steder, og med Hygiejnen var det i det hele slet bevendt.

Var saaledes end Tilstanden i Arresthusene ikke bleven en saadan, som man kunde have ventet efter de af Regeringen udstedte Paabud og Forskrifter, kan det dog ikke siges, at Forordningen af 5. April 1793 og Cirk. af 4. Oktober 1803 havde været uden Virkning. Medens man i en tidligere Periode næppe kendte nogen anden Maade at holde en tiltalt arresteret paa end ved at holde ham i Lænker, fandt dette dog nu kun sjældnere Sted, og Arresterne vare i Almindelighed baade med Hensyn til Lokalernes Indretning og Sikkerhed betydelig bedre end før 1793. Grunden til, at de opnaaede Resultater ikke bleve større, maa søges dels deri, at de Autoriteter, hvem den nærmere Udførelse af de givne Forskrifter paahvilede, jævnlig savnede Forstaaelse af den Betydning for Retssikkerheden og Straffuldbyrdelsen, som gode og velindrettede Arresthuse have, dels deri, at Sagens økonomiske Side, ligesom nu, var lagt i Hænderne paa Kommunerne, der ganske naturligt i vanskelige Tider som dem, hvorom der her er Tale, søgte at skyde Opgaven til Side eller at udsætte dens Løsning.

Efterhaanden som det udefra kommende Krav om endybere gaaende Reform af hele Fængselvæsenet fandt Indpas ogsaa herhjemme, maatte imidlertid ogsaa Ønsket om en grundigere Forbedring af Arrestvæsenet gøre sig gældende. Dette Ønske fandt et betydningsfuldt Udtryk i den Petition, som Østifternes Provinsialstænder i 1838 indgik med til Kongen, og hvori der androges om, at samtlige Varetægtsarresters nuværende Tilstand maatte blive undersøgt, og at der derefter maatte blive truffet Foranstaltning til, at de Fængsler, med Hensyn til hvilke en paatrængende Nødvendighed antages at byde det, snarest mulig istandsættes. Den Forhandling, der gik forud for Vedtagelsen af fornævnte Petitions Indgivelse, giver ret interessante Bidrag til Belysning af de forskellige Opfattelser, der herskede med

Hensyn til de Krav, man burde stille til Arresthusenes Indretning og til den Behandling, Arrestanterne burde underkastes. Paa den ene Side fremhæves alle de Mangler, hvoraf Arresthusene lide, og den uheldige Indflydelse, dette Forhold uundgaaeligt maa have paa Retssikkerheden og Straffuldbyrdelsen, ligesom ogsaa den inhumane Behandling af Arrestanterne, der bliver Følgen heraf. Der henpeges paa, at det, hvorom der er Tale, i Virkeligheden kun er Opfyldelsen af snart 50 Aar gamle Lovbud. Tilvejebringelsen af hensigtsmæssige Fængsler maa betragtes som en Pligt, Staten er berettiget til at forlange opfyldt. Fra modsat Side blev der rejst Tvivl om, hvorvidt man overhovedet var berettiget til at skildre Arresthusenes Tilstand med saa mørke Farver, som sket var, og der næredes store Betænkeligheder ved at paalægge Kommunerne, der alt vare stærkt bebyrdede med Udgifter til Løsningen af andre kommunale Opgaver, yderligere store Udgifter til Tilvejebringelsen af tidssvarende Arresthuse. Den kgl. Kommissarius A. S. Ørsted, der ikke sympatiserede med Forslaget om Indgivelsen af en Petition, udtalte bl. a., at det vilde bero paa den Maalestok, man lagde til Grund, hvilke Forbedringer der kunde siges at være fordrede af en paatrængende Nødvendighed. Vilde man derunder optage alle i sig grundede Fordringer til hensigtssvarende Fængsler, saa kunde en fuldstændig Forandring eller vel endog en Ombygning af saa godt som alle Fængsler blive fornøden. Saafremt man derimod alene sigtede til Forbedring af saadanne Arreste, der ogsaa efter de Fordringer, hvortil man hidtil havde indskrænket sig, kunde anses som slette, saa var det end ikke oplyst, at Arresternes Forfatning gav Anledning til at anse en saadan Undersøgelse for nødvendig; thi generelle Ytringer om Arresternes Ufuldkommenhed, byggede paa udstrakte Fordringer til Fængslerne, kunde ikke i den Henseende være noget Bevis. Naar der fremkom Anker over slige slette Arresthuse, vilde saadanne Anker finde be-

hørig Opmærksomhed, og han skønnede derfor ikke, at der var Trang til nogen overordentlig Foranstaltning.

Et af de Ankepunkter, der rettedes mod Arresthusenes Indretning, var, at der i adskillige Arreste savnedes Midler til at opvarme Arrestlokalerne. Fra den Side, der var imod at paalægge Kommunerne forøgede Byrder ved at paabyde Arresthusenes Forbedring, udtaltes det herom, at det overhovedet var tvivlsomt, om Forsorgen for Arrestanterne burde gaa saa vidt, at der indrettedes Kakkelovnsvarme for Arrestanterne i Almindelighed. I Arreste, der vare bestemte til Afsoning af Straffe, fandtes almindeligvis Kakkellovne, derimod ikke i egentlige Varetægtsarreste. Man var i Tvivl om, hvorvidt Kakkellovne der burde indføres, og henviste til, at Sengen for Arrestanter var det almindelige Forebyggelsesmiddel mod Kulden. Det kan ikke nægtes, at en slig Udtalelse ikke røber synderlig Humanitet over for Varetægtsarrestanter, ej heller Forstaaelse af den Orden, der bør herske i et Arresthus.

Resultatet af de nævnte Forhandlinger blev, som nævnt, Indgivelsen af en Petition til Kongen. I denne udtales det, at Forordn. 5. April 1793 vel har givet hensigtsmæssige paa Humanitet og Retfærdighed grundede Bestemmelser om Varetægtsarresternes Indretning og Beskaffenhed, og at disse Forskrifter ere indskærpede ved Cirk. af 4. Oktbr. 1803, men Forholdene have medført, at de opstillede Fordringer ikke ere blevne fyldestgjorte. De fremkomne Klager over det ufuldkomne ved Fængslernes Indretning, der især gaa ud paa Lokalernes Indskrænkethed, saa at Fangerne lide Skade paa deres Helbred og at den tilbørlige Adskillelse mellem disse ikke kan finde Sted, kunne ikke anses for ubegrundede, og det er derfor af Vigtighed, at Regeringen sættes i Stand til at foranledige de væsentligste Mangler afhjulpne. Forsamlingen andrager derfor om en hensigtsvarende Undersøgelse af samtlige Varetægtsarreste.

Den saaledes indgivne Petition blev ikke uden Virkning. Under 5. Juni 1839 resolverede Kongen nemlig, at

der skulde indhentes nøjagtige Oplysninger om samtlige Arresthuses Tilstand, og Kancelliets Cirk. af 27. Juli 1839 paalagde derefter samtlige Øvrigheder at indsende saadanne Oplysninger, nemlig foruden et Grundrids af de forskellige Arrestlokaler, tillige Oplysning om Arresternes Størrelse og Indretning og i Forbindelse dermed, om Maaden, hvorpaa der forholdes med Hensyn til Urenlighedens Bortførelse, om hvorvidt der haves Arrestgaard eller anden Lejlighed til Bevægelse for Fangerne, om der er anbragt Indretninger til Arresternes Opvarmning, fremdeles om Arrestinventariets Tilstand, om hvormange Fanger der i Gennemsnit hensidde i Arresterne paa samme Tid, om der haves eller kan udfindes nogen Maade til Fangerne passende Beskæftigelse, samt om, hvorledes Midlerne til Arresthusets Opførelse ere tilvejebragte, og om det afbenyttes af en eller flere Jurisdiktioner. Tillige udbad man sig vedkommende Øvrigheders Formening om, hvilke Forbedringer ved de enkelte Arreste der maatte være at iværksætte, og hvorledes Bekostningen hertil vilde kunne dækkes.

De i Henhold til fornævnte Cirkulære indsendte Oplysninger bekræftede den Opfattelse, at Arrestvæsenets Tilstand i det hele lod meget tilbage at ønske. Der savnedes tilstrækkelige Lokaler til i tilbørlig Grad at kunne holde Arrestanterne isolerede, saavel indbyrdes som fra Samkvem med Omverdenen; Arresternes Sikkerhed mod Udbrud var jævnlig ringe; de hygiejniske Forhold vare ikke tilfredsstillende, ligesom Adgangen til at skaffe Arrestanterne Bevægelse i fri Luft er uheldig ordnet, idet der kun ved et ringe Antal Arresthuse fandtes velindrettede Arrestgaarde, medens man ellers var henvist til Benyttelsen af Gaarde, der ikke kunde hindre Arrestanterne fra at sætte sig i Forbindelse med uvedkommende, eller til at lade Arrestanterne trække frisk Luft under Arrestforvarerens Opsyn paa Steder, hvor Adgangen var uhindret for alle.

Det fremgik endvidere af Beretningerne, at der i selve Kongeriget — dog undtaget København og Bornholm —

fandtes 80 Arresthuse, nemlig 44 paa Øerne og 36 i Nørrejylland. Af disse kunde Opvarmning af Arresterne kun ske i 38 Arresthuse. Imidlertid var det en Hindring for Opvarmningen, at man savnede Bestemmelser om, hvem der skulde afholde Udgiften til Brændsel.

Hvad Arrestanternes Sysselsættelse angaar, ses det, at der kun i meget faa Arresthuse var sørget paa tilfredsstillende Maade herfor, om det end i adskillige Indberetninger oplyses, at Arrestanterne, navnlig de kvindelige, lejlighedsvis sysselsættes.

I øvrigt klagedes der i Indberetningerne over, at adskillige Arresthuse af Mangel paa Sagkundskab, trods anvendte betydelige Udgifter, vare blevne mindre heldigt indrettede. Ligeledes henledtes Opmærksomheden paa, at der ikke alle Vegne havdes den behørig Garanti for, at Orden og Disciplin hævdedes paa tilbørlig Maade i Arresthuse og for, at Vand- og Brødstraffen eksekveredes ordentlig, i hvilken Henseende det navnlig bemærkedes, at mange Arrestforvarere vare upaalidelige Folk. Der foresloges derfor indført Instrukser saavel for Embedsmændenes Tilsyn med Arresthusene, som for Arrestforvarernes Tjenesteforhold.

De saaledes indkomne Beretninger bleve afgivne til den under 8. April 1840 nedsatte Kommission, hvis Opgave var at undersøge og udtale sig om en Reform af det hele Fængselsvæsen. I sin derefter afgivne Betænkning drøfter Kommissionen indgaaende Spørgsmaalet om, hvilke Krav der bør stilles til et Arresthus, der paa tilfredsstillende Maade skal opfylde sin Bestemmelse. Det udtales, at det, i Modsætning til, hvad der hidtil har været Tilfældet, maa erkendes, at det er nødvendigt, at Regeringen fastsætter visse Hovedprincipper for Arresthusenes fremtidige Opførelse og Indretning, der, saa vidt Omstændighederne kun nogenlunde tillade det, strengt skulle overholdes. Betænkningen indeholder derfor en Række Bemærkninger om Principperne for Bygningen af Arresthusene, Indretningen af Cellerne,

deres Forsyning med Inventarium og deres Opvarmning samt om Arrestanternes Adgang til Sysselsættelse.

Som det Hovedprincip, der bør lægges til Grund for Arresthusenes Indretning, hævdes det, at der bør indrettes Enkeltceller for hver Arrestant. Spørgsmaalet om Cellesystemets Indførelse i Strafanstalterne stod jo netop den Gang paa Dagsordenen, og der var megen Tvivl blandt Fængselsmænd — ogsaa blandt Kommissionens Medlemmer — om Systemets Fortrin. Man nærede dog ikke Betænkelighed ved dets Indførelse i Varetægtsfængslerne. Dels mente man, at de Indvendinger mod Cellesystemet, som fremkom af Hensyn til Fangernes aandelige og legemlige Sundhed, ikke kunde gøres gældende her, hvor Opholdet i Enkeltcelle som Regel vilde være af kortere Varighed, dels maatte man erkende, at den uheldige Paavirkning, Arrestanterne, navnlig unge og ikke tidligere straffede Personer, udsattes for ved Opholdet i Fællesskab med forhærdede Forbrydere, kun kunde undgaas ved Isolation i Enkeltceller.

Med Hensyn til selve Cellernes Indretning udtaler Kommissionen sig indgaaende om Tykkelsen af Murene, om Lofternes Forsyning med Lerindskud eller Hvælvinger for at sikre mod Brandfare, endvidere om Dørenes og Vinduernes Indretning. Dernæst udtales det, at man maa finde Opvarmning af Cellerne aldeles nødvendig saavel af Hensyn til Humaniteten som af Hensyn til Fangernes Sysselsættelse. Endvidere indeholder Betænkningen Bemærkninger om det Inventarium, der bør findes i hver Enkeltcelle, og navnlig udtales det, at Sengestedet bør være saaledes indrettet, at Arrestanten ikke efter Forgodtbefindende kan benytte Sengen om Dagen, hvilket hidtil saa godt som overalt har været Tilfældet, væsentlig fordi man ikke har kunnet opvarme Arresterne. Endelig har Kommissionen udtalt sig om Arrestanternes Sysselsættelse og hævdet, at der bør gives disse Adgang hertil, for saa vidt de ønske det og der ikke ganske undtagelsesvis findes Føje til at nægte en Arrestant Arbejde. Kommissionen bemærker sluttelig, at hvor vigtig end Arrest-

lokalernes hensigtssvarende Indretning er, er Opretholdelsen af Arrestdisciplinen ikke mindre vigtig, og det maa antages, at den paa mange Steder er meget mangelfuld. Der burde derfor udarbejdes et Reglement for Disciplinen i Varetægtsfængslerne og en Instruks for Arrestforvarerne.

Medens Kancelliet intet væsentligt fandt at erindre mod Kommissionens Betænkning paa alle andre Punkter, kom Tvivlen om det rigtige i at indføre Cellesystemet i Arresthusene ogsaa her til Orde. Imidlertid overvandt Betænkningens dog i Erkendelsen af, at den hidtil benyttede Anbringelse af Arrestanter i Fællesskab havde vist sig lidet heldig, og at de skadelige Følger af et Arrestophold i alt Fald væsentlig maatte kunne indskrænkes ved Isolering af Arrestanterne. Den kgl. Resol. af 22. Decbr. 1841 blev da ogsaa fuldstændig et Udtryk for de af Kommissionen hævdede Synspunkter. Cellesystemets Indførelse fastslaas, dog saaledes, at der i hvert Arresthus ogsaa bør have Arrest til mindst 3 Personer til Benyttelse i særlige Tilfælde; Arrestanter af forskelligt Køn bør ikke holdes samlede; der skal sørges for Arresternes Opvarmning og Belysning; der skal indrettes Arrestgaarde ved hvert Arresthus; endelig skal Arrestforvareren have en passende og for Tilsynet med Arresthuset bekvemt beliggende Bolig. Om Arrestforvarernes Kaar bestemmes det, at der skal sørges for, at disse blive saaledes forbedrede, at Bestillingerne kunne besættes med duelige og paalidelige Mænd, og at disse kunne finde deres Udkomme ved deres Lønninger og de øvrige med deres Bestillinger forbundne Indtægter, uden at være nødsagede til at befatte sig med andre Forretninger, der ville være dem til Hinder i med fornøden Aarvaagenhed at varetage deres Tjeneste. Sluttelig paalagdes det den ovennævnte Kommission at udarbejde et Reglement for en hensigtsmæssig Fængselsdisciplin.

Som det sidste Led i disse Bestræbelser for at hidføre en virkelig Reform paa det her omhandlede Omraade kom saa det d. 7. Maj 1846 approberede Reglement for Arrest-

væsenet i Danmark. Dette betydningsfulde Lovarbejde indskrænkede sig dog ikke til at give et Reglement for en hensigtsmæssig Fængselsdisciplin. Det er Grundlaget, paa hvilket Udviklingen siden er foregaaet, og i det findes vedblivende Hjemmelen for de Krav, der kunne stilles til Arresthusenes Indretning. Er end den moderne Fængselsvidenskab paa adskillige Punkter naaet til en anden Opfattelse end den, der finder sit Udtryk i Arrestreglementet af 1846, saa vidner dettes Affattelse dog om en saa klar Forstaaelse af de penitentiære Principper, at det i det hele og store staar urokket og de Forandringer, man kunde ønske foretaget i det, ere ikke af væsentlig Betydning. Arrestreglementet, der giver Regler for Arresthusenes Indretning, for deres Bestyrelse, for Lægetilsynet og som indeholder Instruks for Arrestforvareren, ligesom endelig Forskrifter for Arrestanterne, bærer Præget af den humane Opfattelse af Fangernes Behandling, der efterhaanden var brudt igennem, men det drager samtidig klart de Grænser, der ikke maa overskrides, naar Arresthusene skulle fyldestgøre det dobbelte Formaal at huse saavel dem, hvis Tilstedeværelse og Afsondring fra Omverdenen det for Retshaandhævelsens Skyld er nødvendigt for en Tid at sikre, som dem, hvem en kortere Frihedsberøvelse er paalagt som Straf.

Regeringen maatte herefter siges at have gjort, hvad der stod i dens Magt for at muliggøre en tidssvarende Reform og Udvikling af Arrestvæsenet. Der blev ogsaa med Iver taget fat paa Opgavens Løsning. I Tiden efter 1842 og navnlig efter 1846 ere Grundsætningerne i Regl. 1846 blevne ledende dels for Opførelsen af adskillige nye Arresthuse, dels for Ombygningen af ældre. Disse Arresthuse, der for en stor Del ere i Brug endnu, ere alle ret ensartede i Anlægget og maa siges endnu at kunne gøre ret god Fyldest, om de end savne adskilligt i Henseende til de Krav, der nu stilles til Indretningen af et tidssvarende Arresthus. Selve Arrestlokalerne ere som Regel af den befalede Størrelse, men hvad de øvrige til et Arresthus

hørende Lokaler angaar, synes det, at man har været ret kneben, og at økonomiske Hensyn i det hele have haft en for overvejende Indflydelse. Den Ordning, at det paahvilede Kommunerne at afholde Udgifterne ved Arresthusenes Ombygning eller Nyopførelse, bevirkede nu som tidligere, at Reformen paa mange Steder mødte Modstand, og at Resultaterne ikke bleve saa store, som man kunde være berettiget til at vente. I en Skrivelse til Justitsministeriet af 28. Oktober 1853 udtalte den daværende Overinspektør for Fængselsvæsenet, David, »at det er uden for al Tvivl, at den tilsigtede Reform af Arrestvæsenet er bleven fremmet ved de siden 1841 givne Paabud og Reglementer, men det er ikke mindre vist, at ikke faa Arresthuse ere i den samme daarlige Tilstand, hvorover der med saa megen Føje klagedes for 15 Aar siden, og at dette Anliggende endnu langt fra kan siges at være ordnet paa hensigtssvarende og ønskelig Maade. Det er unægteligt, at ikke faa Kommuner i saa Henseende have vist snarere liden Beredvillighed til at udføre den Reform, som allerede i 1841 erkendtes at være vigtig og paatrængende nødvendig, og at flere af de Ombygninger, som fra alle Sider ere ansete for højst nødvendige, bestandig have stødt paa ny og flere Vanskeligheder. Der gives her i Landet ikke faa Arresthuse, hvor der mangler Rum til det Antal Arrestanter, som skulle indsættes i samme, hvor Lokalerne til Dels ere mørke, til Dels ikke kunne opvarmes, hvor Arrestanternes Adskillelse og ikke mindre deres Beskæftigelse er umulig, kort, hvor ingen af de Hensyn, som Resol. af 1841 har for Øje, kan ske Fyldest«.

Da der siden 1839 ikke var sket nogen Indberetning til Justitsministeriet om Arresthusenes Beskaffenhed og Tilstand, i hvilken der siden den Tid var sket adskillige Forandringer, og under Hensyn til, at Justitsministeriet paa Grund af de kommunale Autoriteters Forhold til Arresthusene, burde have et nøje Kendskab til disse, anbefalede Overinspektionen, at det blev paalagt Øvrighederne at indsende en nøjagtig Beskrivelse af alle Landets Arresthuse,

ledsaget af Grundrids af disse. Endvidere anbefaledes det at paalægge Retsbetjentene at indsende aarlige Oversigter vedrørende Benyttelsen af Arresthusene, indeholdende Oplysninger om Antallet af Arrestanter, Arrestdagens Antal m. m. Ved Justitsministeriets Cirkulære af 30. Novbr. 1853 blev det derefter paalagt Retsbetjentene aarligt at udfylde og indsende 2 Skemaer med de ovennævnte Oplysninger, hvorhos Indberetningerne i Overensstemmelse med Kanc. Cirk. 7. Maj 1846 bleve bragte i Erindring. Ved Justitsministeriets Cirk. af 21. Novbr. 1854 blev der truffet yderligere Bestemmelser om aarlig Indsendelse af skematiske Indberetninger.

Disse Cirkulærer bevirkede naturligvis, at adskillige Arresthuse, om hvilke det af de modtagne Indberetninger fremgik, at Tilstanden i dem ikke stemmede med Tidens Fordringer, bleve afløste af ny eller blev Genstand for Ombygning. Paa Grund af de vanskelige Pengeforhold skred Reformen dog kun langsomt fremad, og endnu i 1857 udtalte Overinspektionen i en Erklæring til Justitsministeriet, at det havde vist sig meget vanskeligt at opfylde de i Arrestreglementet stillede Fordringer ved Ombygningen af ældre Arresthuse, og at disse Fordringer næppe kunde ske Fyldest paa anden Maade end ved Opsførelsen af ny Arresthuse. Man havde derfor jævnlig været nødsaget til at slaa af paa Fordringerne for overhovedet at opnaa Forbedringer. Selv hvor Talen var om Nybygninger, havde det vist sig, at de approberede Planer ikke vare blevne fulgte, saaledes at forskellige uheldige Forhold vare fremkomne. Det maatte derfor anses som en meget ønskelig Ordning, om det blev befalet, at ethvert nyopført Arresthus inden Ibrugtagelsen blev Genstand for sagkyndig Undersøgelse. En saadan synes dog ikke at være bleven indført.

Var det saaledes end ikke hurtigt, at Arrestvæsenets Reform skred frem, gik Arbejdet dog ikke i Staa, og Opmærksomheden var stadig henvendt paa ej alene at tilvejebringe velindrettede Arresthuse, men tillige paa, at den umiddel-

bare Ledelse af disse og Behandlingen af Arrestanterne kom til at stemme med berettigede Krav. Ved Justitsministeriets Cirk. af 19. Maj 1870 blev det paalagt Retsbetjentene foruden de allerede befalede Indberetninger aarlig at indsende Oplysninger om Tilsynet med Arresthusene, deres Vedligeholdelse, Sundhedstilstanden, Behandlingen af Arrestanterne, Disciplinen, Arbejdet m. m. Paa Grundlag af de saaledes modtagne Oplysninger og det Materiale, der var fremkommet i Henhold til et Cirk. af 13. Oktober 1863, udkom der i 1871 en af det daværende Kontor for Fængselsvæsenet under Justitsministeriet udarbejdet Beretning om Tilstanden i Landets samtlige Arresthuse.

Det Billede, denne Beretning giver af Tilstanden, er adskilligt lysere end tidligere Fremstillinger af denne. Antallet af Arresthuse er steget til 93. Arresthusene ere efter deres Tilstand henførte til 3 Klasser. Den første, der rummer de Arresthuse, der ere opførte i Overensstemmelse med Arrestreglementets Forskrifter, tæller 45; den anden, der omfatter Arresthuse, der ere opførte i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede, og som navnlig ere mangelfulde med Hensyn til Arrestanternes Isolering, tæller 36 Arresthuse; den tredje Klasse endelig tæller 12 Arresthuse, der alle ere lidet brugelige. Det kan dog ikke nægtes, at det af den nævnte Beretning fremgaar, at der stadig er store Mangler til Stede ved adskillige Arresthuse. Saaledes er der vedblivende adskillige Arreste, der ikke kunne opvarmes; de hygiejniske Forhold, navnlig med Hensyn til Adgangen for Lys og Luft til Arresterne, lade hyppigt meget tilbage at ønske; Isolationen fra Omverdenen er ofte meget mangelfuld; Arrestgaarde savnes flere Steder; Inventariet, navnlig Senge, er flere Steder lidet tidssvarende, og endelig ligge Arrestforvarernes Boliger ofte uheldigt for Tilsynet med Arrestanterne.

Det vil ses, at der endnu var et betydeligt Arbejde tilbage for at naa en fyldestgørende Indretning af Arresthusene. Med dette Maal for Øje er der ogsaa vedblivende

blevet arbejdet, og navnlig i de sidste 25 Aar have Fremskridtene været betydelige. Med de beskedne Vilkaar, hvorunder Fængselsvæsenets Overbestyrelse stadig havde virket, har Savnet af bygningskyndig og anden teknisk Assistance og Bistand til Rejser for at føre Tilsyn med Arresthusene imidlertid været meget føleligt. Udviklingen har ført med sig, at man, naar Planer til ny Arresthuses Opførelse foreligge til Bedømmelse, ikke kan nøjes med at fordre de Krav opfyldte, der indeholdes i Arrestreglementet. Andre Krav, der ikke findes omtalte i dette, men som have faaet Erfaringens Sanktion, og hvis Gennemførelse ikke behøvede at forøge Bekostningen, men kun, at Udgiften anvendes paa den efter Formaalet hensigtsmæssigste Maade, maa stilles. Man kunde ganske vist stille sig paa et rent negativt kritisk Standpunkt over for Planer til Nybygninger og Ombygninger af Arresthuse, naar de forelagdes til Bedømmelse, og i saa Fald kunde maaske bygningskyndig Hjælp undværes. Men saavel Fængselsvæsenet som de kommunale Autoriteter maa sikkert staa sig ved, at Fængselsvæsenets Overbestyrelse er i Stand til at træde positivt hjælpende til. Men i saa Fald maatte der kræves Midler til at forskaffe sig en bygningskyndig Bistand. Det maatte være muligt at lade Mænd, der vare kendte med Fængselsbygningstvæsen, deltage i Bedømmelsen af de forelagte Planer og efter Omstændighederne foretage Rejser til det paagældende Sted og der konferere med dem, der skulde forestaa Byggeföretagendet. Det samme gælder ogsaa om anden teknisk Indsigt af forskellig Art, som der ved Bygningers Indretning kan være Trang til i Henseende til de mange Detailspørgsmaal, der opstaa ved et Fængsels fornuftige Indretning.

Som bemærket, er imidlertid Bygningsvæsenet ikke den eneste Opgave, ved hvilken der var Trang til sagkyndig Bistand ved Udøvelsen af Tilsynet med Arresthusene. Der er navnlig mange fængselshygiejniske Spørgsmaal, som opstaa ved Gennemførelsen af bestaaende eller Affattelsen af nye

Reglementer. Skal det centrale Tilsyn ikke blive betydningsløst, maa man være i Stand til at give positiv Anvisning og Vejledning.

Endelig vil et virkelig effektivt Tilsyn med Arresthusene kræve Rejser af fængselskyndige Mænd i en Udstrækning, som ikke er til at overkomme af en enkelt Mand, og atter her vilde det saaledes være af Betydning at raade over de fornødne Midler til Anvendelse til saadanne Inspektionsrejser.

Den saaledes paapegede Trang til fagkyndig Bistand for Fængselsvæsenets Overbestyrelse førte til, at der ved Finansloven for 1891—92 bevilgedes 2000 Kr. aarlig til Anvendelse i det omspurgte Øjemed. Denne Bevilling har været af stor Betydning. Det blev i 1891 overdraget en Kommission, bestaaende af fængsels- og bygningskyndige Mænd, ved Rejser til Landets samtlige Arresthuse og Tvangsarbejdsanstalter at tilvejebringe en fuldstændig Beskrivelse med Tegninger af alle de nævnte Bygninger, og det blev derhos Kommissionens Opgave ved Besøgene at bemærke de Mangler, der vare til Stede, og at fremkomme med Forslag til deres Afhjælpning. Kommissionen har derefter aarlig berejst 2 à 3 af Landets Amter og afgivet Indberetninger til Overinspektionen om Resultatet af disse Rejser. Indberetningerne ere derefter med Forslag om Afhjælpning af Mangler ved Bygningerne eller i adskillige Tilfælde om disses Afløsning af ny Bygninger tilstillede Justitsministeriet til videre Foranstaltning. Trods nogen Modstand fra de kommunale Autoriteter, der af let forstaaelige Grunde nødige Udgifterne forøgede, er det lykkedes i betydeligt Omfang at indføre ikke blot saadanne Forbedringer i Arresthusene rundt i Landet, som have Hjemmel i Arrestreglementet, men ogsaa paa andre Omraader, hvor Udviklingen nu stiller større Krav.

Om de Principper, der i Overensstemmelse med, hvad der i alle Lande af de sagkyndige ved Kongresforhandlinger og i fængselsvidenskabelige Værker er fastslaaet som

normgivende, have været ledende med Hensyn til Arrestkommissionens Bedømmelse af Arresthusene, skal i Korthed bemærkes følgende.

Arresthusene bør være frit beliggende uden Genboer inden for c. 100 Alens Afstand og byggede af 2 Stens Grundmur. Ingen Celler maa vende mod Nord eller have Vinduer til Gaden, til Arrestgaarden eller umiddelbart til fremmed Grund. Enkeltceller bør have et Rumfang af mindst 756 Kubikfod og Fællesarrester af mindst 2000 Kubikfod. Fællesarrester monteres med Seng, Bord og Stol til mindst 3 Personer. Ingen Seng maa belægges med mere end 1 Person. Baderum bør saa vidt muligt findes, naar undtages ganske smaa Arresthuse, hvor der dog bør være et Badekar. Cellevinduerne bør have mindst 9 Kvadratfods Lysning, hvoraf Halvdelen til at aabnes. Ruderne maa være fuldt gennemsigtige. Armaturen bør være Smedejerns Krydsgitter med højst $5\frac{1}{2}$ " Mellemrum mellem Stængerne paa den ene Led. Væggene i Arresterne pudses og kalkes, derimod fraraades Oliemaling eller Beklædning med Panel. For Ventilation bør der sørges ved store Trækruder i Vindue og Luftadgang fra Ydermuren. Opvarmning sker i mindre Arrester ved Bilæggerovne med Kappe, i større ved Dampovne uden Rørledninger eller Kanaler i Cellerne. Belysning bør ske ved Petroleum eller Gas, anbragt bag en Rude i et Hul over Døren eller paa anden Maade, der sikrer mod Misbrug fra Arrestanternes Side. Cellegaardenes Størrelse bør være mindst 90 Kvadratalen; et Stykke af Gaarden overdækket. I Enkeltceller bør findes Metalpottes med Vandlaas; de udtømmes i et særligt Udslagningsrum. For Fællesarrestanter et Kloset paa Arrestgangen. Isolering af Mænd og Kvinder bør strengt gennemføres. Inventariet bør være anbragt saa langt fra Vinduet, at Opstigning i dette ikke kan ske. Der bør være særlig Adgang til Arresthuset og fra dette til Retssalen. I større Arresthuse bør der være brandfri Etageadskillelser og Jern- eller Stentrapper.

Ved Justitsministeriets Cirk. af 29. Novbr. 1894 blev

det paabudt at indsende Udskrift af Forhør, optagne i Anledning af Undvigelse af Arrestanter, til Overinspektionen for Fængselsvæsenet. Efter at der gennem disse Forhør var indvundet adskillige Erfaringer med Hensyn til Grundene til saadanne Undvigelser, af hvilke der i Tiden fra 1895—1900 forefaldt over 60, gav Justitsminst. Cirk. af 18 Juni 1900 en Række Forskrifter vedrørende Tilsynet med Arresthusene og Arrestanterne, ligesom navnlig de Arrestforvarerne paahvilende Pligter indskærpedes.

Endelig har en vigtig Sag, nemlig en tilfredsstillende Ordning af Arrestanternes Bespisning, fundet sin endelige Afgørelse ved Justitsministeriet Cirk. af 8 Novbr. 1899. Om dette Spørgsmaal henvises i øvrigt til nærværende Tidsskrift XXIII Nr. 1 S. 107 f. f.

Spørger man, om det danske Arrestvæsen nu kan siges at have naaet et Standpunkt, der i det hele og store er tilfredsstillende, kan dette Spørgsmaal ikke ubetinget besvares bekræftende. Man er ganske vist kommen saa vidt, at de ydre Forhold, navnlig Bygningerne, for en stor Del kunne tilfredsstille selv ret vidtgaaende Krav, men der er adskillige Forhold, hvor en Forandring af den hele Ordning i høj Grad er ønskelig.

Det skal i saa Henseende først fremhæves som en Hovedmangel, at det hele Arrestvæsen ikke er en Opgave, som Staten umiddelbart varetager. Som berørt flere Gange, er det Kommunernes Pligt at sørge for, at de fornødne Arresthuse findes, og at de holdes i den tilbørlige Stand. Statens Opgave indskrænker sig til at føre Tilsyn med, at de bestaaende Love og Reglementer for Arrestvæsenet overholdes, og at stille Krav, hvor de bestaaende Forhold nød-

Anmærkn. Om Udviklingen af Københavns Arrestvæsen siden 1841 henvises til en Artikel i nærværende Tidsskrift XII Nr. IV S. 193 f. f.

vendiggøre Ombygningen af Arresthuse eller disses Nyopbyggelse. Men netop denne Statens tilsynsførende Opgave vanskeliggøres i høj Grad derved, at den økonomiske Ledelse er lagt i Kommunernes Haand. Som foran paavist har dette Forhold tidligere staaet som en ikke let overvindelig Hindring for en hurtig Gennemførelse af Arrestvæsenets Reform, og de økonomiske Hensyn øve stadig deres hemmende Indflydelse, selv hvor Kravene synes ganske uafviselige. Vel skal det indrømmes, at de kommunale Autoriteter i adskillige Tilfælde have vist klar Forstaaelse af den moderne Fængselsbygningskunsts Krav og ikke ere vegne tilbage for endog ret betydelige Ofre, hvor Talen har været om at opføre ny Arresthuse, men det kan ikke nægtes, at man endnu hyppigt møder baade ringe Forstaaelse og Uvillie, hvor Talen er om Forbedringer, der ikke absolut kunne finde Hjemmel i de bestaaende Love og Reglementer.

Ogsaa paa et andet Punkt viser det sig, hvor uheldigt det er, at Arrestvæsenet ikke hører direkte under Staten. Ansættelsen af Arrestforvarerne sker af de kommunale Autoriteter, og man kan ikke forudsætte, at disse, der selvfølgelig ikke kunne være i Besiddelse af særlig Indsigt paa Fængselsvæsenets Omraade, altid skulle kunne vælge netop de Personer, der ere bedst skikkede til at udføre en Arrestforvarers betydningsfulde Gerning. Ogsaa ere de Lønninger, der som Regel bydes Arrestforvarerne, saa ringe, at disse for at leve se sig nødsagede til at søge Bierhverv, hvad der selvfølgelig i mange Tilfælde vil være til Skade for deres egentlige Tjenestes tilbørlige Varetagelse. Hvis Staten havde det i sin Haand selv at ansætte disse Bestillingsmænd, vilde man blive i Stand til at følge de samme Principper ved Ansættelsen af dem, som følges ved Strafanstalterne, og man vilde navnlig kunne sørge for, at der til disse Poster altid valgtes Mænd, der forud vare fortrolige med Fængselsgerningen, og for hvem en Ansættelse som Arrestforvarer kunde betragtes som et Avancement.

Et andet Punkt, hvor en Forandring i de bestaaende

Forhold er meget ønskelig, er det, at der findes for mange smaa Arresthuse. Naar det erindres, at Arresthuse ikke blot ere bestemte til Hensættelse af Varetægtsarrestanter, men ogsaa ere Fængsler, hvor kortvarige Frihedsstraffe afsones, maa det erkendes, at den nuværende Ordning er uheldig. Det er vel nødvendigt, at der til hver Jurisdiktion eller til flere Jurisdiktioner, der have fælles Tingsted, haves et Varetægtsfængsel, men det er ikke nødvendigt, at Fængselsstraffe ogsaa afsones det samme Sted. I de smaa Arresthuse vil en formaalstjenlig Afsoning af idømte Straffe vanskelig kunne finde Sted. Ud over hvad selve Indespærringen kan udrette, vil Straffens Afsoning her næppe kunne indvirke paa Fangen. Der savnes alt for mange af de andre Momenter, der tilsammen skulle bidrage til at udøve en gavnlig Indflydelse paa ham. Navnlig er det vanskeligt at skaffe Arbejde til Arrestanterne i de smaa Arresthuse, og naar det erindres, at en stor Del af Arrestanterne er Folk, for hvem Lediggang netop stemmer med deres Tilbøjeligheder, vil det forstaas, at Fængselsstraffen under saadanne Forhold næppe fører til heldige Resultater. Den naturlige Ordning vil være den, at man samler dem, der ere idømte Fængselsstraffe, naar disse da ikke ere af ganske kort Varighed, i større Arresthuse, hvor man vil være i Stand til at skaffe Arbejde til Fangerne, til at underkaste dem en virksom Disciplin, og til at gøre dem til Genstand for en aandelig Paavirkning af særlig dertil beskikkede Personer. En saadan Ordning vil ogsaa utvivlsomt vise sig som den mest økonomiske. Man vil kunne nedlægge nogle af de mindre Arresthuse, og for adskillige andres Vedkommende vil man, naar de kun skulle bruges som Varetægtsfængsler, kunne stille Kravene ringere end nu.

Endelig er der endnu Spørgsmaalet om Sysselsættelse af Arrestanterne. Som Forholdene nu ere, paahviler der ikke de til Fængsel dømte Personer Arbejdstvang, men der skal, naar de ønske det, gives dem Adgang til Sysselsættelse ved et eller andet passende Arbejde. Det er imidlertid ofte

vanskeligt at skaffe Arrestanterne Sysselsættelse, og disse ere ogsaa ofte ganske uvillige til at arbejde under Straffens Afsoning. Straffen kommer derfor ofte til at hengaa i fuldstændig Ørkesløshed. Naar Arrestanterne samtidig i høj Grad ere ganske overladte til sig selv, bliver den kortvarige Fængselsstraf sikkert af meget ringe Betydning. Det kan derfor næppe være Tvivl underkastet, at Pligt til Arbejde som Led i Fængselsstraffen vil bidrage til at gøre denne mere virkningsfuld.

Man er derfor langt fra naaet til en Afslutning af Arrestvæsenets Reform. De smaa Fængsler, hvor de første Straffe udstaaes, hvor Forbryderne begynde deres Fængselsliv, spille en stor Rolle i Kriminaliteten. Bestræbelserne bør gaa ud paa at skabe Betingelserne for, at den Straf, som der skal afsones, ikke bliver blot Frihedsberøvelse, men en Haandhævelse af Loven til Gavn for Individet selv.

K. Goos.

Den internationale Kongres for sammenlignende Retsvidenskab af 1900.

Strafferetsafdelingen.

Den 4. August 1900 vedtoges paa Kongressens Generalforsamling følgende Resolution:

1. En videnskabelig international Kommission, der mødes i Paris, skal undersøge de Principer, der kan anbefales Dommerne ved Strafudmaalingen.

2. Denne Kommission kan udstrække sine Arbejder til at studere Straffene fra et legislativt — ikke blot fra et judicielt — Synspunkt og i Henseende til deres Art og Beskaffenhed, ikke blot i Henseende til deres Varighed.

I saa Henseende kan Kommissionen paa stedfindende internationale eller nationale Kongresser foranledige Debatter om de Forslag, den finder ønskelige.

Den nævnte Kommission kom til at bestaa af følgende Herrer: Statsraad *Crackanthorpe* (England), Professorerne *Poittevin* (Paris), *Garçon* (Paris), *Garraud* (Lyon), og Generalsekretær *Rivière* (Paris), hvortil senere ere komne Professor *Saieilles* (Paris) og Dr. jur. *Hémard*.

Kommissionen har i Slutningen af forrige Aar udsendt et Spørgsmaalsskema, som Red. her paa Opfordring aftrykker tilligemed de Bemærkninger, hvormed det er ledsaget, og skal være parat til at modtage og videre frem-

sende Svar, som maatte ønskes tilstillede Kommissionen, for saa vidt disse ikke ønskes denne direkte tilstillede efter følgende Adresser:

La Société de la Legislation comparée (16 rue du Pré-aux-Clercs, Paris), eller
La Société générale des prisons (14 place Dauphine, Paris).

I enkelte Lande, saasom i England, bestemmer Loven kun Maksimalsstraffen for hver Forbrydelse uden at angive Minimum. Da Dommen saaledes er overladt til Dommerens Skøn, findes der store Uligheder i Henseende til de anvendte Straffe.

Det forholder sig i Virkeligheden omtrent paa samme Maade i de Lande, hvor et bestemt Maksimum og Minimum ere fikserede. — Hvilke Momenter er det nu, som bestemme Dommeren, naar han indenfor disse Rammer fastsætter Straffen, i hvert Tilfælde og for hver Forbryder, eller naar han anvender en nedsat Straf, hvor dette ifølge Loven er tilladt?

Kommissionen har fundet det nødvendigt til Oplysning herom at foranstalte en Enquête hos administrative og judicielle Embedsmænd, hos Universiteterne og alle dem, som interessere sig for Samfundets Kamp mod Forbrydelsen. Før man kan eftervise, hvilke Ideer der bør lede Dommeren, er det af Vigtighed at vide, hvorledes han for Tiden i det praktiske Liv opfatter Straffen i Almindelighed, hvilket Hensyn han tager til de ydre og indre Omstændigheder, til Gerningen eller Individet, saaledes som Undersøgelsens Resultat fremtræder.

Strafferetsteoriene diskuteres meget blandt Kriminalister og Filosofer. Eftersom man gaar ud fra den ene eller den anden Theori, maa Resultatet præge sig i Straffens Anvendelse, alt eftersom Dommeren gaar ud fra Gengæl-

delsestheori, Afskrækkelse eller Forbedring. Ønsker han fortrinsvis at lade den skyldige udsone den Skade, han har forvoldt? Vil han forhindre Forbrydelsens Gentagelse, i det Haab, at Eksemplet og Frygten for Straf skal bringe Forbryderens eventuelle Efterlignere bort fra det onde? Eller søger han snarere Midlerne til at forbedre den skyldige selv? Eller tilstræber han endelig, naar han synes der er ringe Udsigt til Forbedring, for en kortere eller længere Tid en simpel Uskadeliggørelse af Forbryderen?

Maaske kan ogsaa den Hovedtheori, hvorfra den enkelte Dommer gaar ud, af og til modificeres overfor visse Retsbrud. F. Eks. kan det tænkes, at en Forbrydelses Hyppighed eller dens særlig farlige Karakter i en bestemt Egn kan bringe Dommeren til overfor denne Forbrydelse at drage Afskrækkelsesmomentet i Forgrunden fremfor Forbedringstanken, som han ellers foretrækker.

Det er endelig sandsynligt, at Dommeren gør Forskel efter Hensynet til Forbryderne. Han lægger maaske særlig Vægt paa tidligere Domfældelser, selv hvor de ikke ere legale Strafforhøjelsesgrunde, den skyldiges Opdragelse, hans almindelige Moralitet, de tilfældige Vanskeligheder eller den gunstige Lejlighed, han har mødt. Rimeligvis tager Dommeren ogsaa ved Strafudmaalingen Hensyn til, om det drejer sig om en Mand i sin kraftigste Alder, en Olding, en Kvinde eller et Barn.

Kommissionen udbeder sig derfor et kort Svar paa et enkelt af eller alle de følgende Spørgsmaal, og vil med Taknemmelighed modtage de mere detaillerede Udviklinger, enkelte maatte ønske at give.

1. Gaar Dommeren ved Straffens Anvendelse ud fra en bestemt Straffetheori? Gengældelse, Afskrækkelse, Forbedring eller hvilket som helst andet Princip?

2. Stiller Dommeren sig paa samme Standpunkt overfor alle Forbrydere? Sondrer han efter Forbrydelser, Forbrydere eller paa anden Maade?

3. Hvis Dommeren sondrer efter Forbrydelser, hvilke Sondringer lægger han da til Grund? Sondrer han efter Deliktets indre Væsen? I Særdeleshed efter dets moralske Beskaffenhed (mod Person, mod Ejendom, mod Sædelighed)? Eller efter dets lokale Natur (dets Hyppighed, dets Farlighed paa Grund af Stedets geografiske Beliggenhed eller Sædvaner)? Eller efter andre Hensyn?

4. Hvis Dommeren sondrer efter Forbryderne, hvilke Sondringer lægger han da til Grund? Forbryderens tidligere Domfældelser? Hans Opdragelsesgrad? Efter den skyldiges højere eller lavere Alder; eftersom det er en Kvinde, en mindreaarig? Eller efter andre personlige Momenter?

5. I al Almindelighed, og naar Hensyn tages til ovennævnte Sondringer, straffer da Dommeren strængt eller mildt? Idømmer han ofte Maksimalstraffen?

Paa Grundlag af de indløbne Besvarelser vil Kommissionen udfinde de ledende Principer. Dens Slutninger ville blive forelagte en følgende Kongres, og det vil saaledes maaske kunne lykkes at fastslaa praktiske Regler, som kunne være til Nytte for Dommerne i alle Lande, og hvoraf de kan lade sig lede ved Strafferettens praktiske Udførelse.

A. G.

Beslutade fängelsenybyggnader i Sverige.

Centralfängelset å Nya Varfvet, om hvars tillkomst och nuvarande anordning en utförlig redogörelse lämnats uti bihanget till denna tidskrifts årgång för 1901, är beläget å ett område, hvilket endast tillsvidare blifvit upplåtet till fångvården. På grund häraf förordnade regeringen den 14 juni 1901 om sådan delning af Nya Varfvet, att fångvården skulle till sjöförsvaret för inkvarterung af ett kustartilleridetaschement vid Göteborg afstå, bl. a., de till tvångsarbetsanstalt upplåtna delarne, men fortfarande bibehållas vid de för straffängelset erforderliga byggnader och områden. Genom nådigt bref den 1 därpåföljande november förklarade Kungl. Maj:t i anledning af framställning från fångvårdsstyrelsen angående den tid, under hvilken fångvården kunde förvänta att få disponera öfver den återstående delen af Nya Varfvet, att, då det inom kort torde böra tagas i öfvervägande, huruvida det ej blefve nödigt att förse Göteborg äfven med rörligt försvar och att således dit förlägga någon del af flottans material och personal, någon ändring i upplåtelsevillkoren icke kunde medgifvas. Då bland berörda villkor bland annat ingick skyldighet att till sjöförsvaret efter ett års uppsägning återställa hela Nya Varfvet, upptog fångvårdsstyrelsen till behandling frågan om det sätt, hvarpå fångvården kunde beredas vederlag för det

fängelseutrymme, som genom Nya Varfvets fullständiga återställande till sjöförsvaret skulle gå förloradt.

Resultatet af denna frågas utredning, hvarunder bl. a. undersökning gjordes af möjligheten att bereda utrymme för någon del af de vid Nya Varfvet nu förvarade enrumsfångar genom begagnande af ledigt cellutrymme vid vissa mindre strängt anlitade länsfängelser, blef, att fångvårdsstyrelsen föreslog Nya Varfvets ersättande dels genom tillbyggnad af länsfängelset i Hernösand dels ock genom att försälja länsfängelset i Göteborg och för den för detsamma erhållna köpeskillingen med något tillskott uppföra ett nytt, betydligt tillökadt fängelse invid sistnämnda stad. Innevarande års riksdag har bifallit en kungl. proposition, enligt hvilken länsfängelset i Göteborg skulle försäljas till Göteborgs stad för en köpeskillning af 600.000 kronor, hvilken köpeskillning jämte ett extra anslag för år 1904 af 460.000 kronor skulle användas dels till anläggning å Stora Hårlanda invid Göteborg af ett nytt cellfängelse med 180 dagceller och 20 arbetsceller dels till tillbyggnad af länsfängelset i Hernösand, så att där komme att finnas 140 dagceller och 12 arbetsceller.

Länsfängelset i Hernösand är särskildt afsedt att vara centraldepå för fångar från Norrland med längre strafftid.

Meddeladt af Fängelsedirektören
K. Blomquist.

Lönereglering för den svenska fångvårdsstaten.

Innevarande års riksdag har beslutat, att följande aflöningsstat för föreståndarne vid läns- och kronocellfängelserna i riket skall tillämpas från och med år 1904, nämligen:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Skrifvarearfvode	Summa	Ålderstillägg	
					efter 5 år	efter 10 år
Länsfängelset i Göteborg,						
1 direktör	1.800	1.400	550	3.750	500	500
do. i Stockholm, 1 direktör	1.800	1.400	300	3.500	500	500
do. i Linköping, 1 direktör	1.800	1.400	300	3.500	500	500
Kronohäktet å Långholmen,						
1 bevakningsbefälhafvare						
hädanefter direktör	1.800	1.400	300	3.500	500	500
Länsfängelset i Uppsala,						
1 direktör	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Kalmar, 1 direktör	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Kristianstad, 1 do.	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Malmö, 1 do.	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Vänersborg, 1 do.	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Mariestad, 1 do.	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Örebro, 1 do.	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Gäfle, 1 do.	1.800	1.400	300	3.500	350	350
do. i Jönköping, 1 do.	1.800	1.200	300	3.300	350	350
Transport.....	23.400	18.000	4.150	45.550		

	Lön	Tjänst- göringspen- ningar	Skrifvarear- vode	Summa	Ålderstillägg	
					efter 5 år	efter 10 år
Transport	23.400	18.000	4.150	45.550		
Länsfängelset i Växjö, 1 di- rektör.....	1.800	1.200	300	3.300	350	350
do. i Karlstad, 1 direktör	1.800	1.200	300	3.300	250	250
do. i Västerås, 1 do.	1.800	1.200	300	3.300	250	250
do. i Karlskrona, 1 do.	1.600	1.100	300	3.000	250	250
do. i Falun, 1 do.	1.600	1.100	300	3.000	250	250
do. i Hernösand, 1 do.	1.600	1.100	300	3.000	250	250
Kronohäktet i Sundsvall, 1 direktör	1.600	1.100	300	3.000	250	250
do. i Norrköping, 1 direktör	1.600	600	300	2.500	250	250
do. i Hudiksvall, 1 do.	1.600	600	300	2.500	250	250
Länsfängelset i Östersund, 1 direktör	1.600	600	300	2.500	250	250
do. i Luleå, 1 direktör	1.600	600	300	2.500	250	250
do. i Visby, 1 do.	1.600	600	300	2.500	250	250
Kronohäktet i Ystad, 1 di- rektör.....	1.600	600	300	2.500	150	150
Länsfängelset i Nyköping, 1 direktör	1.600	600		2.200	150	150
do. i Halmstad, 1 direktör	1.600	600		2.200	150	150
do. i Umeå, 1 do.	1.600	600		2.200	150	150
Kronohäktet i Uddevalla, 1 direktör	1.300	600		1.900	150	150
do. i Haparanda, 1 direktör	1.300	600		1.900	150	150
do. i Pajala, 1 do.	1.300	600		1.900	150	150
do. i Eskilstuna, 1 bevak- ningsbefälhafvare	1.200	600		1.800	150	150
do. i Västervik, 1 direktör	1.300	500		1.800	150	150
do. i Norrtälje, 1 bevak- ningsbefälhafvare	1.000	500		1.500	150	150
do. i Karlshamn, 1 do.	1.300	200		1.500	150	150
do. i Varberg, 1 do.	1.000	500		1.500	150	150
Länsfängelset i Göteborg, 1 bevakningsbefälhafvare	800	500		1.300	150	150
Kronohäktet i Kungsbacka, 1 do.	1.000	50		1.050	150	150
Summa	61.100	36.050	8050	105.200		

med förklarande tillika, att för aflönings åtnjutande å denna stat skall — med upphäfvande af de angående ifrågavarande tjänstemäns löneförhållanden förut meddelade bestämmelser, i hvad de strida mot nedannämnda villkor — gälla:

att tjänsteinnehafvare, som enligt nu gällande bestämmelser ånjuter andel i inkomsten af fångarbetet, skall för tillgodonjutande af nu fastställda aflöning vara skyldig vidkännas indragning till statsverket af berörda andel; att i sammanhang härmed arbetsdriften vid läns- och kronocell-fängelserna skall af staten till ombesörjande öfvertagas, samt att tjänsteinnehafvare, som ingår på den nya lönestaten, skall vara skyldig att utan särskild ersättning underkasta sig såväl det tilläfventyrs ökade arbete, som af statens öfvertagande af arbetsdriften kan för honom uppkomma, som ock de förändringar i afseende på tjänstegöromålens omfattning, som framdeles kunna af olika anledningar äga rum;

att i afseende på tillträde till ålderstillägg skall iakttagas, att tjänstetiden skall beräknas från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder utnämning till tjänsten ägt rum; att tjänsteinnehafvare skall under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna rätt till tillägget, hafva med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst inom fångvården; att för löntagare, som blifvit transporterad, denna beräkning skall omfatta tjänstgöringen i likartad befattning vid olika fångvårdsanstalter, samt att löntagare må tillgodoräkna sig den tid, som före den nya lönestatens utfärdande förflutit från hans utnämning till tjänsten;

att likväl tjänsteman, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af ålderstillägg, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må sådant tillägg tillträda;

att tjänsteinnehafvare, som ingår på den nya staten, skall vara skyldig att vid tjänstledighet afstå till vikarien

tjänstgöringspenningarne samt skrivarearfvodet för den tid, ledigheten varar, och att alltså i afseende å honom de i kungl. brefvet den 5 juni 1874 i detta afseende gifna bestämmelser skola upphöra att gälla;

att icke blott nuvarande tjänsteinnehafvare, som kommer i åtnjutande af nu fastställda aflöning, utan äfven en hvar, som hädanefter konstitueras såsom tjänsteman vid fängvårdsanstalterna med aflöning å den af Riksdagen sålunda godkända lönestat, skall vara skyldig att afgå från tjänsten med pension, så snart han blifver berättigad till sådan, fängvårdsstyrelsen dock obetaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; samt

att beträffande rätten til pension och pensionsbeloppets storlek, de för ifrågavarande fängvårdstjänstemän nu gällande bestämmelser skola lända till efterrättelse äfven för dem, som ingå på den nya staten; dock att dessa tjänsteinnehafvare skola vara underkastade de förändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade såväl ifråga om pension som ifråga om villkoren för åtnjutande vid tjänstledighet af lön och tjänstgöringspenningar.

*

*

*

Samtliga de i ofvananförda lönestat upptagna tjänstemän åtnjuta dessutom fri bostad och nödig vedbrand.

För de nyreglerade lönernas jämförande med de aflöningsförmåner, hvilka åtnjutas af direktörerna vid de s. k. centrala fängvårdsanstalterna, lämnas här följande tablå:

	Centralfängelset å Långholmen	Centralfängelset i Malmö	Centralfängelset å Nya Varfvet	Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö	Tvångsarbetsanstalten i Karlskrona	Tvångsarbetsanstalten i Landskrona	Tvångsarbetsanstalten i Norrköping	Centralfängelset i Göteborg
lön.....	3.500	3.500	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	1.500
skrifvarearfvode	500	500	500	500	500	500	500	800*
ålderstillägg efter 5 år	500	500	500	500	500	500	500	300
ålderstillägg efter 10 år	500	500	500	500	500	500	500	200
Summa efter 10 år	5.000	5.000	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	2.800

Såsom direktör (tillsyningsman) vid kronohäktet å Långholmen åtnjuter direktören vid centralfängelset där sammastädes därjämte ett årligt arfvode af 300 kronor. Enahanda arfvode utgår till direktören vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona i hans egenskap af tillsyningsman vid kronohäktet i nämnda stad.

Enligt här ofvan åberopade kungl. bref den 5 juni 1874 är beträffande sistberörda direktörslöner stadgadt, »att en fjärdedel af innehafvande lön arfvode och ålderstillägg jämte hela skrifvarearfvodet, där sådant äfven vore anslaget, skulle utgöra tjänstgöringspenningar, som under tjänstledighet icke må tillgodokomma löntagaren».

Ur fängvårdsstyrelsen motivering till dess förslag till lönereglering för föreståndarne vid läns- och kronocellfängelserne, hvilket förslag af Kungl. Maj:t förelades Riksdagen och af Riksdagen i hufvudsak blifvit godkändt, må slutligen följande anföras:

»Löneförmånerna hade i det framlagda förslaget afvägts

* redogörarearfvode.

med hänsyn, bland annat, till de olika fängelsernas storlek och vunna betydelse som straffanstalter. I följd af den starka tillströmningen af bötesfångar vid länsfängelset i Göteborg vore skrifgöromålen där så tränga, att skrivvare-arfvodet åt direktören vid detta fängelse såväl i gällande stat som i det framlagda förslaget upptagits icke obetydligt högre än hvad för öfriga fängelseföreståndare ifrågasatts. Detta gjorde, att aflöningssumman för honom vore skenbart den högsta af de i förslaget upptagna. I öfrigt skulle vid de mest betydande af ifrågavarande fängelser, nämligen kronohäktet å Långholmen och de såsom centraldepåer för vissa klasser af enrumsfångar begagnade länsfängelserna i Stockholm och Linköping, aflöningen till direktören komma att utgå med enahanda belopp, som vore anvisadt åt de lägst aflönade direktörerna för de centrala fängvårdsanstalterna för män. I närmast följande aflöningsgrupper skulle komma direktörerna vid de öfriga såsom centraldepåer för vissa kategorier af enrumsfångar disponerade länsfängelserna i Uppsala, Kalmar, Kristianstad, Vänersborg, Mariestad, Örebro, Karlstad och Västerås samt Jönköping och Växjö äfvensom direktörerna vid det stora länsfängelset i Gälle och det likaledes stora och genom sin af läget betingade uppgift att vara afsändnings- och mottagningsfängelse till och från utlandet särskildt besvärliga cellfängelset i Malmö. Aflöning till lägre belopp skulle slutligen tillkomma föreståndarne vid rikets öfriga cellfängelser samt bevakningsbefälhafvaren vid länsfängelset i Göteborg.

Meddeladt af Fängelsedirektören
K. Blomquist.

Carl Ludvig Palm

25 Juli 1844. — 9 december 1902.

Genom Carl Ludvig Palms oväntade bortgång uppstod en lucka i de svenska fångvårdsmännens led. Det var icke blott i sin egenskap af chef för Sveriges förnämsta straffanstalt, centralfängelset å Långholmen, som majoren Palm kom att intaga en sådan ställning, att han lämnat ett tomrum efter sig, utan äfven på grund af sina personliga egenskaper har han väckt djup saknad bland dem, som kommit i närmare beröring med honom och haft tillfälle att lära känna hans väsens innersidor.

Majoren Palm var nämligen en personlighet. Af naturen utrustad med en god intellektuell begåfning och genom uppfostran bibrakt en fast etisk uppfattning, erhöll Palm, då han blifvit en fullmogen man, genom religiös påverkan sådana djupa intryck, att de blefvo bestämmande för hans lifsriktning. Han utvecklades till en kristlig karaktär och den unge officeren fann uti det allvarliga fångvårdsmannakallet en uppgift, som väl lämpade sig för hans lifsåskådning. Genom sitt ovanligt sunda omdöme, genom lugn och fasthet i uppträdandet och genom en efter hand förvärfvad god psykologisk blick blef han en framstående fångvårdspedagog, som tidigt lärde sig den för det peniten-

tiära arbetet så viktiga konsten att individualisera, trots det att många af hans bästa år förnöttes å en tjänstgöring, i hvilken den verkliga begåfningen för fängvård hade svårt att göra sig gällande.

Efter att vid tjugu års ålder hafva erhållit sin första officersfullmakt vid dåvarande Kungl. Nerikes regemente anställdes han fem år senare (år 1869) såsom subaltern-officer vid kronoarbetetskåren å Vaxholm och sändes år 1873 såsom bevakningsbefälhafvare till kronoarbeitsstationen å Tjurkö utanför Karlskrona. Tre år senare återvände han till Vaxholm, där han såsom kompanichef vid »kronoarbetetskårens pionierklass» tjänstgjorde ända till år 1891, då hans kompani, en af de sista kvarlefvorna af den kvasimilitäriskt organiserade kronoarbetetskåren, upplöstes. Sistberörda år utnämndes han till direktör vid den nyupprättade tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, hvilken var afsedd för sådana för lösdrifveri till tvångsarbete dömda män, hvilka förut icke undergått straffarbete för brott. Ända till denna utnämning hade Palm, hvilken innehaft sina fängvårdsbefattningar »på förordnande», kunnat kvarstå vid sitt regemente, där han efter hand befordrats till kapten och tidvis fullgjort honom åliggande militär tjänstgöring. Palms verksamhet å Svartsjö blef emellertid af mycket kort varaktighet. Några veckor efter det han erhållit konstitutorial å direktörstjänsten vid berörda anstalt transporterades han till den genom öfverstelöjtnanten F. M. Berencreutz' död ledigvordna befattningen såsom direktör vid straffanstalterna å Långholmen och erhöll kort därefter befordran till major i arméen.

Efter tjugotvå års arbete å anstalter, hvilka stått å gemensamhetssystemets utdömda grund och ifråga om lokala och penitentiärtekniska anordningar varit synnerligen klent utrustade, fick nu Palm sin verksamhet förlagd till ett verkligt fängelse. Genom den betydande utsträckning af cellsystemets tillämpning, som genom lagen den 29 juli 1892 infördes med 1893 års ingång, blef hans uppgift jämväl i

hufvudsak en cellfängelseföreståndares. Såsom redan antydts, visade det sig, att Palm, trots sin föregående, såsom förskola till detta fångvårdsarbete föga lämpliga tjänstgöring, uti sin personlighet dock ägde betydande förutsättningar för detsamma. Han var icke någon militärisk pedant, som finner lifvets högsta goda i yttre likformighet och inre jämnstrukenhet, och hvars pedagogik inskränker sig till en strikt tillämpning af fastställda ordningsföreskrifter. Det fanns hos Palm en ganska markerad sträfvän efter att i allt vara människa, och det var nog detta, som, på samma gång det gjorde hans personlighet så tilldragande för dem, som kommo honom nära, utgjorde en af de bärande krafterna i hans kallelsearbete. Han kunde förstå dem som voro öfverlämnade åt hans vård, och de förstodo honom. Genom sin människokärlek bevarades han ock från den förlamande, till misantropi gränsande misstro till människorna, som annars på lätt smyger sig öfver fångvårdsmannen med hans alltför djupa inblickar uti människolifvets ve och elände och de sociala förhållandenas afvigsidor.

Till lycka för både honom själf och hans omgifning hade Palm en ådra af humor, som genomlöpte hela hans väsen. För en del människor — mest dem som icke veta något om sagda lynnesarts svärmodsdrag — tedde sig måhända denna Palms humoristiska och stundom ganska sarkastiska läggning såsom en motsägelse, då den framträdde mot bakgrunden af hans kända djupa allvar. En och annan studsade väl ock till, då ett kraftord eller annat pregnant uttryck för hans lifliga uppfattning af tillvarons löjeväckande sidor undslapp honom. Säkert är, att mången lismare — vare sig fänge eller fri — fann för godt att visa »rätsidan«, då han träffades af något väl anbrakt, uddigt skämt. I utöfningen af chefskapet kom det härigenom också in en smula gemytlighet, utan att befälsföringens värdighet däraf led ett grand. Det skall ock här sägas, att Palm förstod att vidmakthålla enighet och disciplin

bland honom underställda medarbetare. Han gjorde äfven hvad han kunde för att befordra sammanhållning mellan fängelsetjänstemän.

Major Palm följde med intresse fångvårdsväsendets utveckling inom olika länder och hade äfven tillfälle att besöka utländska straff- och tvångsarbetsanstalter. Vid ett besök i Finland knöt han vänskapsband med flera af detta lands mest framstående fångvårdsmän och han stod äfven i förbindelse med våra andra grannländers fängelsefunktionärer. År 1898 företog han med understöd af statsmedel en resa till Tyskland för att studera anordningar för lösdrijfveriets och bettleriets bekämpande. Efter sin återkomst lämnade han i en uppsats om »Tysklands arbetarekolonier» redogörelse för sina iakttagelser. Han erhöll år 1900 statsanslag för deltagande i fångvårdskongressen i Bryssel och gjorde under denna resa äfven ett besök å det stora fängelset vid Fresnes utanför Paris.

Bland medborgerliga uppdrag, som lämnades åt Palm, må nämnas, att han under sin Vaxholmstid utsågs till ledamot af riksdagens andra kammare för perioden 1890—1893. Att han gjorde sig gällande äfven såsom folkrepresentant, därom vittnar bland annat den omständigheten, att han efter sin förflyttning till Stockholm vid flera tillfällen var riksdagsmannakandidat inom den krets, där han blef bosatt, ehuru han på grund af de partipolitiska förhållandena i Stockholm icke erhöll för inval erforderligt röstetal.

*

*

*

Den som fått i uppdrag att om Carl Ludvig Palm uttala några ord »in memoriam», stod till honom i vänskapsförhållande. Måhända skall en och annan finna, att minnesbilden åtminstone delvis röjer, att den tecknats af vännens hand. Det lär exempelvis nog vara möjligt, att Palm med sin ganska försvarliga embonpoint stundom gjorde intryck af en flegmatiker, och det bör kanske ej förnekas,

att grundtemperamentet kunde så bestämmas. Hans stundom framträdande olust för fångvårdskallets småbestyr var måhända en följd af nu antydda läggning. Det är dock visst, att på djupet bodde hos honom en liflig och varm själ, som hade mången jakobskamp att genomkämpa. Hvile han nu i frid, till dess hans fasta uppståndelsehopp går i fullbordan.

Knut Blomquist.

Direktør Gløersen.

Det vakte i 1888 inden for Fængselsmændenes Kreds en ikke liden Forundring, da man til Bestyrer for Norges eneste Strafanstalt for Kvinder, der var bleven ledig ved Direktør Soelbergs Overgang til Akershus Strafanstalt, valgte en Militær. Fraseet den vistnok stedse svindende Menighed, der tror paa Dogmet om den militære Tankes Fortrinlighed i Retning af at haandhæve Disciplinen i et Strafe-etablissement, var der vel faa, som havde tænkt sig netop denne Anstalts Styre lagt i Hænderne paa en mere end 50 Aar gammel Artillerikaptajn. Enduu færre var vel de, som dengang vilde vovet at forudsige, at Kvindestrafanstalten ikke blot havde faaet en dygtig Bestyrer, men at der efter Forløbet af de 15 Aar, hvori den nu afdøde har indehavt sin Stilling, kun har været godt at sige om hans Virksomhed som Fængselsmand.

Hans August Gløersen var født i 1837 og altsaa nu ved sin Død 66 Aar gammel. Han blev Officer i 1859, Kaptajn i Artilleriet i 1876 og beklædte, indtil han overgik i Fængselsetaten, Stillingen som Direktør ved Arméens Krudtværk paa Skar. Som Officer havde han altid arbejdet

med anerkjendt Energi og Dygtighed, og det vil næppe være til hans Forkleinselse at sige, at han i sine militære Stillinger havde en Livsinteresse, som han aldrig svigtede, og som til det sidste stod for ham som det, der mest havde fanget hans Sind og givet hans Liv det rigeste Indhold.

Som den energiske og praktiske Mand han var, gik han imidlertid til sin nye Stilling med Lyst og Kraft. Uagtet han aldrig blev nogen videnskabelig dannet Fængselsmand og vistnok heller ikke nogensinde har givet sig synderlig af med kriminalistisk Studium, medbragte han allerede fra først af ikke faa Forudsætninger for netop den Stilling, der blev ham betroet. Han var ved en ren Familietradition knyttet til sin Anstalt, det gamle Tugthus ude i Storgaden, der havde været bestyret af hans Bedstefader saavel som af en Onkel, og hvor han selv som Gut og ungt Menneske havde havt sin daglige Gang. Som Krudtværksdirektør havde han tilegnet sig Erfaring og Færdighed i Ledelsen af en større Arbejdsstok, hvilket kom vel med ved Strafanstaltens industrielle Arbejdsdrift. Og endelig havde han den praktiske Mands greie Greb paa Tingene, støttet og baaret af et lyst, men nøgternt Syn paa Livet med en Understrøm af et lunt Humør. Disse personlige Egenskaber, parret med en usædvanlig Nobelhed og et fornemt Ret-sind, gjorde Samarbejdet med Gløersen let og behageligt.

For enhver der har haft Anledning til at gjøre Sammenligning mellem den Strafanstalt, Direktør Gløersen overtog i 1888, og den, han nu efterlod sig ved sin Død, maatte det staa klart, at her er indlagt et stort og godt Arbejde. Af den store, skumle Anstalt, endnu med det gamle Tugthuspræg over sig fra henfarne Tider, er der med forholdsvis beskedne Midler skabt et lyst, oversigtigt Nutidsfængsel, hvis Dage vistnok ere talte, fordi det optager et altfor stort og kostbart Areal midt i Hovedstadens tættest bebyggede Del, men som ellers med fuld Ret i en lang Fremtid vilde kunne hævde sin Plads til Ære for Fængselsvæsenet og

for ham, som der har nedlagt saa megen Kraft og saa megen Kjærlighed.

Som Fængselsbestyrer var han først og fremst den praktiske Mand. Han styrede sin Anstalt og styrede den godt, og dette var hans Stolthed. Videre agtede han sig ikke; og han efterlod sig ikke, saavidt mig bekjendt, noget-somhelst skriftligt Arbejde i sit Fag. I det hele stillede han sig altid noget skeptisk lige over for moderne Theorier og Straffesystemer, i hvis Drøftelse, særlig i mere private Kredse, han dog kastede sig ind med al den Iver og Interesse, der laa for hans livlige, altid vaagne Sind. Lige over for sine Underordnede var han den samvittighedsfulde og imødekommende Chef, og Fangerne omfattede han hver for sig med en rent personlig Interesse, hvad jeg jævnlig havde Anledning til at erfare under Samtale om dem. De ansaa ham for en streng Mand; men de sagde tillige, at han var som en Fader for dem.

I 13 Aar varede Gløersens egentlige Arbejdstid som Fængselsmand. Han blev syg i Eftersommeren 1901, og denne Sygdom blev hans Død. Ifjor overtog han igjen efter Evne sit Arbejde, som han med nogen Afbrydelse fortsatte lige til April iaar, da han blev saa svag, at han maatte gaa tilsengs. Han vedblev dog ogsaa en Tid fra Sygesengen at lede sin Anstalt. Saa døde han den 6. August.

Strafanstaltens Præst fortalte i sin Gravtale, at Fangerne om Eftermiddagen paa Direktørens Dødsdag var samlede til Bibellæsning. Da de fik høre om Dødsfaldet, blev der Graad, som naar man har mistet sin bedste Ven. De bad senere om, at der maatte frembæres en Tak til ham ved hans Baare. Og Præsten føjede til i et Brev til mig, at alle havde det Indtryk, at den afdøde var indtil det yderste samvittighedsfuld, og at Nidkjerhed for Tjenesten kunde siges at fortære ham, idet han led under Frygt for ikke at skulle gjøre det rette.

Direktør Gløesen blev i 1900 Ridder af St. Olavs Orden

for Fortjenester af Fængselsvæsenet. Som Officer havde han tidligere Sværdordenens Ridderkors. Han var i de senere Aar et interesseret Medlem af Bestyrelsen for Kvind hjemmet i Bærum og tog virksom Del i dettes Organisation og Omordning.

Som den beskedne og tilbageholdne Mand han altid var, bad den Afdøde om, at der ikke maatte tales rosende Ord ved hans Grav. Lad disse Linjer være den norske Fængselsetats Farvel til ham med Tak for godt Virke og elskværdigt Medarbejde.

Segelke Thrap.

Japans Fængselsvæsen.

Som bekendt har Japan i mange Aar paa alle Omraader stræbt at bringe sine Institutioner paa Højde med europæiske Fordringer. At man ogsaa er godt i Gang med Strafferetsplejen, vil fremgaa af nedenstaaende Uddrag af en meget detailleret Afhandling*) af den dertil knyttede Tysker, Dr. Crusen i Tokio.

Skønt den nu gældende Straffelov ikke er ældre end 1880, er der allerede en ny at vente, hvorefter ogsaa Fængselsvæsenet skulde yderligere reformeres, navnlig med Hensyn til at gennemføre den skarpere Adskillelse mellem de forskellige Arter af Fanger, der foreløbig kun eksisterer paa Papiret.

For Øjeblikket findes der i Virkeligheden kun 3 Arter af Fængsler, nemlig 1408 smaa Politifængsler til Varetægtsfanger og Fuldbyrkelse af ganske korte Frihedsstraffe, 6 centrale Strafanstalter for Straffe over 12 Aar og 132 Lokalfængsler til Fuldbyrkelse af kortere Frihedsstraffe og Afsoning af Bøder. I disse sidste optages dog ogsaa i stor Mængde Varetægtsfanger og til Tvangsopdragelse dømte Personer fra 8—12 Aar, som her kunne beholdes indtil deres fyldte 16 Aar, og tillige Personer, der ere dømte til efter Udstaaelse af en Frihedsstraf at staa under Politi-

*) Blätter für Gefängnissskunde Bd. 36 Side 341 ff.

opsigt (2 Maaneder—5 Aar), men som efter Straffens Udstaaelse ikke kunne skaffe sig lovligt Erhverv. Til denne meget forskelligartede Befolkning kommer derhos en Mængde smaa Børn, som Mødrene have Lov at beholde hos sig, indtil de ere 3 Aar gamle, hvilken vidtgaaende Humanitet har sin Grund i, at det i Japan er Skik at udstrække Barnets Ernæring ved Modermælken meget længere end i Europa almindeligt.

Den 31 Decbr. 1900 vare Tallene paa Beboerne af samtlige Fængsler, af hvilke 19 husede imellem 1014 og 3814 Personer, følgende:

Straffefanger	49260
Varetægtsfanger	7275
Fanger under Politiopsigt	923
Personer under Tvangsopdragelse	144
Børn under 3 Aar	100

I alt 57702

Dette Tal betegner imidlertid et ganske ekstraordinært Minimum, som skyldes den i Anledning af Kejserinde-Moderens Død i 1897 stedfundne, omfattende Amnesti (9983 Personer), og i 1896 var det tilsvarende Tal 75423.

Det vil heraf skønnes, at Reformarbejdet kræver store Forarbejder og mange Penge og ikke kan ventes at skulle gaa i en Fart, skønt der alene til Nybygninger i de nærmeste Aar er budgetteret omtrent 550000 Kr. aarlig.

De ældre Fængselsbygninger ere som andre japanske Huse væsentlig byggede af Træ og med Papirvægge indvendig; de ere af Hensyn til Jordskælv og Brandfare kun 1 Etage høje; Cellerne ere forsynede med Gitterdøre og kunne ikke opvarmes, og hele Bygningsmaaden er saa lidet oversigtlig, at der til Bevogtningen kræves og er foreskrevet et meget stort Personale: 75 til 500 Fanger. De nyere Fængsler ere undertiden paa 2 Stokværk og ligne mere de europæiske, ere til Dels af Teglsten og i den mere oversigtige Vifteform

samt til Dels indrettede paa Cellesystemet, som for Tiden kun er gennemført for $\frac{1}{15}$ af alle Fanger men er planlagt gennemført for mindst $\frac{1}{3}$, deriblandt for alle Varetægtsfanger. Med Hensyn til Anbringelsen af Fangerne i Celle eller Fællesskab er fastsat, at de bedste og de sletteste skulle sættes i Celle.

I Fællesfængslet ere Fangerne under Straffen forøvrigt klassificerede efter Køn, Alder og Forbrydelse, ligesom de forskellige Arter af Fanger i Lokalfængslerne holdes adskilte.

Arbejdsvæsenet synes at staa paa et ret højt Trin. Det er en Grundsætning, at alt Husarbejde og alt Arbejde, der kræves til Fangernes Beklædning og Fængslernes øvrige Fornødenheder i alle Henseender, saa vidt mulig udføres af Fanger. Resten af Fangerne beskæftiges ved de nationale Arbejder som Lakarbejder, Tilvirkning i Papir af Vægge, Vifter og Parasoller, Forarbejdelse af den Slags Maatter, hvormed de japanske Huses Gulve beklædes, Træskæreri, Maling af Kakemoner (smalle Malerier paa Silketøj) og navnlig Vævning. En Del Fanger anvendes derhos, lænkede sammen 2 og 2, til Arbejde uden for Anstalterne, saaledes ved Stenbrud, Bjergværker, Dæmnings- og Markarbejder, Teglværker og Opdyrkning af ufrugtbar Jord, navnlig paa den nordligste Ø Hokkaido.

For største Delen er Entreprenør-Systemet i Brug, og Betalingen for Fangernes Arbejdskraft er betydelig ringere end den fri Arbejders Løn (gennemsnitlig 10 Øre daglig pr. Fange), hvilket har haft stor Betydning til at støtte den japanske Kuleksport, medens man af penitentiære Grunde er mindre vel fornøjet med Bjergværksarbejdet og stræber at faa det afskaffet.

Varetægtsfanger og Fanger paa korte Straffe ere ikke forpligtede til Arbejde og benytte dette i større Maalestok, end det under tilsvarende Forhold er almindeligt i Europa.

Arbejdstiden er fra 7—10 Timer daglig efter Aarstiden; Søndagen er Fridag, og en Fange, hvis Fader eller Moder er død, er i 3 Dage fri for Arbejde.

Der godskrives Fangerne en vis ringe Arbejdsfortjeneste til Udbetaling ved Løsladelsen eller for Halvdelens Vedkommende til Understøttelse af Familie og Ekstraforplejning.

Omkostningerne ved Fangernes Underhold forbavser ved deres efter europæisk Maalestok ringe Størrelse, idet hver arbejdende Fange nemlig kun koster Staten 44 Kr. aarlig (i Danmark c. 500 Kr. aarlig), hvilket imidlertid har sin Forklaring dels i den ringere Løn for Embedsmænd og Betjening, dels i den overordentlig billige Kost, som væsentlig bestaar af Ris, Byg, Kartoffler, Hirse etc. Varetægtsfanger kunne daglig skaffe sig Ekstraforplejning udefra, der før Udliveringen nøje undersøges bl. a. af Lægen, som i Sygdomstilfælde i øvrigt kan regulere Kosten efter Behovet.

Ellers synes Hygiejnen at være den svage Side. Sygeligheden er betydelig større end i europæiske Fængsler, hvilket ikke kan antages at skyldes klimatiske og andre særlig japanske Forhold, men derimod antages begrundet ved den selv efter den nationale Skik yderst tarvelige Kost, der ikke skal være meget bedre end den, som nydes af de fattigste Kulier. Hertil kommer den før nævnte fuldstændige Mangel paa Varmeapparater i Fængslerne, der, skønt den svarer til Forholdene i almindelige japanske Huse, dog antages at være særlig uheldig for Fangerne, der ikke have samme Adgang som fri Folk til at skaffe sig Varme ved Bevægelse etc., saa meget mere som Fængselsarbejdet for en stor Del er stillesiddende. Sygehusene tilfredsstille heller ikke de tarveligste Fordringer, have hyppig Sygecellerne liggende mod Nord og have heller ikke Varmeapparater, saa at Forf. i Februar Maaned 1900 i Sygehuset for det store Fængsel i Kioto konstaterede en Varme af kun 2° Celsius. Ogsaa Lægetilsynet er tarveligt. Derimod staar Personrenligheden højt, idet alle Anstalter have gode Vadske- og Badeindretninger, saa at hver Fange om Sommeren faar varmt Bad hver 5te og om Vinteren hver 10de Dag, derhos daglig 1 Times Bevægelse i det fri, nogle Steder derunder tillige Gymnastik.

Hvad Fangernes Behandling i øvrigt angaar, betegnes den som meget human.

Straffanger bære Fangedragt, Varetægtsfanger have Ret til at bære egne Klæder, naar disse ere ordentlige.

I Fritiderne haves Adgang til Bøger og Tidsskrifter, dog ikke omhandlende Døgnpolitikken.

Ved hvert Fængsel er ansat en eller flere buddhistiske gejstlige, der holde regelmæssig Gudstjeneste samt besøge og undervise Fangerne. Straffanger under 16 Aar og Personer, der hendsidde til Tvangsopdragelse, faa daglig 4 Timers Undervisning i Læsning, Skrivning og Regning, de sidste tillige 3 Timers Undervisning i industrielle Arbejder eller Landvæsen.

Straffangerne have Lov at skrive 1 Brev om Maaneden, Tvangsopdragelseseleverne 2; til Besøg kræves Direktørens Tilladelse.

Som Disciplinærstraf anvendes ensom Celle indtil 2 Maaneder, Kostindskrækning, mørk Celle indtil 5 Døgn og — dog kun for Livsfanger — Kuglelænker. Denne sidste Straf bestaar i Anlæggelse i en Tid fra 1 Maaned—10 Aar af Lænker paa et eller begge Ben, fastgjorte om Livet og med en vedhængende, paa Jorden slæbende Kugle af Vægt $1\frac{1}{2}$ — $7\frac{1}{2}$ $\varnothing$ efter Personens Størrelse og Kræfter.

Som Belønninger anvendes blaa Snore paa venstre Arm; de saaledes udmærkede Fanger udgøre en særlig Afdeling med bestemte Fordele (bedre Klæder, Forplejning og Brugsgenstande, hyppigere Kommunikation med Omverdenen etc.), og Behandlingen bliver stedse bedre, jo flere Snore der erhverves (lettere og mere tiltalende Arbejde, endnu bedre Kost). Ved Disciplinærforseelser kunne Snorene atter tabes. Belønninger gives ogsaa i Penge for Angivelse af Undvigelses-Planer, Mod og Konduite ved Oversvømmelser, Ildebrand etc.

En ganske særlig Behandling nyde europæiske Fanger, der ifølge Overenskomst med Stormagterne af 1899 ikke længere høre under Konsular-Jurisdiktionen, men ere under-

givne almindelig japansk Strafforfølgning. Der er derfor i de 36 Fængsler, hvor slige Gæster kunne ventes, bygget særlige Enkeltceller for Udlændinge (i alt 314) af den i Tyskland almindelige Størrelse og det der brugelige Udstyr. Til Varmeindretninger er man dog selv i disse Celler ikke naaet, men mener at kunne erstatte saadanne ved i koldt Vejr at give Fangerne »yutampo«, d. v. s. Fade med varmt Vand, ind i Cellerne. Fangerne faa, naar deres eget Tøj ikke er brugbart, Klæder af europæisk Snit, og Kosten til sættes med Fisk, Kød og Grøntsager, ligesom de europæiske Fanger erholde Arbejdsfrihed baade paa de japanesiske og paa deres egen Konfessions kirkelige Festdage. Ved alle disse Fængsler er der derhos en eller flere Embedsmænd, der tale Engelsk, ved 4 af dem er der desuden særlige Tolke ansatte, ligesom gejstlige af Fangens Konfession erholde Adgang til ham.

Virksomheden for at støtte løsladte Fanger er endnu i sin Barndom, idet den først er taget op i 1888; der findes dog allerede 381 Fængselsselskaber. Særlig nævneværdigt er det i Tokio af Hr. Hara grundede Hjem for løsladte Fanger, der i Aarene 1897—1900 har optaget over 400 Personer, der væsentlig selv have tjent det fornødne til deres Ophold, saa at Omkostningerne ved Hjemmets Drift have været forholdsvis ubetydelige.

Ikke mindst lovende for den fremtidige Udvikling af Japans Fængselsvæsen er den Maade, hvorpaa dets Bestyrelse er ordnet, og hvorpaa dets Personale rekruterer. I Spidsen derfor staar Justitsministeren, der til sin Bistand i saa Henseende har 1 Generaldirektør, 4 Kontorchef, 1 Fuldmægtig, 1 Arkitekt foruden det fornødne underordnede Kontorpersonale; ved disse Embedsmænd kan Ministeren til enhver Tid inspicere ethvert Fængsel og gør omfattende Brug af denne Beføjelse.

I Spidsen for hvert Fængsel staar en Direktør, der i mindst 3 Aar før sin Udnævnelse maa have gjort Fængsels-tjeneste, og der er i Japan gjort langt mere for at sikre

Fængselsembedsmændene en god Fordannelse end i noget europæisk Land. Der bestaar saaledes i Tokio et i 1890 oprettet Akademi for Politi- og Fængselsembedsmænd med særskilte Afdelinger for hver Tjenestegren. Fængselsafdelingen tjener til Uddannelse dels af Aspiranter, der have absolveret Middelskoleeksamen eller Prøven for underordnede Fængselsbetjente, dels til Videreuddannelse af alt i Tjeneste værende Embedsmænd. Kursus'et varer for begge Klasser 1 Aar, og Deltagerne maa daglig i 6 Timer høre Forelæsninger af 14 indenlandske og 1 udenlandsk (tysk) Docent over Straffuldbyrdsens Teori, Fængselshygiejne, Kriminalpsykologi, Statistik, Antropometri (Bertillons System), Patronage, Grundsatninger for Tvangsopdragelse af unge, Strafferet, Straffeprocess samt Statsforfatnings- og Statsforvaltningslære. Yderligere gives der Undervisning i Gymnastik og afholdes andre praktiske Øvelser (f. Eks. Førelse af Stamrulle). Deltagernes Antal er 90—100; de faa af Staten godtgjort deres Rejseomkostninger og, for saa vidt de ikke som Embedsmænd erholde deres Embedsindtægter, desuden 19 Kr. om Maaneden, hvorhos de for en billig Penge kunne erholde Frokost paa Akademiet. For at erholde Ansættelse som Fængselsembedsmænd maa de bestaa den afsluttende Eksamen, hvis de ikke alt ere Embedsmænd, og ere derefter forpligtede til at tjene mindst 5 Aar i Fængselsvæsenet. Akademiets samtlige Omkostninger udgjorde i Aaret 1899/00 Kr. 189336, hvoraf Halvdelen falder paa hver af dets 2 ovennævnte Afdelinger, hvilken Udgift man dog fra 1902 har bestemt at indskrænke til 113400 Kr. aarlig, som man ser alligevel en imponerende Sum til et saa specielt Statsformaal.

Endvidere eksisterer der i Tokio 2 af buddhistiske gejstlige grundede Skoler til Uddannelse af Fængselspræster og det i 1888 oprettede Fængselsselskab, som hver Maaned lader afholde Foredrag, udgiver et Maanedsskrift og er i Færd med at danne sit eget Bibliotek.

Ogsaa til Ansættelse som Fængselsbetjent kræves en Eksamen. Betjentene maa være i Alderen 21—45 Aar, de

kvindelige Opsyn mindst 40 Aar; Ansættelsen sker kun paa Prøve, og først efter 3 Maaneders teoretisk Uddannelse anvendes Aspiranten til praktisk Tjeneste. Han kan senere faa Adgang til videre Uddannelse i det fornævnte Akademi og derefter avancere til de overordnede Poster.

Som det ses, eksisterer der altsaa i Japan en fuldt udviklet Anstalt af den Art, som man i mangfoldige Aar har talt om i Europa, men hyortil der her endnu kun findes enkelte Rudimenter. Skal det nogen Sinde bringes videre, er det derfor mærkelig nok i Tokio, at man skal henvende sig for at høste Kundskab om Tankens praktiske Gennemførelse.

S. Grundtvig.

Resultater af den betingede Domfældelse.

(Uddrag af »Revue pénitentiaire«).

Paa den forrige Aar i St. Petersburg afholdte Kriminalistkongres fremlagdes der to Rapporter vedrørende Anvendelsen af den betingede Domfældelse i de Lande, hvor denne allerede er indført. Den ene af disse Rapporter er udarbejdet af Senator Bérenger, efter hvem den berømte »Loi Bérenger« har faaet sit Navn, den anden af Professor G. Tarde.

Paa en Tid, hvor den betingede Domfældelses Indførelse jo staar paa Dagsordenen herhjemme, ville formentlig de statistiske Oplysninger, som disse Rapporter indeholde, i ethvert Fald delvis ogsaa kunne interessere danske Læsere, og jeg skal derfor nedenfor meddele deres Indhold, forsaa-vidt dette efter mit Skøn kan have Interesse for os.

I. Senator Bérengers Rapport.

Senatoren begynder med at paavise Forskellen mellem det angelsachsiske System og det latinske. Ved det første udsættes selve *Domfældelsen* paa Betingelse af den Tiltaltes Løfte om fremtidig god Opførsel (England) eller af, at han sættes under offentligt organiseret Tilsyn (Massachusetts, Ny Zeeland). Ved det andet er det *Straffens Fuldbyrkelse*, der udsættes under tilsvarende Betingelser (Frankrig, Belgien, Portugal, Svejts).

Da det vel nærmest er det sidstnævnte System, der paatænkes indført herhjemme, skal her kun anføres de Oplysninger, Rapporten indeholder om dette.

a. Belgien.

Ifølge den belgiske Lovgivning kan Udsættelsen af Straffens Fuldbrydelse tilstaaes saavel for Politiforseelser som for mindre Forbrydelser¹⁾. Den kan anvendes baade paa Bødestraffe og Fængselsstraffe, for de sidstnævntes Vedkommende dog kun, naar de ikke overstige 6 Maaneder. Endvidere er Fastsættelsen af den Frist, indenfor hvilken Dommen vil være at exekvere i Tilfælde af daarlig Opførsel fra Domfældtes Side, overladt til Dommerens Skøn. Den maa dog ikke være længere end 5 Aar, men der er ikke fastsat noget Minimum, og Fristen kan derfor af Dommeren gøres saa kort, at den næppe synes at kunne udøve nogen gavnlig Indflydelse, nogle Maaneder, ja endog nogle Dage. Nedenstaaende Tabel viser, at Dommerne gøre rig Anvendelse af denne Bemyndigelse:

Frist	Procentantal	
	Fængselsstraffe for mindre Forbrydelser.	Bødestraffe for Politiforseelser
6 Maaneder og derunder	3,7 %	20,3 %
1 Aar	14,5 »	66,1 »
2 —	7,8 »	9,3 »
3 —	40,6 »	3,1 »
4 —	2,2 »	0,6 »
5 —	31,2 »	0,6 »
Ialt.....	100 %	100 %

¹⁾ »*Délits*«, der paadømmes ved »les tribunaux correctionnels«, og for hvilke der som Regel idømmes Fængselsstraffe fra 6 Dage til 5 Aar. I Modsætning hertil staa paa den ene Side de grove Forbrydelser, »*les crimes*«, der paadømmes ved »les cours d'assises«, og for hvilke Straffene ere Livsstraf eller længere Tugthusstraffe, og — paa den anden Side »*les contraventions*«, nærmest svarende til vore »Politiforseelser« og som Regel straffede med Bøder.

Forholdet mellem de tilstaaede Udsættelser og Antallet af Domfældte, paa hvem disse ifølge Loven kunne anvendes, er efter de officielle Rapporter for 1898 og 1899 54,36 % og 54,24 %. For sidstnævnte Aars Vedkommende stiger Tallet endog til 60,1 %, naar man kun regner dem, der ere dømte til Fængselsstraffe for mindre Forbrydelser.

De virkelige Tal ere følgende:

I 1891: 21193 tilstaaede Udsættelser

I 1896: 61310 — —

I 1899: 68278 — —

hvoraf 11646 for mindre Forbrydelser.

Som man sér, er der en betydelig Stigning i disse Tal.

Hvor stort er Antallet af Tilbagefald? Professor Zürcher i Zürich meddeler i en Rapport, som han har udarbejdet i 1901, angaaende de betingede Domfældelser, at Gennemsnitsantallet af Tilbagefald i de 7 Aar fra 1890—1896 er 3,7 %. Men dette Resultat, som han uden Tvivl er kommen til ved personlig erhvervede Oplysninger, thi Statistiken tier herom indtil 1899, hviler kun paa en Sammenligning mellem det samlede Antal Udsættelser og Tilbagefald inden Fristens Udløb. Dette er imidlertid ikke tilstrækkelig nøjagtigt, thi der er ikke taget Hensyn til de Individuer, for hvis Vedkommende Fristen endnu er løbende, og som derfor have en Mulighed for at falde tilbage inden dens Udløb.

De officielle Oplysninger, som Retsstatistiken giver i følgende Udtryk, synes mere nøjagtige: »Nye Undersøgelser, der ere paabegyndte i 1899, have givet nøjagtige Oplysninger om, hvormange Forbrydere der, efter tidligere at have været dømte betingelsesvis, i dette Aar paany ere blevne dømte for en Lovovertrædelse begaaet forinden Fristens Udløb. Der har været 3192 Tilbagefald blandt Personer, der tidligere ere dømte betingelsesvis til en Fængselsstraf, 2293 blandt Personer, der tidligere ere dømte betingelsesvis til en Bødestraf. Sammenligner man An-

tallet af Tilbagefald med Antallet af betingede Domfældelser i 1899, bliver Tilbagefaldsprocenten 24,17 for betingede Domfældelser til en Fængselsstraf, 7,54 for de andre.

Anvendelsen af Loven synes ikke at have udøvet nogen Indflydelse paa Stigningen i Domfældelser for mindre Forbrydelser, som fra 39976 i 1886 ere stegne til 43660 i 1891 og til 44490 i 1899, ejheller paa Tilbagefaldet til mindre Forbrydelser, hvilket fremgaar af Tallene i Rapporterne for 1898 og 1899: 17234 Recidivister i 1898 og 18460 i 1899.

b. Frankrig.

Udsættelse af den idømte Strafs Fuldbgyrdelse anvendes her ligesom i Belgien baade for Bødestraffenes og Fængselsstraffenes Vedkommende. Men hvad de sidstnævnte angaar, udstrækker den sig til alle Straffe, hvilken end deres Varighed er, og hvilken Domstol der end har afsagt Dommen (*cours d'assises* eller *tribunaux correctionnels*).

Fristens Længde er desuden altid fastsat til 5 Aar.

Ifølge den sidst offentliggjorte Statistik (1899) er Forholdet mellem Antallet af tilstaaede Udsættelser og Antallet af Domfældte, der have kunnet opnaa Udsættelse, 26 % eller omtrent en Fjerdedel. Domstolene, der i Begyndelsen vare noget reserverede i deres Anvendelse af Loven, gøre Aar for Aar hyppigere og hyppigere Brug af den, hvilket fremgaar af følgende Tal: 11807 Udsættelser i 1891, 23320 i 1895, 28497 i 1899.

Forholdet mellem Antallet af Tilbagefald inden Fristens Udløb og det samlede Antal Udsættelser vare ifølge Ministeriets Beretning for Aarene 1896 og 1897 1,2 %, naar man kun medregnede de Personer, for hvis Vedkommende den tilstaaede Frist var fuldt udløben. For 1899 var Procentantallet 1,4.

Det er indlysende, at disse Resultater have maattet udøve en kendelig Indflydelse paa Tilbagefaldet til mindre Forbrydelser. Ministeriets Beretning for 1899 bekræfter

dette, idet den udtaler følgende: »Det er af Interesse at undersøge, hvorledes Forholdet stiller sig m. H. t. Tilbagefaldet til mindre Forbrydelser siden 1891 (her følge Tallene: 75383 i 1892, 64129 i 1899), altsaa i 7 Aar en Nedgang af 15 % i Forbindelse med en tilsvarende Reduktion af 15 % af Antallet af Domfældte og af Antallet af idømte kortvarige Fængselsstraffe. Denne tredobbelte Nedgang maa utvivlsomt tilskrives samme Aarsag, nemlig Bestemmelserne i Lov af 26. Marts 1891.«

I Belgien har man længe, ligesom i Frankrig, været tilfreds med de opnaaede Resultater. Hvis det er sandt, hvad der synes at fremgaa af en nylig udstedt officiel Erklæring, at man har begyndt at nære Betænkeligheder, have disse utvivlsomt deres Grund i, at man navnlig i den senere Tid har overdrevet Anvendelsen af Udsættelsen¹⁾, samt i den Fejl i den belgiske Lovgivning, at der ikke er fastsat noget Minimum for Fristen, hvilket har medført Misbrug, idet man har gjort denne altfor kort.

c. Svejts.

Opgivelserne fra dette Land ere temmelig summariske.

Der kan dog nævnes følgende Tal:

For Kanton Vaud: 208 Udsættelser fra 1897—1899, 13 Tilbagefald inden Fristens Udløb, eller 6 %.

For Kanton Genève: fra 1893 til 1900 1112 Domfældelser med 212 Udsættelser eller 19 % og 8 Tilbagefald inden Fristens Udløb eller 3,7 %.

I alle de ovennævnte Stater vidner den stedse stigende Anvendelse af Systemet og det stadig lave Antal Tilbagefald tilstrækkeligt om Systemets gavnlige Virkninger.

¹⁾ 68278 Tilfælde i 1899, medens Frankrig i samme Aar kun har haft 81477 Tilfælde, og det skønt Udsættelsens Omraade er langt mere udstrakt ifølge fransk Ret.

De Forhaabninger, man har nærret til dette System, ere saaledes ikke blevne skuffede. Forfatteren af det franske Lovforslag formulerede Systemets Formaal saaledes: »at fremkalde den størst mulige Afskrækkelse fra Forbrydelser ved den mindst mulige Anvendelse af Straf«.

Sammenligner man Virkningerne af de to ovennævnte Systemer, er der to Omstændigheder, der synes at vise det fransk-belgiske Systems Fortrin.

For det første, at Dommerne overalt, hvor det er anvendt, have vist en stadig stigende Iver efter at udvide Brugen af det og derved have tilkendegivet deres Tro paa dets gavnlige Virkninger; 8000 Tilfælde mere i Frankrig i 5 Aar, samme Antal for Belgiens Vedkommende i et kortere Tidsrum.

I Modsætning hertil have de engelske Domstole ikke været nær saa ivrige efter at anvende det angelsachsiske System.

For det andet, at den rivende Udvikling, som Englands Eksempel i Begyndelsen medførte¹⁾, er kendelig aftaget, efter at det fransk-belgiske System er bragt i Anvendelse. Naar undtages nogle engelske Kolonier, der naturligvis ere blevne paavirkede af Moderlandet, synes nemlig Kanton Neuchâtel at være den eneste Stat, der har indført Systemet med Udsættelse af Domfældelsen (Lov af 10. Februar 1892).

Det fransk-belgiske System er derimod med nogen Forskel i Enkelthederne indført i et stort Antal Lande: Luxembourg (Lov af 10. Maj 1892), Portugal (Lov af 6. Juli 1893), Norge (Lov af 2. Maj 1894), Svejts (Kantonerne Genève og Vaud ved henholdsvis Lov af 29. August 1892 og Lov af 13. Maj 1897), ja endog nogle engelske Kolonier have antaget Systemet: Queensland, Victoria og Ny Syd-wales (1890 og 1894).

¹⁾ 27 Stater blandt de nordamerikanske Fristater havde efterhaanden fulgt den engelske Lovgivning paa dette Punkt.

Østrig, Ungarn og Rusland have under Udarbejdelse Lovforslag gaaende ud fra de samme Principer.

II. Professor Tardes Rapport.

Professoren viser, støttende sig paa den kriminelle Statistiks officielle Tal, »hvilken udmærket Virkning denne Forholdsregel, der er præget af fornuftig Mildhed og klog Overbærenhed, har frembragt i Frankrig med Hensyn til Tilbagefaldet til mindre Forbrydelser«.

Det virksomste Middel, skriver han, til at opnaa en Formindskelse i Antallet af Forbrydelser vil utvivlsomt være at forsøge at forhindre de Personer, der allerede én Gang have været dømte, i at falde tilbage. Hvorledes skal man nu naa dette Maal?

Bidrage de kortvarige Straffe mere til Tilbagefaldet end de længere Fængselsstraffe?

Have de langvarige Straffe større moralsk Virkning, eller ere de mindre demoraliserende?

Er Cellefængsel, i Stedet for Behandling i Fællesskab, og Forvisning virksomme Midler til at forhindre Tilbagefald?

Disse tre Spørgsmaal besvarer Professor Tarde benægtende, og han beviser i nogle faa Linjer, at disse tre Midler ikke have frembragt de Virkninger, som Lovgiverne have ventet sig.

Men det, som Voldsomhed og strenge Straffe ikke har kunnet bevirke, er nu opnaaet ved Mildhed og ved en mere og mere udstrakt Anvendelse af Loven af November 1891, den saakaldte »Loi Bérenger«, og han beviser det ved at sammenligne Antallet af Tilbagefaldne til mindre Forbrydelser i 1891 med det tilsvarende Antal i 1899, 105380 i 1891 mod 88183 i 1899. Tarde vil ikke tilskrive Forvisningen den ringeste Andel i denne Nedgang i Tilbagefaldet. »Man har ikke Ret dertil«, skriver han, »efter som i Tidsrummet mellem 1885, det Aar Forvisningsloven

blev udstedt, og 1891, Aaret for Loven om betinget Domfældelse, førstnævnte Lov har haft Tid til at virke, uden at man paa noget som helst Punkt har sporet dens Virkning. Det er da fuldstændigt logisk at søge Forklaringen af Nedgangen i Recidivistantallet alene i Loven af 1891. Fra 1892 til 1899 er Antallet af Udsættelser, tilstaaede Personer, der ere dømte for mindre Forbrydelser, steget til 185918. Det er mere, end der behøves for at gøre Regnskab for den numeriske Nedgang af Tilbagefaldene.»

Et vist Antal tilstaaede Udsættelser ere ganske vist senere blevne tilbagekaldte, men »den specielle Recidivprocent for dem, der nyde godt af »loi Bérenger« er stadig meget lav og vedbliver at aftage, idet i 1892 3,6 % af de tilstaaede Udsættelser blevne tilbagekaldte, medens der i 1899 kun blev tilbagekaldt 1,4 %. Dette Procentantal har siden 1895 holdt sig temmelig konstant imellem 1,5 % og 1,4 % og er endog i 1896 og 1898 gaaet ned til 1,2 %.»

I Begyndelsen havde man næret Frygt for at se Antallet af de første Gang Domfældte vokse betydeligt ved Udsigten til, at en ganske platonisk Domfældelse, fri for enhver Straf, vilde blive anvendt paa den første Gang begaaede Forséelse. Denne Frygt har ikke været begrundet, hvilket nedenstaaende Tabel tilfulde godtgør:

Aar	Første Gang dømte for mindre Forbrydelser	Første Gang dømte for grove Forbrydelser
1890	112133	1235
1891	118655	1261
1892	124680	1217
1893	125604	1278
1894	126837	1205
1895	121800	992
1896	115556	1004
1897	114017	1074
1898	109419	980
1899	107990	969

Hvad man navnlig maa tage i Betragtning, siger Tarde, er, at Publikum har modtaget denne Lov med aabenbar Sympati, idet det med Rette gør den Betragtning gældende, at selv om faktisk disse Domme i 99 af 100 Tilfælde ikende Straffe, der ere bestemte til ikke at fuldbyrdes, er det dog ikke desto mindre *Domfældelser*, og det er det væsentlige.

Samfundets Tarv, der bl. a. varetages af den kriminelle Retspleje, fordrer ikke, at man skal gengælde Slag med Slag, ondt med ondt, men derimod at man mod den Nægtelse af de sociale Principer, som Forbrydelsen indeholder, skal sætte deres højtidelige Bekræftelse og den officielle Dadel af deres Krænkelser. Straffens Fastsættelse, Antallet af Maaneder, i hvilke Fængselsstraffen idømmes, eller Bødens Størrelse, tjener fremfor alt til at præcisere og udmaale Vægten af denne Dadel.

Som praktisk Resultat kan endelig nævnes, at Loven om den betingede Domfældelse har haft den Virkning, at Domstolene idømme langt strengere Straffe end tidligere.

»Den har saaledes virksomt raadet Bod paa Misbruge af de korte Straffe, samtidig med at den klart har belyst den straffende Retshaandhævelses ganske subjektive, i Realiteten rent moralske Karakter.«

Adolf Goos.

Hvem bør træffe Afgørelsen om betinget Strafudsættelse?

Herom har den bekendte Professor Wach fornylig ud talt sin Mening i Deutsche Juristenzeitung.

Han er i og for sig en Tilhænger af den betingede Strafudsættelse og mener, at denne, der siden 1895 i de fleste tyske Stater har været i Brug, i den forløbne Tid har vist sig hensigtssvarende.

Den kan i Preussen kun anvendes paa unge og forhen ustraffede Personer, af hvilke 80 % har bestaaet Prøven;

i andre Stater har man ogsaa fortrinsvis anvendt den paa ustraffede unge Mennesker, der vare idømte korte Frihedsstraffe, men undertiden dog ogsaa paa tidligere straffede, af hvilke imidlertid kun 55 % har holdt sig Prøvetiden ud, hvorfor Wach holder paa, at Anvendelsen overhovedet bør indskrænkes til forhen ustraffede, hvilket ogsaa anerkendes af de derom givne Love.

Han tager derhos bestemt Ordet for, at Strafsættelsen ikke bør være en Naadesakt, men en Sag, der afgøres af Domstolene i Forbindelse med de straffuldbyrðende Myndigheder, for at det derved kan blive paa det nøjeste undersøgt, om Personen virkelig er egnet til denne Behandling. Herpaa er det jo nemlig, det kommer an, og til Bedømmelse deraf har de nævnte Myndigheder de bedste Forudsætninger.

Naar man for den administrative Afgørelse har anført, at denne vil sikre en større Ensartethed i Tilfældenes Behandling, maa dertil svares, at den Grad af Ensartethed, som efter Principet overhovedet er ønskelig, lader sig fastsætte ved Lov. Den større Ensartethed, som Administrationen vil kunne hidføre, vil kun blive af teknisk-juridisk Art og derfor saa fjern som mulig fra det Hensyn, der i denne Afgørelse bør være det eneraadende, nemlig det individuelle.

S. G.

Sindssyge Forbrydere og Kriminalasyler.

Den i nærværende Tidsskrift¹⁾ under denne Overskrift oftere omtalte og diskuterede Sag vedrørende Arrestanten Julius, der den 13. Februar 1900 dømtes til at tages i Forvaring som farlig for den offentlige Sikkerhed, synes nu endelig at have faaet sin Afslutning.

Som det vil erindres, var han dømt paa Grundlag af vedkommende Embedslæges Erklæring om, at han var sindssyg; denne Erklæring var mere eller mindre direkte tiltraadt af 3 andre Psysiatrikere; ikke desto mindre udskeves han som »aandssvag og ikke sindssyg« fra den Sindssygeanstalt, hvorpaa han var anbragt, og har derefter tilbragt 15 Maaneder i Vestre Fængsel til Plage for sig selv og andre. Nu har imidlertid det kongelige Sundhedskollegium som Landets øverste Medicinalautoritet paa Justitsministeriets Foranledning under 13 Maj d. A. afgivet følgende Erklæring:

»Ved at tilbagesende de med det høje Justitsministeriums Skrivelse af 28. Marts d. A. modtagne Akter vedrørende Arrestanten Julius . . . , der ved Kbhvns. Kriminal- og Politirets Dom af 13. Februar 1900 er dømt til af Øv-

¹⁾ Bd. XXIV S. 225 ff., XXV S. 85 ff. & 173 ff., XXVI S. 1.

righeden at sættes under Forvaring, skal Sundhedskollegiet i Anledning af Spørgsmaalet om, hvorvidt Arrestanten er sindssyg eller — som af Overlægen ved Sindssygeanstalten ved Middelfart i den medfølgende Skrivelse af 16 Marts d. A. udtalt — kun hører til de aandssvages Kategori, yttre, at Grændsen mellem Sindssygdom og Aandssvaghed ikke er ganske skarp, og den omspurgte Arrestant tilhører Grændseomraadet. Han er vel, som af den nævnte Overlæge udtalt, et fra Fødslen dybt degenerativt anlagt Individ; men det sés ikke, at der fra først af har været Tale om mere end et saadant Anlæg, eller at dette saa tidligt har udviklet sig til en virkelig Abnormtilstand, at denne fortjener Navn af Aandssvaghed. Det Standpunkt, han har naaet i Henseende til Forstandsevnernes Udvikling, og det Fond af Kundskaber, han har tilegnet sig, taler ogsaa for, at hans Abnormtilstand snarere er erhvervet end oprindelig.

Efter det foregaaende vil det derfor være noget tvungent at henføre Arrestanten Julius . . . til de aandssvages Kategori; det er efter Kollegiets Skøn naturligere at betegne ham som lidende af Sindssygdom.

Den praktiske Følge af denne Erklæring er imidlertid foreløbig kun den, at Julius nu er bleven optagen paa Listen over Expektanter til Vordingborg Sindssygeanstalt, hvortil han efter sit Forsørgelsessted hører, og hvorfra han undveg for 3 Aar siden. Med Tiden vil det vel nok lykkes at faa ham anbragt der igen²⁾, men i Betragtning af, at alle de i Treaaret 1900—02 paa Sindssygeanstalter som farlige for den offentlige Sikkerhed efter Dom anbragte 5 Personer ere undvegne, kan Samfundet ingenlunde føle sig sikkert for, at han ikke snart igen, takket være Sindssygeanstaltens Frihedsprinciper, vil se Lejlighed til at undvige og, som han før har gjort, forsyne sig med en Revolver og skyde løs paa hvem som helst, der generer ham.

2) Hævedes biler med
Lagen d. 23/11 1904.

Har Samfundet dog ikke en Ret til at fordre bedre Sikkerhed, naar det aarlig anvender Millioner paa Sinds- syge- og Strafanstalter? Det er det Spørgsmaal, som de om denne Person handlende Artikler har haft til Hensigt at belyse, og som mere og mere kræver sin Løsning ved Oprettelse af særlige Asyl for slige Individuer.

S. Grundtvig.

„Fængselshjælpen“.

Fra 1. Novbr. f. A. er et nyt Fængselsselskab, »Fængselshjælpen«, traadt i Virksomhed. Det nye Selskabs Formand er Professor, Dr. jur. Torp, dets Sekretær cand. jur. Fussing, Kasserer, Grosserer Th. Wessel. Foreningens Formaal er i Tilslutning til de bestaaende Fængselsselskaber, velgørende Foreninger og Anstalter for vanrøgtede Børn, Alkoholister, faldne Kvinder m. v. at anbringe løsladte Fanger ved Landbrug, Industri og Haandværk, hvorhos den som særlig Opgave af Justitsministeriet har faaet det Hverv at føre Tilsyn med de Personer, som efter den i den seneste Tid paabegyndte Praxis i Følge kgl. Resolution løslades uden Straf paa Betingelse af, at de i et vist Aaremaal ikke begaar nye Forbrydelser. Foreningen har Sæde i København, hvor dets Kontor, som bestyres af Forretningsfører J. P. Carlsen, er beliggende, men udstrækker sin Virksomhed over hele Landet, hvor ca. 350 Repræsentanter, væsentlig Præster og Jurister, bistaa Bestyrelsen særlig ved at give den Meddelelse om indtrædende Tilfælde, i hvilke Foreningens Hjælp synes paakrævet, og føre Tilsyn med løsladte og atter i Plads anbragte Fanger.

Foreningen har i Halvaaret 1. Novbr. 1902—30. April 1903 uddelt i Hjælp til løsladte Fanger 6741 Kr., Bidragydernes Antal er ca. 2500, deriblandt 35 offentlige Institu-

tioner og Myndigheder, og de aarlige, tegnede Bidrag ca. 20,000 Kr.

Forhaabentlig vil den nye Forening, efter at have lykkelig besejret alle Fødselsvanskeligheder, ogsaa have Held til at lede sin Virksomhed ind i et fast og sikkert Spor og saaledes tilføre de humanitære Bestræbelser paa Kriminalitetens Omraade en ny og værdifuld Støtte.

A. G.

Litteratur og Statistik.

Arne Omsted: Om Tvangsarbejdsvæsenet i forskellige fremmede Lande. Christiania 1903. 93 Sider.

Forstanderen for Christiania Tvangsarbejdsanstalt, Arne Omsted, har i Anledning af den forestaaende Iværksættelse af den nye norske Løsgængerilovgivning i Efteraaret 1900 foretaget en Rejse til forskellige Lande med det Formaal at gøre sig bekendt med de derværende Tvangsarbejdsanstalter og med de for Behandlingen i disse gældende Bestemmelser. Han har besøgt et betydeligt Antal Anstalter i Sverige, Finland, Danmark, Tyskland, Belgien og Holland og har — ifølge den ham af Expeditionschefen for det norske Fængselsvæsen givne Instruks — navnlig rettet sin Opmærksomhed paa Tvangsarbejdsvæsenet i Sverige og Finland.

Om sine Iagttagelser og Erfaringer paa denne Rejse har han skrevet den her omhandlede Bog, der — som han selv i Forordet udtaler — gennemgaaende er holdt i en objektivt refererende Form, idet han har ment, at det er Oplysninger om, hvorledes man i andre Lande har indrettet sig, der især har Interesse og ikke hans subjektive Opfattelse af de forskellige Systemers Fortrin og Mangler. Denne Udtalelse maa dog ikke opfattes altfor bogstavelig; thi selv om Fremstillingen hovedsagelig er objektiv, giver

Forf. dog mange Steder i Bogen sin egen Mening tilkende om, hvad han har erfaret og set, og det er ikke mindst disse spredte kritiske Bemærkninger, der giver Bogen Interesse, idet de i høj Grad vidne om Forfatterens store Sagkundskab og selvstændige og uhildede Syn paa alt, hvad der vedrører Behandlingen i Tvangsarbejdsanstalter.

I Forordet gør Forf. selv opmærksom paa, at Beretningen lider noget af Mangel paa Ensartethed og Plan, idet han som Grund hertil anfører, at Udarbejdelsen har været udstrakt over et betydeligt Tidsrum, i det hele ca. 2 Aar, da andre Forretninger, der ikke taalte Opsættelse, i lang Tid ad Gangen har lagt Beslag paa hans Arbejdskraft. Denne Mangel er dog ikke saa fremtrædende, og er i hvert Fald tildels forsvarlig nok, naar det erindres, at det har været hans Opgave ganske særlig at iagttage Forholdene i Sverige og Finland. At Beskrivelsen af disse Landes Tvangsarbejdsvæsen er mere indgaaende end af de øvrige Landes, er derfor ganske naturligt.

I første Afsnit af Beretningen omhandles Sverrigs Tvangsarbejdsvæsen. Dette er ubetinget saavel paa Grund af det høje Standpunkt, Sverige paa dette Omraade indtager, som paa Grund af de mange instruktive og detaillerede Oplysninger, som Forfatteren har samlet, det interessanteste Afsnit af Bogen. En nærmere Omtale af det svenske System i sin Helhed kan selvfølgelig af Pladshensyn ikke finde Sted i nærværende Anmeldelse, men nogle af de for dette System særlig karakteristiske Enkeltheder fortjener dog at fremhæves. Sverigs Tvangsarbejdsvæsen blev for ca. 10 Aar siden reformeret. Der findes nu i det hele 3 Tvangsarbejdsanstalter for Mænd, nemlig Svartsjø for Personer, der ikke have været straffede med Straf-arbejde og Karlskrona og Landskrona for dem, der have udstaaet saadan Straf. I de to sidstnævnte Anstalter sker Fordelingen efter Arbejdsdueligheden, saaledes at Karlskrona er for fuldstændig arbejdsføre og Landskrona for mindre arbejdsføre Personer. Som Tvangsarbejdsanstalt

for Kvinder benyttes det gamle Fængsel i Norrköping. Ingen kan indsættes til Tvangsarbejde, med mindre Vedkommende en Gang har faaet Politiadvarsel for Betleri eller Løsgænger. Om Sverigs Fængselsvæsen, hvorunder Tvangsarbejdsanstalterne høre, udtaler Forf., at det har et fuldstændigt militært Tilsnit, og at det overvejende Flertal saavel af de højere Fængselsfunktionærer som af Opsynet rekrutteres af Armeen. Hvorvidt denne specifik militære Ordning er heldig, maa dog efter de Erfaringer, der haves her i Danmark fra ældre Tid, da en stor Del af Fængselsvæsenet sorterede under Militæretaten, i høj Grad betvivles. Navnlig vil en udpræget militær Ordning sikkert være til Skade for den individualiserende Fangebehandling, der ubetinget maa betragtes som en Nødvendighed i enhver tidsvarende penitentiar Institution. Naar Forf. klager over, at der i det svenske Fængselsvæsen findes et Utal af detaillerede Instrukser, Reglementer og Cirkulærer, der foreskriver Funktionærer og Fanger alt, hvad de have at gøre, staar dette sikkert ogsaa i Forbindelse med den militære Aand, der gaar igennem det hele. Og man maa give Forf. Ret, naar han herom udtaler: »Selvfølgelig er Instrukser og Reglementer saavelsom Kontrol nyttige og nødvendige, men det kan næppe bestrides, at Systemet drevet til sine yderste Konsekvenser indebærer en Fare. Det kan visselig lede til at betage Funktionærene Initiativet og den dybere Interesse for sin Gerning, og det kan lettelig lede til at sløve Ansvarsfølelsen, naar der er skrevne Regler for alt muligt, og naar de mindste Ting skal henskydes under Centralstyrelsens Afgørelse.« Af Interesse er det at se, at der som disciplinær Straf kan dikteres Tvangsfangerne Prygl indtil 40 Slag. Om denne Strafs Nødvendighed har Forfatteren rettet Forespørgsel til Funktionærene ved Svartsjö, og han udtaler herom: »Alle Funktionærene vare enige om, at legemlig Revselse var nødvendig til Opretholdelse af Disciplinen. Lægen meddelte mig, at han ved sin Ansættelse havde været en bestemt Modstander af Prygle-

straffen, og at han havde havt det Forsæt at anvende al sin Indflydelse til at forhindre dens Anvendelse. Men under sin Virksomhed ved Anstalten havde han fuldstændig skiftet Mening. Prygl var imidlertid ikke ofte anvendt, nemlig ialt kun 9 Gange i de 9 Aar, Anstalten har bestaaet.» Om Tvangsarbejdernes Arbejdspræmier oplyser Forf., at de ere forholdsvis meget høje. Ligesom i adskillige andre Lande skal Halvdelen af disse oplægges til Løsladelsen. Hvor betydelige Beløb der herved kan opspares, fremgaar af en Oplysning om, at 245 i 1898 løsladte Straf- og Tvangsarbejdsfanger havde indestaaende i Sverigs Postsparebanker i opsparede Arbejdsducører 21,886 Kr. 27 Ø. Naar Pengene indsættes i disse Banker, er Grunden den, at de løsladte ikke umiddelbart ved Straffetidens Udløb faa deres oplagte Arbejdspenge udbetalt. Disse udbetales dem først efterhaanden i maanedlige Rater, saaledes at de i længere Tid efter Løsladelsen kunne have Gavn af dem, hvilket maa betragtes som en særdeles hensigtsmæssig Foranstaltning.

Af de svenske Tvangsarbejdsanstalter fremhæver Forf. særlig Svartsjø som den »der i Retning af gennemført Orden, Renlighed og Disciplin stod højest af alle Tvangsarbejdshuse, han besøgte.« Dette er iøvrigt ikke nogen særlig Anskuelse fra Forf.; alle Fængselsmænd, der have besøgt Svartsjø, ere enige om at betegne den som en Mønsteranstalt, og Æren for dens gode Tilstand tillægges almindeligt den nu til Centralfængslet paa Långholmen flyttede Direktør, Kaptain Wollin.

Hvad Kvindeanstalten i Norrköping angaar, skal kun anføres en af Forf. fremhævet Udtalelse af Anstaltens Direktør Forsbäck. Denne, der i mange Aar havde gjort Tjeneste ved Mandsanstalter, fandt Kvinderne vanskeligere at behandle end Mænd og af Kvinderne atter Tvangsarbejdskerne vanskeligere end Straffangerne, en Udtalelse, som Anmelderen kan give sin fulde Tilslutning, idet Forholdet er ganske det samme i Danmark.

I Bogens 2det Afsnit omtales i korte Træk Danmarks Tvangsarbejdsvæsen. Han indleder sine Bemærkninger herom med følgende træffende Udtalelse: »Af Danmarks Tvangsarbejdsvæsen kan vi lære, hvor uheldigt det er at lægge Fuldbyrnelsen af Tvangsarbejdet i Kommunernes Hænder — hvis vi behøver at gaa udenfor vort eget Land for at søge Lærdom herom.«

Heri Landet besaa han følgende Anstalter: Ladegaarden, Tvangsarbejdsanstalten paa Christianshavn samt det kombinerede Sygehus og Tvangsarbejdsanstalt i Roskilde. Om disse Anstalters Indretning og Drift udtaler han lidt spydigt, at han kun vil gøre dem til Genstand for en kortere Omtale, »da de ikke antages i synderlig Grad at kunne tjene som Forbilleder hos os.« Det skal villigt indrømmes, at Forf. paa Grundlag af, hvad han har set i Danmark paa det her omhandlede Omraade, ikke har Grund til at føle sig imponeret, men han har rigtignok ogsaa truffet sit Valg særdeles uheldigt. Som bekendt er Ladegaarden eller, som den officielt kaldes, Københavns Tvangs- og Arbejdsanstalt, en dødsdømt Institution, hvis Nedlæggelse allerede forlængst er besluttet, og hvis Beboere i Løbet af faa Aar ville blive henflyttede til et nyt tidssvarende Bygningskompleks i frie Omgivelser paa Øen Amager. Og hvad Tvangsarbejdsanstalten paa Christianshavn, der har Lokaler i en tidligere til Kvindefængsel benyttet Bygning, angaar, da maa den betragtes som en ganske midlertidig Institution, hvis Opgave kun har været foreløbigt at afhjælpe Pladsmangelen i den gamle Ladegaard. Saasnart det nye Bygningskompleks paa Amager er opført, vil ikke alene Ladegaarden, men ogsaa Tvangsarbejdsanstalten paa Christianshavn, der kun i faa Aar har været benyttet til det nuværende Formaal, blive nedlagt. Tvangsarbejdsanstalten ved Roskilde, som Forf. ligeledes har valgt at besøge, er derhos en ganske lille Institution (beregnet til 20 Tvangsfanger) og er samtidig Sygehus og Sindssygehospital. At Forf. heller ikke her har følt sig

imponeret, er forstaaeligt. Havde han derimod besøgt nogle af de i Provinserne i den nyere Tid byggede større Tvangsarbejdsanstalter, vilde han sikkert have faaet et bedre Indtryk af det danske Tvangsarbejdsvæsen, om end man maa give Forf. Ret i, at kommunal Drift paa dette Omraade er uheldig og her i Landet har virket hæmmende paa Indførelse af ønskelige Reformer.

Af Forfatterens Bemærkninger om de herhen hørende Forhold i Danmark skal endnu kun citeres hans ret slaaende Udtalelse om Lov af 11. Maj 1897, den saakaldte Bøllelov. Om denne bemærker han: »Denne Lov har efter den almindelige Mening ikke havt den tilsigtede Virkning. Grunden hertil er formentlig dels den, at Straffen for Bølleoverfald ilægges med altfor korte Straffetider, idet Lovens Maksimumsstraf, der i sig selv er kort nok, i Reglen ikke anvendes før efter flere Gentagelser. Dels — og fornemmelig — ligger vistnok Aarsagen deri, at de kommunale Anstalter ikke ere saaledes udstyrede med Opsynspersonale og Revselsesmidler, at Straffen bliver synderlig effektiv. Skulde Prygl nogensinde være paa sin Plads, maatte det være som Disciplinærstraf ligeoverfor saadanne Personer, som der her er Tale om. Men legemlig Revselse indgaar ikke blandt Disciplinærstraffene.»

Efter Omtalen af Forholdene i Danmark gaar Forf. over til udførligt at skildre Finlands Tvangsarbejdsvæsen. Der findes i dette Land nu kun to Tvangsarbejdsanstalter, nemlig Arbejdsfængslet i Willmanstrannd for Mænd og Tugthuset og Arbejdsfængslet i Tavastehus for Kvinder. Disse kunne imidlertid ikke huse alle Landets Tvangsarbejdsfanger, hvorfor en stor Del af dem, der indsættes paa kortere Tid o: paa et Aar og derunder, anbringes i Lensfængslerne. Størstedelen af de Individuer, der indsættes til Tvangsarbejde, er som andetsteds Løsgængere og Betlere; men i Finland indsættes ogsaa i Tvangsarbejdsanstalterne forbryderske Sindssyge, hvis Ophold i Frihed er farlig for den offentlige Sikkerhed, og som ikke kunne

forplejes i et Asyl, samt Militære, der straffes for vanærende Forbrydelser og derved blive uværdige til at aftjene deres Værnepligt. Efter udstaaet Straf skulle de sidstnævnte indsættes til Tvangsarbejde, dog ikke i over 2 Aar. Som det ses, behandles de kvindelige Tvangsfanger i samme Anstalt som Straffangerne, og hvad Mandsanstalten i Willmanstrand angaar, er det faktiske Forhold det, at der ligeledes hendsidder baade Tvangs- og Strafarbejdsfanger; idet en ikke ringe Del af de sidstnævnte paa Grund af Pladsmangel i Åbo Tugthus ere overflyttede til Anstalten i Willmanstrand. Denne nøje Forbindelse mellem Straffuldbyrdelse og Eksekvering af Tvangsarbejde — bemærker Forf. med Rette — kan selvfølgelig ikke andet end bidrage til at udviske Forskellen mellem de to Strafarter. De samme Reglementer og Instrukser gælde i det væsentlige baade for Arbejdsfængslerne og for Tugthusene, og der er ingen iøjnefaldende Forskel paa Behandlingen af de to Arter af Fanger. Dette er et Standpunkt, man allerede for mange Aar siden har forladt her i Danmark som forkasteligt i penitentiar Henseende, idet de egentlige Strafanstalter for over 40 Aar siden befriedes for at huse Betlere og Løsgængere. Trods Ulemperne ved den kommunale Drift i Danmark er man dog altsaa i denne Henseende betydeligt videre fremme her end i Finland, hvor Tvangsarbejdsvæsenet sorterer under Staten.

Blandt de disciplinære Straffe, der kunne anvendes overfor Tvangsarbejdsfanger i Finland, findes Rotting, hvoraf der kan idømmes Mænd indtil 30 Slag og Kvinder indtil 10 Slag. Pryglestraf kan saaledes ogsaa gives Kvindefanger, og ifølge Fængselsvæsenets Beretninger dikteres der hvert Aar nogle Legemsstraffe i Tavastehus. Denne Straf eksekveres paa Kvinder af en mandlig Betjent, og Slagene gives paa Vedkommendes Sæde, der er dækket af et tyndt Stykke Bomuldstøj. Direktørerne ved Tavastehus og Willmanstrand vare begge enige om, at Prygl anvendt med Fornuft var et udmærket Revselsesmiddel.

Som et Kuriosum anfører Forf., at Haandværksarbejder, navnlig Reparations- og Oppudsningsarbejder paa Bygninger og ogsaa Arbejder paa Nybygninger, ikke alene udføres af mandlige men ogsaa af kvindelige Tvangsfanger. Saaledes er Cellefløjen i Tavastehus Arbejdsfængsel muret af Kvindefanger.

Af Forf.s Beskrivelse af de nævnte to Anstalter fremgaar, at Bygningerne tildels ere gamle og tildels byggede til andet Formaal end det nuværende. Med Hensyn til Kvindeanstaltens Beliggenhed gøres endelig opmærksom paa, at der til denne er Udsigt fra en nærliggende russisk Militærkaserne, et sikkert meget uheldigt Forhold.

Forf. gaar dernæst over til at skildre nogle tyske Tvangsarbejdsanstalter, nemlig Fuhlsbüttel ved Hamborg, Bokelholm ved Rendsborg, Rummelsburg ved Berlin, Wunstorf ved Hannover og Brauweiler i Nærheden af Köln, hvilke Anstalter han besøgte efter Anvisning af den berømte tyske Fængselsmand Geheimeraad Krohne i Berlin. Hans Beskrivelser af de tyske Anstalter ere gennemgaaende korte, og nogen Oversigt over Tysklands Lovgivning paa Tvangsarbejdsvæsenets Omraade giver han ikke, men nøjes med at henvise til v. Hippels Bog »Die strafrechtliche Bekämpfung von Bettel, Landstreicherei und Arbeitsscheu«, der indeholder en indgaaende og overskuelig Fremstilling af alle herhen hørende legale Bestemmelser. Det vilde føre for vidt her at komme ind paa Forfatterens Beskrivelse af de enkelte tyske Anstalter, kun skal det bemærkes, at der i de fleste Anstalter efter Forf.s Skøn lægges mere Vægt paa Arbejdet — der for en overvejende Del bestaar i Landarbejde — end paa Fangebehandlingen, og at derfor baade Disciplin og Orden lade en Del tilbage at ønske. En Undtagelse herfra danner dog Tvangsarbejdsanstalten Brauweiler, der — som Forf. bemærker — var holdt i en mønsterværdig Skik og Orden. Disciplinen er her strengere end i de øvrige tyske Anstalter,

og overhovedet tages der her mere Hensyn til den penitentiære Side af Sagen.

Foruden de ovennævnte Tvangsarbejdsanstalter besøgte Forf. Arbejdskolonien Kästorf ved Byen Gifhorn i Hannover, der ikke er nogen Tvangsanstalt men en ved den bekendte Præst Bodelschwings Foranstaltning oprettet filantropisk Institution, hvis Opgave er at forebygge, at Personer, der af en eller anden Grund ere uden Erhverv, blive Vagabonder. Om denne saavel som om de tyske Arbejderkolonier i det hele taget udtaler Forf., at disse utvivlsomt have en stor Del af Æren for, at Løsgængernes Antal i Tyskland i de senere Aar er gaaet ned, hvilket tydeligt fremgaar af den Omstændighed, at Tvangsarbejdsanstalternes Belægning er aftaget betydeligt.

I Bogens to sidste Afsnit omtaler Forf. endelig — noget summarisk — Tvangsarbejdsvæsenet i Belgien og Holland. I Belgien findes to Slags Arbejdsanstalter, der begge staa under Statens Administration, nemlig les dépôts de mendicité og les maisons de refuge. Kun de førstnævnte ere egentlige Tvangsarbejdsanstalter; de sidstnævnte maa snarere betegnes som Fattiginstitutioner og ville derfor ikke blive berørte her. I les dépôts de mendicité indsættes ikke alene Betlere og Løsgængere men ogsaa Alfonser. Af saadanne dépôts besøgte Forf. kun et, nemlig Mandsanstalten Merxplas. Det mest karakteristiske ved denne er dens ganske overordentlige Størrelse. Der hensad, da Forf. besøgte Anstalten, i samme 4040 Fanger. Den udgør da ogsaa saa at sige et selvstændigt Samfund, der paa de allerfleste Omraader selv forarbejder sine Fornødenheder. Trods det store Fangeantal findes der kun i det hele 80 Opsynsbetjente; men man benytter derfor ogsaa foruden disse Militære til direkte Bevogtning af Fanger, hvilket Forf. med Rette betegner som uheldigt. Noget andet er, at der ved saa store Anstalter som denne bør være Adgang til under Mytteri og Ildløs hurtigt at kunne tilkalde militær Assistance; men iøvrigt maa det sikkert i peni-

tentiær Henseende betragtes som et Misgreb at samle saa stort et Antal Fanger i én Anstalt, selv om det naturligvis er det mest økonomiske. Nogen belgisk Anstalt for Kvinder besøgte Forf. ikke; men det meddeltes ham ogsaa her, at de kvindelige Tvangsfanger vare langt vanskeligere at behandle end Mandsfangerne.

I Holland ere Tvangsarbejdsanstalterne ligeledes Statsindretninger. Forf. besøgte her to Mandsanstalter, en i Hoorn ved Zuidersøen og en i Veenhuizen. I den førstnævnte, der fortrinsvis er bestemt til Optagelse af Drankere og af Tvangsfanger, der i den sidstnævnte Anstalt have gjort sig skyldige i Disciplinærforseelser, er Behandlingen ret streng. Ikke desto mindre nøjes man der med et ganske ualmindeligt lille Opsynspersonale. Der hensad i Anstalten under Forfatterens Besøg ca. 400 Fanger, og Opsynsstyrken bestod da kun af 1 Overopsynsbetjent og 15 Betjente. Den udvendige Bevogtningstjeneste besørges dog af en lille Militærafdeling. Fangerne i Anstalten i Hoorn ere væsentligst sysselsatte med Arbejder for Statens forskellige Administrationsgrene. Anstalten i Veenhuizen, hvor Fangerne dels forrette Landarbejde, dels forskellige industrielle Arbejder, har et umaadelig stort Jordtilliggende. Af dette, der oprindeligt alt var Mose og Hede, er nu omtrent Halvdelen opdyrket. Antallet af Opsynsbetjente er ogsaa i denne Anstalt meget ringe, og der er her kun lagt ringe Vægt paa Disciplinen. Det oplyses saaledes, at Fangeafdelinger ofte arbejde uden Tilsyn af Betjente, medens »en udvalgt Fange«, der kendes paa, at han har et rødt Baand om Huen, har Kommandoen. —

Skønt kun en lille Del af de mangfoldige Oplysninger om Tvangsarbejdsvæsenet, som Forf. har samlet, har kunnet berøres i nærværende Anmeldelse, vil det formentlig af det foranstaaende fremgaa, at Hr. Omsted har anvendt stor Flid og har næret megen Interesse for sin Opgave, og at det er lykkedes ham at fremskaffe et righoldigt og forskelligartet Materiale, der vil kunne benyttes med Udbytte,

hvor Reformer paa Tvangsarbejdsvæsenets Omraade forestaar. Selv om det end maa erkendes, at dette Materiale ikke af Forf. er lagt særlig systematisk tilrette, og at der enkelte Steder, navnlig for Sverigs Vedkommende, er gaaet vel meget i Detailler, er dog Bogen i sin Helhed instruktiv og interessant saavel paa Grund af Forf.s livlige Fremstilling som paa Grund af hans sunde kritiske Bemærkninger, og den kan derfor paa det bedste anbefales til alle interesseredes Opmærksomhed.

Christianshavn, i August 1903.

V. From.

Nogle Bemærkninger

i Anledning af

»Statistiske Oplysninger om Fanger indsatte i de danske Strafanstalter i Tiaaret fra 1. Januar 1891 til 31. December 1900, udgivne af Overinspektionen for Fængselsvæsenet, November 1902«.

Det her omhandlede Arbejde træder i Stedet for den i den første af Overinspektionen for Fængselsvæsenet udgivne Aarsberetning om Strafanstalterne i Danmark, Beretningen om Finansaaret 1891—92, lovede mere omfattende statistiske Bearbejdelse af Strafanstalternes Aarsberetninger, som skulde udkomme hver 10de Aar, men er ikke en Opfyldelse af dette Løfte. Denne Tiaarsstatistik omfatter ikke det samme Tidsrum som de første 10 Aarsberetninger, idet den følger Kalenderaaret, ikke Finansaaret, og altsaa begynder og slutter 3 Maaneder før Aarsberetningen. Men navnlig er Indholdet vidt forskelligt fra et Sammendrag af Aarsberetninger, saaledes som det kendes fra de tidligere Femaarsberetninger. Det er med andre Ord en hel ny Form for Strafanstaltsstatistikken, der inaugureres af dette Arbejde. Vi skal i det følgende søge at belyse de For-

hold, der staa i Forbindelse med dette Arbejdes Tilblivelse og give et Overblik over dets Indhold.

Det angiver sig selv som fremgaaet af et vist Samarbejde med Statens statistiske Bureau. Og heri ligger for en stor Del dets Betydning og Forklaringen af den foretagne Forandring af Tidsrum og Indhold.

Hvad først Tidsrummet angaar skal Tiaarsberetningerne for Fremtiden danne en Pendant til den almindelige Kriminalstatistik. De maa derfor som denne omhandle Kalenderaaret. Det er tilmed saa heldigt, at Folketællingerne fremtidigt ifølge Kgl. Res. af 3. Septb. 1898 skulle finde Sted hver 5. Aar og begynde med 1. Februar 1901, medens de tidligere 10aarige Folketællinger foretoges i Begyndelsen af et paa 0 endende Aar. Sammenholdelsen af Strafanstaltsstatistiken saavel med Kriminalstatistiken som med Befolkningsstatistiken i Danmark, vil altsaa fremtidig med Hensyn til Tidsrummene være let, idet Perioderne kunne betragtes som identiske, naar 2 Folketællingsperioder regnes lig 1 Tiaarsperiode i Strafanstaltsstatistiken. At denne sidste ikke gives hvert 5te Aar skyldes ydre og indre Grunde, som ikke kan forkastes. Man kan sige sig selv, at Fængselsvæsenet med dets nuværende Organisation hverken har Tid eller Penge til hvert 5te Aar at udføre et saa stort statistisk Arbejde, men især afgørende er det Hensyn, at Tallene blive for smaa til at faa synderlig statistisk Betydning. Ogsaa et 10 Aars Tidsrum er i en vis Henseende for lille, hvorom nærmere nedenfor.

Med Hensyn til Indholdet har Forstaaelsen med statistisk Bureau foranlediget, at den mere omfattende Undersøgelse er bleven indskrænket til de Fanger, som ere ny tilgaaede til Strafanstalterne siden 1. Januar 1891 ganske ligesom Kriminalstatistiken for 1897 kun vil nærmere behandle de Personer, hvis Kriminalitet begynder med dette Aar; altsaa ikke dem, der tidligere ere dømte o. s. v. og igen dømmes o. s. v. efter 1897. I en følgende Tiaarsberetning vil Strafanstaltsstatistiken videre forfølge de Fan-

gers Forhold, som have været behandlede i nærværende Beretning og samtidigt optage de efter 1. Januar 1901 ny tilkomme til Behandling. Om Kriminalstatistiken for sit Vedkommende vil følge en lignende Fremgangsmaade oplyses ikke, heller ikke, om Strafanstaltsstatistiken vil vedblive at følge Fangerne ud over de 20 Aar. Endvidere er det en Følge af den nævnte Forstaaelse, at Specificeringen efter kriminel Fortid »som det for Kriminaliteten mest betegnende Moment« blandt de mangfoldige Specifikationer, hvortil Materialet giver Anledning, er valgt som ledende Princip. Vi kan dog ikke tilbageholde den Bemærkning, at ihvorvel vi maa erkende, hvad selve Undersøgelsen viser, at dette Moment er af fremragende Interesse for Kriminaliteten, og at dets Anvendelse som Ledemotiv frembyder en Kontinuitet med en af Kriminalstatistikens Hovedopgaver, Klassifikation efter Straffene, er vi tilbøjelige til at tillægge andre Momenter, f. Ex. Alder og Hjemstavn, en ligesaa stor Vægt og maa nærmest anse det som et af Nødvendighed bragt Offer, at Undersøgelsen har maattet nøjes med dette ene Ledemotiv. Dernæst vil Indholdet harmonere med Statens fremtidige Kriminalstatistik deri, at de Personer, som er Genstand for Undersøgelsen, behandles som Individier. Dette er ikke Følge af nogen særlig Aftale med statistisk Bureau, men selve det nye og karakteristiske, hvorved det foreliggende Arbejde adskiller sig fra al tidligere Fængselsstatistik her i Landet og i Realiteten ogsaa andetsteds. Selv om nemlig nogle enkelte Hovedtal for visse Kategorier af Fanger i de nyeste udenlandske Aarsberetninger om Strafanstalter*) angive Individier, foreligger der saavidt vides ikke til Dato nogen Publikation af Fængselsstatistik, hvor Undersøgelsen er gennemført i Enkeltheder i den Udstrækning som i nærværende Arbejde, nemiig til alle i 10 Aar indsatte Individier. Og denne Novation har Fængselsvæsenet selv taget Initiativet til og har end-

*) Se saaledes Preussisk Strafanstalts-Statistik for 1901, Forbemærkning, Side 14—15.

videre givet Stødet til, at den danske Kriminalstatistik fra 1897 vil blive udarbejdet paa lignende Maade, efter at der ved Justitsm. Cirk. af 11. Decb. 1896 om nye Straffe-registre i Jurisdiktionerne m. m. er tilvejebragt et nyt Materiale for Kriminalstatistiken. Grundene til og Betydningen af denne Reform — eller maaske snarere Revolution —, som giver nærværende Arbejde sit specielle Værd og gør det til en Begivenhed, vil senere nærmere blive omtalt.

Endelig er Opgaven, som dette Arbejde har sat sig, i Samklang med den almindelige Kriminalstatistik's forsaavidt det, bortset fra en enkelt Tabel, indskrænker sig til Behandlingen af de i Tidsrummet indsatte Fanger. Strafferegistrene og Straffekortene, hvorpaa Kriminalstatistiken bygger, udpege de samme Individer som straffede med Strafarbejde og afleverede til Strafanstalterne i Perioden, hvorimod de intet oplyse om løsladte og hensiddende Fanger. Til Gengæld paatænker Overinspektionen i Aarsberetningerne om Strafanstalterne fremtidigt at levere en Statistik over Tilbagefald blandt Fanger, løsladte 10 Aar forud.

At der saaledes ved Udarbejdelsen af Strafanstalternes Tiaarsstatistik er taget tilbørligt Hensyn til en Sammenholden med den almindelige Kriminalstatistik og Befolkingsstatistiken maa hilses med Glæde af alle interesserede. Fremtiden vil vise, hvorledes Jævnførelsen vil falde ud. Den kan ikke blive fuldstændig førend for det næste Tiaar 1901—1910, naar alt er kommen i den rigtige Gænge med Hensyn til Tidsrummene. Vi kan dog her ikke undgaa at beklage, at Strafanstaltsstatistiken ikke i langt højere Grad, end sket er, giver Oplysning om Forholdene i de enkelte Aar indenfor Tiaaret og om Individernes Alder i de enkelte Kombinationer, særligt med Hensyn til Forbrydelsen. Saadan Oplysning vilde være af den største Interesse for Sammenholdelsen. Ogsaa dette er imidlertid en af Nødvendigheden paabudt Resignation.

Uafhængig af Hensynet til Ensartethed med Statens

Statistik er en anden Begrænsning af Indholdet nemlig til kun at angaa Fangerne. Der betegnes herved for Fremtiden en skarp Adskillelse mellem de væsenlig som Redegørelse overfor Bevillingsmyndighederne og Administrationen bestemte Aarsberetninger og de 10aarlige statistiske Oplysninger om Fangens personlige Forhold af udelukkende kriminologisk Interesse. Forsaaavdt det antagelig ikke tilsigtes i Fremtiden at give noget 10aarligt Sammen- drag af de øvrige Oplysninger i Aarsberetningerne, er der ingen Skade sket herved, idet Aarsberetningernes Stof er saa overskueligt, at enhver, som har Brug for et Sammen- drag, med Lethed selv kan gøre det. At adskillige Under- søgelser vedrørende Fangerne af Plads- og Bekostnings- hensyn ikke har kunnet medtages i det foreliggende Ar- bejde, maa vi derimod ligesom Overinspektionen beklage. Vi sigter ikke hermed til saadanne Oplysninger som Dis- ciplin og Sundhedstilstand i Fængslet, der ikke vedrøre Fangerne som Personer og ere omstændeligt behandlede i Aarsberetningerne, hvorimod f. Eks. en Behandling af Fangens Afstamning (Forældre og nærmeste Slægtningses fysiske og moralske Sundhedstilstand) og af Fangernes Forhold i Henseende til Meddelagtighed i Forbrydelse (Komplot) vilde være af megen kriminologisk Interesse.

Det er ikke tilfældigt eller vilkaarligt, at der saaledes for Fremtiden gøres en skarp Adskillelse mellem administrativ Statistik og en personlig Fange- Statistik fra Strafanstalterne. Den samme Adskillelse maa gøres i den almindelige Kriminalstatistik, som bliver at dele i en Administrationsstatistik vedrørende Virksom- heden af Retsplejens Organer og en Statistik om de kri- minelle Personer. I den administrative Statistik skal der fra Strafanstalterne gives Tallene paa indsatte, løsladte, hensiddende, underviste, bespiste, arbejdende, syge og straffede Fanger som Beboerne af Anstalten, der optage en Plads, udføre et Arbejde o. s. v., i den personlige Fange-Statistik skal Fangerne betragtes som Personer o:

som levende og villende Enkeltvæsener, hvis kriminelle Egenskaber det gælder at udforske. I den første er Fangen et Nummer, i den sidste et Individ. I den første tæller han med for hver Gang han forekommer i Beretningsperioden, i den sidste kun en Gang. Dette, som synes saa naturligt og selvfølgelig, har længe været erkendt af Statistikere og Fængselsmænd, men først i de senere Aar er der gjort Skridt til at bringe Statistiken i Overensstemmelse med det virkelige Forhold i saa Henseende. Man har næsten overalt indtil den nyeste Tid fulgt samme Metode for den personlige, som for den administrative Statistik. Følgen er bleven, som udtalt i Forordet til nærværende Arbejde, at man har faaet en Statistik over Domfældelser og Forbrydelser ogsaa der, hvor man skulde have en Statistik over domfældte og Forbrydere. Sagen er, at Forbryderne for en stor Dels Vedkommende stadig begaa nye Forbrydelser, og derfor den samme Person jævnlig figurerer flere Gange i Strafferegistrene og Straffelisterne. Naar nu Statistiken baseres paa en ligefrem Optælling af domfældte og indsatte efter Bøgerne, har den for mange Personer at arbejde med i den personlige Statistik, hvis de tilbagefaldne ikke udskydes. De samme Folk gaa idelig igen ligesom Tordenskjolds Soldater — og fremkalder som disse en ugrundet Forskrækkelse. I Aarsberetninger bliver Fejlen mindre, særlig i Strafanstaltene, hvor der kun er Mulighed for forholdsvis faa Tilbagefald om Aaret blandt de i samme Aar indsatte, men i samlede Beretninger for en Aarrække stiger Fejlen i en saadan Grad, at Billedet bliver ganske misvisende. I tidligere Femaarsberetninger om Strafanstalterne er der gjort fortvivlede Forsøg paa at rette Fejlen og udrede det rette Tal paa Personerne. Resultatet har været saa sørgeligt som muligt, hvad et Blik paa de i Femaarsberetningerne 1863—68 Side 32 og 62, 1873—78 Side 41 og 43 og 1878—83 Side 35 og 36 anførte Beregninger hurtigt vil overbevise om. — En anden Udvej, som navnlig i ældre Tid

har været benyttet til at give et Billede af Strafanstaltens Befolkning, nemlig at bygge Statistiken paa de paa en vis Dag, i Almindelighed Periodens Slutningsdag, hensiddende Fanger, strander, som »Forordet« bemærker, paa et andet Skær. Det er ganske vist virkelig forskellige Personer, Individuer, som her er Basis for Undersøgelsen, men Billedet bliver alligevel misvisende, fordi Fangernes Kvalitet er ganske tilfældig og ikke svarer til Bevægelsen i Fangetallet. Vi kan belyse dette med et Exempel. Ifølge Femaarsberetningen 1868—73 hensad der den 31. Marts 1873 988 Fanger, hvoraf 62 eller c. 6 pCt. havde begaaet Mord eller Drab, 266 eller c. 27 pCt. var dømt paa 7 Aar eller derover og 663 eller c. 67 pCt. var over 30 Aar gamle, medens der i 1872—73 var indsat 516 Fanger, hvoraf kun 5 eller 1 pCt. havde begaaet Mord eller Drab, kun 17 eller c. 3 pCt. var dømt paa 7 Aar eller derover og 276 eller c. 53 pCt. var over 30 Aar gamle. Der vil altid blandt de hensiddende findes uforholdsmæssig mange Fanger med lang Straffetid, grove Forbrydere, gamle og tilbagefaldne, idet de paa kortere Tid straffede forsvinder i Tidsrummet mellem Opgørelserne. — I Aarsberetningerne fra Strafanstalterne siden 1891 er der gjort et Forsøg paa en Individstatistik af en anden Art, nemlig en Specifikation af alle for første Gang til Straf-arbejde i Aarets Løb indsatte Fanger. Denne Specifikation er rigtig og instruktiv i en Aarsberetning og giver ogsaa ved Sammenlægning det rette Tal paa og Billede af de i en Aarrække indsatte nye Individuer, men den oplyser ikke og kan ikke oplyse, hvilke af disse Individuer der i en Aarrække have nøjedes med 1 Indsættelse og hvilke, der ere faldne tilbage, og kan altsaa ikke benyttes til Indvidsstatistik for en Aarrække.

Det foreliggende Arbejde har i Modsætning til disse Forsøg sat sig for og har leveret en virkelig Indvidsstatistik, hvor ingen Person vejer mere, end han skal, og hvor man kan følge ham paa alle hans Veje, baade

1ste, 2den og flere Gange han forekommer. For at naa dette Maal — som Fængselsmænd gennem Aartier har sukket efter, naar de ved de periodiske Opgørelser brød Hjernen med at finde Rede i de virkelige Forhold og dog altid var lige langt fra Maalet og maatte bekende, at de trods al Flid og Møje end ikke vidste Besked om de elementære Tal paa indsatte Individer, endsige om den store Sfinx, der under Navn af Tilbagefaldsprocent har spøgt i al Fængselsstatistik i de sidste halvhundrede Aar — har det danske Fængselsvæsen*) gjort Skridtet fuldtud og resolut skabt et nyt Grundlag for den personlige Fængselsstatistik, nemlig et Tællekort for hver siden den 1. Januar 1891 indsat Fange. Kortene, der føres ved Strafanstalterne og bearbejdes af Overinspektionen, gengives i noget ændret Format Side 128—129.

Kun ved Hjælp af saadanne Kort kan en omfattende og sikker Individsstatistik tilvejebringes, og med lignende Kort — Straffekort —, indførte i 1897 samtidigt med de nye Strafferegistre, vil Kriminalstatistiken fremtidigt arbejde. Forøvrigt ere Kortene efter deres Indhold ogsaa brugelige i den daglige Fængselstjeneste og erstatte i Vridsløselille Strafanstalt Inspektørens særlige Notatbog.

Kortenes store Fortrin fremfor Protokoller og Lister bestaar i, at ensartede Grupper med Lethed kan udsøges og optælles og Resultaterne for hvert Skridt afstemmes, saa at de blive fuldstændig paalidelige. For at finde Individerne behøves det nu kun at udskyde de Kort, der ved paategnet Tilbagefaldsnummer betegne sig som Gengangere og blandt disse udfindes igen let dem, der er faldet flere Gange tilbage, ved at udsondre dem, der har 2, 3 o. s. v. Tilbagefaldsnumre. Naar Individerne er ud-

*) I det norske Fængselsvæsen gøres der f. T. Anstrængelser for ved en minutøs Gennemarbejdelse af det gamle Materiale at konstatere nogle Individdal. Vi frygte Resultatet vil blive fattigt i Forhold til det brydsomme Arbejde.

Forside.

Doms Nr.		Straf		Dom		Straf		Tidligere Straffe		Doms-Aar						
nuværende	tidligere	Aar	Art					Forbrydelse								
Indsat																
Forbrydelse																
§ i Straffeloven		andre Love		Forsøg		Del- agtighed		Straffel.								
begaæet Aar						§ 36		§ 37		§ 39						
Afgang																
Efter endt Straf		Benaadet		Overflyt.		Død naturl. Selvm.		Kl.-ved Afg. Arb. Bedom.								
Udenfor Fængslet																
Politi			Hospital			Sindssygeanstalt			Betinget Benaadning			Undveget				
udlev.	tilbl.	død	udlev.	tilbl.	død	udlev.	tilbl.	død	udg.	Forh.	nyStr.	tilbf.	død	udg.	tilbl.	død
Fuldbyrdelesmaade												Hjemsted				
Celle		Fællesskab		Barn		Invalideafd.		Abnormafd.		Danmark		Udland				
				under 15 Aar over 15 Aar												
Personlige Forhold																
Fødsel	Forældre	Andre Slægt.		Opdragelse		Uddannelse		Trosbek.	Alder	Næringsv.	Egte- skabelig Stillings					
ægte uægte	straffet drikt. epilept. sindssyg aandssvag skilte	straffet epilept. sindssyg aandssvag		hos Forældre — Slægt. — Fremmede Opdragelsesanst. Fattigvæsen Pleje Fattiggård		akadem. real elementær kan ikke læse — — skrive			ved Inds.							
Fødested									født d.							
Doms Nr.																
Fange Nr.																

Bagside.

Doms Nr. Fange Nr.			Sundhedstilstand					
Disciplinært Forhold			ved Indsættelsen					
			Tidligere } i Aarsagsforh. til Sygd. i Fængs.					
			Sygdomme / ikke i do. do.					
Dato	Forseelse	Straf	Sygdomme i Fængslet	Celle		Sygeafdeling		Udfald
				indlagt	ueskr.	indlagt	udskr.	
Før og i Fængslet								
Efter Løsladelsen								

fundne, sorteres de i de ønskede Hovedgrupper f. Ex. Aldersgrupper efter det paa Kortet angivne Tal paa Alder eller Fødselsaar, og indenfor hver Hovedgruppe f. Ex. 18—20 Aars Gruppen sorteres igen efter et andet ønsket Moment f. Ex. Forbrydelse, i Undergrupper for Ejendomsforbrydere, Sædelighedsforbrydere m. m. Naar Kortene opbevares i kronologisk Orden efter Indsættelsesdagen, kan man saaledes ved nogle faa lette Haandteringer med fuldstændig Sikkerhed besvare ret indviklede Spørgsmaal, som man ellers maatte blade omkring i Protokoller efter i lange Tider og opskrive lange Lister om uden dog at være absolut sikker paa Resultatets Rigtighed. T. Ex. for at blive i det anførte Tilfælde: hvormange i Tiden fra 15. Maj 1891 til 20. September 1893 for 3die Gang tilbagefaldne nu for Vold straffede Individuer i 18—20 Aars Alderen har ved deres 2det Tilbagefald været straffet for Ejendomsforbrydelse? Kombinationsmulighederne ere utallige ligesom Spørgsmaalsmulighederne. At udtømme alle Hovedkombinationerne i en Beretning er selvfølgelig umuligt. Der maa gøres et skønsomt Valg efter de Momenter, man anser for de in casu vigtigste, og det foreliggende Arbejdes Valg i saa Henseende er der ovenfor talt om. Men alene Kortenes Existens er, uanset hvad Brug der gøres af dem i officielle Beretninger, en saa væsentlig Fordel for det kriminologiske Studium derved, at de afgive et Materiale, der er forstaaeligt og brugbart for enhver, hvem der maatte blive givet Adgang til at bearbejde det, at man ikke noksom kan paaskønne, at Fængselsvæsenet har taget Initiativet til deres Udfærdigelse. Det er en Guldgrube, som kun trænger til at bearbejdes af erfarne Guldsøgere. Hvilke Resultater, der kan opstaa af en saadan Bearbejdelse, er det ganske umuligt at overse. Gælder dette allerede i mindre Grad om Strafanstaltens Tællekort — et Eksempel paa deres Udnyttelse foreligger allerede i de af Dr. Alexander Kraft i hans i »Kriminalogiske Studier, 1902« anstillede Undersøgelser — saa vil det saameget mere

gælde om de hos Statistisk Bureau opsamlede Straffekort. Videnskaben, Lovgivningsmagten og Administrationen vil sikkert ikke undlade i Fremtiden at benytte dette Hjælpe-middel i Fremskridtets Tjeneste. Med Rette fremhæver derfor »Forordet« Kortenes store Betydning som Materiale for Undersøgelser, og det maa haabes, at kompetente Be-arbejdere ville melde sig i Tidens Løb, og at der maa blive givet dem fornøden Adgang til Kortene. Mangel paa Spørgsmaal, som trænger til Belysning, er der ikke.

Tællekorts Anvendelse i Statsstatistiken er ikke noget nyt. I forskellige Administrationsgrene har de været an-vendt i den sidste Menneskealder, saaledes siden 1873 i Rusland. Ogsaa her hjemme har de i de senere Aar været brugte til adskillige Opgørelser. Siden 1850 har Frankrig i sine saakaldte casiers judiciaires ejet om ikke Tællekort saa dog Grundlaget for dem. Tyskland var det første Land, som indførte Brugen af Tællekort i Kriminalstatistiken nemlig i 1882, Italien fulgte hurtigt efter. I den nyeste Tid har Tyskland, Belgien og England gjort Brug af dem i deres Fængselsstatistik, men dog ikke som foran berørt derpaa opbygget nogen indgaaende Individstatistik. Den første Gang Statistikere ex professo henledte den al-mindelige Opmærksomhed paa Brugen af Tællekort til Kri-minalstatistiken var, da det internationale statistiske Institut paa sin Samling i Wien i 1891 vedtog et Forslag om, at alle Stater burde optage Metoden med Tællekort for Re-daktionen af Kriminalstatistiken.

Stødet til, at Danmarks Fængselsvæsen bestemte sig for Indførelsen af Tællekortene er givet af »L'Union inter-nationale de Droit Pénal«. Medens de internationale Fæng-selskongresser i Paris 1855, London 1872, Stockholm 1878 og Petersborg 1890 fordybede sig i Spørgsmaalet om Til-vejebringelsen af en international Fængselsstatistik — og 2 saadanne, byggede paa den traditionelle Metode for Materialets Tilvejebringelse og Behandling, har hidtil set

Lyset nemlig for 1872 og 1892*) — kom den i 1889 stiftede »Union« paa Mødet i 1891 i Kristiania ved Behandlingen af Spørgsmaal 3 paa Programmet, som angik de saakaldte »uforbederlige«, ind paa Ønskeligheden af en forandret Metode for Kriminalstatistiken, og Mødet vedtog en Resolution om at henvende sig til de forskellige Regeringer med et Memorandum, hvori betones Vigtigheden af en detaljeret, præcis, ensartet og til Sammenligning egnet Tilbagefaldsstatistik. Paa Foreningens 4de Møde i Paris 1893 behandledes som Punkt 3 paa Dagsordenen »Metode for en videnskabelig og ensartet Tilbagefaldsstatistik« paa Grundlag af Rapporter fra v. Hamel, Bodio og Købner. En Kommite nedsattes til at udarbejde en Betænkning, som fremlagdes paa Foreningens næste Møde i Antwerpen 1895. I denne Betænkning betones, at Kriminalstatistiken har 2 Sider, en objektiv juridisk: Konstatering af Forbrydelser i en vis Periode, og en subjektiv sociologisk: Delinkventens forbryderske Biografi, at en eksakt Tilbagefaldsstatistik, hvori man kan følge en kriminel Løbebane, alene er i Stand til at højne den almindelige Kriminalstatistiks Metode, idet man bliver i Stand til at undgaa Dobbelttælling, at den nuværende Metode hviler paa et falsk Grundlag,

*) Her bør ikke forbigaa, at der i de skandinaviske Lande er gjort Tilløb til Skabelsen af en fælles nordisk Fængselsstatistik. Den paa Stockholmerkongressen stiftede nordiske Penitentiaerforening behandlede dette Spørgsmaal paa sit 2det Møde i København 1880. Overinspektionens daværende Sekretær, From, Fader til Fængselsinspektør V. From, som har haft en væsenlig Del i Udarbejdelsen af den her omhandlede Tiaarsberetning, havde indgivet en Rapport om Spørgsmaalet, og Mødet vedtog, at der paa næste Møde skulde forelægges Foreningen de til Tilvejebringelsen af en fælles nordisk Fængselsstatistik fornødne Forarbejder. From udarbejdede et Udkast, men det kom ikke til Behandling paa Mødet i Kristiania i 1882 »da Bestyrelsen ikke havde faaet Lejlighed til at drøfte Sagen«. Dermed døde den fælles nordiske Fængselsstatistik Straadøden tilligemed selve Foreningen, der ikke har givet Livstegn siden.

naar den sammenholder de tilbagefaldne med de indsatte i Stedet for med dem, der ere i Stand til at falde tilbage, capables de récidiver — rückfallsfähige, og at den praktiske Udførelse af dette Princip kun er mulig ved Indretning af Strafferegistre i Lighed med de franske casiers judiciaires, hvor alle Oplysninger om en Delinkvents kriminelle Løbebane flyde sammen paa hans Fødested og hvorefter Tællekort, bulletins individuels, Zählkarten, udstedes. Betænkningen udtaler sig dernæst for en aarlig Administrationsstatistik og en social Statistik med længere Mellemrum, svarende til Folketællingsperioderne. Af praktiske Hensyn anbefales det foreløbig at indskrænke den subjektive, paa casiers judiciaires grundede Statistik til en »region limitée« og kombinere denne nye Statistik med hele Statens efter den traditionelle Metode udarbejdede kriminelle Statistik. Paa Plenarmødet anfører v. Hamel som Momenter i den kriminelle Statistik: hvor mange af de straffede falder der tilbage og hvor mange ikke, hvor mange Gange falde de tilbage, er det altid den samme Forbrydelse, de falde tilbage til, er de unge, gamle, har de Familie eller ikke, har de været ved deres Fornufts Brug eller ikke? Købner paaviser, at det i den moderne Civilisation ikke er Kriminalitetens Ekstension (Antallet af Forbrydere) men deres voksende Intensitet (Forbrydelsens Gen-tagelse), hvori Faren ligger. Der udskiller sig ifølge Differentiationens Lov, hvorpaa hele Naturen og Historien hviler, og som successive har givet sig Udslag i Liberalisme, Socialisme og Anarkisme, en 5te Stand, de deklasserede, en kriminel Klasse, Recidivisterne, som rekruteres fra de halv-kriminelle socio-patologiske Fænomener: Tiggeri, Vagabondering, Dovenskab, Prostitution og Drikfældighed. Statistiken bør oplyse Forholdet mellem Forbrydelserne og de psykologiske og sociale Fænomener, men man kan ikke forlange meget øjeblikkelig praktisk Udbytte af hver enkelt Tabel.

Vi har her kortelig refereret disse Forhandlinger og Udtalelser, fordi de bedre end Udviklinger belyse vort Emne i sin Almindelighed: Tællekortenes Mission i Kriminalstatistikken som eneste Middel til at udfinde Individerne, hvilket er den første Betingelse for at paapege deres kriminelle Ejendommeligheder, den skete Deling af Fængselsstatistikken i en væsenlig administrativ Aarsberetning og en 10aarlig Personstatistik og selve denne sidstes Hensigt: at give en nøjagtig Skildring af Forbrydernes Biologi for derigennem at finde Midlerne til Forbryderiskhedens Bekæmpelse.

Om Mødets Forhandlinger og de indgivne Rapporter, hvoraf navnlig Købners er overordentlig indholdsvægtig og udførlig, sættes Regeringerne i forskellige Lande i Kundskab af »Unionens« Komite, og af Justitsministeriet blev Overinspektionen opfordret til at udtale sig. Den forhandlede med Statistisk Bureau, som søgte nærmere Oplysninger i Tyskland og ligesom Overinspektionen sluttede sig til Tanken om Indførelse af en Individstatistik paa Grundlag af Kort for hver enkelt Person. Resultatet blev Straffekortene og som den første officielle Udarbejdelse efter den nye Metode den heromhandlede Tiaarsstatistik over Fanger indsatte i Strafanstalterne i 1891—1900.

En nærmere Betragtning af Indholdet, af hvilket vi foran under Omtalen af dets Berøringspunkter med den almindelige Kriminalstatistik og den af Nødvendigheden paa- budte Begrænsning særlig har haft »Forordet« for Øje, viser, at Stoffet er delt i 2 Afsnit: I, Indsættelserne og II, Oplysninger om de indsatte personlige Forhold.

I Afsnit I gøres der som Indledning til den egenlige Undersøgelse Rede for, hvorledes Individerne gennem Udsøndring af Materialet Skridt for Skridt bringes for Dagens Lys.

Der begyndes med Optælling af alle Indsættelser i Tiaaret fordelt efter Køn, altsaa den samme Fremgangs-

maade, som den administrative Statistik bruger, hvorved en Sammenholden med dennes Gennemsnitstal fra det forrige Tiaar — der dog halter en Smule paa Grund af, at Finansaar og Kalenderaar ere forskellige — er muliggjort. Det viser sig da, at der i 1891—1900 er indsat 5276 Mænd og 989 Kvinder eller gennemsnitlig 527,⁶ Mænd og 98,⁹ Kvinder mod 485,⁷ Mænd og 113,² Kvinder i 1881—90, altsaa en ikke ubetydelig Stigning af Mandsfanger og Nedgang af Kvindefanger. Baade Stigningen og Nedgangen falder paa de senere Aar.

Ved Udsondring af Tilbagefaldene i Perioden fremstilles derpaa de i Perioden indsatte Individer, hvis Tal er 3850 Mænd og 763 Kvinder. Nogen Sammenholden med forrige Tiaar af disse Tal er umulig, da som foran berørt Antallet af indsatte Individer ligesaa vel som Tilbagefaldet hidtil har været en ubekendt Størrelse, og fra nu af bevæger Undersøgelsen sig i helt nye Egne uden Tilknytning til Fortiden. Det er som en Opdagelsesrejse i et mørkt Fastland, hvor man for hvert Skridt støder paa nye Fænomener. Om nogle af disse har man før haft en Slags Anelse, som nu bekræfter sig, men enkelte overraske ved deres absolute Nyhed. Det gælder at bevare Koldblodigheden og ikke lade sig blænde, og navnlig stadig erindre, at det endnu kun er et Strejftog. Inden man kommer igen næste Gang har Landskabet antaget en anden Karakter, og Milepælene ere forrykkede siden sidst. Man maa derfor være forsigtig i sine Slutninger for Fremtiden; navnlig gælder dette om Tilbagefaldsprocenten, og det er et Spørgsmaal, om der ikke Side 16 trods alt Forbehold tales for forhaabningsfuldt om Stabiliteten af den udfundne Tilbagefaldsprocent, naar der menes, at de allerfleste af de Tilbagefald, der ere af Betydning for Individstatistiken, allerede har fundet Sted i Løbet af Tiaaret. Nyere Undersøgelser, nemlig selve den af Overinspektionen i det foreliggende Værk bebudede Statistik om Tilbagefald blandt Fanger, løsladte 10 Aar forud, som er under Arbejde for

Fanger, løsladte i 1891, føre til en Sandsynlighed for, at den Side 13 beregnede Tilbagefaldsprocent af 21,70 for samtlige de ny tilgaaede Individer — som tilbagefaldne anses i denne Sammenhæng alle Individer, som har været mere end 1 Gang i Strafanstalt — i Løbet af de næste 10 Aar vil vokse til ca. 28, inden de »blive færdige med at falde tilbage«. Det fremhæves iøvrigt gentagende, at Undersøgelsen kun er et Brudstykke, og at Tallene ikke ere endelige og derfor f. T. kun bør betragtes i deres indbyrdes Forhold. Og naar dette Synspunkt fastholdes, og det — som Forordet udtrykker sig — erindres, at det er en Kvalitets- og ikke en Kvantitetsanalyse, som for Tiden navnlig er Undersøgelsens Formaal, kan man have ligestort Udbytte af Undersøgelsen, selv om den absolute Tilbagefaldsprocent endnu maa henstaa uafgjort. Rigtigheden af de beregnede indbyrdes Forhold i de enkelte Sammenstillinger afficeres ikke deraf. Ganske vist vil, naar den næste Tiaarberetning oplyser de samme Indviders Tilbagefald i det næste Tiaar, de senere Tilbagefald kunne forudses at ville frembringe forandrede Forhold i enkelte Kombinationer paa Grund af den forskellige Tilbøjelighed til Tilbagefald, men man maa med »Forordet« indrømme, at de udfundne Tilbagefaldsprocenter har naaet det foreløbigt mulige Maal. Det kan siges — og hertil er foran hentydet —, at Undersøgelsen er foretaget for tidlig, at Barnet er kommet mindst 10 Aar for tidligt til Verden, men dette er en rent teoretisk Betragtning, og en Statistik over Fanger, hvoraf den første er indsat for 20 og den sidste for 10 Aar siden, vilde være et Monstrum i vor hurtigt fremskridende Tid og uden aktuel Interesse for Udviklingen. Om 10 Aar er man altid klogere end man nu er, fordi Verden ikke staar stille, men den vilde handle som en Taabe, der af den Grund undlod at anstille de Undersøgelser, som nu med tilnærmelsesvis rigtigt Resultat kan anstilles. I en anden Henseende — men ikke med større Ret — kan Undersøgelsen kaldes forhastet. Den indrømmer selv flere Steder f. Eks. Side 72,

at de angivne Tal ere for ringe til at have synderlig statistisk Værd. Dette kunde der bødes noget paa ved at lade Undersøgelsen omfatte 20 i Stedet for 10 Aar. Men selv da vilde det, fordi Danmark nu en Gang er et lille Land, kunne hænde, at Tallene for visse Klasser af Forbrydere ikke blev tilstrækkeligt store. Skulde der ventes, til alle Tallene havde vokset sig store, kunde der let gaa et halvt Sekel.

Efter denne lille Digression, som var nødvendig for at stille adskillige af de herefter fremstillede Tal i deres rette Belysning, gaa vi videre med et kortfattet Referat af Undersøgelsen.

Af de 5276 indsatte Mænd, som kun udgjorde 3850 Individuer, havde 2858 været 1 Gang, 655 2 Gange, 260 3 Gange, 62 4 Gange, 10 5 Gange og 5 6 Gange indsat, og af de 899 indsatte Kvinder, som kun udgjorde 763 Individuer, havde 604 været 1 Gang, 104 2 Gange, 45 3 Gange, 9 4 Gange og 1 6 Gange indsat. Af samtlige i Perioden indsatte 4613 Individuer faldt saaledes tilbage 1 eller flere Gange 1151, medens 3462 kun indsattes 1 Gang.

Men det var efter Planen kun de ny indsatte Individuer, der skulde behandles nærmere. Endnu maa derfor udsondres dem, der i tidligere Perioder have været i Strafanstalt og nu komme igen i 1891—1900. Disse Tal er 711 Mænd og 137 Kvinder. Resultatet bliver da, at der som Genstand for Undersøgelsen bliver tilbage 3139 Mænd og 626 Kvinder, som udgør Tiaarets nye Tilgang. Disse Individuers Fordeling paa Indsættelsesaar (den eneste Tabel af denne Art) er følgende:

	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1891—1900
Mænd	302	322	268	320	337	339	291	316	300	344	3139
Kvinder	93	62	70	72	70	55	46	43	55	60	626
Ialt	395	384	338	392	407	394	337	359	355	404	3765

Af de 3139 Mænd indsattes i Tiaaret 2428 1 Gang, 468 2 Gange, 188 3 Gange, 43 4 Gange, 7 5 Gange og 5 6 Gange, og af de 626 Kvinder 520 1 Gang, 69 2 Gange, 31 3 Gange, 5 4 Gange og 1 6 Gange. Af samtlige i Perioden indsatte nye Individuer faldt saaledes 817 eller 21,70 % 1 eller flere Gange tilbage i samme Tidsrum, medens 2948 eller 78,30 % kun indsattes 1 Gang. For Mænd var Tilbagefaldet 22,65 % for Kvinder kun 16,93 %.

Vi afholde os i Henhold til det foran bemærkede fra ethvert Ræsonnement over disse Procenttal og skal kun anføre, at Tilbagefaldsprocenten efter den hidtil brugte Beregningsmaade, hvorved erindres, at disse Tal referere sig til alle indsatte, ikke blot den nye Tilgang, anslaaes for:

Mandsfanger	i Celle	til ca. 34 %
do	i Fællesskab	til - 46 %
Kvindefanger	i Celle	til - 19 %
do	i Fællesskab	til - 41 %

Af de 3765 Individuer var 1651, nemlig 1340 Mænd og 311 Kvinder, ikke tidligere straffede med mindre Straffe, og 2114, nemlig 1799 Mænd og 315 Kvinder, tidligere straffede med Ris, Rotting, Fængsel eller Tvangsarbejde. Tilbagefaldet var, som venteligt, betydeligt større blandt de tidligere straffede end blandt de ustraffede, idet af disse kun 93 eller 5,63 %, mens af hine 724 eller 34,25 % faldt tilbage 1 eller flere Gange i Perioden. For de 2 Køn var Tallene henholdsvis 5,97 og 4,18 og 35,08 og 29,52 %.

Der gøres nu i Slutningen af Afsnit I opmærksom paa, at den Fremgangsmaade, der er brugt til Beregning af Tilbagefaldsprocenten, nemlig at stille Tilbagefaldene i Forhold til de indsatte er mindre korrekt og giver et for gunstigt Resultat, idet de i Anstalterne døde og de ved Periodens Slutning hensiddende, som mangle Mulighed for Tilbagefald, burde udsondres af de indsatte inden Sammenligningen, hvorved Tilbagefaldsprocenten vil vokse. Det

vilde være korrektere at sammenholde Tilbagefaldene med de efter endt Straf eller paa Grund af Benaadning løsladte, hvorved de paa pegede Fejl undgaas. Til Belysning heraf er i Slutningen af Afsnit II Procenten uddraget af Løsladelserne blandt de ny tilgaaede Individer. Af disse var i Tiaaret løsladte efter endt 1ste Straf 3210, benaadede 176, døde 23 og endnu hensiddende den 31. December 1900 356, tilsammen 3765. Af de løsladte og benaadede 3386 var 2569 eller 75,87 % 1 Gang i Strafanstalt, 817 eller 24,13 % flere Gange. Disse 24,13 % svarer til de ovenfor udfundne 21,70 %. Til de ovenfor udfundne Gruppetal — uden og med Forstraffe — 5,63 og 34,35 %, svarer her 6,36 og 37,65 %. Tilbagefaldsprocenten forøges altsaa ved Beregningen efter løsladte med ca. $2\frac{1}{2}$ og Antallet af tilbagefaldne bliver ca. $\frac{1}{4}$ af de løsladte, medens det var nærmere ved kun $\frac{1}{5}$ af de indsatte.

Grunden til, at Tilbagefaldsprocenten, beregnet efter de indsatte, spiller en Hovedrolle i Afsnit II, er selvfølgelig, at Genstanden for den hele Undersøgelse efter Planen er de indsatte i denne Periode, ikke de løsladte. Man ønsker »at give Oplysning om de Fanger, der overhovedet har udgjort Strafanstaltens nye Tilgang i Tiaaret, en Samling Individer, som efter deres Indsættelse i Strafanstalterne i samme Tidsperiode høre naturligt sammen«. Med andre Ord her er ikke Tale om en Tilbagefaldsstatistik i egentlig Forstand, men snarere en Statistik over Forstraffe for de flere Gange indsatte, som naturligt hører med til Undersøgelsen af disses kriminelle Egenskaber. En Tilbagefaldsstatistik*) i streng Forstand kan kun bygges paa en Be-

*) Tilbagefald forstaaet som Genindsættelse til ny Straf efter Udstaaelsen af en tidligere Straf for en i Mellemtiden begaaet Forbrydelse. Vil man derimod som tilbagefaldne ogsaa anse saadanne Personer, som under Udstaaelsen af en Straf gør sig skyldig i nye Forbrydelser og dømmes til ny Straf, maa en Statistik bygges paa indsatte, hvori indbefattet de hensiddende, idet alle hensiddende have denne Tilbagefaldsmulighed.

tragtning af de løsladte og blandt disse, som navnlig af Købner paavist, endog kun paa dem, som har Mulighed for Tilbagefald, altsaa levende, tilstedeværende i Territoriet og i Besiddelse af de subjektive Betingelser for Straffbarhed. En saadan Statistik, som fordrer et helt nyt og vidtløftigt statistisk Apparat til Udsondring af de ikke »rückfallsfähige« kan ikke i sin Almindelighed nu for Tiden præsteres af nogen Stat og vil næppe nogensinde blive det. Hvorledes Statistiken skal komme ud over denne Vanskelighed — ved Slutninger fra Befolkningsstatistiken, ved Kombinerung af Enkeltundersøgelser (coups de sonde) som Garçons af Strafferegistrene i Lille, med den samlede Statistik eller lignende Metoder — hører endnu til de blandt Fagmænd mest omtvistede Problemer*). Den af Overinspektionen valgte Udvej, hvert 10de Aar at levere en Tilbagefaldsstatistik for ny indsatte paa Grundlag af Genindsættelser, som kan opsummeres for 20 maaske 30 o. fl. Aar, og desuden hvert Aar at give en Tilbagefaldsstatistik, bygget paa Løsladelser 10 Aar forud, maa vistnok siges at tilfredsstille alle rimelige Fordringer, som kan stilles til Fængselsvæsenet. Den sidste, som er en Udvikling af den hidtil baade her og i Norge leverede 3 Aars Statistik, følger de løsladte i mindst 10 Aar efter deres første Løsladelse, og længere er der penitentiært set ingen Grund til at følge dem. Er de ikke faldet tilbage i Løbet af 10 Aar efter Løsladelsen, maa Straffen siges at have gjort sin Virkning fuldt ud. Falder de derefter tilbage, er det af andre Aarsager end dem, der bevirkede deres første Indsættelse, og de kan i Statistiken betragtes som første Gang indsatte. Løsladelsesstatistiken, som kan indskrænkes til nogle Hovedtal, danner et Korrektiv til Indsættelsesstatistiken, indtil denne har naaet et Tidsrum af 40 Aar, paa hvilket Tidspunkt den i det første Tiaar sidst indsatte kan antages at

*) Jævnfør herom en Diskussion paa Mødet den 1. April d. A. af Société générale des prisons, Bulletin 3, 1903.

have været løsladt i 10 Aar. Paa den Tid ville begge Statistiker løbe sammen og Løsladelsesstatistiken forsaavidt kunne undværes. Det er dog af Interesse at fortsætte den, fordi den straks giver endelige Resultater. Ingen af de 2 Opgørelsesmaader tager Hensyn til manglende Tilbagefaldsevne hos de efter Løsladelsen døde, udvandrede o. s. v. men begge levere en Biografi af de med Strafarbejde straffede Individuer, saavidt Fængslet kan følge dem. Det bliver saa den almindelige Kriminalstatistik's Opgave, hvis det er muligt og anses Umagen værd, at korrigere Fejlen — og følge dem videre i en anden Retning nemlig med Hensyn til senere Smaastraffe.

Betragtes derefter i Afsnit II Tabellerne med de personlige Oplysninger om de ny tilgaaede Individuer og deres Tilbagefald til Strafarbejde i Perioden, fordelte efter Køn og kriminel Fortid og grupperede efter Fødsel, Trossamfund, Fødested, Hjemsted, Opdragelse, Kundskabstrin, ægteskabelig Stilling, Livsstilling, Antal af tidligere mindre Straffe, Domsstedet, Alderen ved Indsættelsen, Forbrydelsen, Straffeart, Tilregnelighedsgrad, Intervallernes Længde mellem Strafarbejdsstraffene og Afgang, og de Tabellerne ledsagende Bemærkninger, maa det have i Erindring, at den hele Undersøgelse trods sit rige Indhold kun er at anse for et Paradigma paa Benyttelsen af Materialet til en konsekvent gennemført Undersøgelse af et*) af de mangfoldige Ledemotiver — den kriminelle Fortid: tidligere ikke straffede og tidligere straffede med mindre Straffe — og at der ved en Endevending af Forholdet kan opstilles ganske lignende Tabeller med alle de andre Momenter som Ledemotiv. Skønt der er al Grund til at glæde sig ved det Arbejde, der er gjort, som ikke alene har Betydning i sig selv, men ogsaa som Forbillede for analoge Undersøgelser efter andre Momenter, kan vi ikke andet end beklage, at

* Vi bortse fra Fordelingen efter Køn, som selvfølgelig altid maa gøres, hvilket Ledemotiv der saa vælges.

Omstændighederne har forbudt en videregaaende Undersøgelse. Vi vilde have foretrukket at undvære et Par af Tabellerne f. Ex. Ægteskab og Trossamfund, hvis der saa til Gengæld ved et Spring ud af Rammen kunde være bleven Plads til et Par andre Undersøgelser f. Ex. Forholdet mellem Alder og Forbrydelser af en vis Art og mellem Hjemsted og Alder. Ganske vist vilde Undersøgelsen ikke være bleven saa systematisk og konsekvent, men visnok af mere aktuel Interesse.

Under de opstillede Grupper: Fødsel, Trossamfund o. s. v. undersøges først, hvorledes samtlige Individuer fordele sig i de under Gruppen faldende Undergrupper f. Ex. hvormange der er ægte og hvormange uægte fødte. Disse Undergrupper fordeles igen i Individuer, der har været 1, 2, og 3 eller flere Gange i Strafanstalt. Om personlige Forhold, som kan være forskellige ved de forskellige Indsættelser f. Ex. ægteskabelig Stilling gives der 2 Tabeller, 1 for 1ste og 1 for 2den og 3die Indsættelse.

Der kan selvfølgelig ikke her være Tale om at gengive Tabellerne og de disse ledsagende Bemærkninger, men vi anføre nedenfor tildels i Sammendrag nogle af de vigtigere Grupperes Fordeling i Undergrupper og Tilbagefald efter Ledemotivet, idet det samlede Antal let kan udledes deraf ved Sammenlægning af Linierne. Bemærkningerne ere delvis gengivne som Anmærkning under Teksten.

Fødsel.	Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
Ægte	1429	el. 86,55 %			1721	el. 81,41 %		
Uægte	222	- 18,45 -			393	- 18,59 - ¹⁾		
Fødestedet.	I Gang i Strafanst.		Flere Gange i Strafanst.		I Gang i Strafanst.		Flere Gange i Strafanst.	
Ægte	1348	el. 94,33 %	81	eller 5,67 %	1136	el. 66,01 %	585	el. 33,99 %
Uægte	210	- 94,50 -	12	eller 5,41 -	254	- 64,63 -	139	- 35,37 - ²⁾
Hvor opdraget.	Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
København	309	el. 18,72 %			674	el. 31,88 %		
Købstæder i Danmark . .	214	- 12,06 -			378	- 17,88 -		
Landdistrikter i do . . .	912	- 55,24 -			905	- 42,81 - ³⁾		
Bilande og Kolonier . . .	3	- 0,18 -			1	- 0,05 -		
Udland	218	- 12,90 -			156	- 7,98 -		
Hvor opdraget.	I Gang i Strafanst.		Flere Gange i Strafanst.		I Gang i Strafanst.		Flere Gange i Strafanst.	
København	272	el. 88,03 %	37	el. 11,07 %	409	el. 60,86 %	265	el. 39,32 %
Købstæder i Danmark . .	197	- 92,06 -	17	- 7,94 -	244	- 64,55 -	134	- 35,45 -
Landdistrikter do	878	- 96,27 -	34	- 3,73 -	619	- 68,40 -	286	- 31,60 - ⁴⁾
Hvor opdraget.	Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
hos Forældre	1386	el. 83,95 %			1668	el. 78,90 %		
- Slægtninge	84	- 5,09 -			109	- 5,16 -		
- fremmede	42	- 2,54 -			62	- 2,93 -		
paa Opdragelsesanstalt .	57	- 3,45 -			148	- 7,00 -		
af Fattigvæsenet	82	- 4,57 -			127	- 6,01 - ⁵⁾		
Hvor opdraget.	I Gang i Strafanst.		Flere Gange i Strafanst.		I Gang i Strafanst.		Flere Gange i Strafanst.	
hos Forældre	1310	el. 94,52 %	76	el. 5,48 %	1109	el. 66,40 %	559	el. 33,51 %
- Slægtninge	81	- 96,43 -	3	- 3,57 -	66	- 60,55 -	43	- 39,45 -
- fremmede	41	- 97,62 -	1	- 2,38 -	45	- 72,68 -	17	- 27,42 -
paa Opdragelsesanstalt .	51	- 89,47 -	6	- 10,53 -	88	- 59,40 -	60	- 40,61 -
af Fattigvæsenet	75	- 91,40 -	7	- 8,54 -	82	- 64,57 -	45	- 35,43 -

- ¹⁾ Da Antallet af uægte Fødsler her i Danmark er ca 10 % af samtlige Levendefødsler, ses det, at der er forholdsvis flere uægte Fødsler blandt Straffanger end i Befolkningen i det hele. I Gruppe 2 er Forholdet mest fremtrædende.
- ²⁾ Antallet af tilbagefaldne er forholdsvis størst blandt de uægte fødte, 24,55 % mod 21,14 %.
- ³⁾ Efter Folketællingen 1890 var der født i København 9,00, i Købstæderne 13,86 og i Landdistrikterne 76,28 %. Der er altsaa indsat fra København henved 3 Gange flere, end Befolkningsprocenten hjemler, og den største Del hører til Gruppe 2; fra Landet er indsat et mærkværdig lille Antal, hvoraf de fleste høre til Gruppe 1.
- ⁴⁾ Tilbagefaldet var herefter størst blandt de i Hovedstaden fødte og forholdsvis størst i Gruppe 1.
- ⁵⁾ Opdragelsesvilkaarene har gennemgaaende været noget ringere i Gruppe 2 end i Gruppe 1.
- ⁶⁾ Tilbagefaldsprocenten var altsaa størst blandt opdragne paa Opdragelsesanstalter, næststørst for de af Fattigvæsenet opdragne. Mærkeligt nok var Tilbagefaldet sjældnere blandt opdragne hos fremmede end hos Forældre. I Gruppe 2 var Tilbagefaldsprocenten for Fanger opdragne hos Slægtninge paafaldende stor.

		Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
		12 el.	0,73 %			0 el.	0 %		
Kndskabstrin.	akademisk Dannelse	94	-	5,69	-	36	-	1,70	-
	real do	1488	-	90,13	-	2018	-	95,46	-
	elementær do	43	-	2,00	-	41	-	1,94	-
	ringere { ikke skrive	14	-	0,85	-	19	-	0,90	- ¹⁾
	{ ikke læse								
		I Gang i		flere Gange i		I Gang i		Flere Gange i	
		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.	
		12 el.	100 %	0 el.	0 %	0 el.	0 %	0 el.	0 %
Livsstilling***).	akademisk Dannelse	92	-	97,87	-	23	-	63,89	-
	real do	1399	-	94,02	-	89	-	65,01	-
	elementær do	55	-	96,49	-	2	-	3,51	-
	ringere do					43	-	71,67	-
						17	-	28,33	- ²⁾
		Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
		80 el.	4,84 %			7 el.	0,33 %		
Livsstilling***).	Immaterielt Arbejde*)	123	-	7,45	-	21	-	0,99	-
	Jordbrug	417	-	25,26	-	530	-	25,97	-
	Haandværk og Industri	145	-	8,78	-	84	-	3,97	-
	Handel	27	-	1,64	-	69	-	3,27	-
	Søfolk og Fiskere	20	-	1,21	-	49	-	2,32	-
	Opvartere	486	-	29,44	-	493	-	23,32	-
	Tyende	292	-	17,69	-	680	-	32,17	-
	Arbejdere og Daglejere	29	-	1,75	-	32	-	1,51	-
	Andre Erhverv	32	-	1,94	-	149	-	7,05	- ³⁾
	Uden Erhverv**								

- 1) Tabellerne oplyse kun Kundskabstrin ved første Indsættelse. Individerne i Gruppe 2 stod saaledes gennemgaaende paa et lidt lavere Standpunkt end Individerne i Gruppe 1.
- 2) Ingen Fange med akademisk Uddannelse faldt tilbage. Blandt dem, der havde elementære Kundskaber, var Tilbagefaldet omtrent dobbelt saa stort som mellem dem med real Uddannelse; i Gruppe 2, betragtet for sig, var Tilbagefaldet størst blandt dem med real Uddannelse.
- 3) ca. 77 % af alle indsatte vare Haandværkere, Tyende og Arbejdsmænd omtrent ligelig fordelt i alle 3 Klasser. Af Resten havde c. 19 % andet Erhverv, medens c. 4 % vare uden Erhverv. Jordbrugere udgjorde kun 3,83 %, hvorved dog maa erindres, at en stor Del af de som Tyende, Arbejdere, Daglejere opførte var sysselsat ved Landbrug, uden at besøge Jord. Det sociale Niveau var gennemgaaende lavere i Gruppe 2, som indeholder langt flere Arbejdere og Erhvervsløse.
- *) Under denne Betegnelse samle vi Embeds- og Bestillingsmænd, Læger, Sagførere og Journalister.
- **) Under denne Betegnelse samle vi offentlige Fruentimmer og Alfonsere, Almisenyende og erhvervsløse.
- ***) Det anførte gælder kun den 1. Indsættelse. Ved de næste Indsættelser synker Niveauet gennemgaaende mere og mere.

	Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
	I Gang i		Flere Gange i		I Gang i		Flere Gange i	
	Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.	
Livsstilling*)								
Immaterielt Arbejde . . .	79	el. 98,75 %	1	el. 1,25 %	6	el. 85,71 %	1	el. 14,29 %
Jordbrug	120	- 97,56 -	3	- 2,44 -	16	- 76,19 -	5	- 23,81 -
Haandværk og Industri .	392	- 94,00 -	23	- 6,00 -	325	- 61,32 -	205	- 38,68 -
Handel	134	- 92,41 -	11	- 7,59 -	58	- 69,05 -	26	- 30,95 -
Søfolk og Fiskere . . .	26	- 96,30 -	1	- 3,70 -	41	- 59,42 -	28	- 40,58 -
Opvartere	18	- 90,00 -	2	- 10,00 -	39	- 79,59 -	10	- 20,41 -
Tyende	450	- 92,59 -	36	- 7,41 -	315	- 63,89 -	178	- 36,11 -
Arbejdere og Daglejere .	280	- 95,89 -	12	- 4,11 -	467	- 68,68 -	213	- 31,32 -
Andre Erhverv	28	- 96,55 -	1	- 3,45 -	21	- 65,63 -	11	- 34,37 -
Uden Erhverv	31	- 96,88 -	1	- 3,12 -	102	- 68,46 -	47	- 31,54 - ¹⁾

Indsatte.				Tilbagefaldne.			
				1 Gang.		Flere Gange.	
Forstraffe.	1 mindre Straf	554	el. 26,21 %	428	el. 77,20 %	126	el. 23,74 %
	2 - - - - -	543	- 25,69 -	384	- 70,72 -	159	- 29,28 -
	3 - - - - -	365	- 17,27 -	213	- 58,36 -	152	- 41,64 -
	4 - - - - -	204	- 9,05 -	109	- 53,43 -	95	- 46,67 -
	5 eller flere	448	- 21,18 -	256	- 57,14 -	192	- 42,86 - ²⁾

	Uden Forstraffe.		Med Forstraffe.	
Alderen.				
under 15 Aar	6	el. 0,30 %	1	el. 0,05 %
mellem 15 og 20 Aar . .	354	- 21,44 -	448	- 21,19 -
- 20 og 40 -	973	- 58,94 -	1394	- 65,94 -
- 40 og 60 -	268	- 16,23 -	246	- 11,64 -
over 60 Aar	50	- 3,03 -	25	- 1,18 - ³⁾

*) Det anførte gælder kun den første Indsættelse. Ved de næste Indsættelser synker Niveauet gennemgaaende mere og mere.

1) Bortses fra de mindste Klasser var de tilbagefaldnes Antal forholdsvis størst i Gruppe 1 for Handlende og Tyende, nemlig ca. 7½ %, og i Gruppe 2 for Haandværkere og Tyende, henholdsvis ca. 39 og ca. 36. Mindst var Tilbagefaldet i Gruppe 1 for Jordbrugere og Arbejdsmænd og i Gruppe 2 for Handlende.

2) Til Sammenligning anføres, at der — som allerede foran omtalt — af de 1651 ikke tidligere straffede Individuer var 1558 eller 94,37 %, som kun indsatte 1 Gang, og 93 eller 5,63 %, som indsatte flere Gange i Strafanstalt. — Virkningen af Strafarbejdsstraffen var i høj Grad afhængig af de paagældendes tidligere Strafforhold, idet Tilbagefaldet er betydeligt lavere i Gruppe 1 end i Gruppe 2. Strafarbejdsstraffen giver altsaa ingenlunde noget daarligt Resultat, naar den anvendes overfor Individuer med en straffri Fortid.

3) Efter Folketællingen i 1890 var Befolkningen i det egentlige Danmark: under 15 Aar 35 %, mellem 15 og 20 9 %, mellem 20 og 40 28,5 %, mellem 40 og 60 18 % og over 60 10 %. Aldersklasserne 15—20 Aar og 20—40 Aar ydede altsaa baade relativt og absolut det største Kontingent af 1ste Gang indsatte.

	Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
	I Gang i		Flere Gange i		I Gang i		Flere Gange i	
	Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.	
Alderen.	under 15 Aar	6 el. 100 %	0 el. 0 %	0 el. 0 %	0 el. 0 %	0 el. 0 %	1 el. 100 %	0 %
	mellem 15 og 20 Aar	312 - 88,14	42 - 11,86	261 - 58,26	187 - 41,74			
	- 20 og 40	931 - 95,68	42 - 4,32	904 - 64,85	490 - 35,15			
	- 40 og 60	259 - 96,64	9 - 3,36	201 - 81,71	45 - 18,29			
	over 60 Aar	50 - 100	0 - 0	24 - 96,00	1 - 4,00 ⁻¹⁾			

Iste Indsættelse.

	Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
	I Gang i		Flere Gange i		I Gang i		Flere Gange i	
	Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.	
Forbrydelsen.	Sædelighedsforbrydere . .	326 el. 19,75 %			132 el. 6,25 %			
	Drab, Vold m. m.	194 - 11,75			61 - 2,89			
	Ejendomsindgreb	811 - 49,12			1763 - 83,30			
	Brandstiftelse	216 - 13,09			89 - 4,21			
	Andre Forbrydelser	104 - 6,29			69 - 3,26 ⁻²⁾			
Forbrydelsen.	Sædelighedsforbrydere . .	313 el. 96,01 %	13 el. 3,99 %		110 el. 83,33 %	22 el. 16,67 %		
	Drab, Vold m. m.	194 - 100,00	0 - 0		51 - 83,61	10 - 16,39		
	Ejendomsindgreb	733 - 90,38	78 - 9,62		1103 - 62,57	660 - 37,43		
	Brandstiftelse	214 - 99,07	2 - 0,93		75 - 84,27	14 - 15,73		
	Andre Forbrydelser	104 - 100,00	0 - 0		51 - 73,91	18 - 26,09		

2. Indsættelse.

Sædelighedsforbrydere . .	31 el. 3,79 %
Drab, Vold m. m.	11 - 1,35
Ejendomsindgreb	740 - 90,68
Brandstiftelse	14 - 1,71
Andre Forbrydelser	21 - 2,57

3. Indsættelse.

6 el. 2,14 %
7 - 2,50
255 - 91,07
4 - 1,43
8 - 2,86

	Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.			
	I Gang i		Flere Gange i		I Gang i		Flere Gange i	
	Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.	
Tilregnelighedsgraden.	fuldt tilregnelige	1452 el. 87,95 %			1913 el. 90,49 %			
	Straffelovens § 36	13 - 0,78			2 - 0,10			
	- § 37	154 - 9,33			177 - 8,37			
	- § 39	32 - 1,94			22 - 1,04 ⁻³⁾			

¹⁾ Bortset fra Klassen under 15 Aar var Tilbagefaldsprocenten størst for Fanger mellem 15 og 20 Aar og aftog derefter regelmæssigt og betydeligt med Alderen.

²⁾ Næsten alle Individer, som havde begaaet Forbrydelser i Embedsforhold, Mened og Barnemord hørte til Gruppe 1. I samme Gruppe er endvidere Sædelighedsforbrydere, Drabsforbrydere, Bedragere, Falsknere og Brandstiftere langt stærkere repræsenteret end i Gruppe 2. Det modsatte er Tilfældet med Tyveri, Ran, Hæleri, Røveri og Forbrydelse mod offentlig Myndighed og Orden. Voldsforbrydere er omtrent ligeligt fordelt i begge Grupper.

³⁾ Den betydelige Forskel i Tilbagefaldet mellem de efter §§ 36 og 37 dømte staar i Forbindelse med, at de første i Reglen havde begaaet Brandstiftelse, de sidste Ejendoms-

		Uden Forstraffe.				Med Forstraffe.						
		I Gang i		Flere Gange i		I Gang i		Flere Gange i				
		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.		Strafanst.				
Tilregneligheds- graden.	{	fuldt tilregnelige	2651	el. 78,78	% 714	el. 21,22	% 1276	el. 66,70	% 637	el. 33,30	%	
		Straffelovens § 36	13	- 86,07	- 2	- 13,33	- 1	- 50	- 1	- 50	-	-
		— § 37	239	- 72,21	- 92	- 27,21	- 100	- 56,50	- 77	- 43,50	-	-
		— § 39	45	- 83,33	- 9	- 16,67	- 13	- 59,09	- 9	- 40,91	-	-

		Mellem 1. og		Mellem 2. og				
		2. Straf.		3. Straf.				
Mellemrum ml. Strafbedsstraffene.	{	Under 3 Maaneder	39	el. 4,77	% 22	el. 7,88	%	
		fra 3—6 —	137	- 16,77	- 56	- 20,00	-	-
		- 6 Maaneder til 1 Aar	212	- 25,95	- 82	- 29,29	-	-
		- 1—2 Aar.	220	- 26,93	- 71	- 25,36	-	-
		- 2—3 —	95	- 11,03	- 28	- 10,00	-	-
		- 3—4 —	57	- 6,97	- 13	- 4,64	-	-
		- 4—5 —	29	- 3,55	- 6	- 2,14	-	-
		over 5 Aar.	28	- 3,43	- 2	- 0,71	- 1)	-

forbrydelser. Mærkeligt nok faldt de efter § 39 dømte sjældnere tilbage end de fuldt tilregnelige, men Antallet er for lille til at udelukke Tilfældighed.

¹⁾ Det bekræfter sig, at de 2 Aar umiddelbart efter Straffetiden og navnlig det 1ste er de farligste. Tilbagefaldene ske gennemgaaende hurtigere efter 2den end efter 1ste Indsættelse.

Af den sidste Tabel »Afgang« er en Del Tal for 1ste Gang indsatte meddelt foran Side 139. Her skal endnu blot omtales vedrørende disse Fanger, at der af samtlige benaadede 176 kun faldt 3 eller 1,70 % tilbage, deraf 1 eller 0,63 % af Gruppen uden Forstraffe og 2 eller 13,33 % af Gruppen med Forstraffe. Grunden til det ubetydelige Tilbagefald blandt benaadede er den, at der efter den i Perioden fulgte Praxis i Reglen kun er benaadet saa-

danne Individuer, der maatte antages rehabiliterede ved Straffen.

	Efter 2den og 3die Indsættelse.			
er løsladt efter endt Straf	687	el. 84,09 %	193	el. 68,93 %
benaadede	1	- 0,12 -	1	- 0,36 -
døde	7	- 0,86 -	-	- - -
endnu hensiddende 31. Decbr. 1900	122	- 14,93 -	86	el. 30,71 -

Af de efter 1ste Indsættelse løsladte og benaadede 3386 faldt som foran anført 817 eller 24,13 % tilbage; af de efter 2den Indsættelse løsladte og benaadede 688 faldt 280 eller 40,70 % tilbage.

Det foreliggende Arbejde har ved at fremstille bestemte og paalidelige Tal for de i Perioden ny tilgaaede og genindsatte Straffefanger løst en af Personalstatistikens Hovedopgaver paa sit Omraade. Man kan nu, forsaavidt Straffangerne angaar, angive Omridsene indenfor den givne Periode baade af Forbryderiskhedens Udstrækning og af deres Intensitet. En kommende Undersøgelse for næste Tiaar vil vel noget forandre Forholdene i den sidste Henseende, men de udfundne Forhold ere saa nøjagtige, som de f. T. kan tilvejebringes, og Hovedresultatet vil næppe paavirkes synderligt. Dette kan korteligt angives saaledes: Den Forbryderiskhed, der fører til Indsættelse i Strafanstalter, indskrænker sig til færre Individuer end hidtil antaget. Hvad enten det nu maa tilskrives en psykisk Tendens hos de paagældende Individuer til kun en enkelt Gang at begaa en Forbrydelse eller særlige personlige Forhold, eller ydre sociale Forhold eller maaske for en Del Strafanstaltens Virksomhed — Forhold, hvorom Undersøgelsen giver adskillige Fingerpeg og som kommende Undersøgelser kan haabes at ville belyse yderligere — saameget er nu sikkert, at langt flere Individuer lade sig nøje med 1 Indsættelse, end man hidtil har turdet tro. Til Gengæld er Tilbagefaldets Hyppighed for andre Individuers Vedkommende større end før antaget.

Købners Paastand om en særlig kriminel Klasses Udskillelse af det øvrige Samfunds bekræfter sig saaledes ogsaa for vort Samfund. Men vi kan ikke dele hans pessimistiske Syn paa dette Fænomen. Det synes os en Fordel, at det antisociale Lag koncentrerer sig i Stedet for at udvide sig.

Vi maa samstemme med den Udtalelse i det foreliggende Værk, at Tallene give et gennemgaaende lysere Billede af Strafanstaltens Befolkning og Straffens Virkning end den gamle Statistik tegnede, og kan slutte os til Garçon*), naar han udtaler: »Dersom i en Landsby 1 Beboer som Vaneforbryder lader sig dømme 3 eller 4 Gange om Aaret, vil man sige: der er en uskikkelig Mand i den By«; dersom derimod 3 eller 4 Beboere i en Landsby aarlig bliver dømt, vil man sige: »den Bys Kriminalitet er ikke af de bedste«.

Naar der ved fortsatte Undersøgelser konstateres skarpe Skelnemærker mellem de Forbrydere, der ved de nu brugelige Midler lade sig føre tilbage til Samfundet og de andre, vil der være skabt en Mulighed for at tage særlige Forholdsregler mod de sidste og derved nye Udsigter til Forbryderiskhedens Nedgang, som er det fælles Maal for Straffelovgivningen, Straff fuldbyrdelsen og Kriminalstatistiken. Fængselsvæsenet har nu paa sit begrænsede Felt og med sine begrænsede Midler foretaget en Rekognoscering af Fjendens Land efter en ny Methode og ved at kaste Lys over ukendte Egne bidraget sit til at forberede en ny Aktion efter en ny Krigsplan. Maatte derved Maalet være rykket et Skridt nærmere.

F. A.

*) Revue pénitentiaire 1903, S. 687.

Forskellige Meddelelser.

Vejrforholdene og Moralen.

(Uddrag af »Revue pénitentiaire«).

I det amerikanske Tidsskrift »Popular science« findes nogle meget interessante Artikler af Hr. E. G. Dexter om den Forbindelse, der formentlig eksisterer mellem de meteorologiske Fænomener og Moraliteten.

I sin sidste Artikel om Virkningen af Vindstille eller de kortere eller længere Perioder, i hvilke Atmosfæren befinder sig mest i Ro, meddeler han Tal, som han har faaet opgivet af Fængselsdirektører og Skoleforstandere. De sidstnævnte have for hver Dag svarende til den Periode af 12 Aar, for hvilken han allerede besad meteorologiske Notater, opgivet ham Antallet af Skoleforsømmelser og Straffe. Fængselsdirektørerne have givet ham Antallet af disciplinære Straffe Dag for Dag.

Hvad Skolebørnenes Opførsel i Vindstilleperioden angaar, ere Tallene meget betegnende, thi Antallet af Straffe gaar paa de Dage ned til 50 % af Gennemsnitsantallet. Børnene ere artige, deres Opførsel er meget bedre end sædvanlig.

Det forholder sig paa samme Maade med Strafanstalterne. Disser Befolkning opfører sig utvivlsomt bedst overfor Opsynsbetjentene paa de Dage, der er Vindstille. Overtrædelse af Reglementerne, Smaaforseelser, Insubordination forekomme sjældnere paa de Dage, Atmosfæren er i Ro. Der mangler da 20 % i Gennemsnitsantallet af disciplinære Forsæelser.

Publikum i Almindelighed er ogsaa fornuftigere paa Vindstilledage. Omend man paa disse har samme Ret og

Adgang som paa Storm- og Uvejrsdage til at behandle sin Næste med Næve- og Stokkeslag, Knivstik, og hvad man ellers maatte finde for godt, forholder Publikum — navnlig det kvindelige — sig paafaldende roligt, naar Luften er i Ro. Gennemsnitlig kan man regne 100 Slagsmaal og Klammerier om Dagen mellem Mænd, men paa stille Dage er der kun 90, og i Stedet for 100 Slagsmaal og Klammerier med Kradsning, Haarafrivning o. s. v. mellem Kvinder, kan man paa stille Dage ikke drive det højere end til 45. Vindstille virker altsaa endnu mere beroligende paa den kvindelige end paa den mandlige Befolkning.

Den velgørende Indflydelse af den atmosfæriske Lufts Ro viser sig ogsaa paa andre Omraader. I det mindste synes dette at fremgaa af Politiets Protokoller.

Hvad f. Ex. Alkoholismen angaar, viser der sig en kendelig Nedgang i Antallet af Anholdelser for Drukken-skab paa Vindstilledage, 23 % under det normale Gennemsnitsantal. Der viser sig ligeledes en Nedgang i Antallet af Anholdelser for pludselige Vanvidsanfald, der ikke direkte hidrøre fra Alkoholismen, 23 % for Mænds Vedkommende og 66 % for Kvindernes.

Kvinden synes altsaa i det hele taget at være mere følsom end Manden overfor Vejrförändringer.

Politiet og Kampen mod Forbrydelserne.

(Uddrag af »Revue pénitentiaire«).

En Artikel i »Le Temps« indeholder følgende om dette Æmne: »Uden at blive beskyldt for Overdrivelse maa man erkende det Faktum, at vor nuværende Lovgivning og den Maade, hvorpaa den anvendes, have slappet Tøjlerne i Kampen mod den offentlige Sikkerheds Fjender. Politiet, hvis Virksomhed burde respekteres og støttes af alle gode Borgere, bliver forulempet i sit Arbejde for den offentlige Sikkerhed ved Bebrejdelser, som ærgrer det, og som det ikke fortjener. Hvis det midt om Natten anholder Folk af mistænkeligt Udseende, pjaltede og strejfende om paa Gaderne, tager man ikke i Betænkning at beskyldte det for Vilkaarlighed. Men, man maa dog erkende, at det at gribe en Tyv paa fersk Gerning hører til de lykkelige Tilfælde, der kun indtræffer, naar Tyven er ualmindelig ube-

hændig. Man maatte postere en Politibetjent for hver 10 Skridt for at kunne foretage saadanne Anholdelser«.

Som Bevis for denne Slappelse i Kampen mod Løsgængerer kunne følgende Fakta anføres: Af 12 Voldsmænd, som blev anholdte paa Grund af et blodigt Slagsmaal, der havde fundet Sted Natten mellem den 31. Marts og 1. April paa Boulevard de la Villette, vare 5 i Februar Maaned bleve anholdte af det patrouillerende Politi for Løsgængerer og senere stillede for Retten. Disse 5 Individuer bleve løsladte nogle Timer efter uden videre, skønt de hverken havde Bopæl, Haandværk eller Subsistensmidler; og de havde alle lange Straffelister.

I et Cirkulære fra Seinens Statsadvokaten af 1. Juli 1897 udtales det at »Kampen mod Vagabonderingen kun bør føres mod de Individuer, som, skønt de kunne arbejde, have *vist* paa Forhaand, at de ikke ville arbejde«. Dette Cirkulære paalægger endvidere Politiassistenterne »kun at opretholde Vagabondernes Anholdelse med velberaad Hu og efter sikre Beviser som ved enhver anden Forbrydelse«.

Saadanne Beviser ere umulige at skaffe. Man kan ikke bevise en Vilje eller snarere en Mangel paa Vilje til ikke at ville bestille noget. Løsgængeriet er en *Kendsgærning*. Der bør kun lægges ringe Vægt paa Oprindelsen og Aarsagen til Løsgængeriet. Det er en socialt farlig Kendsgærning, og Loven straffer det som saadan. Det er Spørgsmaalet om Samfundets Sikkerhed, det drejer sig om, og ikke et psykologisk Problem.

Dette Cirkulære er blevet forværret, kunde man fristes til at sige, ved en Praxis, der synes at være bleven fulgt i nogen Tid, og ifølge hvilken man altfor let betragter en Person, der boer i et lejet møbleret Værelse, som havende *fast Bopæl*, selv om han kun bor der for ganske kort Tid og ofte paa meget uregelmæssige Vilkaar. Denne Praxis vedrører ikke selve Spørgsmaalet om Løsgængerer, men derimod Anvendelsen af den kriminelle Proceslovbogs § 113, der udtaler, at »Løsladelsen skal ské *ipsò jure* 5 Dage efter Forhøret, forsaavidt den Anholdte har *fast Bopæl*, naar Maximum af Straffen ikke overskrider 2 Aar«. Men kan det møblerede Værelse, hvor man kun opholder sig forbigaaende, betragtes som *fast Bopæl*? Hidindtil har man besvaret dette Spørgsmaal benægtende. Derfor voxer ogsaa Udeblivelsesdommenes Antal fra Dag til Dag.

En amerikansk Rolf-Blaaskæg.

(Archives d'antropologie criminelle.)

En Amerikaner, ved Navn Knapp, er i disse Dage i New-York bleven kendt skyldig i Mord af første Grad og vil efter al Sandsynlighed i den nærmeste Fremtid blive »elektrokuteret«, da Juryen efter at have voteret i 14 Timer har erklæret ham skyldig uden at anbefale ham til Dommerens Mildhed. Knapp paahørte Verdictet uden at røbe mindste Bevægelse, medens Kendelsen modtoges med levende Bifald af Publikum.

Knapp tilstod Dagen efter sin Arrestation alle sine Forbrydelser med den største Kynisme:

»Den $21/6$ 1894 har jeg dræbt et Barn, Emma L., i en Kælder i Gest-Street, Cincinatti.

Den $1/8$ 1894 dræbte jeg ligeledes Mary B. i Walhut-Street, Cincinatti.

Den $17/8$ s. A. spaserede jeg en Tur med min Hustru. I samme Øjeblik, som vi stod ved Broen over Kanalen i Liberty-Street, styrtede jeg mig over hende og kvalte hende. Jeg overbeviste mig om, at hun var død og kastede hende derpaa i Vandet.

I Juli 1895 dræbte jeg Ida G. paa Gennemrejse i Indianapolis.

Den $22/12$ 1902 dræbte jeg min anden Hustru, og jeg kan forsikre, at hun kun led meget lidt. Jeg havde kun været gift med hende i et Par Uger, og hun sov fredelig, da jeg fik den Idé at kvæle hende som de andre. Jeg pressede hendes Strube sammen med begge Hænder; hun gjorde nogen Modstand, men da hun ikke var synderlig kraftig — hun vejede knap 95 Pund — behøvede jeg kun at trykke lidt stærkere til, og hun slukkedes som et Lys. Jeg kan forsikre, at hun slet ikke led noget, og hun var langt lettere at kvæle end de andre.«

K. forklarede derpaa, hvorledes han for at udslette Sporene gemte Liget i en Kasse, som var lovlig bred, men alt for kort, hvorfor han havde megen Møje med at faa Ligets Ben ned i Kassen. Til sin store Beklagelse maatte han knække Benene over ved Knæet, hvorpaa han lukkede Laaget i, læssede Kassen paa en Vogn og kastede den i Vandet, 2 Mil fra Byen.

»Min første Hustru — hende som jeg kvalte i 1894 — voldte mig langt større Ulejlighed. Hun var meget stærkere end den anden, og hun gjorde, den Gang jeg kvalte hende, stærk Modstand og vilde til at skrike, men med den anden

Haand trykkede jeg hende haardt for Munden. Jeg forsikrer Dem, at jeg ved ikke, hvorfor jeg har dræbt disse Kvinder; jeg havde ingen Grund til at gøre det, men en uovervindelig Magt tvang mig til at kvæle dem.*

Han forsikrede ofte Juryen, at han havde en egen Maade at kvæle sine Ofre paa, og at han sendte dem ind i den anden Verden paa den letteste Maade. »Jeg har kvalt alle mine Ofre næsten lige saa pludseligt som en Tandlæge udrækker en Tand. Jeg sprang altid ind paa dem, naar de befandt sig lige foran mig med Ryggen til, jeg greb dem da om Halsen med begge Hænder og trykkede til saa stærkt som muligt, anbragte mit ene Knæ i Ryggen paa dem og trak Hovedet tilbage, indtil det var ganske nær ved mit eget. Deres flakkende Øjne tilkastede mig fortvivlede Blikke, men det gjorde aldrig noget Indtryk paa mig, og jeg vedblev at klemme deres Hals som i en Jernring. Det varede kun kort, inden de drog deres sidste Suk, og det er utvivlsomt, at ingen af dem har lidt synderligt.*

Alkohol og Forbrydelse.

Det maa anses for utvivlsomt, at der bestaar et intimt Forhold mellem Alkoholisme og Forbrydelse; men det er ofte vanskeligt at udrede de Traade, som knytte disse to Sygdomme, der tære paa Samfundslegemet, til hinanden.

Undertiden kan man paavise Parallellisme mellem Alkoholforbruget og Forbrydelsernes Antal, saaledes som Ferri (Lombroso: *L'homme criminel* 1895. Atlas Pl. XXVIII) har gjort for Frankrig (1850—75). Men selv om Alkoholismen spiller en stærkt fremtrædende Rolle mellem Forbrydelsens Aarsager ere Forbrydelsens Aarsagsforhold saa komplicerede, at en Stigen eller Aftagen af de to Fænomener ikke altid følges. I øvrigt er Aarsagsforholdet mellem dem heller ikke altid direkte og iøjnefaldende, idet baade Alkoholismen og Forbrydelsen kunne være et Udslag af den samme Grundlidelse: Degenerationen, som i alt Fald delvis beror paa Forfædrenes Alkoholisme.

Som bekendt er det væsentlig ved Forbrydelser mod Person, særlig Voldsforbrydelser, at Alkohol gør sin Indflydelse gældende. Og her lader et direkte Forhold mellem Alkoholforbruget og Forbrydelsernes Antal sig som oftest paavise, saavel med Hensyn til den geografiske Udbredelse som til Hyppigheden inden for bestemte afgrænsede Tidsperioder.

Saaledes oplyser den tyske Kriminalstatistik (1883—97), at de farlige Legemsbeskadigelser ere hyppigst i Branden-

burg, Pfalz og Sydøst Baiern. Om disse tre Centra gruppere sig, neppe staaende tilbage for dem, Naboomraaderne. Aschaffenburg (Das Verbrechen und seine Bekämpfung. Heidelberg 1903 p. 35) mener, at Forklaringen for dette Faktum ligger nær, idet de tre Midtpunkter for Begaaelsen af denne Raahedsforbrydelse ogsaa ere de tre Centra for Alkoholnydelsen i sine forskellige Varianter: I Østen Snapsen, i Baiern Øllet og i Pfalz Vinen. Her maa Aarsagen til den geografiske Fordeling søges.

Det maa ogsaa antages, at det er Alkohol, som betinger det statistiske Faktum, at medens Voldsforbrydelserne aftage i de Tidsperioder, hvor Arbejdslønnen er ringe og Levnetsmidlerne dyre, stige de stærkt i de Aar, hvor de sociale Vilkaar ere gode.

I Frankrig (1827—69) har det vist sig, at medens Forbrydelser imod Person i al Almindelighed aftage hurtig i Maanederne August—December, er der en stærk Tiltagen af alvorlige Legemsbeskadigelser i November, det Tidspunkt, da den ny Vin tilberedes. (Lombroso: Le crime. Paris 1899 p. 108).

Endelig maa Voldsforbrydernes fortrinsvise Optræden paa visse Ugedage tilskrives Alkohol. Schroeter angiver (Le crime p. 108) for Westfalen, at af 2178 Forbrydelser fandt 58 % Sted Lørdag Aften, 3 % Søndag og 1 % Mandag; paa disse Dage prævalerede i Forholdet 82 % Forbrydelser mod den offentlige Ro og Orden, Vold og Ildspaa-sættelse. Lang (Alkoholgenuss und Verbrechen. Basel 1895, p. 23) meddeler, at for 141 Personer, som i 1891 i Zürich dømtes for Legemsbeskadigelse eller Deltagelse i Slagsmaal, under hvilket der blev forøvet en Legemsbeskadigelse, var Fordelingen paa de enkelte Ugedage saaledes:

Lørdag.	Søndag.	Mandag	Tirsdag-Fredag	Tirsdag-Fredag
			(ved Dag).	(ved Nat)
18	60	22	16	25
Efter Kobylinski (Rhinprovinsen) var Legemsbeska-				

digelsernes Fordeling paa Ugedagene følgende (Aschaffenburg p. 64):

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
25	121	32	9	9	5	4

Udført af berusede:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
18	100	26	4	6	3	1

Aschaffenburg (Worms) selv fandt en lignende Fordeling (p. 64):

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
103	254	125	69	62	62	48

At denne Voldsforbrydelsernes Fordeling paa Ugedagene er betinget af Alkohol, viser bl. a. disse Statistikkers Overensstemmelse med Oertels (Dresden). Denne fandt nemlig (Allg. Z. f. Ps. Bd. 59, p. 543. 1902) for 768 Forbrydelser af alkoholisk Natur, som 1900 bleve begaaede i Dresden, følgende Fordeling:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
117	209	137	93	75	70	67

Löffler (Der Zusammenhang zwischen Alkohol und Verbrechen. Bericht über den VIII internat. Congr. gegen den Alk. (Wien). 1902, p. 178—187) har for Aarene 1896—97 draget Sammenligning mellem Voldsforbrydelserne i Wiens Retskreds (1,650,000 Indvaanere) og Korneuburg (360,000 Indv.), et overvejende landligt Distrikt i en af Nederøsterrigs rigeste Vinegne. Han fandt:

Wien: Raahedsforbrydelser i ædru Tilstand:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
55	69	62	56	41	40	43

I Drukkenskab:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
73	220	128	72	59	46	67

Korneuburg: I ædru Tilstand:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
31	39	13	15	11	16	13

I Drukkenskab:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
19	81	18	15	15	14	11

Wien: Svær Legemsbeskadigelse i ædru Tilstand:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
18	19	19	15	13	6	13

I Drukkenskab:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
10	49	30	12	6	13	5

Korneuburg: I ædru Tilstand:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8	24	6	4	7	10	1

I Drukkenskab:

Lørdag	Søndag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
3	48	6	7	7	5	3

Paa Landet holdes ikke »blaa Mandag«; derfor er der her ikke flere Voldshandlinger paa denne Dag end paa Ugens øvrige Hverdage.

Vil man nærmere undersøge Alkohols Betydning for Forbrydelsen, maa man hver for sig undersøge de forskellige Maader, paa hvilke Alkohol kan træde i Aarsagsforhold til Forbrydelsen. Disse ere:

1. Forbrydelsen er foraarsaget ved den paagældendes kroniske Alkoholisme.
2. Forbrydelsen er fremkaldt ved den paagældendes Beruselse.
3. Forbrydelsen er begaaet for at skaffe Drikkevarer eller Penge dertil.
4. Forbrydelsen er foraarsaget ved nære paarørendes Alkoholisme.
5. Den paagældende er bleven Forbryder i Kraft af et medfødt Anlæg, som er opstaaet ved kronisk Alkoholisme i Afstamningen.

Forbrydelsen kan skyldes et enkelt af disse Forhold; men det er ofte saaledes, at Alkohol paa to eller flere

Maader har været fremkaldende eller dog medvirkende Aarsag til Forbrydelsen.

Der findes i Litteraturen en stor Mængde Tal, som skulde belyse Alkohols Indflydelse paa Forbrydelsen, saaledes i Baers Bøger om Alkoholismen, i Hugo Hoppes fortræffelige Samlerværk og i Beretningen om Forhandlingerne paa den penitentiære Kongres i Bryssel 1900, hvor dette Spørgsmaal var taget op til Forhandling og havde af født en Række Rapporter fra de forskellige Lande, særlig en meget omhyggelig fra Sverige af Wieselgreen. Der findes i disse Værker Opgivelser fra de fleste civiliserede Lande og fra forskellige mere eller mindre nærliggende Tidsperioder. Tallene oplyse oftest, hvor mange kroniske Alkoholister der findes mellem Forbryderne paa et vist nærmere angivet Tidspunkt, og hvor mange af dem der havde været berusede eller dog nydt Spiritus, da Forbrydelsen blev begaaet. For adskillige Statistikkers Vedkommende gøres der dog ikke Rede for, hvor mange af de kroniske Alkoholister og hvor mange ellers ædruelige Fanger der havde været berusede i Gerningens Øjeblik. Statistikkerne angaa snart Straffanger, snart Tvangsfanger, Arrestanter eller endog tiltalte, og Tallene ere derfor ret uensartede; ofte medtages haade egentlige Forbrydere og saadanne, der have gjort sig skyldige i Politiforseelser. Der skelnes intetsteds mellem 1. Gang straffede og Recidivister, og Tallene kunne derfor ikke egentlig tjene til at oplyse den kroniske Alkoholismes Betydning som Aarsag til Forbrydelsen, men kan kun konstatere Faktum. Nogle af Tallene ere tilvejebragte ved omhyggelig Undersøgelse, andre bero paa et meget løst Skøn. De mere paalidelige Statistikker sætte gennemgaaende Alkohols Indflydelse paa den egentlige Forbrydelse hos Mænd til c. 50—60 %, undertiden dog — f. Eks. den preussiske Statistik — til c. 40 % eller endog lavere, sjældnere højere — f. Eks. dog Wieselgreens svenske til c. 70 %. I det hele egne Tallene fra Udlandet sig mindre godt til Sammenligninger og ere endog delvis ret værdiløse,

idet der ikke tilstrækkelig er skelnet mellem Aarsag og Virkning.

Nu maa det siges, at det er en overordentlig vanskelig Sag at fremskaffe en brugbar Statistik til Vurdering af Alkohols Indflydelse paa Forbrydelsen. Jeg vil efterhaanden i det følgende faa Lejlighed til nærmere at præcisere de Vanskeligheder, man møder, men jeg berører her Sagen for paa Forhaand at vise, at jeg heller ikke er blind for de store Mangler, som hæfte ved mit eget Materiale og mine egne Tal.

Som Materiale for min Undersøgelse har tjent de voksne Mænd, som i 3-Aaret 1899—1901 dømtes for egentlige Forbrydelser ved Københavns Kriminal- og Politiret. Som Regel have de paagældende været over 18 Aar, men da alle de, der idømtes Vand- og Brødstraf, Forbedringshus- eller Tugthusarbejde, lige saa vel som enkelte, der for Vold straffedes med Tvangsarbejde eller simpelt Fængsel, ere medtagne, indeslutter Materialet ogsaa nogle Individuer under 18 Aar (i alt 38 eller c. 2 % af de undersøgte). Individuer, som dømtes for Betleri og Løsgængerier eller som paa Grund af Gade- og Værtshusuorden eller mindre alvorlig Vold afsonede Bøder, medtoges ikke, og derved er paa Forhaand udelukket de Individuer i Fængslerne, paa hvilke Alkohol stærkest øver sin Virkning. Thi der er vel ingen Tvivl om, at de allerfleste — om ikke alle — Betlere ere kroniske Alkoholister, og at de allerfleste af de Forseelser, som afgøres ved offentlige Politisager, skyldes akut Alkoholpaa-virkning, hvilket jo i øvrigt ikke udelukker, at de ere begaaede af kroniske Alkoholister. Mine Undersøgelser om Alkoholismens Betydning for Forbrydelsen ere imidlertid ikke foretagne udelukkende med dette Formaål for Øje, men ere kun et Led i de systematiske Undersøgelser af Forbrydernes psykiske og somatiske Tilstand, jeg som Fængselslæge foretog, Undersøgelser, hvorunder Opmærksomheden dog var særlig henvendt paa Alkoholismen. Forskellige Omstændigheder bevirkede, at disse Undersøgelser kun

kom til at omfatte Mænd, men selv om Erfaringen viser, at Alkohol ogsaa har Betydning for Kvindernes Forbrydelse, spiller den dog en ganske anden dominerende Rolle for Mændenes Vedkommende. Mine Undersøgelser, der vare bestemte til at skulle omfatte 2000 mandlige danske Forbrydere, maatte afsluttes, da jeg var naaet til 1845. Det samlede Antal Undersøgelser omfattede vel 2021 — foruden nogle sindssyge Forbrydere — men af disse vare de 176 fødte i Udlandet og af ikke-danske Forældre og maatte derfor efter Arbejdets Plan udelades. Det Materiale, som ligger til Grund for de Beregninger, der findes i det følgende, bestaar altsaa af 1845 mandlige Individuer. I hvert enkelt Tilfælde er der foretaget en nøjagtig Undersøgelse og Udspørgen, og i talrige Tilfælde har denne været ledsaget af Studiet af Sagens Akter.

1. Det er en bekendt Sag, at den kroniske Alkoholisme let gør Individet til Forbryder. Den vanemæssige Brug af Alkohol i større Mængder angriber de altruistiske Følelser, svækker Individets Pligt- og Moralbegreber og nedsætter habituelt den normale Hæmning. Og ikke alene beredes Jordbunden ved den kroniske Alkoholisme; denne leverer ogsaa selv Impulserne, idet der under de ved Individets Drikfældighed ødelagte huslige og økonomiske Forhold let skabes Situationer, som føre til Forbrydelser mod Person eller Ejendom. Episodiske Beruselser nedsætte forbigaaende end yderligere Hæmningen.

Der findes da ogsaa mellem Forbryderne et betydeligt Antal Individuer, som til Stadighed nyde Alkohol i større Mængder. Naar man imidlertid vil foretage en Optælling af, hvor stort de kroniske Alkoholisters Antal er, støder man paa den Vanskelighed, at man ikke har noget virkeligt Kriterium paa Begrebet kronisk Alkoholisme. Alkoholens Indflydelse er højst forskellig hos de forskellige Individuer, og de Følger, den efterlader i Legemet og dets Organer, ofte vanskelige at paavise. Kun hvor Alkoholmisbrugen har været meget stærk og langvarig, kan man vente

at finde let kendelige eller endog specifikke (Tremor, potatorisk Habitus) somatiske eller psykiske Tegn hos den paagældende. Undertiden kan det paavises, at der har været Anfald af Delirium tremens; kun hos 30 af mine 1845 Forbrydere kunde det konstateres, at der havde været et eller flere Anfald af Delirium tremens — oftest fordi Anfaldene vare forløbne i Fængslet. Iøjnefaldende Svækkelse af de psykiske Evner paa Grund af Alkohol findes ikke hyppig, var kun til Stede hos 9 af de 1845. Men dette udelukker naturligvis ikke, at der utvivlsomt hos særdeles mange findes en ved Alkohol foraarsaget Paavirkning af de mentale Kræfter, som kun lader sig paavise under et dagligt Samliv. Som Regel maa man da for sin Bestemmelse af Alkoholismen holde sig til den paagældendes eget Udsagn, som man oftest ikke kan kontrolere. Og det maa sikkert anses for givet, at særdeles mange af Forbryderne ere tilbøjelige til at angive det daglige Forbrug af spirituøse Drikke for lavt. Mange betragte et selv betydeligt Kvantum Spirituosa kom »en Snaps til Maden«, »en Baier engang imellem« etc., og udspørger man dem detailleret om deres daglige Alkoholforbrug, viser det sig ofte, at de aldeles ingen Rede have derpaa, eller at den er saa uregelmæssig, afhængig af deres øjeblikkelige pekuniære Vilkaar, at vedkommende selv med sin bedste Villie ingen paalidelig Oplysning kan give om sit daglige Alkoholforbrug. Hvor dette nogenlunde kan bestemmes, afhænger det saa igen af den enkelte Undersøgers individuelle Skøn, hvor han vil sætte den nederste Grænse for den kroniske Alkoholisme. For Sikkerheds Skyld har jeg ved mine Undersøgelser ikke sat Grænsen for lavt, har saaledes ikke betragtet Individuer, som angav deres daglige Alkoholforbrug til 3—4 Baiere, for at være kroniske Alkoholister. Jeg kan da med Sikkerhed sige, at de, jeg har regnet for kroniske Alkoholister, vare notorisk saadanne, og at de fundne Tal ere Minimumstal. De allerfleste Forbrydere nyde sikkert mere Spiritus, end de kunne

taale, og jeg har kun fundet 5 Afholdsmænd mellem de 1845 danske Forbrydere.

Jeg fandt da 693 (37,56 %) kroniske Alkoholister mellem de 1845 Forbrydere, eller 691 (38,23 %) mellem de 1807 Fanger over 18 Aar.

Til Sammenligning tjener, at Kriminalretsassessor Schou (Ugeskrift for Retsvæsen 1903, p. 356) for en mindre, men paalidelig udført Undersøgelsesrække har fundet, at 64 % af de mandlige Forbrydere (94 af 146) vare drikfældige. Tallet er noget højere end mit Tal paa kroniske Alkoholister, men fremkommer ogsaa kun ved, at der af det samlede Antal Forbrydere udskydes 18, for hvilke ingen Oplysning forelaa, og ved, at der ogsaa medtages de formodet drikfældige (18) og dem, der »svirede eller soldede» (6). Regner man med det fulde Antal, og fradrager man de tvivlsomme Tilfælde, faar man 164 Forbrydere, hvoraf 70 kroniske Alkoholister, 42,68 %, et Tal, der ikke er synderlig større end mit.

Ellers findes kun herhjemme fra Statistisk Bureaus Opførelse for 1871—80 (Stat. Meddelelser 3. R., 4. Bd., p. 320. 1882), hvorefter 18 % (979 af 5443) af de i Strafanstalterne indsatte Fanger vare drikfældige. Af de i Vridsløselille i Tiaaret indsatte vare 15 % drikfældige, 12 % hengivne til Svir, i alt 27 %. Jeg har opgjort Tallene for de af de 1845 Fanger, som indsattes i Strafanstalterne, og fundet, at 281 af 609 Fanger, som dømtes til Forbedringshus- eller Tugthusarbejde, vare drikfældige, altsaa 46,12 %, et noget større Procenttal end af alle Fangerne.

Den kroniske Alkoholisme fordelte sig saaledes paa de forskellige Aldersklasser:

Under 20 Aar	379 Forbr.,	hvoraf	49 kr. Alk.	eller	12,93 %
20—29	— 949	—	— 340	—	— 35,83 —
30—39	— 314	—	— 184	—	— 58,6 —
40—49	— 148	—	— 91	—	— 61,49 —
over 50	— 55	—	— 29	—	— 52,73 —

Allerede den Omstændighed, at den kroniske Alko-

lisme er relativt lidet udbredt i de lavere Aldersklasser (i hvilke Kriminaliteten som Regel begynder) og stiger stærkt op imod 40—50 Aars Alderen, hvor over $\frac{3}{5}$ af samtlige Forbrydere vare kroniske Alkoholister, tyder paa, at man ikke uden videre tør erklære Alkohol som Aarsag i alle disse Tilfælde af Forbrydelse. Thi selv om det er givet, at den kroniske Alkoholist langt hyppigere end det ædruelige Individ bliver til Forbryder, saa maa det ikke overses, at Forbryderlivet let medfører, at Individet bliver Alkoholist. Mest korrekt burde man derfor kun regne med 1. Gang straffede — hvilket jo i øvrigt ikke altid er det samme som første Gangs Forbrydere —, naar man ved en Optælling af kroniske Alkoholisters Antal mellem Forbryderne vilde søge at vurdere den kroniske Alkoholismes Indflydelse paa Forbrydelsen.

Af de 1845 Forbrydere bleve 769 straffede for første Gang, medens 1076 vare Recidivister. Af de første vare 175 eller 22,76 % kroniske Alkoholister, af de sidste 518 eller 48,14 %, altsaa over dobbelt saa mange.

Fordelingen paa de enkelte Aldersklasser var saaledes:

1. Gang straffede.

Under 20 Aar	167	Forbr.,	hvoraf	14	kr. Alk.	eller	8,38	%
20—29	—	410	—	—	92	—	—	22,41
30—39	—	120	—	—	46	—	—	36,33
40—49	—	52	—	—	17	—	—	32,69
over 50	—	20	—	—	6	—	—	30

Recidivister.

Under 20 Aar	212	Forbr.,	hvoraf	35	kr. Alk.	eller	16,51	%
20—29	—	539	—	—	248	—	—	45,01
30—39	—	194	—	—	138	—	—	71,13
40—49	—	96	—	—	74	—	—	77,08
over 50	—	35	—	—	23	—	—	65,71

Rimeligvis er Forholdet nu det, at en stor Del, om ikke de fleste af de unge Forbrydere, selv om de ikke kunne kaldes kroniske Alkoholister, allerede inden de straffes 1. Gang ere tilbøjelige til uregelmæssigt Levned og lejlighedsvis

Svir, og at der saa under det senere Forbryderliv udvikler sig kronisk Alkoholisme. Thi selv om disse unge Forbrydere ikke kunne siges habituelt at nyde Spiritus til Overmaal, er der neppe mange af dem, der tør benægte den Paa-stand, at de ikke vilde have været i Fængsel nu, hvis de ikke havde nydt Spiritus.

For de enkelte Arter af Forbrydelse var Forholdet saaledes:

	1. Gangstraffede		Recidivister		I alt	
	Forbr. Antal	Heraf kr. Alk.	Forbr. Antal	Heraf kr. Alk.	Forbr. Antal	Heraf kr. Alk.
Tyveri (simpelt og groft)	445	103 (23,14 %)	708	322 (45,48 %)	1153	425 (36,86 %)
Hæleri og ulovlig Omg.m.Hittegods	30	6 (20 %)	58	24 (41,38 %)	88	30 (34,09 %)
Bedrageri og Falsk (Mened)	118	21 (17,8 %)	106	35 (33,02 %)	224	56 (25 %)
Røveri og Ran (Pengeafpresning) ...	6	1 (16,67 %)	20	13 (65 %)	26	14 (53,85 %)
Vold og Legemsbeskadigelse	108	24 (22,22 %)	132	89 (67,42 %)	240	113 (47,08 %)
Sædelighedsforbrydelse	57	17 (29,82 %)	42	29 (69,04 %)	99	46 (46,46 %)
Hærværk	*	*	3	2 (66,67 %)	3	2 (66,67 %)
Brandstiftelse	4	3 (75 %)	3	2 (66,67 %)	7	5 (71,43 %)
Drab, Mord (og Forsøg)	1	"	4	2 (50 %)	5	2 (40 %)
	769	175	1076	518	1845	693

2. Som bekendt fremkalder Brugen af større Doser Alkohol en Lammelse af Centralnervesystemet, og den almindelige Rus repræsenterer en stadig tiltagende Svækkelse af det psykiske Hemningsapparat. De moralske og etiske Kontrastforestillinger sættes i stigende Grad ud af Virksomhed, og under en stedse voksende Omtaagning af Bevidstheden udslukkes efterhaanden alt fornuftigt Ræsonnement og rigtig Bedømmelse af Omverdenen. Vi faa da under de lettere og højere Grader af Rusen ikke blot Forsømmelse af Embedspligt og Politiforseelser, men Individet giver som bekendt langt lettere efter for de forbryderske Impulser,

som dukke op fra Drifternes Urgrund eller indskydes (suggeres) udefra, og vi faa da Sædelighedsforbrydelser, Ejendomsindgreb, Ildspaaasættelser og navnlig Voldsforbrydelser af enhver Art, stigende til alvorlig Legemsbeskadigelse og Drab. I de højeste Grader af Rusen, hvor Omtaagningen af Bevidstheden er næsten total, og hvor samtidig de motoriske Funktioner ere nedsatte, ses undertiden uforsætlige Forbrydelser, særlig Brandstiftelse.

At en stor Mængde Forbrydelser begaas under Rusen og oftest som Følge af den er givet, og der er ingen Tvivl om, at mange Individuer første Gang give efter for en forbrydersk Impuls, fordi deres Hæmning er nedsat ved en Rus. Alkoholen kan her ikke alene være medvirkende Aarsag til Forbrydelsen, idet det berusede Individ lettere giver efter for en forbrydersk Tilskyndelse, som han maaske i ædru Tilstand om end med Vanskelighed kan holde nede. Men den kan ogsaa være Hovedaarsagen til Forbrydelsen, idet den ophæver det fornuftige Omdømme hos et ellers moralsk Individ, saa der fremkaldes Situationer og udføres Handlinger langt ud over, hvad der tilsigtes. Ved 1. Gangs Forbrydere tør man da som Regel uden videre give Alkohol Skylden for Forbrydelsen, naar det oplyses, at vedkommende har været beruset, da han begik den. Ganske anderledes er Forholdet ved tidligere straffede Individuer. Det er naturligvis ikke udelukket, at en 1. Gangs Forbryder med Urette skyder sig ind under, at han var beruset, da han begik sin Forbrydelse. Men Erfaringen har dog vist mig, at Recidivisternes Paastand om, at de vare berusede, da de begik den omspurgte Forbrydelse, langt oftere viser sig at være urigtig, og kun er udsprungen af et — heldigvis i Reglen forfængeligt — Haab om, at Straffeloven i den Anledning skal betragte dem med mildere Øjne. Og selv om Angivelsen her viser sig at være rigtig, tør man jo ikke udelukkende eller endog væsentlig lægge Skylden for Forbrydelsen over paa Rusen. Ved kun én eller dog kun faa Gange forhen straffede Individuer kan Rusen vel have

været medvirkende Aarsag til Forbrydelsen, idet den momentant bringer de gode Forsætter til at svinde. Men ved Individder med en længere forbrydersk Fortid har man neppe Lov til at give Rusen nogen synderlig Skyld; Individet vilde ogsaa uden den være recidiveret. Og endelig hører det jo ikke til Sjældenhederne, at gamle Voldsmænd beruse sig forsættlig for at faa Mod til Forbrydelsen, drikke sig »varme«, førend de overfalde en eller anden, som de have »set sig gal« paa, eller blot fordi de trænge til at »røre sig«. Som sagt, ved Recidivisterne bør man være varsom med at skyde Skylden for Forbrydelsen paa Rusen, selv om denne er in confesso.

Af de 1845 mandlige Forbrydere vare efter Angivelse de 477 (25,85 %) berusede i Gerningens Øjeblik. De 248 af disse maatte dog anses for at være kroniske Alkoholister; tilbage bliver da 229 (12,41 %). Af de 769 1. Gang straffede angaves 247 (32,12 %) at have været berusede; heraf vare dog 87 kroniske Alkoholister; tilbage blive kun 160 berusede, altsaa 20,81 %. Af de 1076 Recidivister syntes 230 (21,38 %) at have været berusede i Gerningens Øjeblik. 161 af disse vare kroniske Alkoholister, medens 69 (6,41 %) ej syntes ellers at bruge Spiritus til Overmaal. Som rimeligt er, viser det sig da, at det navnlig er for 1. Gangs Forbrydere, at Beruselsen spiller en Rolle.

De berusede fordelte sig saaledes paa de enkelte Aldersklasser:

	1. Gang straffede			Recidivister			Tilsammen		
	Kr. Alk.	Ej kr. Alk.	I alt	Kr. Alk.	Ej kr. Alk.	I alt	Kr. Alk.	Ej kr. Alk.	I alt
Under 20 Aar.....	4	31	35	9	15	24	13	46	59
20—29 —	47	108	155	82	47	129	129	155	284
30—39 —	26	18	39	42	4	46	68	17	85
40—49 —	6	7	13	21	2	23	27	9	36
Over 50 —	4	1	5	7	1	8	11	2	13
	87	160	247	161	69	230	248	229	477

Fordelingen paa de forskellige Arter af Forbrydelse
var følgende:

	1. Gang straf- fede			Recidivister			Tilsammen		
	Kr. Alk.	Ej kr. Alk.	I alt	Kr. Alk.	Ej kr. Alk.	I alt	Kr. Alk.	Ej kr. Alk.	I alt
Tyveri	48	65	113	63	29	92	111	94	205
Hæleri	1	2	3	2	1	3	3	3	6
Bedrageri og Falsk	3	10	13	5	2	7	8	12	20
Røveri og Ran	1	3	4	6	2	8	7	5	12
Vold og Løgemesbeskadigelse	21	70	91	64	28	92	85	98	183
Sædelighedsforbrydelse	13	10	23	18	7	25	31	17	48
Hærværk	»	»	»	1	»	1	1	»	1
Brandstiftelse	»	»	»	1	»	1	1	»	1
Drab og Mord	»	»	»	1	»	1	1	»	1
	87	160	247	161	69	230	248	229	477

Turde man af disse Tal paa kroniske Alkoholister og berusede mellem Forbryderne bestemme Alkohols Indflydelse paa Forbrydelsen, vilde man komme til følgende Resultat:

Af 1845 mandlige Forbrydere vare 693 kroniske Alkoholister (37,56 %); men uden at være kroniske Alkoholister vare andre 229 berusede i Gerningens Øjeblik (12,41 %). Alkohol skulde herefter være Skyld (foraarsagende eller medvirkende) i Forbrydelsen hos 922 (49,97 %) eller hos Halvdelen af alle mandlige Forbrydere.

Efter hvad ovenfor er sagt, er det imidlertid mere end usikkert her at regne med Recidivister. For disses Vedkommende vare af 1076 Individuer 518 (48,14 %) kroniske Alkoholister, medens andre 69 (6,41 %) vare berusede i Gerningens Øjeblik, tilsammen 587 (54,55 %).

Til mere paalidelige Tal naar man ved at regne med 1. Gangs Forbrydere. Af 769 Individuer vare 175 (22,76 %) kroniske Alkoholister, og andre 160 (20,81 %) vare berusede i Gerningens Øjeblik, tilsammen 335 (43,57 %).

For de hyppigste Forbrydelser var Forholdet følgende:

	1. Gangs Forbrydere				Recidivister			
	Forbr. Antal	Heraf kr. Alk.	Berusede, ej kr. Alk.	I alt	Forbr. Antal	Heraf kr. Alk.	Berusede, ej kr. Alk.	I alt
Tyveri.....	445	103 (23,14%)	65 (14,61%)	168 (37,75%)	708	322 (45,48%)	29 (4,1%)	351 (49,58%)
Vold	108	24 (22,32%)	70 (64,81%)	94 (87,03%)	132	89 (67,43%)	28 (21,21%)	117 (88,63%)
Sædelighedsforbr.*)...	57	17 (29,82%)	10 (17,54%)	27 (47,36%)	42	29 (69,04%)	7 (16,67%)	36 (85,71%)

	Tilsammen			
	Forbr. Antal	Heraf kr. Alk.	Berusede, ej kr. Alk.	I alt
Tyveri.....	1153	425 (36,86%)	94 (8,15%)	519 (45,01%)
Vold	240	113 (47,08%)	98 (40,83%)	211 (87,91%)
Sædelighedsforbr.....	99	46 (46,46%)	17 (17,17%)	63 (63,63%)

*) Det forholdsvis lave Tal paa berusede mellem Sædelighedsforbryderne hidrører delvis fra, at der mellem disse findes adskillige, for hvilke Beruselsen maa spille en relativ ringe eller slet ingen Rolle, saaledes de, der dømmes for Paaførelse af venerisk Smitte (8 Tilf.), Rufferi, Bigami etc.

Heretter skulde for 1. Gangs Forbrydernes Vedkommende Alkohol spille en Rolle for over $\frac{1}{3}$ af Tyvene, Halvdelen af Sædelighedsforbryderne og $\frac{8}{9}$ af Voldsforbryderne.

3. Ved Undersøgelser angaaende Alkoholens Indflydelse paa Forbrydelsen tager man undertiden ogsaa Hensyn til de Tilfælde, hvor Forbrydelsen er begaaet for at faa Drikkevarer eller Penge dertil. Som Regel drejer det sig ved saadanne Ejendomsindgreb dog vistnok om kroniske Alkoholister eller om berusede. Det hænder af og til, at unge Fyre, som vende berusede hjem fra et godt Lag, gennem en Trækrude stjæle nogle Flasker Spirituosa eller endog gøre Indbrud for at skaffe sig flere Drikkevarer; oftest drejer det sig dog vistnok her om tidligere straffede Individer. Men man tør ikke altid, hvor Tyveriets Udbytte delvis eller endog udelukkende har været Spirituosa, slutte, at Tyveriet er begaaet for at tilvejebringe disse, eller at vedkommende ikke vilde have stjaalet, hvis der ikke havde været Spirituosa til. Som Regel ere vistnok Indbrud hos Urtekræmmere eller Vinhandlere rettede mod Pengeskuffen, og Drikkevarer tages kun med *faute de mieux*. Ogsaa ved Tyverier fra Udhængsskabe eller gennem Trækruder er Aarsagen til, at Tyveriets Udbytte er Spirituosa, ofte den rent tilfældige, at Skabets eller Vinduet's Indhold netop er Flasker, eller at disse ere lettest at faa fat i. I alt Fald tør man her ikke tage alt med, naar man objektivt vil bedømme Alkohols Indflydelse paa Forbrydelsen.

Af de 769 1. Gang straffede angav 2 at have stjaalet for at faa Penge til at drikke op; kun én af disse var kronisk Alkoholist. 7 andre havde stjaalet eller hælet med Drikkevarer; 3 af disse vare berusede ved Gerningens Begaaelse; 2 andre, af hvilke den ene var beruset, vare kroniske Alkoholister. 2 af disse 7 havde stjaalet Spirituosa fra deres Husbond (Vinhandler, Restauratør), 1 havde stjaalet bayersk Øl fra en Ølhandler og 1 hælet med dette.

Af de 1076 Recidivister angav 4, at de havde stjaalet for at faa Penge til at drikke op. De 3 af disse vare kroniske Alkoholister, af hvilke den ene tilmed var beruset. 9 andre havde stjaalet Drikkevarer eller hælet dermed; 1

af dem var kronisk Alkoholist, og 2 andre havde begaaet Tyveriet i en Rus. I 3 af disse Tilfælde drejede det sig om Tyveri af Whisky o. l. gennem en Trækrude, i 1 om Indbrud i en Beværtning; 1 havde stjaalet 3 Porter i en Ølkælder, 1 tre Flasker Rom, 1 otte halve Flasker Cognac; 1 havde stjaalet bayersk Øl og 1 hælet dermed. Alt i alt ere Tilfældene saa faa — især naar man fraregner dem, i hvilke Forbryderen var kronisk Alkoholist eller beruset — at de ikke bringe Procenttallet nævneværdigt op.

Noget andet var, hvis man kunde medregne alle dem, der havde begaaet deres Forbrydelse for at »faa Penge til at more sig for«, eller som bagefter havde »soldet Pengene op« eller »brugt dem til Fornøjelser«. Disses Tal. er naturligvis legio, selv om det kun er muligt at faa en ringe Del af Forbryderne til at indrømme dette Motiv eller denne Anvendelse af Forbrydelsens Udbytte. Kun 16 af de 1. Gang straffede og 8 af Recidivisterne (hvoraf 1 var kronisk Alkoholist) vilde indrømme, at de havde begaaet deres Forbrydelse for at »faa Penge til at more sig for«. Andre 39 af de 1. Gang straffede og 17 af Recidivisterne indrømmede, at de havde »soldet Pengene op« eller »brugt dem til Fornøjelser«. Af disse 1. Gang straffede vare 11 kroniske Alkoholister og 1 beruset, da han begik Forbrydelsen. Af Recidivisterne vare 5 kroniske Alkoholister og 2 af disse berusede under Forbrydelsen. Naturligvis har ogsaa Spiritus hjulpet mægtigt med til at bringe disse Individuer ind paa Forbryderbanen, men det er jo umuligt at afgøre, hvilken Betydning Spiritus har haft, og hvilken Forlystelsesyge, Letsindighed, daarligt Selskab og alle de mange andre Momenter, der bringe Individet til Fald.

4. Det er ganske sikkert ikke helt sjælden, at Mandens Drikfældighed gør Hustruen til Forbryder, idet hun af Nød og Trang drives til Ejendomsindgreb. For de mandlige Individuers Vedkommende kan der kun være Tale om, at de ved Omgivelsernes Drikfældighed drives ind

paa Forbryderbanen, derved at de som unge have været udsatte for daarligt Eksempel eller forsømt Opdragelse som Følge af Drikfældighed i Hjemmet (Plejhjemmet), sjældnere derved, at de paa Grund af Forsørgerens Drikfældighed og Forsømmelse af sine materielle Pligter have lidt ligefrem Nød og af denne Aarsag ere blevne vænnede til Rapserier og saaledes ere komne ind paa Skraaplanet. Da det som Regel er Forældrenes Drikfældighed, som her virker ind, lader denne Alkoholens Rolle som Aarsag til Forbrydelse sig ikke skille fra dens Indflydelse gennem Arveligheden.

5. Allerede Morel gav Alkoholisme i Afstamningen den væsentligste Skyld for Opstaaelsen af det degenerative Anlæg hos Afkommet. Efterhaanden som Degenerationslæren udvikledes videre, Forstaaelsen af Begrebet Degeneration uddybedes og de mangfoldige Traade, der knytte Forbrydelse til Sindssygdom, Aandssvagthed og de øvrige Fænomener paa degenerativt Grundlag, udrededes, blev det tydeligt, hvor stor en Rolle netop Alkoholismen har for Opstaaelsen af Forbrydelse hos Afkommet. Der er endnu langt tilbage, inden man naar til den fulde Forstaaelse af det degenerative Anlægs Væsen og Betydning, til man bliver klar over, hvilken Rolle de nervøse, hvilken de toksiske (spec. Alkohol) og hvilken de sociale Elementer spille for det degenerative Anlægs Opstaaen. Men det synes, som om Alkohol ligesom indtager Midterpartiet af de det degenerative Anlæg fremkaldende Momenter og snart slutter sig sammen med hos Individet præeksisterende nervøse Forandringer til Fremskaffelse af et degenerativt Anlæg, der let fører til Aandssvagthed eller Sindssygdom hos Afkommet, snart associerer sig med de ved slette sociale Forhold (Konstitutionssygdom — Declassement — Depravation) fremkaldte Ejendommeligheder, som i alt Fald delvis ere hidførte netop ved Alkoholismen til Fremskaffelsen af degenerativt Anlæg, som let fører til Forbrydelse. Det ligger

uden for denne Afhandlings Plan at gaa nærmere ind paa de forskellige Spørgsmaal vedrørende Degenerationen, hvilke endnu vente paa deres Løsning. Foreløbig maa man slaa sig til Ro med Lancereaux' Udtalelse (Actes du III Congrès int. d'anthr. cr. p. 464), at »Alkoholismen ikke altid udslukkes med det angrebne Individ, men at den i et stort Antal Tilfælde fortsætter sig hos Afkommet under mangfoldige saa at sige ubestemmelige Former, som variere fra den simple Tilbøjelighed til at bruge stærke Drikke og lige til den fuldstændigste Degeneration af Menneskeslægten.« Hvad specielt angaar Alkoholismens Evne til at skabe forbrydersk Anlæg hos Afkommet, har Dekterew paa de kriminalantropologiske Kongresser i Genève og Amsterdam (Actes du IV congrès int. d'anthr. cr. p. 260. Actes du V congrès int. d'anthr. cr. p. 430) fremsat en ganske bestikkende Teori om Alkoholens Indvirkning paa Sensibiliteten. Det er ved talrige Undersøgelser paavist, at Alkoholens stadige Indvirkning paa Individet forandrer Hjernecellerne og navnlig nedsætter Sensibiliteten. Hos den kroniske Alkoholist finde vi da en stadig voksende Aftagen af saavel den neuro-muskulære som den psykiske Sensibilitet. Der kommer hos det tidligere ellers moralske Individ, som misbruger Alkohol, en Afstumpning af hele Følelseslivet, og han mister efterhaanden det moralske Korrektiv for sine Handlinger. Han bliver brutal, grusom, begaar uden at føle eller forstaa dem Handlinger, for hvilke han før havde Afsky. Alkoholisten overfører nu denne Følesløshed paa Barnet, paa Fosteret, Moderen maaske mere end Faderen. »Barnet kommer til Verden med denne Prædisposition til Forbrydelse, fordi det mangler Sensibiliteten, det Grundlag, paa hvilket man ellers opfører den moralske Bygning. Mennesket fødes ikke moralsk: det er den højeste Udvikling af Intelligens og Følelse. Dersom den første er svag og den sidste næsten lig Nul, hvorledes skal man saa udvikle Individet moralsk?« Naar Dekterew herved mener at have paa-

vist, at de kroniske Alkoholisters Børn ere »criminels nés par excellence et sui generis», saa overdriver han her naturligvis det medfødte »Anlægs« Betydning. Thi selv om der ingen Tvivl er om, at en uforholdsmæssig stor Del af Forbryderne har alkoholistiske Fædre, og at der mellem Forbryderne findes relativt mange degenererede Individer, vistnok navnlig saadanne, der ere medfødt degenererede paa Grund af Forfædrenes Alkoholisme, saa tør man jo ikke udelukkende lægge Skylden for, at de ere blevne til Forbrydere, paa det ved Alkoholismen nedarvede Anlæg alene eller endog hævde, at dette er specielt. Der er jo dog mange Forbrydere, i hvis nærmere Afstamning — Alkoholisme i fjernere Slægtled tør man næppe tillægge nogen Betydning, i alt Fald hvor Mellemlæddene have været normale — der ingen Alkoholisme findes, og der gives jo mange Alkoholister, hvis Børn ikke blive Forbrydere. Og selv om Alkoholisters Afkom bliver forbrydersk, er det jo ikke givet, at det er et specielt Forbryderanlæg, der virker. Ved Faderens eller Moderens Drikfældighed fremkaldes der i de allerfleste Tilfælde et forsømt, ødelagt eller opløst Hjem, hvis Indflydelse i sig kan være tilstrækkelig til ogsaa uden noget særligt Forbryderanlæg eller endog uden noget som helst degenerativt Anlæg at bestemme Individets fremtidige forbryderske Bane i Kraft af de tidlige Millieus dominerende Indflydelse paa Livsretningen. En 20aarig Forbryder, som jeg havde behandlet for Delirium tremens i Vestre Fængsels Sygehus, svarede mig paa mine Formaninger: »Min Fader drak, og min Moder drak, og naar de vare fulde, pryglede de mig og smed mig ud; hvorledes skulde jeg være bleven anderledes end jeg er.« Selv hvor imidlertid et ved Alkoholisme i Afstamningen fremskaffet medfødt Anlæg virker med til at gøre Individet til Forbryder, behøver det dog ikke at være, fordi Anlægget er et Forbryderanlæg. Der kan ved Fædrenes Alkoholisme som ved deres andre Svagheder fremskaffes et almindeligt degenerativt Anlæg, som bl. a.

ogsaa let — ofte hjulpet af det daarlige Eksempel i Hjemmet — gør Indididet til Alkoholist og derigennem — sekundært — til Forbryder.

Ved Undersøgelser angaaende Alkoholisme i Forbryderens Afstamning er man som Regel henvist til den paa-gældendes eget Udsagn, hvis Rigtighed man kun sjældent har Adgang til at kontrolere. Der er naturligvis en ringe Mulighed for, at en eller anden, som kender lidt til Arvelighedslæren, fejlagtig kan opgive, at Faderen var Alkoholist, for at undskylde sig selv. Dog troer jeg, at Forbryderen ofte af en Art Venerationsfølelse benægter Faderens Alkoholisme, skønt den er uomtvistelig. Vanskelig er her ogsaa ofte Afgørelsen af, hvad man forstaar ved kronisk Alkoholisme. Da de fleste Forbrydere selv nyde rigelig Spiritus, er der en vis Sandsynlighed for, at de — om de overhovedet have synderligt Kendskab til Faderens Alkoholforbrug — sætte den underste Grænse for den kroniske Alkoholisme alt for højt, saa at man ved sin Udspørgen kommer til Minimumstal. Nogenlunde paalidelig Oplysning om Alkoholismen ud over 1. Generation faar man neppe uden i ganske enkelte Tilfælde, men det er vel ogsaa tvivlsomt, om man tør tillægge en saadan synderlig Betydning, hvor 1. Generation har været normal eller dog ikke drikfældig. Fuldt gyldige Resultater angaaende Arveligheden er det naturligvis vanskeligt at tilvejebringe i et Fængsel; i øvrigt skal jeg paa andet Sted gøre nærmere Rede for mine Undersøgelser i den Retning. Det skal dog endnu nævnes, at selve det Faktum, at Forbryderens Fader er Alkoholist, ikke behøver at være af Betydning for Forbryderen, idet Alkoholismen først kan være begyndt efter dennes Fødsel.

Af de 769 1. Gang straffede vare 60 uægte fødte (7,8 %), men af disse kendte dog de 17 deres Familie (oftest fordi Forældrene senere vare blevne gifte). Af de 726 med kendt Familie havde de 151 (20,8 %) kronisk Alkoholisme i deres

Afstamning (Fader 144 Gange, Moder 2 G., Fader og Moder 1 G., Fader og Farfader 1 G., Fader og hele hans Familie 1 G., Farfader 1 G., Farmoder 1 G.). Vil man kun regne med kr. Alkoholisme i 1. Generation, bliver Tallet 149 (19,38 %). Af de 1076 Recidivister vare 110 (10,22 %) uægte fødte; af disse kendte dog 49 deres nærmeste Familie. Af de 1016 med kendt Familie havde 309 (30,41 %) alkoholisk Afstamning (Fader 283 Gange, Moder 8 G., Fader og Moder 4 G., Fader og Farfader 4 G., Fader, Farfader og Morfader 1 G., Fader og hele hans Familie 1 G., Farfader 3 G., Morfader 3 G., Morfader og Mormoder 1 G., Farfader, Farmoder, Mormoder, Mormoders Moder 1 G.). Vil man kun regne med kroniske Alkoholister i 1. Generation, bliver Tallet 301 (29,63 %). For alle de 1742 med kendt Familie bliver Tallet 460 (26,41 %) eller — hvis kun 1. Generation medtages — 450 (25,83 %).

Til Sammenligning hermed tjener, at Sichart (for 1714 Forbrydere) fandt Alkoholisme hos Forældrene i 16,1 %, Baer (17,418 preussiske Fanger) i 22,5 % og (4087 bayerske Fanger) 34,6 %, Penta (500 Forbrydere) i 17,6 %, Rossi (71 Forbrydere) i 43,5 % og Marro (507 Forbrydere) i 46 % (Kurella: Naturgeschichte des Verbrechers. 1893. p. 147—48). Mellem 11,293 Fanger i Elmira havde 4047 eller 35,84 % drikfældige Forældre (Annual report of the New York stats reformatory at Elmira 1902).

Særlig ofte finder man Alkoholisme i Afstamningen hos de Forbrydere, som selv ere kroniske Alkoholister, hvad enten nu Alkoholmisbrugen her er det primære, som efterhaanden leder til Forbrydelse, eller det ved Fædrenes Alkoholisme forarsagede degenerative Anlæg hjælper Individet ind paa Forbryderbanen, hvor der er saa rig Lejlighed til at blive Alkoholist. Af de 175 1. Gang straffede, som vare kroniske Alkoholister, kendte de 8, der vare uægte fødte, aldeles ikke deres Familie. Af de resterende 167 havde 65 kroniske Alkoholister i deres Afstamning, altsaa

38,92 %. Derimod var der kun kronisk Alkoholisme i Afstamningen hos 25 af de 160, der i Gerningens Øjeblik vare berusede; da 155 af disse kendte deres Familie, bliver Procenttallet 16,13. Og af de 434 1. Gang straffede, som hverken vare kroniske Alkoholister eller berusede i Gerningens Øjeblik, havde kun 61 alkoholisk Afstamning; da 404 af disse kendte deres Familie, bliver Procenttallet 15,1. Mellem de 518 Recidivister, som vare kroniske Alkoholister (483 med kendt Familie), havde 199 alkoholisk Afstamning, altsaa 41,2 %. Derimod vare der kun Alkoholisme i Afstamningen hos 12 af de 69 (65) berusede Recidivister, altsaa 18,46 %, og hos 98 af de 489 (468) Recidivister, som hverken vare kroniske Alkoholister eller berusede i Gerningens Øjeblik, altsaa 20,91 %. Af samtlige 693 (650) kroniske Alkoholister havde altsaa 264 (40,62 %) alkoholisk Afstamning, medens af de resterende 1152 (1092) kun 196 (17,91 %) havde det. De kroniske Alkoholister havde da mere end dobbelt saa ofte som de ikke drikfældige Alkoholisme i Afstamningen. Tallet er ikke saa lidt større end de, Baer har angivet. Han fandt mellem 8,306 kronisk alkoholiske Fanger fra de forskellige Dele af Tyskland 10,5—36,4 %, som havde drikfældige Forældre (Actes du III congrès int. d'anthr. cr. p. 464).

Allerede Morel har hævdet, at særlig de unge Forbrydere ofte ere Efterkommere efter Alkoholister, uden at han i øvrigt har Tal at støtte sig til. Mit Materiale synes at bekræfte denne Paastand. Af 1405 Forbrydere, som straffedes for 1. Gang efter det 18. Aar, havde 1328 kendt Familie; heraf havde 330 (24,85 %) Alkoholisme i Afstamningen. Af 440, heraf 414 med kendt Familie, der bleve straffede inden 18 Aars Alderen, havde 130 (31,4 %) Alkoholisme i Afstamningen.

Selv om man saa nogenlunde i Tal kan udtrykke den Indflydelse paa Forbrydelsen, som Individernes eget Alkoholforbrug har, er det absolut umuligt paa denne Maade at vurdere den Rolle, som Forældrenes Drikfældig-

hed her spiller. At denne har en ikke ringe Betydning, er givet, men om den virker gennem det nedarvede Anlæg eller gennem Millieuets Indflydelse, kan aldrig nøjagtig udmaales. Her som overalt i Kriminalogien maa man antage, at saavel de endogene som de exogene Momenter virke ind paa Forbrydelsens Patogenese.

Christian Geill.

Bidrag til Vidneudsagnets Psykologi. (II.)

(I Tidsskr. 1902 p. 18 ff. offentliggjordes nogle af W. Stern gjorte Forsøg med at lade forskellige Personer i en vis Tid iagttage nogle Billeder, som derpaa skulde beskrives. I Artiklen gjordes udførlig Rede for Kvantitet og Kvalitet af de indløbne — meget talrige — Fejl. I »Beiträge zur Psychologie der Aussage«, Tidsskrift udgivet af W. Stern, gør Dr. S. Jaffa Rede for et Forsøg, anstillet forrige Aar i v. Liszts kriminalistiske Seminar i Berlin, hvor en virkelig Begivenhed skulde genfortælle. Gengives her i noget sammentrængt Form).

I. Forsøget.

Seminaret havde holdt et af sine sædvanlige Aftensmøder med Foredrag, denne Gang over Tardes Ansvarlighedsteori. Ved Debattens Slutning spørger:

1. Gehejmerraad v. Liszt: »Vil nogen endnu udtale sig om Emnet, før jeg giver Referenten Ordet for en afsluttende Bemærkning.«

2. Dr. K. rejser sig.

3. v. Liszt: »Dr. K. har Ordet.«

4. K.: »Jeg vilde gerne ganske kort betragte Tardes Lære fra den kristelige Moralfilosofis Standpunkt.«

5. Leh. (højt afbrydende): »Det manglede bare« (»das fehlte noch grade«).

6. K.: »Vil De behage at være rolig, naar De ikke bliver spurgt.«
7. Leh: »Det er en Uforskammethed.«
8. Rejser sig samtidig.
9. K.: »Hvis De siger et eneste Ord mere, saa — —«
9. og gaar samtidig løs paa Leh. med den knyttede Næve i Vejret.
10. Leh: »Haanden væk, eller — —«
11. Leh. trækker en Revolver frem og sigter paa K.s Pande.
12. v. Liszt slaar til hans opløftede Arm.
13. Revolveren synker derved ned, indtil den er paa Højde med K.s Bryst.
14. Da den befinder sig omtrent ved K.s Hjerteromgivelser, giver den et Smæld (klikker).

Med Undtagelse af de medspillende vidste ingen, at det drejede sig om et psykologisk Forsøg. De tilstedeværende maatte altsaa anse Begivenheden for Alvor.

Straks efter blev følgende »Avisreferat« oplæst: »Mordforsøg i det kriminalistiske Seminar. En uhørt Begivenhed er forefalden i Gehejmerraad v. Liszts Seminar. I Løbet af Debatten kom d'Hrr. K. og L. i en Ordstrid; pludselig fremtog L. en Revolver og skød paa K., der søgte at værges sig med Hænderne. Skuddet gik af i Luften, idet Gehejmerraad v. Liszt i sidste Øjeblik slog L. over Armen. Gerningsmanden paastaar at have handlet i Nødværge, samt gør gældende, at han ikke nøjagtig erindrer de forudgaaende Enkeltheder, da han var stærkt beruset; de allerede afhørte Vidner have dog fuldkommen bekræftet ovenstaaende Fremstilling. Flere Vidner ventes afhørte.«*)

10 af de tilstedeværende Herrer have nu afgivet skriftlig Beretning om Begivenheden; deraf 2 den samme Aften, 1 den følgende Dag, 1 seks Dage senere, 3 en Uge senere,

*) Unøjagtighederne etc. i Referatet ere naturligvis forsætlige.

3 fem Uger senere. Desuden ere 5 andre tilstedeværende en Uge efter Forsøget blevne afhørte som Vidner, enkeltvis og uden at de andre Vidner vare til Stede. Disse Herrer have først haft Lejlighed til at give en sammenhængende Skildring af Begivenheden; derpaa have de besvaret enkelte til dem rettede Spørgsmaal.

Efter hvert Vidneudsagn er der i Overensstemmelse med Loven givet Leh. Lejlighed til at udtale sig om det fremkomne. Han har da selv givet følgende Fremstilling af det passerede:

»Efter at Hr. v. Liszt havde sagt, at han nu sluttede Debatten og gav Referenten Ordet, var K. staaet op og havde begyndt at tale uden at have faaet Ordet. Leh. havde derpaa halvhøjt sagt til sin Nabo: »Det kan dog ikke gaa an.« K. var derpaa fareet løs paa ham med de Ord: »Hold Deres Mund,« og havde slaaet ham i Ansigtet med knyttet Næve; derpaa havde han, Leh, trukket en Revolver frem, men sigtet paa Loftet. K. havde derpaa grebet ham i Armen, var derved selv kommen til at berøre Aftrækkeren, hvorpaa Skuddet var gaaet af.«

Efter denne Fremstilling vare Vidnerne stedse blevne konfronterede med Leh. og udspurgte om Rigtigheden af de afvigende Punkter. Der foreligger altsaa, for at bruge Sterns Udtryk, kun primære, ingen sekundære Udsagn. Samtlige Udsagn skrive sig fra Herrer, som vare ældre studiosi juris eller Referendarer, altsaa i fuldt modtagedygtig Alder.

Vi dele nu Udsagnene i 4 Grupper, nemlig:

- I. Udsagn, afgivne den samme eller den følgende Dag. (3 Udsagn, alle skriftlige.)
- II. Udsagn, afgivne 6—7 Dage efter Forsøget (4 Udsagn, alle skriftlige).
- III. Afhøringer, foretagne 1 Uge efter Forsøget (5 Udsagn, alle mundtlige).
- IV. Udsagn, afgivne 5 Uger efter Forsøget (3 Udsagn, alle skriftlige).

Ingen af Forsøgsdeltagerne havde — med en enkelt ikke medtaget Undtagelse — konfereret med hinanden om det passerede.

II. Fejlstatistik.

I Modsætning til Stern (l. c. p. 25) regner Jaffa alle Fejl ens. Stern tæller »de vigtigste Ting« dobbelt. J. forkaster denne Fremgangsmaade som ganske vilkaarlig, thi hvad er vigtigt, hvad ikke? I det foreliggende Eksempel kan man strides om, hvorvidt Nr. 2 og 8 (K. og Leh. rejser sig) ere af særlig Vigtighed. Og dog ere disse Kendsgerninger af største Vigtighed for Bedømmelsen af det Spørgsmaal, om K. maaske først ved Leh.'s Handlemaade foranlediges til at rejse sig op og angribe denne, o: om K. maaske har handlet i Nødværge eller har troet at gøre det.

Derimod slutter J. sig til Sterns Inddeling af Fejlene i Udeladelser, Tilføjelser og Forandringer. Hvor det skildrede i Hovedsagen stemmer med det passerede, betegnes Angivelsen som rigtig. Om Faktum Nr. 6 foreligger f. Eks. kun et eneste ganske rigtigt Udsagn. Ellers hedder det alle Vegne, hvor Udtalelsen ikke refereres direkte urigtig: »Vær saa venlig at holde Deres Mund, naar De ikke bliver spurgt.« Ganske vist kan det forekomme, at de enkelte faldne Ord kunne være af Betydning, men dette vil dog ret sjældent være Tilfældet. Derfor er Udsagn 6, for saa vidt det angives som nævnt, betegnet som rigtigt.

De passerede Begivenheder ere dels Ord, dels Handlinger. Handlinger ere Nr. 2, 8, 9 a, 11, 12, 13, 14. Alle de andre ere Ord.

De enkelte Resultater vare følgende:

Gruppe I.

De enkelte Udtalelser af de 3 Deponenter falde saaledes:

Udtalelsens Nr.	Begaaede Fejl	Deraf			Han var usikker om
		Udeladel- ser	Tilføjel- ser	Foran- dringer	
I	11	9	2		
II	10	10			
III	8	7		1	1

Blandt de af Nr. II begaaede 10 Fejl angaa 7 Handlinger, 3 Ord; blandt de 11 af Nr. I begaaede angaa 5 Udeladelser og 1 Tilføjelser Handlinger, Nr. III begaar 4 Udeladelser og 1 Forandring ved Handlinger.

Udeladt er:

Af alle 3	Af 2	Af 1
Nr. 1, 3, 10, 13, 14	Nr. 8, 11, 12	Nr. 9, 9 a

Gruppe II.

De enkelte Udtalelser af de 4 Deponenter falde saaledes:

Udtalelsens Nr.	Begaaede Fejl	Deraf			Han var usikker om
		Udeladel- ser	Tilføjel- ser	Foran- dringer	
I.	12	4	3	5	1
II.	8	5		3	
III.	8	7		1	
IV.	5	2		3	2

Fejlene angik Handlinger:

	Udeladelser	Forandringer
I.	3	1
II.	3	1
III.	3	
IV.	1	1

Udeladt er

Af alle 4	Af 3	Af 2	Af 1
Nr. 13	Nr. 14 og 10	Nr. 1 og 9	Nr. 2, 3, 8, 11

Gruppe IV

(Gruppe III bør holdes for sig.)

De enkelte Udtalelser af de 3 Deponenter falde saaledes:

Udtalelsens Nr.	Begaaede Fejl	Deraf			Uvished
		Udeladelser	Tilføjelser	Forandringer	
I.	9	2		7	1
II.	8	5	1	2	3
III.	4	4			1

Fejlene angik Handlinger:

Nr.	Udeladelser	Forandringer	Tilføjelser	Uvished
I.	1	5		
II.	3		1	1
III.	1			1

Udeladt er

Af alle 3	Af 2	Af 1
Nr. 10	Nr. 9, 13, 3	Nr. 1, 2, 3, 8, 11

Gruppe III.

Vedrørende denne Gruppe, 3: Herrer, der ikke som de andre ytrede sig skriftlig, men afhørtes som Vidner, vare Resultaterne følgende:

Nr.	Antal Fejl	Deraf			Foranlediget ved Spørgsmaal	
		Udeladelser	Tilføjelser	Forandringer	berigtigedes hhv. forandredes	fremkom nye Fejl
I.	12	9	2	1	1 Udeladelse blev til 1 Forandring	1 Forandring
II.	11	7	1	3		1 Forandring
III.	11	7		4	1 Udeladelse blev til 1 Forandring. 1 Forandring berigtigedes.	
IV.	10	9		1	2 Udeladelser blev til Forandringer 1 rigtig Udtalelse blev til Uvished	
V.	6	4		2 desuden 4 Uvisheder p. Gr. af daar- lige Øjne		1 Tilføjelse

Fejlene angik Handlinger:

Nr.	Udeladelser	Forandringer	Tilføjelser	Af de nye ved Spørgsmaal fremkaldte Fejl
I.	6		2	1 Udeladelse blev til 1 Forandring
II.	4	1		
III.	5	1		
IV.	4			1 Udeladelse blev til 1 Forandring
V.	4 (slet Syn)	1	1	

Udeladt er

af alle 5	af 4	af 3	af 2	af 1
Nr. 10, 13, 4	Nr. 1, 9	Nr. 2, 3, 8, 9 a, 14	Nr. 11	Nr. 7

Denne noget tørre Statistik, som senere skal blive nærmere belyst, skal nu opfriskes ved nogle Eksempler:

Først skal gengives Ordlyden af et af de mindst rigtige Udsagn, nemlig Nr. I af Gruppe II, der indeholder 12 Fejl. Det lyder saaledes:

»Ved Øvelserne i det kriminalistiske Seminar d. $\frac{4}{12}$ 1902 henstillede Gehejmerraad v. Liszt, efter Afslutningen af et Foredrag om Tardes Ansvarlighedsbegreb, at undlade en Diskussion, men gav alligevel Dr. K. Ordet, da han tidligere havde bedt derom. Dr. K. udtalte, at han ønskede at belyse Foredraget fra kristelig-etisk Side; herimod fremsattes flere Protester fra Talerens nærmeste Omgivelser. Specielt udraabte Dr. K.s Genbo, Grev v. D., højt: »Det vilde sandelig være storartet« (das wäre ja noch besser).

Paa samme Maade maa formodentlig ogsaa Dr. K.s højre Nabo have udtalt sig; dog var det ikke saa højlydt, jeg har i det mindste ikke forstaaet, hvad han sagde. Imod ham vendte Dr. K. sig og skreg ham højt og heftig lige ind i Ansigtet: »Vær saa god at tie stille.« Dr. K.s Nabo vilde ikke finde sig heri og replicerede til Dr. K., uden at jeg dog mindes, hvad han sagde. Dr. K. tiltalte ham derpaa flere Gange paa en højrøstet og heftig Maade med de Ord: »De har overhovedet ikke noget at sige her, før De bliver spurgt.« I det samme gjorde han et Skridt henimod sin Nabo. Ogsaa denne rejste sig nu og trak sig tilbage henimod Væggen, efterfulgt af Dr. K. Da hans Kontrapart ikke kunde trække sig længere tilbage, og Dr. K. nu gik over til Angreb i Gerning, greb den anden Herre i sin Brystlomme og fremtog sin Revolver. I dette Øjeblik sprang Gehejmerraad v. Liszt til og skilte de stridende Parter — — «

Det paafaldende ved denne Redegørelse er, at den vel i Omridsene giver et ganske godt Billede af Begivenheden, men at Enkelthederne træde meget uklart frem, samt at netop Optrinnets Begyndelse har indprentet sig slet i Fortællerens Erindring, medens hans Iagttagelse og Erindring af de sidste bevægede Begivenheder er temmelig korrekt.

Dog spiller ogsaa her Hukommelsen vedkommende Referent adskillige Puds. L.'s Trækken-sig-tilbage er et Fantasi-produkt, Revolverens Knækken har han ikke hørt. Særlig slet har de to Parters gensidige Tiltale præget sig i hans Hukommelse. Det mærkeligste ved det hele er dog Grev D.'s Inddragelse i Sagen. Denne var ganske vist til Stede i Lokalet, men det er ganske udelukket, at han har fremsat nogen Udtalelse i Anledning af Ordskiftet, og dog paastaar Fortælleren med Bestemthed, at han har sagt: »das wäre ja noch besser.«

Endnu et andet Udsagn skal refereres af en tilstedeværende, der siger om sig selv, at han blev noget ophidset at det passerede og derfor muligvis har gjort en Del mindre paalidelige Iagttagelser. Det er Nr. I i Gruppe IV (9 Fejl):

»I det kriminalistiske Seminars Møde d. 4. Decbr. havde et Medlem, som jeg kender af Udseende, men hvis Navn jeg ikke husker, holdt et Foredrag om Tardes Teorier. Da Foredraget var endt, knyttede Gehejmeraad v. L. nogle Bemærkninger dertil, og gav derpaa Ordet til Dr. K. Om denne før havde bedt om Ordet, eller paa hvilken Maade han gjorde det, ved jeg ikke. K. rejste sig nu op og sagde, at han vilde belyse Temaet fra den kristelige Morals Standpunkt. Umiddelbart herefter og før K. endnu havde faaet begyndt, hørte jeg den til højre for K. siddende Herre halvhøjt sige til sig selv: »Naa, det manglede da ogsaa bare;« dog husker jeg ikke Ordlyden ganske nøjagtig. Vedkommende Herre har før gjort sig bemærket paa Seminaret, og vi ere præsenterede for hinanden. Paa Dr. L.s Udtalelse svarede K. omtrent følgende: »De har at tie stille; vær saa venlig at vente, til De bliver spurgt;« eller ogsaa: »Tal først, naar De bliver spurgt,« L. gav nu et Svar, som jeg ikke husker. K. sagde derpaa igen noget, vistnok, hvis jeg ikke tager fejl: L. kunde, hvis han vilde ham noget, komme udenfor, der kunde de tale sammen om Sagen. Under Optrinnet faldt ogsaa Ordet: Uforsømmethed

eller uforskammet Person fra en af de to Herrer, vistnok fra K., men det ved jeg ikke nøjagtig. — Sluttelig gik K. ophidset ind paa Livet af L., og det saa ud til, at de skulde komme i Haandgemæng med hinanden. L. strakte afværgende den højre Haand frem og havde ogsaa noget i Haanden, men hvad det var, ved jeg ikke. Umiddelbart efter traadte Gehejmerraad v. L. imellem og skubbede dem bort fra hinanden. Et Skud har jeg hverken hørt eller set, saa lidt som jeg har bemærket et Skydevaaben hos nogen af dem.«

Her er især Forvanskningen af de sidste bevægede Begivenheder iøjnefaldende. Et Skydevaaben har Fortælleren ikke set, v. L.'s Slag paa Leh.'s Arm heller ikke. Medens det første Udsagn har gengivet de sidste Begivenheder nogenlunde rigtig, forandrer dette Udsagn fuldstændig disse.

Interessant er den Forandring, som Dr. K.s Udtalelse under 6 er undergaaet. Kun en eneste har gengivet denne ganske nøjagtig. De allerfleste gengive Udtalelsen saaledes: Vær saa god at holde Deres Mund etc. I Retspraksis vil det ofte være af væsentlig Betydning, om det ene eller det andet Udtryk er brugt, f. Eks. i en Injurieproces. Her kan meget let det sidste Udtryk findes at være en Fornærmelse, medens det virkelig brugte ikke indeholder en saadan. Det samme gælder en anden Variant af samme Udtalelse, som fremkommer hos en enkelt Referent: »Hvad gaar der af Dem? Jeg frabeder mig Deres dumme Bemærkninger.«

III. Statistiske Resultater.

I. Det er allerede nævnt, at Forsøgspersonerne alle vare i modtagelsesdygtig Alder. Det er utvivlsomt, at de ikke have haft særlige Interesser ved Udsagnenes Afgivelse og kun have ønsket at afgive et saa vidt muligt rigtigt Udsagn. Og desuagtet er intet Udsagn fejlfrit. Det ringeste Antal Fejl, 4, er endnu ret betydeligt. Dette bekræfter fuldstændig Sterns Udsagn: »en bestemt Fejlagtighedsgrad

maa paa Forhaand antages som normal Ejendommelighed selv for den nøgterne og rolige, selvstændige og upaavirkede Gennemsnitserindring. Den fejlfri Erindring er ikke Regel, men Undtagelse.«

Opstille vi en Rangforordning efter Fejlens Antal, tilkommer første Plads med 4 Fejl Nr. III af Gruppe IV, altsaa af den Gruppe, som beskrev Optrinnet 5 Uger efter. Derpaa kommer Nr. IV af Gruppe II med 5 Fejl. Nu stiger Tallet. Sidst i Rækken kommer I af Gruppe II og I af Gruppe III, hver med 12 Fejl, 2 af Gruppe III og 1 af Gruppe I, hver med 11 Fejl. Allerede heraf ser man, at denne Rangforordning kun siger lidet. I Gruppe II er baade den Herre, som indtager den næstbedste Plads, og den, som indtager den ringeste. Dette er ogsaa meget forklarligt. I hver Gruppe vil der være Personer, som ere højst forskellige baade i Opfattelses- og Erindringsevne. Individuelle Forskelligheder maa altid tages med i Købet, men ville, naar hver Gruppe tages under et, ikke blive afgørende for Resultatet, da Gruppen muligvis ogsaa indeholder Abnormiteter i modsat Retning; i hvert Fald ville de ikke faa gennemgribende Betydning, naar de tælles sammen med den gennemsnitlige Normalitet. Selvfølgelig kan en gennemgaaende god eller slet Opfattelsesevne bringe Fejl ind i Undersøgelsen, men som Regel vil en saadan ikke faa nogen Betydning i Sammentællingen.

Foretages en saadan Sammentælling, faas følgende Resultater, naar Nr. V i Gruppe III, hvis slette Syn har gjort hans Iagttagelser mindre betydningsfulde, udskilles:

Gruppe I (Udsagn fra samme og følgende Dag) har gennemsnitlig begaaet følgende Antal Fejl: 9,7.

Gruppe II (Udsagn 6—7 Dage efter Iagttagelsen): 8,25.

Gruppe III (afhørte som Vidner 1 Uge efter Iagttagelsen): 11,00.

Gruppe IV (5 Uger efter Iagttagelsen): 7,00.

Bortse vi foreløbig fra Gruppe III, saa er Gruppe IV den bedste, derefter Gruppe II, sluttelig Gruppe I. Altsaa

giver Erindringen kort efter Begivenheden ingenlunde det bedste Resultat; tværtimod konsoliderer Erindringsevnen sig flere Uger efter og giver et langt paalideligere Billede.

Dette Resultat staar i bestemt Strid med Sterns Sætning (l. c. p. 32—33): »Tiden indvirker ikke blot svækkende paa Erindringen, men ogsaa forfalskende, og denne Forfalskning foregaar i temmelig regelmæssigt Tempo, idet »Vidnet« hver Dag forøger Fejlagtheden med $\frac{1}{3}\%$.« Dog er det vel muligt, at Sterns Forsøg har været behersket af ganske andre Love end det foreliggende. Sterns Forsøg ligner mere en Gengivelse af noget udenadlært end en Tilbageprojicering af enkelte i Erindringen værende Elementer. Ganske vist er det ikke ren Udenadslæren, men Billedet er dog præget ind i Hukommelsen, søjet ind i Hjernen som et enkelt Led, der maa gengives, saa vidt det er til Stede. Her foreligger derimod en Række af Kendsgerninger, der afløse hinanden, og denne Rækkefølge skal gengives, saaledes som den er foregaaet. Det engang optagne Billede blegner, det i Rækkefølge passerede træder efterhaanden stærkere frem i Erindringen.

Mærkelig slet er Resultatet for Gruppe III. For saa vidt Forskellen ikke beror paa rene Tilfældigheder, kan den mundtlige Gengivelse i denne Gruppe dog maaske noget forklare Resultatet. Ved den mundtlige Gengivelse lægger man i Reglen ikke Ord og Sætning paa en Guldvægt. Man overser let et og andet, som man vilde have bemærket, hvis man havde nedskrevet det. Det er ogsaa særlig Udeladelser, som karakterisere denne Gruppe. Den kan af den anførte Grund ikke sammenstilles med de øvrige Grupper, men vilde kun betyde noget ved at sammenstilles med andre Grupper af mundtlige Udsagn.

II. Utvivlsomt har Forsøgspersonernes hele Stemning, Tempoet, været et ganske andet ved Forsøgets første og anden Del. Stemningen er hurtig bleven mere ophidset. Der kan næppe være Tvivl om, at Aktørernes kunstige Ophidselse har meddelt sig til Tilskuerne som ægte Ophidselse.

Nogle af Udsagnene udtale ogsaa udtrykkeligt, at Iagttagelsen var bleven ophidset. Denne Ophidselse maa omtrent være begyndt ved Nr. 9. Skiller man derfor Udsagnene i 2 Grupper, og i den ene sammenfatter Udsagnene ad 1—8, i den anden Udsagnene ad 9—14, faas følgende Resultater:

	Af det hele Ud- sagn er fejl- agtigt %	af Nr. 9—14 er fejlagtigt %	Gennemsnitlig Stigning i Fejl- antallet %
Gruppe I.			
Nr. 1	73,3	114,3*)	} 16,6
— 2	66,7	85,7	
— 3	53	42,8	
Gruppe II.			
Nr. 1	80	71	} 9,3
— 2	53	85,7	
— 3	53	57,1	
— 4	33,3	42,8	
Gruppe III.			
Nr. 1	80	100	} 15,7
— 2	73,3	100	
— 3	73,3	71,1	
— 4	40	57,8	
(Nr. 5 er som oven nævnt ikke medtaget.)			
Gruppe IV.			
Nr. 1	60	100	} 20,8
— 2	53,3	57,8	
— 3	26,7	42,8	

Vi se altsaa, at Fejlantallet er betydelig tiltaget i den Del af Forsøget, i hvilket en ophidset Stemning har været fremherskende, i det hele en Stigning af 9,30 %. Og denne Stigning er stærkest umiddelbart efter Begivenheden, under Indtrykket af den, tager derpaa af for derefter atter at stige. Maaske kan denne sidste Stigning forklares ved, at

*) Det kan synes paafaldende, at Fejlene kunne udgøre over 100 %. Dette forklares ved I. alle Enkeltangivelserne ere urigtige, og II. desuden er der gjort flere Tilføjelser.

det Billede, som først lidt efter lidt konsolideres i Erindringen, ogsaa glemmes hurtigst.

III. Hvad Udeladelserne angaar, saa angaa disse hyppigst og i Rækkefølge: Nr. 13, 10, 14, 1, 3, 9 osv. Hvad særlig Nr. 13 angaar, beror dets hyppige Udeladelse maaske blot paa, at Forsøgspersonerne ikke vare gjorte opmærksom paa at udtale sig om, hvor Revolveren befandt sig i de enkelte Stadier. Med Hensyn til Nr. 14 maa bemærkes, at den benyttede Revolver var temmelig lille — en Barnepistol — hvis Knækken let kunde overdøves af de mange andre Lyde, som fremkaldtes af den almindelige Opstandelse. Ganske betegnende er Udeladelserne ad Nr. 1 og 3. Da er Opmærksomheden endnu ikke rigtig vakt, Begivenhederne iagttages ikke saa nøje. Det normale, dagligdags præger sig jo mindre i Erindringen end det usædvanlige, paafaldende.

IV. Hvad Adskillelsen mellem Ord og Handlinger angaar, kan intet positivt siges. Sammenligner man de begaaede Fejl med Hensyn til Ordene med dem, som angaa Handlinger, viser det sig, at en Handling, selv den mest prægnante, ikke præger sig fastere i Erindringen end det udtalte Ord.

IV. Fejlkilder.

I saa Henseende har Forsøget ikke givet betydelige Resultater. Forsøget er et Billede af det virkelige Liv. Derfor mangler det flere Fortrin, som Sterns Forsøg besad, men lider heller ikke af dettes Fejl. Her drog Begivenhederne rask forbi Tilskuernes Øjne, i Stedet for Ro var her Bevægelse, i Stedet for en rolig, lidenskabsløs Stemning kunde her paaregnes Uro, Ophidselse. Men dette maa lige saa vel betegnes som en Fordel, som en Skyggeside. Det usædvanlige har nødvendigvis maattet præge sig fastere i Erindringen. Sterns Billeder lide af den Fejl, at de ere noget kedelige; at dette Forsøg ikke kedede Deltagerne, er givet.

Først maa bemærkes, at det korte og slette »Avisreferat« ikke synes at have øvet nævneværdig Indflydelse paa Udsagnene. Det samme gælder Leh.'s afvigende Fremstilling. Næppe et af »Vidnerne« er derved blevet foranlediget til et dermed overensstemmende Udsagn.

En Ejendommelighed er, at Forsøgsdeltagerne have været vant til visse Taleformer, og at derfor den herfra afvigende Form, som Begivenhederne frembød, ikke har præget sig tydelig nok i deres Erindring. Saaledes siger én: »I den efter Foredraget følgende Diskussion havde ogsaa Dr. K. taget Ordet.« En anden siger: »Dr. K. bad dog om Ordet.« Da en Diskussion efter Foredraget er almindelig ved Seminarets Øvelser, og da K. oftere plejede at tage Ordet i saadanne Diskussioner, fortalte begge Referenter Ting, som ikke ere passerede. En anden fortæller: K. havde sagt: »Leh. kunde, hvis han vilde ham noget, komme udenfor, der kunde de tale om Sagen;« atter en anden fortæller: »Hvis De ikke øjeblikkelig tager Deres Ord tilbage, saa osv.« Hvis begge disse Herrer ikke vare Akademikere og fra deres egne Kredse vare fortrolige med disse Taleformer, vilde de aldrig have tildigtet dem. De antage simpelthen, at Ordene ogsaa i dette Tilfælde ere faldne saaledes. Ogsaa her se vi altsaa den Sætning bekræftet, at det normale let skuffer Hukommelsen, naar Begivenheden er foregaaet anomalt.

Hvad Tilføjelserne angaar, saa spille de jo kun en ringe Rolle i Fejlantallet. Nogle skulle dog her gengives. En særlig fantasifuld Herre fortæller, at K.s Bebudelse af, at han vilde imødegaa Tardes Lære fra den kristelige Moralfilosofis Standpunkt, blev mødt med »flere« Protester, han fortæller, at »i Særdeleshed« den ligeoverfor siddende Grev v. D. raabte højt: »Das wäre ja noch besser«. Han vil ogsaa have set Leh. trække sig tilbage til Væggen, da Dr. K. gik ham ind paa Livet. At paavise Kilden til disse saa vel som flere andre her nævnte Tilføjelser er næppe muligt.

Stern taler (l. c. p. 44) om »det erindrede Ekspan-

sionstendens«, og vil omsætte Virgils fama crescit eundo til memoria crescit eundo. Denne Tendens fremtræder ogsaa her ikke blot i det nys anførte Tilfælde (»flere« Protester), men ogsaa naar en Forsøgsdeltager følger til, efter at have refereret det under Nr. 5 passerede: »v. Liszt for for-
bavset tilbage«, hvilket utvivlsomt er ren Fantasi, da v. L. i Forvejen kendte Forsøget i alle Enkeltheder. Sandsynligvis vilde denne Ekspansionstendens være traadt langt stærkere frem hos et mindre udviklet Forsøgspublikum. Udan-
nede Mennesker har netop i høj Grad den Fejl at under-
strege, at forstørre Tingene.

V. Resultatet.

Naar Forsøget kun har givet faa og ret tvivlsomme Resultater, beror det formentlig paa, at det ikke var metodisk godt nok. Og det maa overhovedet være saadanne Forsøgs Opgave at komme til en fast Undersøgellesmetode. Men en saadan er endnu ikke funden. Fremfor alt vare Enkelthederne ikke nok fikserede ved nærværende Forsøg. Ganske vist var en nøjagtig Plan opstillet og prøvet af Ak-
tørerne, men hvem tør alligevel paastaa, at det i alle En-
keltheder er gaaet til som aftalt. Af en af Forsøgsperso-
nerne er det saaledes blevet paastaaet med den største Bestemthed og under Edstilbud, at Leh. ikke som aftalt har sagt: »Das fehlte noch grade«, men: »Das fehlte grade noch.« Muligvis tager han fejl, men absolut Vished kan ikke opnaas. Slige Forsøg, der regne med de mindste Er-
indringspartikler, have kun en rimelig Opgave, naar For-
søget kan fikseres nøjagtig. Dette kan kun ske ved Kinc-
matograf og Fonograf. Her har Sterns Forsøg et Fortrin, idet Virkeligheden — de 3 Billeder — eksisterer og til en-
hver Tid kan sammenholdes med Udsagnene. Paa den anden Side ere som nævnt Billeder ikke gode Forsøgsobjek-
ter, fordi de mindre vende sig mod Erindringsevnen end mod Evnen til Udenadslæren. Og fra Juristens Standpunkt ere Billedforsøg kun lidet egnede til at rykke Problemernes

Løsning nærmere. Thi Vidnet i Retssalen skal enten gengive, hvad han har hørt, eller skildre, hvad han har set. Kun sjældent er det hans Opgave at beskrive en Genstand, som har været fremlagt for ham til Beskuelse med det Formaal senere at give en Beskrivelse deraf.

En ubetinget Fejl baade ved Sterns Forsøg og det foreliggende er deres Komplicerthed. En Mediciner, der begynder at studere, begynder ikke med at betragte hele det menneskelige Legeme, men med at studere enkelte Dele, enkelte Organer. Men her ere saa mange Forsøgselementer forenede, at Resultaterne umuligt kunne give noget klart Billede. Ved en Del af Forsøget herskede Ro og ligelig Sindsstemning, ved en anden Del den højeste Ophidselse. Paa den ene Side drejede det sig om at huske Ord, paa den anden Side om Handlinger. Det passerede iagttoget i Begyndelsen ikke med særlig Opmærksomhed, medens mod Slutningen alles Interesse var rettet paa, hvad der skete. Over for de som Vidner afhørte Personer forsøgte man at indvirke paa deres Beretninger ved forvirrende Spørgsmaal og ved at lade Begivenheden genfortælle i forvansket Form; over for dem, som aflagde skriftligt Referat, forsøgte ikke sligt. Et konsekvent gennemført Forsøg maatte være saaledes indrettet, at det saa vidt muligt kun indeholdt et eller ganske faa af disse Forsøgselementer. Kun da kunde man med nogen Nøjagtighed afgøre, om Erindringen fungerer anderledes over for Ord end over for Handlinger, i hvilket Omfang den forvirres ved urigtige Spørgsmaal osv.

Heller ikke den Maade, hvorpaa Udsagnene gengaves, var ganske uangribelig. En Del af Udeladelserne kan forklares ved, at Forsøgspersonerne ikke have tænkt paa, at de ogsaa skulde fortælle disse Enkeltheder. Ved den mundtlige Gengivelse glemmer man let at fortælle, hvad man dog absolut erindrer. Og alene at forlade sig paa Skrift, er uheldigt derved, at der ikke gives vedkommende Lejlighed til at modificere Udsagnet ved stillede Spørgsmaal. Ogsaa

forekommer det ofte her, at man af en vis Ladhed ikke bryder sig om mindre Unøjagtigheder: man vil ikke udstryge, hvad man alt har nedskrevet, ikke forandre en paa-begyndt Sætning. Det hensigtsmæssigste er derfor maaske en Forbindelse af mundtligt og skriftligt Udsagn, saaledes at Vidnet først giver en sammenhængende Fremstilling, derpaa foranlediges til Fuldstændiggørelse, henholdsvis Ændringer af sit Udsagn ved Spørgsmaal, der nøje holder sig til de tidligere fastslaaede Enkeltangivelser om Forsøget, at Vidnet derpaa nedskriver det saaledes tilvejebragte fuldstændige Udsagn, eller at det nedskrives af en Protokolfører, og at det nedskrevne derpaa forelægges Vidnet til nøje Gennemlæsning.

Sekundære Udsagn ere ikke forsøgte tilvejebragte ved nærværende Forsøg. Det kan derfor ikke konstateres, hvilken Virkning Hengaaelsen af et længere Tidsrum har paa samme Person saa lidt som Virkningen af en engang afgivet Forklaring paa den, der nu skal afgives.

Selv om dette Forsøg derfor ikke har kunnet give vigtige, materielle Resultater, saa har det dog bragt os Problemet nærmere ind paa Livet. Ved yderligere Forsøg maa man sørge for at undgaa de Fejl, der hæfte ved dette saavel som ved Sterns egne Forsøg, og derved opnaa, at disse fremtidige Forsøg ogsaa i materiel Henseende give mere positive Resultater.

A. G.

Varetægts-Statistik*) for Københavns Jurisdiktion for Aaret 1902.

Hermed forelægges Offentligheden den første fuldstændige Statistik over Varetægtsfængslets Anvendelse af Kriminalretten. I Fjor offentliggjordes en Statistik for et begrænset Omraade, vedrørende Aaret 1899; nærværende Statistik vedrører Aaret 1902 og angaar alle dem, der have været arresterede i Sager, indregistrerede i det nævnte Aar, baade Mænd og Kvinder, hvad enten der er gaaet Dom i Sagen eller ikke.

Vi begynde med dem, i hvilke der er falden Dom.

I.

Domssager.

Naar alle de Arrestanter, hvem Dom er overgaaet, tages under et, viser Statistikken følgende:

Personer: 2352, Dageantal 52,261, Gennemsnit 22,2, og Fordelingen paa Køn og Alder er følgende:

*) Forkortelsernes Betydning:

P. = arresterede Personer.

> = mere end

< = mindre end

D. = Arrestdagens Antal.

G. = Gennemsnit af Arrestdage for hver Person.

	P.	D.	G.
Mænd over 18 Aar.....	1770	41,161	23,3
Drenge 15—18 Aar.....	115	3630	31,6
Drenge 10—15 Aar.....	1	10	10
Kvinder over 18 Aar.....	423	7058	16,7
— 15—18 Aar.....	43	402	9,3
— 10—15 Aar.....	0	0	0
	2352	52,261	22,2

Det ses, at ingen Kvinde og kun én Dreng under 15 Aar har været arresteret i en Domssag, og at Kvinder i det hele sidde kortere Tid arresterede end Mænd. Der er den Besynderlighed ved de nævnte Tal, at Drenge mellem 15 og 18 Aar synes under tilsvarende Forhold at have været længere Arresttid underkastede end Mænd over 18 Aar. At det imidlertid er en Fejltagelse, vil ses nedenfor, hvor de forskellige Arter af Sager omhandles. Politisager ere den Art af Sager, der kræve de korteste Arrester og tillige ere langt de talrigste Sager for Mænds Vedkommende; derfor trække Politisagerne Mændenes Arrestgennemsnit ned. Drenge have derimod kun sjældent Politisager, 3 Sager er det hele Tal.

Allerede af det sagte vil man forstaa, at det givne Skema ikke kan give nogen videre Forestilling om Arrestens Benyttelse, men at en Sondring mellem de forskellige Arter af Sager er nødvendig. Ved en saadan Sondring vil man ogsaa faa Øje for, hvad det er, som tager Tid, om det er Undersøgelsen, der kræver den 22,2 Dages Gennemsnitsarrest, eller hvad det er.

Der maa sondres mellem »Aktionssager«, »Aflæsnings-sager« og »Politisager«.

Aktionssager kaldes Sager, der ikke kunne paa-dømmes, før der er taget Udskrift af Forhøret, dette er tilstillet Politidirektøren, denne har besluttet Tiltale og ud-nævnt en Aktor og Defensor, disse hver for sig have ud-arbejdet et Indlæg i Sagen, første voterende Dommer har

udarbejdet et Domsudkast, dette og Sagens Akter have cirkuleret mellem de fem Dommere, og Dommen er vedtagen af dem. Denne Proces undergaa de fleste kriminelle Sager.

Aflæsningssager ere Sager om første Gang begaaet Tyveri, Bedrageri og lignende, naar der er fuld Tilstaaelse, Sagen rede og klar, og den tiltalte ønsker denne Behandlingsmaade. Da overspringes Sagens Beskrivelse, Tiltalebeslutningen, Aktors og Defensors Virksomhed, og de fem Dommere paadømme Sagen efter Forhørsdommerens mundtlige Referat og Oplæsning af de vigtigste Protokolltilførsler.

Politisager endelig angaa Betleri, Løsgænger, Prostitutionsovertrædelser, Overtrædelser af Fremmedloven m. m. og paadømmes — naar Straffen er mindre — af en Enkelt-dommer, og for de længere Straffes Vedkommende af fem Dommere ved en mundtlig Votering.

Tallene stille sig saaledes:

	P.	D.	G.
Aktionssager.....	723	36,921	51,1
Aflæsningssager.....	380	5725	15,1
Politisager.....	1249	9615	7,7
	2352	52,261	22,2

eller, hvis man fradrager den ofte ikke ringe Tid, i hvilken Arrestanterne have opholdt sig, ikke i Arresten, men paa Hospitalet, navnlig til Observation:

	P.	D.	G.
Aktionssager.....	723	35,011	48,4
Aflæsningssager.....	380	5301	13,9
Politisager.....	1249	9259	7,5
I alt.....	2352	49,571	21,1

Aktionssager.

Det ses altsaa, at Aktionssagerne ere de, der drive Gennemsnitsarresten i Vejret, og det er da vigtigt at vide,

hvor megen Tid selve Sagens Undersøgelse har taget, og hvormeget der er medgaaet til den lange vidtløftige Proces fra Sagens Slutning til Domsafsigelsen, som vi korteligen ville kalde »Aktionen«.

	P.	D.	G.
Til Forhørets Slutning.....	723	17,553	24,3
Derfra til Aktors og Defensors			
Indladen til Dom	645	11,793	18,3
Derfra til Domsafsigelsen...	646	7575	11,7
I alt.....	723	36,921	51,1

At Personantallet i de 3 Rubrikker er forskelligt, beror paa, at 77 Personer ere løsladte før Forhørets Slutning og derfor ikke kunne figurere i næste Rubrik, og at én Person efter Sagens Indladen til Dom er bleven arresteret og derfor nu kommer med i sidste Rubrik.

Det ses altsaa, at medens selve Sagens Undersøgelse kun tager 24,3 Dages Gennemsnitsarrest, tager Aktionens 30 Dage eller korrektere 29,9 Dage; og til yderligere Oplysning har det sidste Skema delt Aktionens i to Perioder. Den ene Periode medgaar til Forhørets Beskrivelse, Tiltalebeslutningen og Sagførernes Procedure, hvilken sidste tager den langt overvejende Del af denne Periode, idet der som oftest, medens Undersøgelsen staar paa, tages en Udskrift, som føres à jour, og idet Politiet regelmæssigt ekspederer Tiltalebeslutningen fra Dag til Dag. Den anden Periode — fra Sagførernes Tilbagelevering af Sagen med Indlæg indtil Domsafsigelsen — optages foruden af Sagens Cirkuleringen blandt Dommerne tillige af yderligere Forhør, hvis nye Oplysninger udkræves, — hvad dog ikke vil tælle stort — og eventuelt derefter af nye Udtalelser fra Sagførernes Side.

Medens Undersøgelsens Længde naturligvis i høj Grad vil veksle efter Sagens Beskaffenhed, er der Grund til at tro, at Aktionens Længde maa være en mere konstant Størrelse i de forskellige Sager. En Prøve herpaa kan

gøres ved at undersøge Forholdet for de forskellige Aldere og Køn, men er dog ikke sikker.

	Til Forhørets Slutning			Til Indladel- sen til Dom			Til Doms- afsigelsen		
	P.	D.	G.	P.	D.	G.	P.	D.	G.
Mænd over 18 Aar.....	568	14095	24,8	508	9330	18,4	510	6113	11,9
Drenge 15—18 Aar	63	1363	21,6	56	1225	21,9	55	503	9,2
Kvinder over 18 Aar...	90	2054	22,9	79	1203	15,2	79	937	11,9
Kvinder 15—18 Aar....	2	41	20,5	2	35	17,5	2	22	11
	723	17553	24,3	645	11793	18,3	646	7575	11

Arrestgennemsnittet er altsaa for Forhørets Vedkommende:

for voksne Mænd	24,8
» voksne Kvinder.....	22,9
» Drenge	21,6
» Piger	20,5

Arrestgennemsnittet er derimod for Aktionens Vedkommende:

for voksne Mænd.....	30,3
» voksne Kvinder.....	27,1
» Drenge.....	30,8
» Piger	28,5

Dette Forhold har jeg dvælet ved saa udførligt, fordi der aabenbart er noget forkert ved, at der bruges længere Tid til Aktionen end til Undersøgelsen. I hvert Fald er dette Forhold forkert i de Sager, hvor der ikke er mindste Tvivl om Sagen, fordi den sigtede lige fra første Færd har erkendt sin Brøde og intet hellere har villet end faa sin Dom straks. Naar der faktisk ingen Retstvist er mellem Aktionsmyndighederne og den sigtede, synes det ganske urimeligt, ørkesløst og pedantisk, at der skal opstilles — fingeres — en Retstvist, som det tager 30 Dage at spille igennem. Og Urimeligheden stiger, naar man erfarer, at det maaske er henimod de to Trediedele af samtlige Ak-

tionssager, der ere saa godt som fuldt oplyste med ren og klar Tilstaaelse, allerede naar den sigtede stilles for Grundlovsforhøret.

At den sigtede bør have en Defensor til at konsulere ham med Hensyn til det Spørgsmaal, om han skal ønske en mere summarisk Paadømmelse — det synes klart; ja det burde han vist ogsaa have i »Aflæsningssagerne«; men naar han med denne sin juridiske Raadgiver ønsker den korte Proces, synes det uretfærdigt og i mange Henseender skadeligt at paatvinge ham den lange. Jeg skal henviser til Kriminalistforeningens Forhandlinger Aarg. 1901. S. 122 ff., hvor der foreslaas en Fremgangsmaade, der vilde kunne nedsætte Aktionen i disse Sager fra 30 til 3 Dage*).

For 646 Personer tog Aktionen 19,368 Dage; hvis man for to Trediedele af disse Personer kunde reducere Aktionsdagene til en Trediedel, hvilken Vinding i alle Retninger vilde dette ikke være?

Vi have set, at Undersøgelsen i Aktionssager gennemsnitlig har taget 24,3 Dage, men da der i et saadant Gennemsnit kan skjule sig mange mærkelige Forhold, og da man fra andre Lande kender Statistikker med Varetægtsarrest i Aarevis, hidsættes følgende Statistik til Oplysning

*) Jeg kan ikke tilbageholde den Bemærkning, at jeg føler mig noget beskæmmet paa Dommerstandens Vegne, ved at Dommerne Dag ud og Dag ind have siddet tavse og set paa det umaadelige Spild af Tid, Arbejde og Penge, der paa dette Omraade er gaaet for sig. De ere jo dog nær sagt de eneste, der have kunnet se det. Men de have hidtil næret og nære til Dels endnu den Opfattelse, at det ikke er deres Kald at søge forbedret de Love, hvormed de skulle virke; og til deres Undskyldning tjener, at denne Opfattelse ere de ikke ene om. Senest have vi jo set Folketinget modsætte sig Justitsministeren, da han, belært af Erfaringen, vilde gøre Dommerne det til en lovfæstet Pligt at gøre Indstilling om ønskelige processuelle Reformer. Den herhen sigtende Paragraf i Retsreformforslaget blev nemlig strøgen af Folketinget med den Motivering, at en saadan af Dommere og Sagførere gjort Indstilling ikke vilde blive et alsidigt Udtryk for den offentlige Mening!

om, hvor mange korte og hvor mange lange Arrester og disses Maksimum.

Undersøgelses-Arrestationens Længde har været:

1—7 Dage			8—14 Dage			15 Dage til 1 Md.		
P.	D.	G.	P.	D.	G.	P.	D.	G.
154	804	5.2	215	2257	10.5	178	3827	21.5

1—2 Md.			2—3 Md.			3—6 Md.		
P.	D.	G.	P.	D.	G.	P.	D.	G.
113	4995	44.2	39	2769	70.1	24	2901	120.9

Ingen kar altsaa siddet under Undersøgelse i over et halvt Aar; 24 have siddet over 3 Maaneder (gennemsnitlig 4 Maaneder); 39 imellem 2 og 3 Maaneder; den største Gruppe er den, der har siddet 10,5 Dage i Gennemsnit (215 i Tallet), og 154 have kun siddet 5,2 Dage gennemsnitlig i Undersøgelsesarrest.

Hvis man vil specialisere denne Statistik med Hensyn til Køn og Alder, vil Billedet for dem alle omtrent være det samme, nemlig, at den største Gruppe falder under Arrestdagene fra 8—14 med et Gennemsnit af lidt over 10 Dage, og at Grupperne blive gradvis tyndere, jo højere op i Dageantallet vi komme. Af Drengene mellem 15 og 18 Aar findes kun to, der have siddet 2—3 Mdr., og der findes ingen i Gruppen 3—6 Mdr. Af voksne Kvinder have 3 siddet over 3 Mdr. (gennemsnitlig 136 Dage), og af Piger mellem 15 og 18 Aar findes overhovedet kun to arresterede i Aktionssager, med et Dagetal af fra 14 Dage til en Maaned (gennemsnitlig 20.5 Dage).

	1-7 Dage		8-14 Dage		15 Dage-1 Md.	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Mandspersoner over 18 Aar	120	5.2	166	10.3	136	21.7
15—18 Aar.....	9	5.1	21	10.2	20	21.2
Kvinder over 18 Aar.....	25	5.6	28	10.7	20	20.6
15—18 Aar.....	0		0		2	20.5

	1-2 Mdr.		2-3 Mdr.		3-6 Mdr.	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Mandspersoner over 18 Aar	93	43,8	32	70,6	21	118,7
15—18 Aar.....	11	43,8	2	79,5	0	
Kvinder over 18 Aar!....	9	49,4	5	70,2	3	136
15—18 Aar.....	0		0		0	

Forinden vi gaa over til at se paa, hvilken Indflydelse Sagens Beskaffenhed har paa Arrestlængden, og forinden vi kaste et Blik paa Forholdet mellem Arrestlængden og Sagens Udfald, skal den ovenfor givne Statistik over Undersøgelsesarresten i Aktionssager ogsaa her meddeles for

Aflæsningssager og Politisager.

	1—7 D.		8—14 D.		14 D.—1 Md.		1—2 Md.	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Aflæsningssager	71	5,7	191	10,6	86	19,8	25	43,3
Politisager	753	5,2	426	9,8	62	18,8	5	36,1

	2—3 Md.		3—6 Md.		1 alt	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Aflæsningssager	6	69,6	1	121	380	15,1
Politisager	3	68,3			1249	7,7

I Aflæsningssager have altsaa 380 Personer siddet 15,1 Dag i Gennemsnitsarrest eller, hvis Hospitalsdagene fraregnes, gennemsnitlig 13,9 Dage; i Politisager 7,7; kun én har i Aflæsningssager og ingen har i Politisager siddet over 3 Maaneder. Den hyppigste Arrestlængde i Aflæsningssager svarer ganske til den hyppigste Arrestlængde i Aktions-sagernes Undersøgelsesperiode, nemlig fra 8—14 Dage. Arresten i Aflæsningssager er jo nemlig udelukkende en Undersøgelsesarrest. Derimod er i Politisager langt den hyppigste Arrestlængde 1—7 Dage.

Statistikken viser helt igennem saavel for Aktionssager som for Aflæsningssager en paafaldende Lovbundethed i den Regel, at Arrestlængden i den største Gruppe af Sager er fra 8—14 Dage; Reglen gaar igen baade for Mænd og Kvinder, baade for voksne og dem under 18 Aar, ja den gaar igen i hvert enkelt Kriminalkammers Statistik.

Dette synes særlig paafaldende, naar vi sammenholde dette Fænomen med den ovenfor gjorte Bemærkning, at maaske to Trediedele af Sagerne ere i det væsentlige oplyste, naar de tilstilles Retten. Man skulde da paa Forhaand vente, at de fleste Sager vilde falde under den første Gruppe med Undersøgelsesarrest af fra 1—7 Dage.

Der maa være en Forklaring paa dette Fænomen, og undertegnede tror at have givet den paa Kriminalistmødet 1901, se Forhandlingerne S. 125. Derved, at Sagen, naar den kommer fra Politiet til Retten, lægger Vejen over en særlig Institution, som kaldes Grundlovsforhøret, inden den naar til Undersøgelsesdommeren, foraarsages et Stands i Undersøgelsen, og mange af de rede og klare Sager, der efter deres Beskaffenhed burde falde under den første Gruppe (1—7 Dage), blive ved denne Arrestforlængelse skudte over i Gruppe 2 (8—14 Dage).

Herimod kunde indvendes, at Politisager jo frembyde et andet Billede, skønt ogsaa der Vejen gaar over Grundlovsforhøret. For Politisager er nemlig den langt overvejende Gruppe Nr. 1 (1—7 Dage). Men rene og klare Politisager med den sigtedes Tilstaaelse behandles langt mere summarisk i Retten end de andre Sager, navnlig føres ikke Vidnerne, og det bliver derfor muligt, trods Grundlovsforhøret, at holde den overvejende Del af dem inden for den første Gruppe.

Vi skulle nu se, om der er noget Forhold mellem Arrestens Længde og den idømte Strafs Størrelse.

Enhver vil kunne sige sig selv, at hvis han tager et

enkelt Tilfælde frem eller et Par og sammenligner dem, da vil han ikke kunne vente at se Forholdsmæssighed. Arresten har maaske ikke en Gang været anvendt for den Forbrydelse, for hvilken Straf idømmes. En Forbrydelse har været oplyst fra første Færd, men Arrest har været anvendt for at komme til Bunds i et andet forbryderisk Forhold — men anvendt forgæves. Og selv om Arresten har været anvendt netop paa at hidføre den Straf, som ogsaa er bleven idømt, saa er dette jo ikke Arrestens direkte Formaal. Det direkte Formaal er Sagens Oplysning; det er Undersøgelsesvanskelighederne, der betinge Arresten, og de kunne være smaa, hvor Straffen bliver stor, og omvendt. Den eneste Forholdsmæssighed, man kan vente, naar den enkelte Sag undersøges, er den, at der er et vist Maksimum af Arrestlængde, som ikke bør overskrides for at faa Sagen klaret.

Hvor dette Maksimum ligger, er højst tvivlsomt; det beror paa et Skøn, og Maksimet er i høj Grad forskydeligt. Det stiger med den store Forbrydelse og synker med den ubetydelige; det stiger, hvis det er den sigtede selv, der ved alle Midler lægger Undersøgelsen Hindringer i Vejen; det synker, hvis den sigtede er uskyldig i Arrestens Forlængelse; Maksimet stiger, selv hvor den eventuelle Straf er ringe, naar der er andre offentlige Interesser, der med Rette kræve fuldt Lys over Sagen og en nøjagtig Undersøgelse; det synker derimod, hvis der for den arresterede er særlig ejendommelige Forhold, der for ham gøre Arrestens Varighed til en ganske speciel Ulykke eller Lidelse.

Der maa altsaa have et meget nøje Kendskab til Sagens Detailler for i det enkelte Tilfælde at kunne sige, at det rimelige Arrestmaksimum var overskredet. Det vilde være ganske forfejlet f. Eks. at benytte nedenstaaende Tavle til at undre sig over, at den Dreng, der fik Ris, sad arresteret i 10 Dage, medens den Mand, der fik Strafarbejde over to Aar, kun sad i 7 Dages Arrest, eller over, at to 41 Dages Arrestanter fik mindre end 2×5 Dages Vand og Brød,

medens 87 5 Dages Arrestanter fik Vand og Brød i over 2×5 Dage; eller at den, der dømtes fra Livet, kun sad i 42 Dage, medens de 4 frifundne sad i 43,5 Dage.

En ganske anden Sag er det, hvis man i Stedet for at se paa det enkelte Tilfælde, holder sig til de store Tal og til Gennemsnitstillene. Et Blik paa den nedenstaaende Tavle vil vise, at i de store Tal er lovmæssigt Forhold til Stede mellem Straffens Størrelse og Arrestlængden; ja saa sikkert til Stede, at f. Eks. de tre opstillede Nuancer af Vand og Brødstraffen i det væsentlige have en tilsvarende Nuance for Arrestlængdens Vedkommende. Grundene hertil ere nærmest følgende fire:

For det første vil den Omstændighed virke, at man, som ovenfor sagt, opgiver Undersøgelsen, naar man uden Resultat har naaet et vist Maksimum af Arrest i Forhold til Sagens Betydning.

Dernæst vil den sigtede normalt skabe Undersøgelsen større Vanskeligheder, jo større den eventuelle Straf er.

Endvidere ville Dommerne forlange omhyggeligere og mere detaillerede Undersøgelser, jo større Straf der er Tale om, og dette vil normalt paavirke Arrestens Længde.

Og endelig ville de Sager, der dreje sig ikke om én, men om flere Forbrydelser, samtidig med at forlænge Arresten tillige ogsaa øge Straffen og saaledes bidrage til at skabe Forholdsmæssighed mellem Arrest og Straf.

Paa den anden Side er der en Faktor, der virker i modsat Retning og snarere tenderer imod: jo større Arrest desto mindre Straf — Tendensen nemlig til at nedsætte Straffen, naar der er udstaaet længere eller ikke selvfor-skyldt Varetægtsarrest. I hvilken Grad Dommerne anvende dette Princip, kan ikke ses af Domspræmisserne, da disse kun citere § 58 i Straffeloven, naar Straffen gaar under Minimum eller helt bortfalder; og Bortfalden af Straffen tillader Paragraffen kun, naar der er Tale om en Straf af simpelt Fængsel eller Fængsel paa sædvanlig Fangekost. Heller ikke kan det ventes, at denne Tendens skulde kunne

modvirke de fire oven omtalte Grunde til at skabe Lovmæssighed mellem Straf og Arrest og altsaa give Statistikkens sit Præg*). Imidlertid er der Fænomener i Statistikkens, som maaske kunne forklares som Udslag af denne Kompensationstendens.

Som det af nedenstaaende Tavle fremgaar, vise nemlig Aktionssager en meget større Gennemsnitsarrest for dem, der ere straffede med Vand og Brød i 2×5 Dage, end for dem, der have faaet højere Vand og Brød-Straf, og dette Gennemsnitsforhold gaar i det hele igen i de forskellige Kriminalkamres Statistik for mandlige Arrestanternes Vedkommende. Men 2×5 Dages Vand og Brød er en ret sjælden Straf i Aktionssager — 22 Personer i alt —, og vi ere derfor inde paa for lave Tal til at kunne drage sikre Slutninger. Gaa vi til Aflæsningssager, gentages Fænomenet ikke. I Aktionssager er Gennemsnitsarresten for de tre Grupper af Vand og Brødstraffe — under 2×5 , 2×5 og over 2×5 — 14,2, 25,5 og 18,5, medens i Aflæsningssager Gennemsnitsarresten er 9,9, 12,4 og 20 Dage.

Af samme Tavle vil det endvidere fremgaa, at Forskellen i Køn eller Alder ikke giver noget stort Udslag i Arrestgennemsnittet; kun en svag Nedgang for Kvindekønnet og for Ungdommen.

	Mænd over 18		Kvinder over 18		Mænd under 18		Kvinder under 18	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Aktionssager.	568	24,8	90	22,9	63	21,6	2	20,5
Aflæsningssager	250	15,7	71	16**)	49	10,7	9	14,3

Forinden vi forlade Domssagerne, minde vi om, at vi for Aktionssagers Vedkommende i den store Tavle kun have talt om Undersøgelsesarresten, Arresten indtil Under-

*) Et sikkert Udslag af Tendensen findes under II B a Nr. 3.

**) med Fradrag af af Hospitalsdagene 13,7.

søgelsens Slutning, og at der altsaa for at faa Arrestanternes fulde Arrest til Undersøgelsens Arrestgennemsnit maa lægges Aktionens Arrestgennemsnit 27—30 Dage; men paa den anden Side, at dette Tillæg dog ikke bør gøres for mere end 645 Arrestanter, idet de øvrige 77 Personer ikke hensad arresterede under Aktionen.

Man kunde maaske finde, at 77 var et vel ringe Antal at løslade under selve Aktionen, og spørge, om der ikke var en Mulighed for ved Løsladelse ved Sagens Slutning at reducere Arrestdagene under Aktionen mere end nu er Tilfældet. Det er vanskeligt at staa inde for, at ikke flere Løsladelser under Aktionen kunde have været hensigtsmæssige; men det maa fastholdes, at Bestræbelserne meget mere bør gaa ud paa at forkorte Aktionen som oven anført. Naar en tiltalt har siddet i Undersøgelsesarrest i 2—3 Uger og om 4 Uger venter en længere Straf, gør man ham i de sjældnere Tilfælde Gavn ved at løslade ham i Ventetiden. Han er kommen ud af sit Erhverv og kan for saa kort Tid ikke vente at faa Erhverv igen; har han Familie at forsørge, ville de Understøttelser, som fra forskellige Sider ydes Arrestanters Familier, let falde bort ved hans Løsladelse, og i Stedet for i Ventetiden at kunne forsørge Familien, vil han ofte kun hjemme blive en Mund mere at mætte, hvorhos den Lediggang og Spænding, som Ventetiden hensætter ham i, i mangfoldige Tilfælde vil drive ham ned i Beværtningerne og i daarligt Selskab. Selv hvor der ingen større Frygt er for, at den tiltalte skal forsvinde, en Frygt, som dog i saa stor en By som København i de fleste Tilfælde er vel begrundet, vil Løsladelsen under Aktionen ofte over for den svage Karakter være yderst betænkelig.

Aktions-, Aflæsnings-, og Politisager	I alt			1—7 Dage		8—14 Dage		15 D.— 1 Md.		1—2 Md.		2—3 Md.		3—6 Md.		Aktions- sager		
	P.	D.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	D.	G.
Ris.....	1	10	10			1	10											
Rotting.....	68	920	13.5	16	5.4	39	11.2	8	21.9	5	44.2					30	525	17.5
Simpelt																		
Fængsel ..	322	2197	6.8	226	5.5	91	9.4	5	20.2									
F.p.sædvanl.																		
Fangekost.	35	529	15.1	4	6.2	16	10.6	12	17.9	3	40					15	271	18.1
Tvangsarbej-																		
de	967	8036	8.3	532	5	353	9.9	71	19.2	8	36.4					6	131	21.8
Fængsel paa																		
Vand og																		
Brød																		
< 2×5 Dage.	41	449	10.9	19	5.5	14	11	6	18.1	2	41					10	142	14.2
2×5 Dage.	142	2046	14.4	34	5.6	74	10.1	22	20.1	8	43	3	70.3	1	109	22	561	25.5
> 2×5 Dage.	400	7595	18.9	87	5	148	10.4	100	20.7	46	43.8	15	70.7	4	117.2	269	4971	18.5
Strafarbejde																		
til 2 Aar...	335	9135	27.3	59	5.6	87	10.5	93	21.8	60	44.5	22	70.7	14	116.9	330	8976	27.2
Strafarbejde																		
over 2 Aar	33	1488	45.1	17		8	9.9	9	20.8	6	46.3	4	74.5	5	127.8	33	1488	45.1
Livsstraf ...	1	42	42							1	42					1	42	42
Dømt til at																		
tages i For-																		
varing	2	230	115									1	61	1	169	2	230	115
Frifindelse ..	4	174	43.5			1	14			3	53.3					4	174	43.5
Straffens																		
Bortfalden	1	42	42							1	42					1	42	42
i alt...	2352	32893	13.9	978	5.2	832	10.1	326	20.6	143	43.8	48	70.7	25	120.9	723	17553	21.3

II.

Sager, i hvilke der ikke er gaaet Dom.

Vi tage først dem, der ere endte med Vedtagelse af en Bøde, siden dem, der ere endte uden Straf.

Aflæsnings- sager			Politi- sager			Aktionssager								Aflæsnings-sager							
						Mandspersoner				Kvinder				Mandspersoner				Kvinder			
P.	D.	G.	P.	D.	G.	over 18 Aar		under 18 Aar		over 18 Aar		under 18 Aar		over 18 Aar		under 18 Aar		over 18 Aar		under 18 Aar	
						P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
1	10	10																			
38	395	10,4						30	17,5							38	10,4				
5	74	14,8	317	2123	6,7									2	6,5			3	20,3		
20	258	12,9				1	9	12	18,4			2	20,5			11	11,7			9	14,3
30	423	14,1	931	7482	8	6	21,8							26	13,4			4	18,7		
30	297	9,9	1	10	10	9	15,7			1	1			23	10,3			7	8,6		
120	1485	12,4				20	27,1			2	10			97	12,6			23	11,6		
131	2624	20				235	18,4			34	19,3			98	20,1			33	19,9		
5	159	31,5				261	27,9	20	27	49	23,5			4	35,5			1	17		
						30	41,5	1	77	2	83,5										
						1	42														
						2	115														
						2	56			2	30,5										
						1	42														
380	5725	15,1	1249	9615	7,7	568	24,8	63	21,6	90	22,9	2	20,5	250	15,7	49	10,7	71	16,7	9	14,3

A. Bødesager.

113 Arrestanter have efter 678 Dages Arrest eller en Gennemsnitsarrest af 6 Dage vedtaget en Bøde.

Sigtelsen angik:

	Tyveri		Andre Ejen- domsind- greb		Vold		Forbr. mod offl. Myn- dighed		Forbr. mod Sædelig- heden		Andre Forbry- delser	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Mænd over 18 Aar....	1	5	1	11	42	5,9	40	5,9	10	6,4	8	7,9
Kvinder over 18 Aar....					4	4,5	2	3	2	2		
Mandsperso- ner under 18 Aar....					2	8					1	5
Kvinder un- der 18 Aar.												

Med Hensyn til Arrestationernes Varighed er følgende Skema udarbejdet.

1—7 Dage		8—14 Dage		15 Dg.—1 Md.	
P.	G.	P.	G.	P.	G.
88	3,8	15	9,8	10	19,5

Og Grundene til, at Sagen sluttedes med en vedtagen Bøde, har været:

	P.	G.
Mental Abnormitet	2	14
Alder.....	1	11
Den forurettedes Ønske	41	5
Særlig formildende Omstændigheder	69	6,3
	113	

B. Sager uden Straf:

De Sager, der ere sluttede uden nogen Straf, dele vi i to Grupper: de Sager, hvor a) Sigtelsen var bevist, og de, hvor b) Sigtelsen ikke var bevist.

Naar der i dette Tidsskrift over for denne Inddeling er indvendt, at det altid er en Skønssag, om en Forbrydelse er bevist eller ikke, saa er dette rigtigt nok. Det er en Skønssag; men ikke blot i de Sager, der ere sluttede uden Dom; ogsaa i de Sager, i hvilke sigtede er dømt, har Beviset været en Skønssag, beroende paa Dommerskøn; i en Mængde Sager ogsaa i Kriminalretten paa Enkeltdommerskøn og i Provinserne altid paa Enkeltdommerskøn, ganske ligesom Statistikken, der ogsaa er bygget paa Enkeltdommerskøn. Dertil kommer, at man vistnok højest i ét af Hundrede Tilfælde vilde uden Dom tilgive den Brøde, som vel var bevist, men som tiltalte ikke vilde tilstaa; og Beviset vil derfor her i 99 af 100 Tilfælde hvile paa egen Tilstaaelse.

a. Sigtelsen bevist.

Statistikken for 1899 gjaldt kun Mandspersoner og udviste 174 arresterede, men ikke straffede, skønt Sigtelsen var bevist; for 1902 vise Tallene derimod 417 Mandspersoner og 83 Kvinder. Grunden til Stigningen er sikkert ikke en stigende Tendens til at arrestere, men snarere en stigende Tendens til at undlade at straffe, saaledes som forudsagt i Tidsskriftet i Fjor.

Om Grundene til ikke at straffe uagtet den beviste Brøde er der gjort Rede under følgende seks Grupper.

1. De Forbrydere, der ere slupne for Straf paa Grund af mental Abnormitet, ere 46 med et Arrestgennemsnit af 23,² Dage, derunder »Observationen« paa Kommune-hospitalet, hvilken jo i disse Tilfælde tæller stærkt.
2. Paa Grund af ung eller høj Alder ere 102 Personer løsladte uden Straf efter en Gennemsnitsarrest af 8; 68 af dem vare under 18 Aar og havde et Arrestgennemsnit af 7,¹ Dage.
3. Saa er der dem, der paa Grund af den udstaaede Arrests Længde er gaaet fri for videre Tiltale. Det er 35 Personer med et Arrestgennemsnit af 21,⁵ Dage. Politidirektørens Ret til at undlade Tiltale

supplerer her den ovenomtalte Mangel i Straffelovens § 58.

4. For 119 Personers Vedkommende med en Gennemsnitsarrest af 6,3 Dage er Sagen bortfalden paa Grund af den forurettedes Ønske, og for 11's Vedkommende efter gennemsnitlig 6 Dages Arrest paa Grund af Skadens Erstatning.
5. Den femte Gruppe er de, paa hvem andre Korrektionsmidler ere anvendte end Straf: 59 Personer, 7,2 i Gennemsnitsarrest.
6. Endelig ere paa Grund af i øvrigt særlig formildende Omstændigheder 128 med 7,1 Dags Gennemsnitsarrest fritagne for Straf.

For dem, der ønske nærmere Oplysning om Arrester-nes Maksima og Minima, hidsættes følgende Tavle.

	1--7 D.		8--14 D.		15 D.— 1 Md.		1--2 Md.		2--3 Md.		3--6 Md.	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Kriminal- kammersa- ger	166	3,9	71	10,2	32	18,6	17	41,5	6	72,5	1	*)
Politisager..	128	5,1	70	9,5	7	20,1	2	43,5				
i alt...	294		141		39		19		6		1	

	Tyveri		Bedrageri		Andre Ejendoms- indgreb		Vold		Forbr. mod offl. Myn- dighed	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Kriminal- kamrene ..	155	13,9	70	6,7	30	11	23	6	2	3
Politiretten	10	4								

*) For en stor Del Hospitalsophold.

	Forbr. mod Sædeligheden		L. 2/3 1860		Strl.s § 180		Strl.s 17de Kap.	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Kriminalkamrene ..	6	18,7	1	5			6	12,6
Politiretten			186	7,6	11	7,8		

b. Sigtelsen ikke bevist.

Vi komme endelig til dem, der ere løsladte af Mangel paa Bevis — 160 i Kriminalkamrene og 75 i Politiretten, i alt 235 med en Gennemsnitsarrest af henholdsvis 18,2 og 12,2.

Herfra drages først en lille Gruppe, om hvilken det hedder: Sigtelsen delvis bevist. Denne Gruppe — 15 Personer — med et Gennemsnit af 9,8 Dage burde maaske snarere være opført blandt dem, der, trods deres Skyld, vare løsladte uden Straf.

Tilbage blive 3 Grupper:

1. de, for hvis Skyld der er tilvejebragt et godt Vidne eller Bevis jævngodt dermed.
2. de, hvis Uskyldighed er bevist eller sandsynliggjort, og
3. de, mod hvem Mistanken vel er støttet, men mod hvem dog ikke saa meget Bevis er tilvejebragt som ét godt Vidne.

1. De nærmere Betragtninger, som have ført til denne Tredeling, ere udviklede i Tidsskriftet i Fjor S. 166 ff. Paa Grund af det stærke Bevis, der under vor Kriminalproces fordres, naar tiltalte nægter Forbrydelsen, maa adskillige løslades uden Tiltale, uagtet de under en anden Proces maade antagelig vilde være dømte; og det er saadanne, man har søgt at samle under Gruppe 1. Denne beløber sig til i alt 92 Personer — 48 i Kriminal-sager, 44 i Politisager —. Arrestgennemsnittet er her i Kammer-sager 21,6 og i Politisager 15,2. Den forholdsvis lange Arrest i denne

Gruppe beror jo paa, at det i disse Sager har taget Tid at søge samlet tilstrækkeligt Bevis.

Til denne Gruppe henhører naturligt ogsaa de ovenomtalte 4 frifundne med et Gennemsnit af 43,5 Dage. Naar man nemlig under vor nuværende Procesform har sat dem under Tiltale, er der Grund til at formode, at Beviset har været nær ved at være fuldstændigt og under en Procesform med mindre strenge Bevisfordringer vilde have været fuldstændigt.

2. Gruppe 2, de, hvis Uskyldighed er bevist eller sandsynliggjort, beløbe sig til i alt 12, nemlig 11, der under Kriminalkamrene, og 1, der under Politiretten har siddet arresteret gennemsnitlig i 4,5 Dage. 9 af de 11 vare enten Professionals eller dog tidligere straffede eller arresterede. Den 10de var uden fast Erhverv og arresteredes ifølge urigtig Angivelse, og den 11te havde ved forbeholden Forklaring for at redde den skyldige paadraget sig Mistanken.

3. Vi komme sluttelig til den Rest af Arrestanter, der løslades med uopklaret Sag, de, hvem det ved Undersøgelsen ikke er lykkedes at fri for Mistanke, og som det heller ikke er lykkedes at samle Bevis eller Sandsynlighed imod. Denne Gruppe er paa 116 Personer med 17,1 Dag i Gennemsnit.

Denne Gruppe ligger naturligvis baade Offentligheden og Kriminalretten særlig paa Hjertet, thi naar Arrest anvendes og Sagen dog forbliver uopklaret, er der uden Nytte tilføjet et Individ et Onde. Det er da vigtigt at vurdere dette Onde, og til den Ende er det hensigtsmæssigt at undersøge de 116 Personers nærmere Forhold, om det er løse Vagabondeksistenser eller bosiddende hæderlige Medborgere.

Særlig er rubriceret de professionelle, Soutenørerne, de erhvervsmæssige Spillere, Betlere og Skøger, de jævnlig straffede og mistænkte. Deres Tal er 43 — 30 i Kriminalkamrene og 13 i Politiretten — med et Arrestgennemsnit af henholdsvis 18,8 og 10 Dage.

Saa er der dem, der vel ikke kunne kaldes Professionals, men som dog tidligere have været domte eller arresterede for lignende Forbrydelse som den, Sagen nu gjaldt: 31, hvoraf 29 i Kriminalkamrene med et Gennemsnit af 22,6, og 2 Politiarresteranter, der sad i alt 17 Dage.

Drages nu disse to Grupper fra de 116, bliver der til Rest 42 Personer, som uden nogen kriminel Fortid have været arresterede som mistænkte, uden at Sagen er bleven opklaret. Heraf høre de 14 til Politiretten, 12 af dem vare sigtede for Betleri og havde intet fast Erhverv, og 2 vare utugtige Kvinder, hvoraf den ene anbragtes paa Magdalenehjemmet og den anden i hvert Fald havde søgt Erhverv ved Utugt, før hun havde faaet Politiaadværelse.

Fra Kamrene løslodes endelig 28 efter en Gennemsnitsarrest af 19,4 Dage, og om disse findes i Anmærkningsrubrikken til Kamrenes Statistik følgende Bemærkninger: Været til Stede under Tyveriets Udøvelse; i Besiddelse af stjaalne eller mistænkelige*) Koster (for 6's Vedk.); Ran bevist, men paastod, at det var Spøg; under Udøvelsen af et Røveri i Røverens Selskab; Besiddelsestagelsen bevist, men ikke den tyvagtige Hensigt (for 2's Vedk.); angivet af Tyven som Hæler; samlever med Tyven; boede sammen med Pengeafpresseren; Barnet fundet dødt, sigtet for Barnefødsel i Dølgemaal; sigtet for Meddelagtighed i Pengeafpresning, ført Offeret til den, der drev Uterlighed med ham; foregav at have antaget Kosterne for herreløse; overfaldne viste sig selv at have foranlediget Overfaldet; i høj Grad fordrukken; i Selskab med Tyven omkring Gerningstidspunktet og Deltagelse i Tyveriudbyttet (for 2's Vedkommende); forsøgt at bryde Barometeret af en Kiosk, paastod Kaadhed og nægtede Tyvshensigt; sigtet af en Veninde for at have været alene i Køkkenet, da 10 Kr. forsvandt derfra; sigtet for et Tyveri, Pantelaaneren mente

*) Med Hensyn til hvilke Arrestanten ingen Forklaring kan give om sin Hjemmel.

at genkende ham som Pantsætteren, og hans Tilstedeværelse paa det ham uvedkommende Gerningssted godtgjort; sigtet for Tyveri af 70 Kr. fra en Kammerat og afgav en usandsynlig Forklaring om sin Adkomst til Penge, han i stort Omfang havde brugt efter Tyveriets Forøvelse.

For Afdelingen: Sigtelsen ikke bevist er der udfærdiget følgende Skema til at vise Arresternes Maksima og Minima og Arrestens Forhold til Forbrydelsen.

	1—7 D.		8—14 D.		15 D.—1 Md.		1—2 Md.		2—3 Md.		3—6 Md.	
	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.
Kriminal-kamrene ...	81	3,4	30	11,2	27	22,2	21	43,8	10	70,9	1	138
Politiretten .	27	5	27	10,5	18	20,2	3	45,7				

	Tyveri		Bedrageri		Andre Ejendoms-indgreb		Vold		Forbr. mod offl. Myndighed	
	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.
Kriminalkamrene	101	18,7	10	19,7	21	22,9	9	12,7	1	3
Politiretten										

	Forbr. mod Sædeligheden		L. ² / ₃ 1860		Strl.s § 180		Strl.s 17de Kap.	
	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.
Kriminalkamrene	12	14,4	4	8	1	13	1	78
Politiretten			63	11,5	12	16,2		

Den samlede Opgørelse for alle Rettens Arrestanter tager sig saaledes ud:

	1-7 D.	8-14 D.	14 D. - 1 Md.	1-2 Md.	2-3 Md.	3-6 Md.	I alt			I alt ÷ Hospitalsophold		
	P.	P.	P.	P.	P.	P.	P.	D.	G.	P.	D.	G.
Domssager (med saavel Undersøgel- ses- som Ak- tionsarrest)...	978	832	326	143	48	25	2352	52261	22,2	2352	49571	21,1
Bødesager....	88	15	10				113	678	6	113	678	6
Sager uden Straf.....	402	198	84	43	16	2	735	8698	11,8	735	7958	10,8
I alt....	1468	1045	420	186	64	27	3200	61637	19,2	3200	58207	18,2

Det vil ses, at Gennemsnitsarresten er 19,2 Dage for samtlige Arrestanters Vedkommende. I den af Hr. Inspektør Grundtvig i Fjor givne Statistik for 1899 sattes Gennemsnittet til 26, men ikke alle disse 7 Dage pro persona tør opfattes som en siden 1899 indvunden Besparelse i Arrestationens Længde. For det første har Hr. G., som tidligere bemærket, regnet Indsættelsesdagen og Løsladelsesdagen som to fulde Dage, medens i nærværende Statistik Arrest fra den 1ste til den 8de giver 7, ikke 8 Dage. Men hvad der er vigtigere, er, at man i nærværende Statistik ikke har medtaget Arresten, efter at Dom er falden ved Kriminalretten, altsaa hverken de Arrestdage, der gaa fra Dom falder til Straffens Eksekution eller til Benaadning opnaas eller til Appelbehandlingen ved Højesteret.

Dels har nemlig Retten ingen embedsmæssig Adgang til disse Tal, dels vedrøre de ikke direkte Rettens Embedsgering. Det vilde naturligvis ogsaa være af Interesse at have de nævnte Tal til Kontrol med, hvor hurtigt Straffene eksekveres og Appelsagerne ekspederes, men det bør vist være andre Myndigheder, der paatage sig dette Arbejde.

Rettens i Fjor meddelte Statistik for 1899 handlede som

sagt kun om Mandfolk og kun om et mindre Antal af Arrestanter, men for Sammenligningens Skyld hidsættes sluttelig følgende Skema:

I. Arresterede, men ikke straffede.	1899		1902	
	P.	D.	P.	D.
A. Overbeviste, men ikke straffede paa Grund af				
1) mental Abnormitet...	18	273	28	488
2) Arrestens Længde o. l.	59	717	136	1446
3) Alder.....	39	270	90	729
4) Den forurettedes Begæring ell. Skadens Erstatning.....	58	490	108	671
5) Andre Korrektionsmidlers Anvendelse..			55	398
I alt.....	174	1750	417	3732
B. Mistænkte, men ikke overbeviste				
1) de, mod hvem var et godt Vidne eller Bevis jævngodt hermed....	28	896	81	1559
de frifundne.....	5	408	4	174
2) Andre mistænkte, Professionals m. m.	78	} 2296	60	} 1675
Andre	22		36	
3) Uskyldige Professionals m. m....	3	} 99	9	} 57
Andre	11		1	
I alt.....	147	3699	191	3465
II. Arresterede og straffede				
A. med Bøde	120	1301	105	650
B. med simpelt Fængsel...	166	1553	167	1114
I alt.....	286	2854	272	1764*)

*) Anm. En Sammenligning med Statistik fra andre Lande vilde være interessant, men Tiden tillader det ikke her. Kun skal der

i Anledning af en i Tidsskriftet i Fjor anstillet Sammenligning mellem fransk og dansk Varetægtsstatistik fremhæves, at det vistnok er for hastet at erklære Franskmændene for et Folk, der synes varsommere med Anvendelse af Arrest end de Danske, baade fordi deres Statistik udviser 40 % arresterede under 3 Dage og 7 % arresterede over 30 Dage, medens de Danske kun have 3 % løsladte før de 3 Dage og 27 % efter de 30 Dage. Sæt som Tankeeksperiment, at man i Frankrig var saa uvoren med at arrestere, at omtrent hver Borger i Landet én Gang om Aaret sad under Laas og Lukke, og tænk endvidere, at man her i Landet var saa ængstelig, at næsten kun overbeviste Mordere arresteredes. Man vilde da i Frankrig netop faa en overvældende Procent løsladte før 3 Dage og i Danmark kun et Minimum af Folk, der sad saa faa Dage i Arrest. Men en Slutning fra disse Procenter til, at Frankrig var varsommere med Anvendelse af Arrest vilde vist være en lignende Slutning som følgende: i Sverige dyrkes 70 % blaa Druer mod 30 % grønne, i Frankrig kun 60 % mod 40 % grønne; det synes altsaa, at Sverige er heldigere i sin Dyrkning af blaa Druer end Frankrig.

Dertil kommer, at man i Frankrig ikke skelner mellem Anholdelse og Arrestation. Paa Dansk er Anholdelse en Slags Arrestation af særlig kort Varighed — indtil 3 Dage —; men naar man regner disse indtil 3 Dages Arrestationer med i den franske Statistik og udelader dem i den danske, da er det rimeligt, at fransk Statistik vil faa flere Procenter af arresterede i mindre end 3 Dage, end dansk Statistik vil faa. I vor Statistik er udeladt alle, som anholdes, men uden at stilles for Dommer løslades inden 24 Timer.

Om man i Frankrig er varsommere med Arrestationer end her i Landet, har undertegnede i øvrigt ikke Sagkundskab nok til hverken at benægte eller bekræfte.

C. Ussing.

Tramping with tramps.

(Josiah Flynt Willard er en amerikansk Forfatter, der for at studere Vagabondvæsenet fra Grunden i 10 Aar i Amerika har levet sammen med »tramps«. Han har der efter givet sig i Kast med Udforskningen af den egentlige Forbryderverden, og vi gengive i det følgende første Afsnit af hans Bog — tramping with tramps, som ogsaa for Pønløgere indeholder mange nye og interessante Synspunkter. W. siger i sin Fortale følgende: »Under mine Universitetsstudier i Berlin saa jeg, at flere af mine Kolleger i videnskabelige Laboratorier arbejdede paa at udforske de laveste Snyltedyrl og senere offentliggjorde deres Opdagelser i Bogform som værdifulde videnskabelige Bidrag. Naar jeg nu fortæller, hvad jeg har erfaret om menneskelige Parasitter, forekommer det mig, at jeg præsterer et lignende Arbejde med samme Formaal. Videnskabelig kan min Metode kaldes, for saa vidt som jeg har studeret mit Objekt paa dets egen Jordbund og under de for dette ejendommelige Betingelser. Dette maa være min Undskyldning — hvis en saadan behøves — for en Bog, som forsøger at give en Skildring af Trampvæsenet med lejlighedsvis Antydninger af dets Aarsager og Forslag til dets Afhjælpen«).

Forbryderen er indtil den nyeste Tid udelukkende bleven studeret inden for Fængselsmurene. Her har man

underkastet ham en minutiøs Undersøgelse, og der eksisterer en omfangsrig Litteratur over Resultaterne. Der gives Masser af Bind om Forbrydernes Legeme, Hovedskal og Ansigt, om hans humoristiske eller obskøne Væggeindskrifter, om hans Pulsslag, hans Diæt, hans Opførsel osv. Vi have Bind fulde af de Historier, som han har givet til Bedste om sit eget Liv, og talrige antropologiske og psykologiske Enkeltheder, som ere blevne nedskrevne, sammenlignede og klassificerede.

Af alt det Materiale har man saa draget den Slutning, at Forbryderen er et mere eller mindre vanslægtet Individ. Om Vanslægtelsens Grad er der Meningsforskelligheder, men om Hovedsagen ere alle enige, medens nogle endog gaa saa vidt, at de paastaa, at Forbryderen er baade intellektuel og moralsk abnorm, saa at han i mange Tilfælde hører hjemme ikke i en Strafanstalt, men i et Sindssygehospital. Den menneskelige Retfærdighed gruer for at straffe den Mand, som vel har syndet, men mod hvem der er blevet syndet endnu mere. Desuagtet maa vi, før vi slutte os til denne Opfattelse, omhyggelig prøve den Teori, hvorpaa den hviler, og dens Krav paa videnskabelig Anerkendelse.

Ved en saadan Undersøgelse er efter min Opfattelse det første Spørgsmaal, som rejser sig, dette: Hvor kunne vi haabe at finde Forbryderen i den for ham naturlige legemlige og aandelige Forfatning: i Fængslet som en besejret og i sine Planer skuffet Mand, eller ude, hvor han gaar paa sine Røvertog og udsøger, hvem og hvad han skal sluge.

Jeg paastaar da, at fordi han hidtil stedse er bleven studeret i Fængslet, der kun er en Episode i hans Liv, ikke hans virkelige Sfære, kende vi nu om Stunder kun et Vrængebillede af Forbryderen, ikke ham selv, og at dette atter har medført en fejlagtig Tendens i Strafferetsvidenskaben.

Straks da jeg, for at lære Trampens Liv og Væsen at kende, for over 10 Aar siden, søgte hans Bekendtskab, blev det mig klart, at jeg for at gøre det grundigt maatte gaa ganske op deri og blive en integrerende Bestanddel af

dette Liv i dets forskellige Manifestationer. Maaneder igennem har jeg derefter til forskellige Tider af mit Liv levet i den intimeste Forbindelse med engelske og amerikanske Vagabonder. I Trampklassen eller saa tæt ved den, at Overgangen næsten er umærkelig, finder man Forbrydere, saa mange man vil, som af kammeratlige eller forretningsmæssige Grunde have Samkvem med disse deres mindre ærgerrige Brødre. I næsten enhver stor By i de to nævnte Lande kender jeg mangfoldige Forbrydere, og det er lykkedes mig at blive nøje kendt med adskillige fremragende Medlemmer af denne Klasse. Jeg skal nu udtale mit Indtryk af dem, og man vil se, hvor forskellig den frit levende Forbryder er fra hans bag Fængselsgitteret indespærrede Broder.

Lombroso m. fl. inddeler Forbryderne i politiske, instinktive, Lejligheds-, Vane- og professionelle Forbrydere, men mine Undersøgelser kende kun en Klasse, den vigtigste af dem alle: Professionisten. Naturligvis kender jeg instinktive og Lejlighedsforbrydere, men de udgøre kun en meget lille Del af de udstødtes Verden, som jeg bedst kender, og kunne ikke betragtes som virkelige Repræsentanter. Hyppigst har jeg truffet Folk, som med fuldt Forsæt have taget Forbrydelsen til Profession, eller som af Forretningshensyn eksperimentere med den, og det er efter min Mening ogsaa dem, som hyppigst dukke op i vore Retsale. Men selvfølgelig forsøge de der at give sig Udseende af ikke at være Professionals, og det lykkes dem ofte at overbevise Dommeren derom, men det skyldes kun deres List og Klogskab.

Ogsaa paa et andet Punkt stiller jeg mig i Modsætning til en meget udbredt Anskuelse: de mig bekendte Forbrydere ere ikke blevne Forbrydere, fordi de ikke have set nogen Mulighed for at eksistere paa anden Maade. Saa-danne Forbrydere ere langt sjældnere, end man tror. Det er rigtigt, at Forbryderne som Regel komme fra Fattigkvartererne i de store Byer, og at Leveniveauet der, særlig

for Familier, ligger sørgelig lavt, men et løst og ledigt Menneske kan der skaffe sig sit Underhold langt lettere, end Filantroperne mene. Man kan f. Eks. med Lethed skaffe sig alt fornødent blot ved Betleri, og derved opretholder det store Flertal af dem, der ikke gide arbejde, Livet. Men Forbryderen vil ogsaa have Livsnydelser, han stræber efter Guld og al den Luksus, som er at faa for Guld, og for at opnaa det, tager han fra dem, som have Guldet. Efter hans Opfattelse kan han, hvis alt gaar godt, blive en af de øverste Titusinde, og da han har meget lidt at tabe og alt at vinde, tager han resolut Chancerne paa sig.

Jeg maa endvidere sige, at de Forbrydere, jeg kender, ingenlunde, som man i Reglen tror, ere Udskuddet af deres Omgivelser. Tværtimod staa de over deres Omgivelser og ere ofte saa begavede, at de vilde gøre sig gældende i enhver Samfundsklasse, naar de blot kunde bringes til at vinde Klarhed over deres Pligter og Rettigheder. Den modsatte Opfattelse udspringer af fejle Forestillinger om den Klasse, de Elementer, hvorfra de udgaa. Dette er i Reglen ubemidlede, der have været det saa længe, at de ere blevne saa afstumpede, saa uvante til alt bedre, at de kun sjældent gøre et alvorligt Forsøg paa at arbejde sig op af Dybet. Jeg tror endog, man kan sige, at Flertallet af dem ere fuldkommen saa lykkelige og tilfredse i deres Fattigdom og Forkommethed som Aristokraten i sit Palæ. Jeg har baade i Whitechapel og i de værste Kvarterer i New York lært hele Familier at kende, som man ikke vilde have kunnet bevæge til at bytte med rige Folk, hvis de samtidig skulde have været tvungne til at leve og opføre sig som rige Folk. Man hører dem endog beklage de rige og undre sig over, at de kunne udholde en saadan »Tvangseksistens«.

Men i disse Klasser findes enkelte, som fødes med ærgerrige Ønsker og have Energi nok til at forsøge paa at opfylde dem. De emancipere sig fra de Livsbetingelser, hvorunder deres Stand lever, men ulykkeligtvis findes der i deres Omgivelser ingen Vej til den Stige,

som fører til ærlige Beskæftigelser. Ingen blandt deres Bekendtskab har bestøget denne Stiges Trin og derved vakt deres Ærgerrighed efter at følge ham, og selv om Præsten fortæller dem, at der findes saadanne Folk, tro de ham ikke, eller de foretrække i det mindste at tro de Historier om heldig Stræben, som de læse i Politiefterretninger og Smaablade, og som ere dem langt forstaaeligere. De fleste af dem ere ganske klar paa, at man for at opnaa dette, maa forbyde sig mod Lovene, og at man bliver inde-spærret, hvis man bliver grebet, men det er deres eneste Valg mellem den forhadte, usle Sump og den tilstræbte, mulige Rigdom, og de ere fast besluttede paa at tage Risikoen.

Ikke alle disse ærgerrige besidde tilstrækkelig Energi; mange bringe det kun til Vagabondlivet, som trods dets mange Omskiftelser og Savn dog tiltaler dem mere end det Liv, de have undflyet. De mere energiske kaste sig ud i det virkelige Forbryderliv, og man kan betegne dem aandelig og legemlig som Aristokraterne blandt deres Omgivelser.

Kriminalogerne paastaa, at Forbrydernes Degeneration er fysisk, psykisk og moralsk. Jeg vil af den Grund ogsaa betragte de af mig studerede Forbrydere fra disse 3 forskellige Synspunkter.

Da jeg har vandret med tramps og kun lejlighedsvis kunnet iagttage Forbrydere, ere mine Undersøgelser naturligvis ikke skete paa samme Maade, som videnskabelige Iagttagere have gjort dem i Fængslerne. Jeg har f. Eks. ikke kunnet maale eller veje deres Hjerneskalder, jeg har hverken undersøgt deres Tænder eller følt deres Pulse, naar de vare ophidsede. Men jeg har kunnet studere deres Ansigter og indprentet mig deres Type, og jeg har kunnet sammenligne, hvad jeg saaledes har set, med billedlige Fremstillinger i Bøger og Tidsskrifter. I Reglen ere saadanne Billeder meget forskellige fra den Type, jeg kender. Kun i faa Tilfælde nærme de sig Sandheden, og hvorfor

Kunstnerne levere os saadanne Billeder, forstaar jeg ikke. I New York viste jeg engang en Forbryder en saadan Karikatur og spurgte, hvad han mente om den. Han svarede: »Naa, jeg brød mig just ikke om at se saadan ud, hvis jeg blev funden død,« en Udtalelse, som jeg fandt betegnende og rigtig. Sagen er, at Forfatterne, som skrive om Forbrydere, have udsøgt de allerværste Eksemplarer som Illustrationer i deres Bøger, og Publikum tager dem saa som Repræsentanter for hele Klassen. Man anser saaledes en tilbageflyende Pande og et forvorpent Udtryk om Mund og Øjne for typiske Elementer i Forbryderansigtet. De fleste, jeg kender, særlig af dem under 30 Aar, kunde, naar de vare velklædte, næsten optræde i enhver Samfunds-klasse, og jeg betvivler stærkt, at en uindviet Iagttager vilde være i Stand til at konstatere, hvad de i Virkeligheden ere. Efter det 30te Aar, af og til tidligere, faa de derimod virkelig et ejendommeligt Blik, som man gerne kan kalde et Forbryderblik, men som i Virkeligheden er det Menneskes Blik, som har tilbragt lang Tid i Indespærring. Jeg betvivler ikke, at Fængselsliv i store Doser og hyppig udholdt vil give selv det mest moralske Menneske af Verden et »Forbryderblik«. — Hvad de øvrige Abnormiteter angaar: Skægløshed, paafaldende Synsstyrke, Ufølsomhed over for Smerter, usædvanlig Udvikling af Underkæben, fremstaaende Kindparti, hankformede Øren, stirrende Øjne osv., kan jeg kun konstatere, at jeg ikke har fundet dem hyppigere i Forbryderklassen end blandt normale Mennesker. I de fleste Tilfælde kan en Forbryder meget godt anlægge Skæg, og han gør det gerne. At kunne forandre sit Udseende er meget vigtigt for ham i hans Funktion, og saa vidt jeg har kunnet se, har han i Almindelighed hvert andet Aar Fuld-skæg. Det siges ofte, at man kan slutte sig til Forbryder-nes Ufølsomhed af deres Tatoveringer, men dette forstaar jeg ikke. Tatovering er ingenlunde særlig smertelig, og den Smule Pine, som er forbunden dermed, føler Forbry-deren som ethvert andet Menneske. For Resten vare de

slet ikke særlig tilbøjelige til at lade sig tatovere. Tværtimod anses det for en stor Taabelighed at anskaffe slige Kendetegn paa Kroppen, da det let kan føre til Opdagelse og Indentificering.

Ved alle slige Spørgsmaal ere Kriminalogerne ganske henviste til, hvad Forbryderen selv fortæller dem. De lade ham smage paa eller lugte til et eller andet, de stikke ham med en Naal, og hans Udtalelser herom noteres som videnskabeligt Bevismateriale. Hvoraf vide de, om han ikke følger særlige Formaal med, hvad han fortæller dem? Han ønsker maaske at synes abnorm, svækket, afstumpet, eller han finder Fornøjelse i at narre dem og siger derfor hvad som helst, der falder ham ind. Saa længe man ikke har Instrumenter, med hvilke man er i Stand til at afsløre Sandheden uafhængig af Forbryderens Udsagn, kan man umulig fastslaa, hvilke Abnormiteter Forbrydernes Sanserorganer frembyde.

Forbryderens Helbredstilstand er god. Indtil sit 25. Aar er han saa kraftig og handledygtig som nogen. Vilde han tage sig i Agt, kunde han opnaa en høj Alder. Men i Reglen begynder hans Kraft og Friskhed at tage af ved det 30. Aar. Paa den Tid har han allerede udstaaet en Del Straffe, og det ødelægger ham. I Frihed kan han udholde meget, uden at det skader ham, men bag Laas og Slaa svinde Kræfterne, og han visner hen, selv om Pønologerne sørge nok saa godt for ham. Dette Moment er næppe tillagt tilstrækkelig Betydning af dem, som kalde Forbryderen en fysisk Undermaaler. At han bliver en Undermaaler, skal villig indrømmes, men i Almindelighed først, efter at Samfundet har stukket ham ind i sine Strafinstitutter. Man skal blot stille sig ved Døren til en saadan Anstalt, naar en Fange løslades efter 10 Aars Fængsel, og se, hvordan han ser ud. Jeg har en Gang gjort det og har aldrig set et værre Vrag af en tidligere kraftig Mand: en paa Legeme og Sjæl nedbrudt Skabning, et Offer for Laster, som han vilde have afskyet som fri Mand.

Da Forskerne have fundet Forbryderen fysisk syg og svækket, er det kun rimeligt, at de fandt ham aandelig lige saa abnorm — men heller ikke deri er jeg enig med dem.

Kriminalogien mener f. Eks., at Mangel paa Villieskraft er en af Forbryderens Hovedsvagheder, men uden for Fængslet, i det fri, er en stærk Villie særlig karakteristisk for Forbryderen, navnlig i hans yngre Aar, og kunde man blot bringe dem til at vælge ærlige Sysler, vilde de drive det saare vidt. Desværre gaa alle deres Bestræbelser derimod ud paa at udføre, hvad Samfundet kalder for og straffer som Forbrydelser. De mene hurtigere at kunne drive det til noget i deres Kald end i ethvert andet, og de sætte hele deres Energi ind paa at naa deres Ærgerrigheds Maal. Men da denne Ærgerrighed gaar stik imod enhver ærlig Stræben, betegner man ham som villiesvag o: i Forhold til disse ærlige Bestræbelser. Ogsaa denne uheldige Terminologi kommer af, at man antager Forbryderen i Fængslet for Forbryderen i Frihed. Bag Gitteret bliver han virkelig noget medtaget og kan vanskelig samle sig til noget, men det ligger mere i Fængselslivets Tryk end i en medfødt Svagheit. Under saadanne Livsforhold vilde selv den stærkeste Villie brydes, og maaske Ikke-Forbryderens nok saa hurtig som Forbryderens, der dog efter hele sin Virksomheds Art altid regner med og er indrettet paa til Tider at være indespærret. Paa samme Maade kan man gendrive Beskyldningen for Utaalmodighed, som ofte rettes mod Forbryderen. Her er netop Tramps et godt Eksempel. Som Klasse er det de taalmodigste Mennesker, der findes, i Stand til at taale, hvad det skal være, af Vanskeligheder og Besværigheder, uden at miste Humøret. Hvor findes et mere stoisk Menneske end den amerikanske »Hobo«, naar han i det skrækkeligste Vejr venter paa en Kulbunke efter Godstøget, der skal befordre ham videre. Han venter hellere Dage igennem, end han betaler en Billet, og han foragter dybt Dilettanten, som opgiver at vente og kører videre som betalende Passager. Efter at have opnaaet en vis Alder,

taber Forbryderen ofte denne Taalmodighed, men da er hans Sjælsligevægt netop bleven brudt af Fængselslivet. Endog Trampen er i Fængslet mindre taalmodig end i det fri, og dog er hans Ophold der saa kort og derfor meget lettere at udholde end i de egentlige Strafanstalter. Jeg kan her tale af egen Erfaring, thi som amerikansk Tramp har jeg ogsaa maattet tage min Portion Fængselsliv; og jeg har aldrig været saa utaalmodig og nervøs som i de Tider, medens jeg paa den anden Side aldrig har følt mig saa vel og saa spænstig som paa Marchen. Naar en Frihedsberøvelse paa nogle faa Dage kan udøve en saadan Virkning paa en ganske frivillig Fange, hvorledes maa saa ikke Frihedstab i Aarevis indvirke paa en Mand, der hader Fængslet værre end Døden, og som ikke engang er sikker paa, om ikke, naar hans Straffetid er omme, en ny Arrestordre venter paa ham. Kriminalogerne, der tro paa Forbryderens medfødte Nervesvækkelse, vilde gøre vel i at prøve deres egne Nerver ved frivilligt Ophold i et Fængsel; de vilde da mærke, hvor let den naturlige Ligevægt kan rystes.

At Forbryderen er Epileptiker, er en ofte antaget Sætning, som særlig Lombroso tillægger stor Vægt. Jeg har paa Marchen aldrig truffet en epileptisk Forbryder og erindrer ikke, at Tramps og Forbrydere nogen Sinde have talt om dette Emne paa en Maade, som om denne Sygdom var almindelig blandt dem. Men det er et yndet Trick hos Tramps at hykle Epilepsi, og jeg har set det udført med overraskende Naturtroskab. Jeg ved ikke, om Forbryderne gøre det samme i Fængslet, men ere de lige saa drevne deri som Tramps, tror jeg gerne, at selv den største Specialist kan lade sig skuffe. — Heller ikke har jeg kunnet finde, at Sindssygdom er særlig hyppig blandt Forbryderne. Hos Personer under 25 Aar kender jeg ikke et eneste sikkert Tilfælde, og de faa ældre Folk, hos hvem jeg har konstateret det, havde lange Fængselsstraffe bag sig, der utvivlsomt i hvert Fald have medvirket til Aandsforstyrrelsen.

Det bedste Bevis for Forbryderens logiske Evne er det Faktum, at han øjeblikkelig ophører med Forbrydelsen, saa snart han bliver overbevist om, at den ikke betaler sig. Selv i Begyndelsen af sin Løbebane er han ikke sikker derpaa, men da har han som sagt saa meget at vinde og saa lidt at tabe, at han løber Risikoen. Men efter nogen Tids Forløb, tidligere eller senere, alt efter det Held, han har, udfinder han i Reglen, at det ikke betaler sig, eller i det mindste, at han ikke er snedig nok til at gøre det rentabelt, saa opgiver han det og bliver, hvad jeg vil kalde en afskrækket Forbryder. Hos Forbryderne er der delte Meninger om, hvor mange Aars Fængsel der maa til for at overbevise en Mand om, at hans Forretning ikke betaler sig, men efter min Erfaring skulde jeg tro, at 10—15 Aar er nok til at spolere Forretningen for Gennemsnitsforbryderen. Nogle klamre sig rigtignok endnu efter 20 Aar bag Gitteret til Forretningen, men det er i Reglen Folk, som have haft ualmindeligt Held med store Foretagender, og som blot ville forsøge endnu en Gang at vinde det store Lod. Den vigtigste Grund til, at en Forbryder er bange for at arbejde videre efter 15 Aars Fængsel, er, at han efter denne Tid vil faa den saakaldte Rysten, en af de uhyggeligste Forstyrrelser, som den menneskelige Organisme er underkastet. Den beskrives forskellig, men alle Beskrivelser stemme overens i, at den angrebne gribes af en saadan Rædsel for Opdagelse, at alle hans Lemmer overfaldes af en uophørlig Rysten. Man kender Eksempler paa, at Forbrydere maa lade et næsten fuldendt »Arbejde« i Stikken, fordi denne Rystelse pludselig kom over dem. Komme disse Anfald regelmæssig, bliver vedkommende ude af Stand til ethvert Arbejde og ender sit Liv i de udskudtes allerværeste Klasse som »Tomatbøssetramp«.^{*)}

^{*)} Herved forstaas de allersleste Tramps, der ikko engang betle, men søge deres Føde af Skraldebøtter og bortkastede Konserverdaaser.

Det er interessant at lægge Mærke til, hvorledes Forbryderne drage Grænsen mellem Held og Uheld. I Reglen anses en Mand for temmelig heldig, naar han har 8—10 Maaneders »Ferie« mellem to Straffetider, og naar han i den Tid faar gjort tilstrækkelige Togter til at holde sig skadesløs for den næsten med Sikkerhed forestaaende Straf. I Reglen gaar ganske vist Fortjenesten hurtig op i Svir og Sværm, men der gives ogsaa praktisk kloge Forbrydere, som i de 8 Maaneders Ferie kunne sikre sig for en Aarrække. Jo flere Straffe han maa udstaa, desto hensynsløser og ubetænksommere bliver han, og der er mange Forbrydere, som nøjagtig vide, at 6 Maaneders Frihed er det eneste, de kunne regne paa. Denne Tid er imidlertid for kort til at kunne gælde som Erstatning for det haarde Fangeliv, og Forbryderen er da i Reglen klog nok til at opgive Forretningen. Han siger da sine mere udholdende Brødre Farvel og slutter sig til Trampklassen, hvor han mødes med Kammerater, der tidligere have sluttet sig til. Han bliver en Tramp, fordi denne Løbebane har mest Lighed med den, han forlod. Den forskaffer ham ikke alene al Slags Tidsfordriv, men den sætter ham ogsaa i Stand til at holde vaagent Øje med de gamle Kammerater fra Forbryderverdenens højere Klasser, og det sætter han den største Pris paa.

Blandt alle Forbrydere ere Bedragere og Indbrudstyre de mest begavede. Deres naturlige Forstand hæver dem højt over Gennemsnitsmenneskene, og jeg har ikke kunnet opdage en eneste aandelig Mangel hos dem, før de have udstaaet lange Fængselsstraffe. Jeg har kendt Folk, som stammede fra de dybeste sociale Lag, men som i Fængslet have læst flere filosofiske og historiske Værker, end en almindelig Student kan rose sig af, og som vare i Stand til at føre en overordentlig fornuftig Samtale om disse Spørgsmaal. Bl. a. kendte jeg en Forbryder, som i Fængslet udvilede sine Kundskaber udelukkende for »Forretningens«

Skyld i en bestemt Gren af Kemien — han gjaldt paa den Tid for mere eller mindre sindssyg.

Fængselsmænd lade sig ofte groft narre af Forbryderne med Hensyn til deres Kundskabstrin. I mange Fængsler belønnes Flid og Fremskridt i Kundskaber paa samme Maade som god Opførsel, og da den almindelige Fange har al Grund til at stræbe efter alle de Fordele, som kunne opnaas, saa forsøger han at gøre Fremskridt paa sin Maade. Og hvad er det for en Maade? Meget ofte saaledes, at han paa Fængselsmændenes Spørgsmaal om hans Kundskaber lader, som om han ikke engang kan Alfabetet, og faar som Følge deraf meget lette Opgaver. Derved bliver han i Stand til at gøre hurtige »Fremskridt« og faar Ros af sine Lærere for Lærevillie og -Evne. Han kommer hurtig op i en højere Klasse og avancerer videre, indtil han har opnaaet alle de Fordele, som Flid kan bringe. Andre udgive sig for uvidende for at synes uerfarne og uskyldige. I overmaade mange Tilfælde er overhovedet Forbryderen adskillig klogere end de Folk, som eksaminere ham, og Statistikken over hans Kundskaber er derfor ikke meget værd. Vilde eller kunde den vordende Kriminalog en Gang i et Tramptilflugtssted høre paa, hvad Forbryderne fortælle hinanden om den Maade, hvorpaa de ere blevne eksaminerede, kunde han lære snedigere Metoder til saadanne Undersøgelser.

Herhen hører en anden Kendsgerning: Professionsforbryderen er i sin egen Klasse aldeles ikke saa revolutionær, som han synes, naar han udplyndrer de øverste Klasser. Utvivlsomt er hans Holdning over for Samfundet uerbødig og anarkistisk, og det er ham som Regel ganske ligegyldigt, hvad der bliver af Samfundet, naar det kun lykkes ham at bringe sit lille Lam i Sikkerhed. Men blandt sine egne Omgivelser er han et yderst konservativt Menneske. Der gives f. Eks. ingen Klasse, i hvilken høj Alder og moden Dom ere mere højagtede; i Almindelighed ere de unge Mænd — altsaa det radikale Element — henviste til anden Plads. Ved deres Sammenkomster venter man stedse, at

de underordne sig de ældre, og intet bedømmes saa strengt som Uforskammethed i denne Retning. Jeg tror, at dette er et Karaktertræk hos Forbryderen, som vil tælle til hans Gunst, hvis man blot kunde vinde ham for et ærligt Liv; i politiske Spørgsmaal vilde han, hvis han blot havde Andel i denne Verdens Goder, uden Undtagelse staa paa den konservative, ikke paa den radikale Side.

Jeg kommer nu til Spørgsmaalet om Forbryderens moralske Ansvarlighed. Kan man gøre ham ansvarlig for hans Misgerninger, eller er han en *moral insense* ude af Stand til at skelne mellem Ret og Uret? Instinktforbryderen maa være uansvarlig og burde behandles som sindsygg. Efter mit Kendskab til ham kan han ikke gøre for sine Forbrydelser, det er ham medfødt at begaa saadanne, og den barmhjertigste Maade at behandle ham paa var at anbringe ham et Sted, hvor han ikke kan fortsætte sine Angreb paa Samfundet, og hvor han kan blive behandlet af Specialister. Men som før bemærket ere disse Forbrydere ikke talrige. Professionsforbryderen er langt hyppigere, og han maa som Regel betegnes som fuldt ansvarlig. Det siges ofte, at hans Utilregnelighed fremgaar af, at han ingen Anger føler over sine Gerninger, men dette beror paa et utilstrækkeligt Kendskab til hans Liv. Han har to Moralsystemer, et for hans Kald, et andet for hans Privatliv. Det første lyder saaledes: Samfundet er færdigt med mig, naar jeg har udstaaet min Straf — jeg stiller mig naturligvis paa samme Standpunkt. Det hele er en Handel: jeg tager noget fra Samfundet og giver som Betaling saa og saa mange Aar af mit Liv. Er jeg i Forhaanden, saa meget bedre for mig, er det Samfundet, saa meget værre for mig; derved er intet at gøre. Saa længe han er i sit Kald, finder han det fair at træde i Skranken for dette, og han undgaar og misbilliger de Folk, som offentlig udtale sig imod det. Saaledes er hans Forhold over for Omverdenen. Men i hans Privatlivs Skygger er han en ganske anden Mand, og der maa vi studere hans Etik. Hans per-

sonlige Moralkodeks kan tage det op med hvilken som helst anden Samfundsklasses, og der gives ingen, i hvilken ærlig Adfærd prædikes med større Alvor og uærlig Adfærd bedømmes strengere. Gennemsnitsforbryderen vil staa Last og Brast med sine Kammerater, og den eneste, han ikke tolererer, er Forræderen. Jeg har aldrig set noget tilsvarende til den Anger, en saadan Forræder udviser, naar han afsløres af sine tidligere Kolleger. Det hændte for nogle Aar siden, at jeg i mit Tramliv kom til at sidde i samme Arrest som et Kronvidne. Han var løsladt af Fængslet, fordi han havde lovet at vidne mod en gammel Mand, der ansaas for Hovedmanden ved en begaaet Forbrydelse, og han boede nu i Arresten indtil Forhandlingernes Slutning. Ulykkeligvis havde nogle af Fangerne tidligere kendt ham, og de behandlede ham saaledes, at Livet blev ham uudholdeligt, og han var lige ved at gøre en Ende paa det, før han fik aflagt sit Vidnesbyrd. Om Natten i Søvn kunde man høre ham stønne, som om han laa paa Pinebænken, og om Dagen sneg han sig rundt i Gangene som en pryglet Hund. Han aflagde sit Vidnesbyrd og skulde derpaa dimitteres, men Dagen forinden fandt man ham død i sin Celle. Han havde hængt sig. Da de andre Fanger hørte det, stemtes de mildere mod ham, men de mente dog, at Selvmordet var den eneste rette Løsning af Spørgsmaalet. Kriminalogerne pleje at udlægge Forbrydernes stærke Kammeratskabsfølelse som Selvopholdelsesdrift, Frygten for, at de alle skulle blive hængte, naar de ikke alle hænge sammen. De paastaa, at det er Forbryderen ganske ligegyldigt, hvordan det gaar hans medskyldige, saa længe han selv har Held med sig, og at hans Venskab ikke er nogen virkelig altruistisk, ægte Følelse. Dette stemmer ikke med mine Erfaringer; de Forbrydere, jeg har kendt, kunde aldrig vide, om jeg vilde gengælde de Tjenester, de viste mig, i de fleste Tilfælde havde de endog al mulig Anledning til at tro, at det slet ikke stod i min Magt at yde dem de Tjenester, som de behøvede. Desuagtet er jeg altid bleven

behandlet af dem med en Uselviskhed, som endog en Tolstoi vilde have beundret. Ved deres Sammenkomster er jeg altid bleven gæstfrit modtaget, og jeg har ikke kendt nogen Forbryder, der ikke vilde have givet mig sine Penge og sin Bistand, hvis jeg havde tiltrængt nogen af Delene. Dette Kammeratskab viser sig i alle hans Berøringer med Folk, som have det mindste med hans Liv og Bestilling at gøre, og det er en bekendt Sag, at han gerne deler sit sidste Stykke Brød med en Kollega. Forbryderen beklager det ligesaa dybt som andre Mennesker, naar han maa nægte en Kollega Opfyldelsen af en Bøn eller være uvenlig imod ham, og jeg er aldrig af en Forbryder bleven bagvasket, bedraget eller blot gjort Nar af bag min Ryg.

Der er ogsaa Omstændigheder i hans Forhold til Omverdenen, som han i sit eget Hjerte beklager og sørger over i lige saa høj Grad som over slette Handlinger inden for hans egen Verden. Han føler sig f. Eks. altid nedslaaet, naar han har taget Pengene fra fattige. Det hænder undertiden, at han tager fejl af Huset eller af sit Offers Rigdom, og naar han da opdager, at han har udplyndret en fattig Mand eller en, som daarlig kan taale Tabet, saa skammer han sig og har ingen Glæde af sit Rov. Han staar fra Fødsel og i Tænkesæt de fattige for nær til ikke at føle Anger over en saadan Handling, og jeg kender Tilfælde, i hvilke han har sendt Pengene tilbage, naar han har erfaret, at bestjaalne trængte mere til dem end han selv. Han angrer ogsaa et Drab mere, end man almindeligvis tror. Man plejer at tænke sig Forbryderen som et Menneske, der ikke har nogen Agtelse for andre Menneskers Liv og derfor dræber uden Samvittighed, men dette er ingenlunde Regel. Professionisten dræber aldrig, naar det kan undgaas, og sker det endelig, er han beredt til at lide Dødsstraf derfor. Han er i Reglen overbevist om, at paa Mord følger Dødsstraf, og jeg har ofte hørt Forbrydere udtale deres Forbavselse over, at Mordere faa saa lette Straffe. Ved Forbrydersammenkomster er det et yndet Sam-

taleemne, om Dødsstraf eller livsvarigt Fængsel er at foretrække. Majoriteten var i Reglen for livsvarig Indespærring selv uden Haab om Benaadning, men jeg har aldrig hørt nogen knurre over Dødsstraffens Retfærdighed. — En anden herhen hørende Ejendommelighed ved Forbryderne er, at de meget beklage at finde nogen i deres Rækker, som stammer fra en bedre Klasse. De ere uden Undtagelse bedrøvede over, at han har mistet sin Kaste, uanset de Omstændigheder, der have bragt ham til Fald, og viser han Anger og Lyst til at forbedre sig, ere de meget ivrigere efter at hjælpe ham tilbage til et ærligt Liv, end de vilde være det for sig selv.

Filantroper kunde lære megen Barmhertighed af Forbryderen. Hans Tanke er, at det er bedre at bevare et Medlem af en højere Klasse for Fald, end at hjælpe et Medlem af en lavere Klasse ind i en højere — en Filosofi, som jeg ganske billiger.

Næsten alle mig bekendte Forbrydere have paa et eller andet Tidspunkt af deres Liv følt Sorg over, at Omstændighederne have ført dem ind paa Forbryderbanen. Saadan Anger varer maaske meget kort, og overdreven Ligegyldighed følger ofte bagefter, men saa længe den varer, er den sand og oprigtig. Alle Forbrydere, som jeg har kendt nærmere, have skriftet slige Ting for mig og have derved tillige aflagt en anden Tilstaaelse: Beklagelse over, at det nu var for sent at begynde et nyt Liv.

Dette er i flygtige skitserede Omrids de Indtryk, jeg har faaet af Forbryderen i det fri. De Fejl, Kriminologerne gøre, ere efter min Mening følgende: De have ikke gjort sig klart den skæbnesvangre Indflydelse, som Frihedsberøvelserne udøve paa Forbryderens Konstitution. De have ladet sig skuffe med Hensyn til hans Intelligens, og de have bedømt hans Moral ene og alene efter den Holdning, han indtager over for Samfundet, ikke efter den, han viser over for sine Lige. Jeg tror, at de i Stedet for at studere Forbryderhjerner med forskellige Resultater for hver enkelt

Forsker skulde studere Forbrydermilieuet, thi før det er sket grundigt og samvittighedsfuldt, kan Forbryderen slet ikke forstaas og behandles videnskabeligt.

Saa vidt vi imidlertid kende Forbryderens nuværende Forhold, lærer han os selv, hvad vi skulle gøre med ham. Jeg har talt om den »afskrækkede« Forbryder, der opgiver Forbryderbanen, fordi han finder, at den ikke betaler sig. Lad os lægge Mærke til, at det er Straffen eller Disciplineringen, der indgiver ham denne Slutning. Her have vi god Pønologi. Naar en Mand med Vidende og Villie øver Uret, maa han disciplineres, indtil han har begrebet, at Samfundet ikke vil finde sig deri. Den afskrækkede Forbryder er en paa denne Maade belært Forbryder. Nu da han er blevet en Tramp, maa det samme Princip atter anvendes paa ham, indtil han bliver en afskrækket Tramp. Det er den Behandling, som Samfundet maa lade den forsætlige Lovovertræder blive til Del.

Hvis mit Studium af Forbryderen har modnet et positivt Resultat hos mig, saa er det den Overbevisning, at han er fysisk, psykisk og moralsk fuldt ansvarlig, og at den Energi, med hvilken han har arbejdet sig ud af sin Fattigdom, ogsaa indeholder Muligheden for og Løftet om et bedre Liv, hvor ulykkelig han end kan være i sin Herkomst og i sine Omgivelser.

Og forhaabentlig kunne vi da imødesee en Dag, da ogsaa hans Klasse regenereres, da han kan blive født til noget bedre end til Forbrydelse.

A. G.

Landbrugskolonierne for fattige Børn

have udsendt Beretning for 1901—02, der indledes med et Tilbageblik over de 10 Aar, der er gaaet, siden deres nuværende Formand, Etatsraad J. Chr. Lembcke, og hans i 1899 afdøde Hustru lagde Grunden til denne Institution.

Stiftelsens Opgave er — som det maaske er bekendt — den at antage sig Børn fra daarligt stillede Hjem og anbringe dem i Kolonier paa dertil egnede Landejendomme, for saa gennem en kyndig og samvittighedsfuld Opdragelse at danne dem til gode og arbejdsdygtige Samfundsborgere.

Det er en glædelig Kendsgerning, at vor Tids Filantropi i højere og højere Grad kommer Børnene til gode. Fremtiden hører dem til, og dersom Børneforbrydelsernes Flod stadig faar Lov til at stige, saadan som den har gjort i den sidste Menneskealder, da vil den til sidst gaa over alle Bredder og rive alt for mange Samfundsværdier med sig.

Det er et forebyggende Arbejde, Landbrugskolonierne have taget op. De have gjort det i Erkendelsen af, at det er for sent at kaste Brønden til, naar Barnet er druknet. Det vil desværre altid vise sig vanskeligt at redde det Barn, der allerede har gjort Bekendtskab med Udskejelser; mange Gange vil det vise sig aldeles umuligt. Men naar Barnet opdrages i en tidlig Alder, saa at det onde endnu ikke kan have fæstnet sig i dets Sind, da vil det være muligt at lede det saaledes, at det vil elske det gode og øve det gode Livet igennem.

Derfor have Landbrugskolonierne fastsat det som en ufravigelig Bestemmelse, at Barnet ved Optagelsen ikke maa være over fire Aar.

Det er et levende Ønske og Haab, at Børnene skulle kunne slutte sig til det ny Hjem og lære at betragte Forstanderen og hans Hustru som Far og Mor, og det vil bedst kunne lykkes, naar de ikke have tydelige Erindringer om deres oprindelige Hjem, saadan som større Børn jo altid ville have, enten nu dette Hjem har været godt eller daarligt.

Derfor er Overholdelsen af denne lave Aldersgrænse et af Landbrugskoloniernes Hovedprincipper. Men som de ønske at modtage Børnene tidligt, saaledes holde de ogsaa fast paa dem, indtil de virkelig ere saa store, at de kunne staa paa deres egne Ben. De slippe ikke Børnene, før disse have naaet Attenaarsalderen. I de fjorten Aar, der saaledes mindst ville være levnede til Opdragelsen, vil det sikkert lykkes Landbrugskolonierne at bibringe Børnene det, der er Opdragelsens Maal: Guds frygt og Menneskekærlighed, Respekt for hæderligt Arbejde og Dygtighed til at tage Livskampen op.

Mod dette Maal stiler hele det daglige Liv paa Kolonierne. Man søger at opelske alt det gode hos Børnene: Kærlighed til deres Skaber, Hjælpsomhed mod Mennesker, Nænsomhed over for Dyr. Man lærer dem, at Nøjsomhed bringer Rigdom, og at Arbejdet adler Manden.

Og naar de saa endelig forlade Kolonien med fæstnet Karakter og dygtiggjorte til den Landbrugsvirksomhed, de uddannes til, lover man dem, at man, hvis de ved Flid og Sparsommelighed vise sig værdige dertil, vil hjælpe dem til at erhverve en Ejendom, saaledes, at de forblive knyttede til Landbruget. Naar saaledes der af det hjemløse, fattige Barn er blevet en dygtig, selvejende Husmand, er Landbrugskoloniernes Gerning med den enkelte først endt.

Landbrugskolonierne have da ogsaa i de forløbne Aar faaet meget at takke for. Ikke alene have mange private

Bidragydere støttet dem baade med meget betydelige som mindre Gaver, men ogsaa det offentlige har ved at træde hjælpende til anerkendt det samfundsnyttige Arbejde, der øves. Vi skulle her blot nævne det kongelige Landhusholdningsselskab, Hedeselskabet og Vallø Stift; desuden have mange Kommuner tegnet sig for Bidrag, ligesom Staten giver et fast aarligt Tilskud af 5000 Kr.

For disse Midler er det lykkedes at oprette 3 Kolonier, hvoraf den ældste har været i Virksomhed siden 1894, de 2 andre siden 1899, og om kort Tid vil der blive oprettet to til — en paa en nylig skænket Gaard i Ubberød ved Hørsholm og en anden paa Løvstrupgaard i Ringkøbing Amt, hvor der allerede i Forvejen findes en Koloni. Indtil nu have Landbrugskolonierne haft 59 Børn fra alle Landets Egne under deres Varetægt.

Men der findes endnu utrolig mange fattige Børn, der sukke efter et Hjem. Der er endnu Brug for mange Gange flere Kolonier, end der alt er oprettet. Derfor rette vi en indtrængende Opfordring til alle, der have Forstaaelse af Samfundets Nød, og som gerne ville være med til at afhjælpe den, om at yde Landbrugskolonierne for fattige Børn deres Støtte.

Det er en stor og god Gerning at sprede Glæde i Børnesindene og redde for Samfundet de mægtige Værdier, som Børnene jo ere. Vi gentage det: det er en stor og god Gerning, og ingen bør holde sig tilbage fra at være med i den. Ethvert Bidrag modtages med Glæde.

Vi rette vor Opfordring til alle, der selv have Børn i et lykkeligt Hjem. Og vi kalde paa alle dem, der, maaske fordi de selv ingen Børn have, netop kunde have dobbelt Lyst og Raad til at hjælpe andre. Vi rette vor Opfordring, indtrængende og alvorligt, til alle, der have Villie og Evne til at hjælpe.

Landbrugskolonierne for fattige Børn have Kontor Raadhusstræde 15, København.

Forslag til Lov
om
Anvendelse af Legemsstraf i visse Tilfælde og om en Ud-
videlse af Nødværgeretten.

Forelagt af Justitsministeren i Folketinget og behandlet i Tingets
Møder d. 16. og 17. Novbr. 1903.

§ 1.

Legemlig Revselse kan ved Dom ikendes Personer af Mandkøn mellem 15 og 55 Aar enten som Enestraf eller som Tillægsstraf overensstemmende med de i efterfølgende Paragraffer indeholdte Forskrifter.

§ 2.

Revselsen, der bestaar i Slag paa Ryggen, maa ikke overstige 27 Slag; Redskabets Art og Eksekutionens nærmere Udstaaelse bestemmes ved Kongelig Anordning. Naar Revselsen idømmes som Tillægsstraf, skal den som Regel fuldbyrdes, førend Udstaaelsen af den i øvrigt idømte Straf paabegyndes.

§ 3.

Legemlig Revselse kan idømmes:

- 1) som Tillægsstraf til den i øvrigt forskyldte Straf for den, der over for en Kvinde, som ikke kan anses for løsagtig, har gjort sig skyldig i fuldbyrdet Voldtægt eller i Forsøg derpaa, som enten er Fuldbyrdelse nær eller iværksat under skærpende Omstændigheder;

- 2) som Tillægsstraf for gentagen eller under skærpende Omstændigheder begaaet legemlig Omgængelse eller Forsøg paa saadan med Pigebørn under 12 Aar;
- 3) som Enestraf eller som Tillæg til den for Forbrydelsen i og for sig forskyldte Straf for saadanne mod sagesløs Person begaaede forsætlige Voldshandlinger, der ere Genstand for offentlig Forfølgning, og som for den angrebne have medført betydelige Smerter eller et længere Sygeleje eller for længere Tid gjort ham uskikket til Arbejde;
- 4) som Enestraf eller som Tillægsstraf for Personer, der i Henhold til Lov af 11. Maj 1897 indeholdende nogle Bestemmelser om Vold mod sagesløs Person udstaa Tvangsarbejde, naar de have gjort sig skyldige i grov Overtrædelse af de for Straffens Udstaaelse gældende Forskrifter, og de i disse fastsatte reglementariske Straffe efter Overtrædelsens Grovhed eller Gentagelse ikke antages tilstrækkelig virksomme.

Finder vedkommende Anstalts Bestyrelse i det i Nr. 4 anførte Tilfælde Anvendelse af legemlig Revselse fornøden, henvises Sagen i sin Helhed til Afgørelse ved Dom under Hensyn til de for Overtrædelse af Reglementet fastsatte Forskrifter.

§ 4.

Forinden legemlig Revselse efter denne Lov paalægges nogen, bør det ved Lægeerklæring være godtgjort, at han kan taale saadan. Kan han ikke taale en Tillægsstraf af legemlig Revselse, der i øvrigt efter hans Forbrydele vilde findes grundet, skærpes den almindelige Straf forholdsmæssigt.

§ 5.

Legemlig Revselse bør i de i denne Lovs § 3 Nr. 1—3 omhandlede Tilfælde af Domstolene bringes til Anvendelse, naar de i Loven indeholdte Betingelser ere til Stede, og de om Gerningsmanden i øvrigt foreliggende Oplysninger

ikke bestemt afkræfte den Formodning om Tilbøjelighed til raa eller voldsom Fremfærd, som Forbrydelsen fremkalder.

At Handlingen er foretagen i Beruselse, bør ikke udelukke Anvendelsen af legemlig Revselse, naar Gerningsmanden ikke helt har manglet den til Straf fornødne Tilregnelighed.

§ 6.

Overstiger den idømte legemlige Revselse 16 Slag, er Sagen af denne Grund egnet til efter domfældtes Begæring at indankes for Højesteret. I øvrigt kommer den i Medfør af denne Lov idømte legemlige Straf ikke i Betragtning i den her nævnte Henseende undtagen i Sager, der fra Bornholm og Færøerne indankes for Højesteret.

§ 7.

Justitsministeren har aarlig til Kongen og til Rigsdagen at afgive Beretning om Antallet og Beskaffenheden af de Tilfælde, i hvilke legemlig Revselse er bragt til Anvendelse i Medfør af denne Lov.

§ 8.

I almindelig borgerlig Straffelovs § 40, 1ste Stykke, tilføjes efter »Velfærd«: »eller hvor sagesløs Person afværger voldeligt Overfald, hvoraf han maa antages at have frygtet betydelig Skade.«

§ 9.

Denne Lov revideres inden 5 Aar fra dens Træden i Kraft.

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Det er en Kendsgerning, at Antallet af de Forbrydelser, der i særlig Grad vidne om Gerningsmandens Raahed og Voldsomhed, i den sidste halve Snes Aar er tiltaget stærkt her i Landet. Samtidig med, at de ubemidlede Samfundsklasser i det hele ere gaaede frem og have opnaaet

bedre Livsvilkaar, har der, ikke mindst i de store Byer, udsondret sig et større Lag end tidligere, der skyer regelmæssigt Arbejde og Indordnelse under daglige Pligter, men er rede til alskens Udskejelser og Forbrydelser. Der skal ikke her gaas nærmere ind paa de Aarsager, hvortil dette Forhold maa henføres: De forøgede Krav til Fagdygtighed og Flid, som Kampen for Tilværelsen efterhaanden stiller, Tilstrømningen til de store Byer, som dog ikke frembyde den Adgang til let og magelig Fortjeneste, der var ventet, en Forskydning i Livsopfattelse, der har vundet Udbredelse rundt om i Samfundene og ytrer sig ligesom i sin Karrikatur i det Lag, hvorom der her er Spørgsmaal, og ikke mindst: Stigningen i Forbrug af Alkohol. Virkningen af disse og mulig flere Aarsager ligger klart for Dagen og paatrænger sig enhver, der færdes paa Gader og Stræder, eller blot gennem Læsning af Aviser følger med, hvad der er oppe i Tiden. Og en Gennemgang af Forbryderstatistikken bekræfter tilfulde Kendsgerningen:

Af de Forbrydelser, der henføres under Straffelovens §§ 201—207 (Voldshandlinger undtagen de ringere, privat forfulgte Handlinger efter § 200) udviser Statistikken for følgende Femaar de efterstaaende Tal:

1871—75:	668
1876—80:	943
1881—85:	1088
1886—90:	1081
1891—96:	1249
1897—1901:	1730

Idet Folkemængden i det egentlige Danmark var, angivet i hele Hundredetusinder:

1870:	1,800,000
1880:	2,000,000
1890:	2,200,000
1901:	2,400,000

vil det let ses, at denne Stigning end ikke indeholder noget

væsentligt Bidrag til Forklaring af den ovennævnte Forøgelse af Voldsforbrydelserne.

Ogsaa paa et andet Omraade, paa hvilket Raahed og Tøjlesløshed særlig giver sig Udslag, nemlig Voldtægt og dermed beslægtede Forbrydelser, udviser Statistikken for den sidste halve Snes Aar en betænkelig Stigen imod disse Forbrydelsers tidligere Omfang. Af Voldtægtshandlinger og disse nærmest staaende Forbrydelser (Straffelovens §§ 168—171) var der i Femaarene 1871—75, 1876—80, 1881—85 og 1886—90 forefaldet henholdsvis 82, 101, 119 og 106. Men i de to sidste Femaar, for hvilke Statistik haves, 1891—95 og 1897—1901, er Antallet steget til henholdsvis 149 og 128.

At Midlerne mod disse Samfundsonder ikke alene ligge i Straffen, er en Selvfølge. Gennem forbedret Folkeoplysning, gennem Modarbejdelse af Drikfældigheden og gennem Støtte af forskelligartede Bestræbelser for at hæve de ugunstigere stillede og hjælpe dem, der ere komne paa Afveje, maa det offentlige modarbejde ogsaa denne Samfundsskade. Men lige saa sikkert er det, at Midlet imod Ondet tillige er Straffen, og at denne kun er tjenlig dertil, naar den er følelig. Ved de Forbrydelser, der ere Udslag af en raa og tøjlesløs Karakter, og som gribe ind i andres Helbred og Velfærd, gælder det i særlig Grad, at Straffen bør indgyde Frygt og virke forebyggende. Det er imidlertid saare langt fra, at dette netop over for den Art af Forbrydere, som der her er Tale om, i tilstrækkelig Grad er Tilfældet med de Straffe, som i Almindelighed staa til Domstolenes Raadighed. De forskellige Arter af almindelig Fængselsstraf, derunder ogsaa Fængsel paa Vand og Brød, agtes af den professionelle Voldsmand — »Bøllen« — for saare lidet. Strafarbejdet, der i øvrigt ved Voldshandlinger kun sjældnere naas, anses vel paa Grund af Varigheden for forbundet med nogen større Ulempe, men er dog ingenlunde afskrækkende, især for den, der allerede har prøvet det; og den Straf af Tvangsarbejde, til hvis Anven-

delse Loven af 11. Maj 1897 inden for visse Grænser aabner Adgang, indgyder, som ovenstaaende Voldsstatistik for de sidste 5 Aar noksom udviser, ej heller fornøden Frygt, især da Tvangsarbejdsanstalterne kun ere udrustede med mangelfulde Midler til at ave Personer, der ikke ville underkaste sig Anstaltens Disciplin og de med Opholdet paa denne forbundne Pligter, men efter Evne fortsætte deres Uvæsen under Anstaltsopholdet. Den Straf, som Personer af denne Natur have Agtelse for, er den legemlige Revselse, og Udsigten til denne vil formaa at holde dem fra Overfald paa Medmennesker, hvor Muligheden af en af de andre Straffe ikke vil evne det. Det er derfor denne Straf, som Regeringen ved nærværende Lovforslag, om end med stærke Begrænsninger og med megen Varsomhed i Lovforslagets enkelte Bestemmelser, foreslaar indført over for visse særdeles grove og erfaringsmæssig udbredte Raahedsforbrydelser.

Det Omraade, for hvilket man har fundet det rigtigt at foreslaa legemlig Revselse som Straf, vil fremgaa af Lovforslagets § 3. Det vil heraf ses, at Straffen kun foreslaas stillet til Domstolenes Raadighed for de allergroveste Former af Kønshedskrænkelser og Forbrydelser mod Børns Sædelighed, mod grove Voldshandlinger over for sagesløse Personer og for de oven for berørte Tilfælde af groft reglementsstridigt Forhold paa Tvangsarbejdsanstalterne, udvist af de efter Lov af 11. Maj 1897 inddømte Personer. Straffens Omraade for de under Nr. 1 og 3 nævnte Tilfælde svarer ikke til nogen bestemt Passus i Straffeloven. Hvad saaledes § 168 angaar, vil Omraadet for den legemlige Revselses Anvendelighed ikke udelukkende omfatte 1ste Stykke, om Voldtægt imod uberygtet Kvinde, idet det efter Domstolenes snevre Forstaaelse af dette Begreb som kun gældende den Kvinde, der intet sædeligt Fejltrin har begaaet, utvivlsomt vilde være at drage Grænserne for den udvidede Beskyttelse for indskrænket. Ved Voldshandlingerne har man ikke fulgt den i Straffelovens Kapitel 18 anvendte, i øvrigt omtvistelige og i Lovparagrafferne lidet heldigt ud-

trykte Systematik i Sondringen mellem de større og de mindre Overtrædelser, men Grænsen er draget efter det rent praktiske Hensyn til Voldshandlingens Betydning for den sagesløse overfaldne. Med Hensyn til det under Nr. 4 nævnte Tilfælde følger det af Lovens Grundprincip: kun at lade legemlig Revselse blive ikendt ved Dom, at den administrative Myndighed, som i Almindelighed bestemmer Straffen for reglementariske Forseelser, maa træde tilbage for Domstolene, saa snart legemlig Revselse menes at være forskyldt ved den stedfundne Forseelse.

Med Hensyn til Lovforslagets øvrige Bestemmelser angaaende Anvendelse af legemlig Revselse skal blot følgende bemærkes:

Den Aldersgrænse nedad og opad, som ved § 1 er foreslaaet, vil formentlig findes passende; hvad særlig angaar Personer mellem 15 og 18 Aar, hjemler Straffeloven jo allerede ved sine §§ 21 og 29 Adgang til Anvendelse af Rottingslag, men det er fundet naturligt at forbeholde Domstolene inden for dette særlige Omraade at anvende nærværende Lovs Regler.

Ved § 2 foreslaas det at henvise Fastsættelsen af Enkelthederne ned Eksekutionen til Kgl. Anordning, derunder ogsaa Bestemmelsen af Redskabets Art. Det vil formentlig være mindre heldigt straks ved Loven at give en Regel om det sidstnævnte, efter sin Natur noget af Erfaringen afhængige Punkt, hvilket ej heller for Personer over 16 Aar er sket f. Eks. ved den engelske Garotters Akt af 1863.

Lovforslagets § 5 søger at forebygge den Ulempe, at Lovens Bestemmelser, der efter deres Natur maa have en vis fakultativ Karakter, kunde efter de enkelte Dommeres personlige Opfattelse af Spørgsmaalet om legemlig Revselses Ønskelighed som Straffemiddel blive anvendt i højst uensartet Maal Landet over. Det vil formentlig erkendes, at den Anvisning, som denne Paragrafs første Stykke indeholder, danner et nogenlunde fyldestgørende Udtryk for, hvad det efter Lovens Synspunkt maa komme an paa. Ved samme Paragrafs andet Stykke henpeges der særlig paa,

at Personer, der paa Grund af Beruselse opnaa den efter Straffelovens § 39 mulige Strafnedsættelse, ikke af denne Grund bør behandles som faldende uden for den foreliggende Lovs Omraade.

En Opgave for det foreliggende Lovforslag maa det fremdeles være at løse Spørgsmaalet om Paaankeligheden af Domme, gaaende ud paa legemlig Revselse. Reglen om Straffedommes Paaankelighed efter dansk Ret er jo i store Træk, at saadanne Domme, der gaa ud paa højere Straf end Bøder, stedse kunne appelleres til Landsoverretterne og ved offentlig Foranstaltning eller paa domfældtes egen Bekostning ogsaa til Højesteret, men at derimod Appel til Højesteret efter domfældtes Begæring, naar Sagen ikke angaar Tyveri, Hæleri og Bedrageri, ikke kan ske ved offentlig Foranstaltning fra Landsoverretterne og de umiddelbart under Højesteret staaende københavnske Retter, naar Straffen ikke har en vis Størrelse, der med Hensyn til legemlig Straf ved Plakat af 23. Maj 1840 § 1 er fastsat til over 16 Slag Rotting. Naar der derimod appelleres umiddelbart til Højesteret fra bornholmske og færøiske Underretter, har Paaankeligheden samme Omfang som ellers ved Indankning til Overretterne. Det er en efter denne Ordning afpasset Regel, der finder Udtryk i Forslagets § 6.

Medens legemlig Revselse for voksne Mandspersoner inden for det af engelsk Ret beherskede eller paavirkede Retsomraade jævnlig vil findes fastsat som Straf for Forbrydelser, der bære Vidnesbyrd om betydelig Raahed og Voldsomhed, fremtræder de ovenfor foreslaaede Foranstaltninger som noget forholdsvis nyt i vor Ret. Man har derfor ment dels at burde foreslaa, at Loven forelægges til Revision inden 5 Aar fra dens Træden i Kraft (§ 9). dels at der aarlig til Kongen og til Rigsdagen afgives Beretning om Antallet og Beskaffenheden af de Tilfælde, i hvilke legemlig Revselse i Medfør af Loven er bragt i Anvendelse (§ 7). Det er Regeringens Forventning, at de Tvivl og Betænkeligheder, navnlig af teoretisk Oprindelse, der jævn-

lig ere komne til Orde imod Anvendelse af legemlig Straf, ville vige, naar Forsøget paa en kraftig Undertrykkelse af de groveste Volds- og Raahedsforbrydelser i nogen Tid har været ført ud i Livet. Men skulde imod Formodning den foreslaaede Vej vise sig ikke at føre fremad mod Maalet, vil der allerede om en kortere Aarrække være Lejlighed for Lovgivningsmagten til at ændre Bestemmelserne eller bringe dem til Ophør.

De samme Grunde, der tale for at udruste Statsmagten med stærkere Midler til Undertrykkelse af voldelige Angreb, gøre det ønskeligt at udvide den privates Ret til Selvforsvar. Straffelovens § 40 drager her paa et Hovedpunkt Grænsen med en vis Snæverhed, snævrere end i andre Retsforfatninger almindeligt. Den betinger Retten til Anvendelse af øjensynligt livsfarlige Forsvarsmidler (det saakaldte yderste Nødværge) af, at Liv, Helbred eller Velvære kræver Forsvaret. Idet der ved »Helbred« i denne Forbindelse kun sigtes til Tilfælde, hvor Helbredstilstanden i dens Helhed og for bestandig staar paa Spil, vil det efter Bestemmelsens Ordlyd være ulovligt at anvende de livsfarlige Midler i mangfoldige Tilfælde, hvor den overfaldne dog i alt Fald med Føje kunde befrygte en betydeligere Skade for sin Person. Det er formentlig en Ubillighed imod den uskyldige Part til Fordel for den skyldige, og det saa meget mere, som Afgørelsen i saadanne Tilfælde som oftest træffes øjeblikkelig, og Grænsen for det Onde, der lader sig forudse som Følge af Angrebet, efter Sagens Natur er vag. Vel er der nu en heldig Stræben i Praksis efter saa vidt muligt at holde Haanden over den i Nødværge stedte Part; men det er ikke desmindre en beføjet Fordring til Loven, at den gør det let for Domstolene overalt, hvor en naturlig Retsfølelse tilsiger det, hellere at lade Afgørelsen falde ud til Gunst for den overfaldne end for Voldsmanden. En Forbedring af Straffeloven i denne Retning menes at ville følge af Bestemmelsen i Forslagets § 8.

Diskussionsmøde

i Dansk Kriminalistforening d. 26. November 1903
i Anledning af det af Regeringen forelagte Lovforslag
om Anvendelse af Legemsstraf m. m.

Professor, Dr. juris Torp aabnede som Dansk Kriminalistforenings Formand Mødet og meddelte, at man havde indbudt de københavnske Dommere, Rigsdagens Medlemmer og Medlemmerne af juridisk Forening. Han foreslog som Dirigent Retsformand Madvig, som under Forsamlingens Tilslutning modtog Hvervet og først gav Ordet til

Overretsassessor, Dr. juris Gram: Naar jeg i Aften tager Ordet i Diskussionen om det af Regeringen forelagte Lovforslag om Indførelse af Legemsstraf i visse Tilfælde, er det ikke, fordi jeg mener at kunne sige noget nyt om dette saa ofte diskuterede Spørgsmaal, men fordi jeg ønsker at benytte Lejligheden til at udtale, at jeg er en afgjort Modstander af Pryglestraffen, i hvilken Henseende jeg haaber paa Tilslutning fra denne Forsamling, saa at det tydeligt kan ses, at de danske Kriminalister ubetinget eller i alt Fald aldeles overvejende ere imod denne Strafs Indførelse. Jeg blev stærkt personlig bevæget ved at se dette Lovforslag fremkomme; man ventede fra dette Ministerium Forslag til en omfattende Revision af vor Straffelov, til en Lov om betingede Straffedomme — i Stedet for have vi

nu faaet dette Forslag, i Sandhed Stene for Brød. Jeg anser Pryglestraffen for en raa, brutal og modbydelig Straf, særlig, naar den anvendes mod voksne Personer. Skal der nemlig være Mening i den, maa der slaas med Brutalitets og voldsom Kraft, saa der forvoldes betydelig Smerte, og Forslaget byder os ikke Garanti mod, at Prygleredskabet ikke bliver selve den berygtede »Kat«, idet Redskabets Art efter § 2 skal fastsættes efter kgl. Anordning, altsaa af Administrationen, uden at Rigsdagen faar Indflydelse paa Valget heraf, hvad der i Virkeligheden er i høj Grad paa-faldende. Dernæst er Forslaget ikke begrænset til at angaa yngre Mænd og professionelle Bøller, men tager Sigte paa Mænd mellem 15 og 55 Aar — jeg beder Dem bemærke: 55 Aar! — ligesom der i § 3 Nr. 3 ikke opstilles nogen Betingelse om, at Voldsmanden skal kunne karakteriseres som »professionel«. Herefter vil en saadan Lov kunne føre til ligefrem oprørende Resultater, og den vil blive meget pinlig at anvende saavel for Dommerne som for de underordnede Politifunktionærer, der skulle tvinges til at svinge Svøben. Jeg ser nu ganske vist af Rigsdagstidenden, at Justitsministeren har tænkt sig, at der ansættes en eller to Mænd, der skulle rejse om og foretage Afstraffelserne rundt i Jurisdiktionerne — ja derved vil ganske vist opnaas, at der alle Vegne slaas brutalt nok og lige brutalt. Men det forekommer mig, at det er ganske ækelt at tænke sig, at Staten skulde give en Mand et saa brutalt Hverv som dette; og dette kan ikke afvises ved at pege paa den eksisterende Skarpretterpost; Skarpretteren skal lære at udføre Eksekutionen saa let og hurtig som mulig, men »Pryglebøddlerne« ville hurtig blive bestialiserede og lære at lægge sig efter at prygle saa raffineret grusomt som de blot kunne. Fremdeles er der mod den Straf at indvende, at den er en Klassestraf, rettet mod Proletariatet. Dette blev særlig fremhævet af to Talere paa det nordiske Juristmøde i Christiania i 1899, og jeg frygter, at denne Straf ikke, som de nu bestaaende Strafarter, vil finde en i

alt væsentligt ligelig Anvendelse paa alle Samfundsklasser. Spørges der saa, om den maa antages at ville virke særlig afskrækkende, saa maa jeg — i Tilslutning til det af mange Praktikere udtalte — sige, at jeg tror det ikke; man kan ikke drage Slutninger fra, at den maaske har haft gavnlige Virkninger, anvendt som Disciplinærstraf i Strafanstalterne; dér gives Pryglene straks efter Forseelsen, uden Appel, og dér er Straffen en sikker Konsekvens af Forseelsen. Men anderledes, naar Pryglene anvendes som Straf uden for Anstalterne: Gerningsmanden har Haab om ikke at blive paagrebet, eller i alt Fald om ikke at blive overbevist, og selv om han saa bliver baade paagrebet og overbevist, er der i alt Fald for lang Tid mellem Forbrydelsen og Pryglene til, at Udsigten til dem kan virke i væsentlig Grad skræmmende, særlig paa Personer af Bølletypen, som i Reglen ere meget letsindige og lidet tænke paa Fremtiden. Den Udtalelse af Inspektøren ved Vridsløselille Strafanstalt, som Justitsministeren har citeret i Rigsdagen, gaar i Virkeligheden ogsaa ganske i denne Retning, idet han netop hævder, at de Momenter, som efter hans Mening gøre Legemsstraf ønskelig og nyttig i Strafanstalterne, slet ikke foreligge, naar Talen er om at anvende den uden for disse. Naar man særlig som det store Eksempel paa denne Strafs Gavnlighed har anført, at den i England i 1863 indførte Lov om Pryglestraf for voldsomt Røveri i kort Tid skal have udryddet de i London huserende »Garrotterbander«, saa er dette ikke korrekt. Ifølge Oplysninger, som Politinspektør Goll sidder inde med, og som han har bedt mig meddele, var Forholdet det, at det i 1862 var blevet almindeligt, at Folk i Londons Gader bleve overfaldne, halvkvalte og plyndrede af Bander; Politiet, som blev opskræmt herved, satte sig da i Forbindelse med de talrige »betinget benaadede« i London, som atter havde deres Forbindelser i Forbryderverdenen, og lod dem vide, at samtlige »betinget benaadede« atter vilde blive indsatte i Strafanstalterne, saafremt man ikke fik fat i Garrotterne. Herefter udleveredes der til Politiet

27 Individer, der alle bleve satte under Tiltale. I November 1862 bleve 21 af disse dømt til store Straffe; i Januar 1863 gratulerede en høj Embedsmand The grand Jury til, at Garrotterne vare udryddede — først i Juli s. A. blev Forslaget til Loven om Pryglestraf forelagt — altsaa en god Stund efter, at det Samfundsonde, den særlig tog Sigte paa, faktisk var udryddet. I Motiverne til den nye norske Straffelov er det fremhævet, at der i England i Aarene 1877—93 ikke er paavist nogen nedadgaaende Tendens i Antallet af de med Prygl straffede Forbrydelser, skønt denne Straf er bleven anvendt i stigende Grad. Og i ganske samme Retning viser Statistikken for Tiden fra Februar 1894 til Marts 1898 efter Sorenskriver Urbyes Udtalelser paa Juristmødet i Christiania i 1898. — Fra anden Side anføres det nu vel, at der maa gøres noget alvorligt for at dæmme op for den voksende Brutalitet. Men er det sikkert, at Brutaliteten er i Stigen? De i Forslagets Motiver anførte Tal ere ikke bevisende, bl. a. fordi Loven af 11. Maj 1897 har ført til at forfølge Voldshandlinger til Dom i Tilfælde, hvor Sagen tidligere kunde slutte med Bødevedtagelse. Derfor maa en Volds-Statistik efter 1897 vise en Tiltagen i Domsantallet, selv om der ingen tilsvarende Stigen foreligger i Antallet af Voldshandlinger. Dertil kommer, at der — hvad ogsaa min Erfaring har bekræftet — i Kriminalretten er en stigende Tendens til at anvende Straffelovens § 203 og ikke § 200, hvorved Antallet af de offentlig forfulgte Sager jo stiger. Og endelig har Lovforslagets Statistik jo den Mangel, at den intet særligt oplyser om Hyppigheden af Overfald paa sagesløse Personer, skønt det ganske særlig burde oplyses, om dette er Tilfældet, da Lovforslagets § 3 Nr. 3 kun hjemler Anvendelse af Pryglestraf paa Personer, der overfalde sagesløse Personer. Jeg skal herved bemærke, at Kriminalrettens Dommere nære den Anskuelse, at der i Virkeligheden forekommer forholdsvis faa Overfald paa egentlig sagesløs Mand. Jeg angriber særlig Forslagets Statistik,

fordi det er en uafviselig Pligt for den eller dem, der ville foretage et saa overordentligt Skridt som dette at foreslaa Pryglestraf indført, at underbygge Forslaget med overbevisende Argumenter i Tal.

Selv om der imidlertid virkelig er en Trang til Anvendelse af skrappere Midler end de nu til Raadighed staaende, og jeg er enig i, at der forefalder adskilligt flere Raahedsforbrydelser, end Samfundet bør taale — er der saa ikke andre Veje at gaa end Pryglene? Jo tilvisse. For det første — og dette er jo et Hovedpunkt — vilde Tilstanden efter alle sagkyndiges Mening meget snart blive betydelig bedre, hvis Staten gjorde sin Pligt og tog sig energisk af de forsømte Børn og bl. a. opførte Opdragelsesanstalter, hvori de unge Knægte, som er komne paa Afveje, kunde anbringes til deres 21de Aar. Og dernæst er der jo en rig Mulighed for Skærpelse af de alt bestaaende Straffemidler, f. Eks. Indførelse af Tvangsarbejde allerede som Straf for første Gang begaaet voldeligt Overfald, Forlængelse af Tvangsarbejdsstraffen for Vold, f. Eks. indtil 2 Aar, og endvidere Indførelsen af virkelige effektive Disciplinærmidler under denne Strafs Udstaaelse. — Med Hensyn til de af Forslaget omfattede Sædelighedsforbrydelser, særlig dem, der udøves mod Børn, har jeg i og for sig intet imod en Skærpelse af Straffen, om end der allerede nu staar meget strenge Straffe til Raadighed paa dette Punkt; men Skærpelsen bør i alle Fald ikke bestaa i Anvendelsen af Prygl.

Jeg reassumerer mine foranstaaende Udtalelser i følgende: Pryglestraffen er en raa og modbydelig Straf, som det vil være en Skam for os at indføre; Erfaringen har ikke godtgjort, at den virker særlig afskrækkende; det er tvivlsomt, om Brutaliteten og Raaheden virkelig ere i Stigen, men i alle Fald have vi andre Midler ved Haanden til at bekæmpe dem end Anvendelse af Legemsstraf paa voksne Personer.

Med Hensyn til Lovforslagets Enkeltheder skal jeg endnu fremsætte nogle Bemærkninger. Naar Legemsstraffen foreslaas som Tillægsstraf for Voldtægt eller Forsøg derpaa, saa undrer det mig unægteligt, at man for Alvor kan tro, at det for en Mand, der har Lyster i Retning af Voldtægt, skulde virke videre afskrækkende, at han ved, at han vil faa en Omgang Prygl foruden de 4 à 6 Aars Forbedringshusarbejde, som han alt nu kan vente sig, hvis han giver efter for sine Lyster. Naar Lovforslaget dernæst bestemmer, at Pryglestraf skal kunne anvendes paa dem, der gjøre sig skyldige i legemlig Omgang eller Forsøg herpaa over for Pigebørn under 12 Aar, saa er denne Bestemmelse for saa vidt mærkelig, som Straffelovens § 173 temmelig sjældent anvendes. Af Grunde, som let ville forstaas, statuerer Domstolene ikke gerne, at der foreligger legemlig Omgængelse eller Forsøg herpaa over for smaa Pigebørn, men anvende — i Stedet for § 173 — f. Eks. Bestemmelsen i § 176 om uterligt Forhold, Men paa dem, der straffes efter § 176, skal jo efter Forslaget Pryglestraf ikke anvendes. Den nævnte Bestemmelse i Forslaget vil derfor meget langt fra faa den Betydning, som det var Meningen, og kunde derfor noget nær lige saa godt have været uskreven. Hvad angaar Bestemmelsen om Vold mod sagesløs Person, saa er det en ganske udemokratisk Tanke, at den tidligere ustraffede Arbejder, som i Hidsighed slaar løs paa en Kammerat, der har gjort sig skyldig i Skruebrækkeri, skal kunne anses med Legemsstraf. Naar § 4 kræver en Lægeerklæring for, at den skyldige kan taale Legemsstraf, saa maa man erindre, at Lægen ingen absolut Garanti kan yde i saa Henseende. Det vil altid kunne tænkes, at Delinkventen i Virkeligheden ikke kan taale Straffen, men vil faa Skade for Livet. Ogsaa dette Ansvar beder jeg de tilstedeværende Medlemmer af Lovgivningsmagten at betænke! — Reglen i § 5 tilsigter at hindre en forskellig Anvendelse af Legemsstraffen rundt om i Jurisdiktionerne; men de angivne Kriterier for, hvornaar denne Straf bør anvendes,

ere alle af en ganske vag Karakter, saa at Afgørelsen beror paa Dommerens Skøn, og man kan ikke forhindre, at han ved dette Skøn ubevidst lader sig paavirke af sin Sympati for eller Antipati mod denne Straf; desuden er der ingen Minimumsgrænse for Slagenes Antal, en Dommer har det i sin Magt at gaa ned til 1 eller 2 Slag, og disse Omstændigheder i Forbindelse med mulig større eller mindre Forsigtighed fra den Læges Side, der skal udtale sig om, hvorvidt den paagældende kan taale Straffen, ville bevirke, at der bliver stor Forskel rundt om med Hensyn til Lovens Anvendelse.

Jeg vil slutte med at udtale det Haab, at den nuværende Regering, som sidder som Repræsentant for den danske Bondestand, og hvis umistelige Hæder det er, at den tæller en Bonde i sin Midte, at den ikke vil sætte det Raahedsstempel paa den danske Nation, som det vilde være, om Pryglestraffen blev indført.

Dirigenten henstillede ikke at bruge alt for skarpe og stærke Udtryk i den forestaaende Ordveksling.

Politiinspektør Goll: Det foreliggende Lovforslag handler i sine Motiver væsentlig om Bøllernes Forbrydelser, og under det Flag er Lovforslaget hidtil sejlet gennem Rigsdagen. Den i Motiverne indeholdte Statistik omfatter imidlertid for den allerstørste Del Forbrydelser paa Landet. Saaledes ere af de 1081 Voldsforbrydelser i 1886—90 kun 406 begaaede i Byerne, de 675 paa Landet, i 1891—95 endog af 1082 kun 424 begaaede i Byerne, 858 paa Landet. Og den Stigning i Voldsforbrydelsernes Antal, som Motiverne omtale, er endog i den væsentligste Grad netop en Stigning i Landjurisdiktionernes Forbrydelser. I Tyveaaret 1876—95 ere Byernes Voldsforbrydelser kun stegne med 18 %, Landets med 47 %, og det uagtet Befolkningen i Byerne i samme Tidsrum er stegen med ca. 50 %, Landets kun med 10 %. Og Voldtægtsforbrydelsen, som i alt væsentlig er en Landforbrydelse — i 1891—95 forefaldt af 149 Voldtægtstilfælde kun 23 i Byerne, alle de øvrige 126

paa Landet —, er paa Landet i samme Tidsrum stegen med 60 %, i Byerne slet ikke. Statistikken for 1897—1901 kan jeg ikke udtale mig om, da den ikke foreligger for Offentligheden.

Dette viser, at de Bøller, som saa stærkt have været paa Tale i disse Dage, mest ere Landbøller. Landborepræsentanterne maa altsaa vide, at Loven vil komme til at ramme Landet adskilligt føleligere end Byen. Om Pryglestraffen paa Landet er særlig paakrævet, maa de naturligvis selv om, jeg betvivler det ganske vist stærkt, men jeg skal ikke komme nærmere ind derpaa, men holde mig til dem, Forslaget særlig har for Øje, nemlig Bybøllerne.

Er Pryglestraffen særlig egnet for disse? Jeg har pryglet ca. 2000 af disse Bøller som Fuldmægtig i Københavns Politi, medens de vare smaa, og da var det den virkningsløseste af alle Straffe, idet den gav et Recidiv paa 55,5 %, hvad ingen anden Strafart kan opvise. Hvorfor skulde Straffen virke bedre, naar de ere store? Hvorfor skulde den gøre dybere Indtryk paa Bøllens haarde, uimodtagelige Sind end paa Barnets bløde, modtagelige? Fængselsinspektør Ammitzbøll siger, at Bøllerne i Strafanstalterne vise sig som Pjalte og er yderst ømme for deres Skind, naar de faa Prygl. Men Bøllerne mene, at der slaas mindre haardt, naar de rigtig ere ynkelige, end naar de tage Slagene som en Mand, og kunne de vinde en saadan Fordeel — og det tror jeg efter min Erfaring virkelig, at de opnaa derved — saa er deres pjaltede Holdning forklaret. — At Pryglene ikke gøre tilstrækkeligt Indtryk paa Børnene, er, fordi de i Forvejen have faaet saa mange, at den Smule mere eller mindre ikke har stort at sige, hvilket deres Beroligelse efter Eksekutionen tilstrækkelig viser, men dette gælder i endnu højere Grad Bøllerne, hvis hele Liv foregaar under Slagsmaal, Tumulter og Prygl. Hvorfor skulde de Folk, som mest ere vant til Frygl, have mest Angst for Prygl?

At man i saa Henseende intet kan slutte fra Fængs-

lerne, har den foregaaende Taler alt udførligt gjort Rede for. Dertil kommer det individuelle Hensyn, der kan tages i Fængslet, til den enkelte Forbryder, samt at Alkoholen og Kammeraternes Selskab mangler der. Man kan derfor ikke fra Pryglens Virkning i Fængslet paa de Forbrydelser, som alene kunne begaaes i Fængslet, nemlig Disciplinærforseelserne, slutte til Pryglens Virkning uden for Fængslet paa de almindelige Forbrydelser, som Vold og Voldtægt.

Det siges ofte, at det mere er Truslen om Prygl end selve Pryglene, der vil yde Afskrækkelse. Dette Argument kan hverken bevises eller modbevises. Men over for Voldsforbrydelser er det af særlig ringe Vægt, da disse ere Alkoholismens Børn, og under Alkoholens Indflydelse ofrer Individet ikke Følgerne mange Tanker. Ferri har fundet, at Voldsforbrydelser i Italien tiltog i gode Vinaar og tog betydeligt af i daarlige. Marambat har udregnet, at 88 % af Voldsmændene ere Alkoholister, og Kriminalretsassessor Schou har af 25 Voldsmænd, der i 1902 vare tiltalte for Vold ved 5. Kammer, kun fundet en eneste, som ikke var under Indflydelse af akut eller kronisk Alkoholisme. I Virkeligheden var det langt rimeligere, om Pryglestraffens Tilhængere vilde have den anvendt paa professionelle Plattenlagere, Skilte-, Cykletyve o. l., fordi disse Forbrydelser langt hyppigere begaaes i ædru Tilstand end Vold. Pryglens afskrækkende Virkning maa jo kunne gøre sig ganske anderledes gældende over for ædru Tyve end over for drukne Voldsmænd. Og naar jeg i min Statistik af 1899 har paavist, at Prygl ere den sletteste af alle Straffe over for Tyveri, hvorfor skulle de saa være den bedste af alle Straffe over for Vold? — Nej, Pryglene forlanges her ikke, fordi de ere rationelle, men fordi de bæres frem af Had- og Hævnfølelse, men derpaa kan ingen Strafleret bygges.

Den dybere Grund til, at alle, hvem den moderne Strafferets Principper ere gaaede over i Blodet, ere imod Pryglestraffen, rent bortset fra den Virkningsløshed, som de tillægge den, er, at den er et kulturelt Tilbagekridt.

Den moderne Strafferet hviler paa Haabet om og Troen til, at Forbryderen kan løftes fra det lave Standpunkt, hvorpaa han staar, til et højere — derfor søger den at realisere et kulturelt Fremskridt. Pryglestraffens Opgave er at deklassere, trykke ned, stemple med Haan og Foragt — derfor er den et kulturelt Tilbageskridt. For dem, hvem denne Straf har ramt, vil Bommen være lukket, intet Fængselselskab kan hjælpe dem frem. Og vi faa en Skare desperados, fra hvem la grande criminalité truer. Men endnu en større Fare bringer Pryglestraffen med sig. Har Samfundet først opgivet den kulturelle Opgave over for nogle, vil den fristes til at gaa videre, fordi det er saa langt lettere at pufte ned end at hæve op. Det er derfor ingen Trøst, at Forslaget kun er et Forsøg. Tage Voldsforbrydelserne af, vil man sige: Vi maa saa have Prygl for flere Forbrydelser. Tage de til, vil man sige: Vi maa have flere og værre Prygl. I begge Tilfælde glide vi endnu et Stykke ned ad det Skraaplan, som i det 18. Aarhundrede, da hele Straffesystemet var bygget paa Prygl og Legemsstraffe, endte med Fiasko. Men hvorfor skulle vi atter ind paa den Vej, man en Gang med Skam har maattet forlade?

Modpartiets Argumenter herfor ere meget svage. Om Udlandet, særlig England, har Assessor Gram alt talt. Saa er der Folkestemningen, Den er dog for vaklende og omskiftelig til at bevise noget. Og den store Voldtægtsadresse, som ofte paaberaabes, beviser næppe, at Stemningen er for Prygl. I det mindste ved jeg, der var Raadgiver for de Kvinder, der satte Sagen i Værk, at det sandelig ikke var Prygl, de vilde indføre; det var ganske andre vidtrækkende Reformer, Landpolitiets Organisation, Omlægning af Underdommernes Kompetence, Strafskærpelse til livsvarig Indespærring o. l. Hovedargumentet er dog Bøllernes Respekt for Prygl, deres Ringeagt for Fængsel. Men det er ikke rigtigt. Amerikaneren Josiah Flynt, som har tilbragt Aar blandt Forbryderne som deres Kammerat, fortæller,

hvilken Rædsel de nære for Fængslet, hvorledes Angsten for det i Reglen bringer dem til i en forholdsvis tidlig Alder at opgive Haandteringen, fordi de midt i deres «Arbejde» af Skræk for Opdagelse gribes af en krampagtig Rysten, der gør det umuligt for dem at ernære sig videre paa den Maade. Men Vand og Brød har de ingen Respekt for. Sæt derfor Fængsel med Arbejdstvang eller Tvangsarbejde i Stedet, og gør de 5 Dage Vand og Brød til 1 Maaned, de 10 til 2 Maaneder, og spørg saa Forbryderen, hvad han foretrækker. De skal se, han vil langt hellere have Pryglene, naar han blot i nogen Grad derved kan forkorte Indespærringen. Denne Reform skal jeg varmt anbefale i Tilslutning til de af Assessor Gram alt nævnte.

Men selve Bøllespørgsmaalet kræver endnu langt mere vidtgaaende Foranstaltninger. Dets Rod er Lediggangen, og derimod maa Arbejdet rettes. I saa godt som alle Lande har man maattet tage fat paa Løsgængerspørgsmaalet, og det komme vi ogsaa til. Giv os en Lov som den svenske af 1885, der anvender Tvangsarbejde indtil 3 Aar paa den, som undlader at forsørge sig og sine og tilige lever et Liv, som indeholder en Fare for den almindelige Orden, Sikkerhed og Sædelighed. Vi skulle da snart faa rensset Byen for Bondefangerne, Alfonserne, de professionelle Tyve og Voldsmænd. Efter en løselig Statistik, jeg har gjort op, antager jeg, at ikke mindre end 70 % af dem, der i 1902 dømtes for Vold, vilde kunne rammes af en saadan Lov, og Resten vilde det saa næppe falde vanskelig at tumle med vore øvrige Love, navnlig naar disse reformeredes som foreslaaet.

Jeg vil ikke sige, som den store tyske Kriminalist, Krohne, at Pryglestraffen ikke fortjener at diskuteres mellem alvorlige Mænd, men jeg vil sige, at den ikke burde kunne diskuteres i et Land med Danmarks Kultur og Retsudvikling.

Professor, Dr. juris Torp: I de Udtalelser, jeg skal fremføre angaaende Legemsstraffen, tager jeg ikke Sigte

paa dens Anvendelse som Disciplinærmiddel i Anstalter; ligesom jeg billiger Forslagets Tanke om en Udvidelse af Nødværgeretten, saaledes skal jeg ikke indvende noget mod Indførelsen af Prygl som Disciplinærstraf i Tvangsarbejdsanstalterne. Saa længe dette Middel anvendes i Arresthusene og Strafanstalterne, er det principløst ikke ogsaa at anvende det over for den Bærme af Forbrydere, som findes i Tvangsarbejdsanstalterne. Men ganske anderledes stiller jeg mig, naar Talen er om at anvende denne Straf paa Forbrydere uden for Strafanstalterne.

Det foreliggende Lovforslag kom som en Bombe over Kriminalisterne, som noget ganske uforudset og uventet. Naar Spørgsmaalet om Legemsstraf tidligere har været rejst, er det altid blevet afvist saa godt som enstemmig. Og særlig under de nuværende Forhold var man ikke forberedt derpaa. Selv om man vil gaa til at acceptere denne Straf, hvis den virkelig var nødvendig for Samfundets Skyld, saa maa man, naar man ikke er en ren Barbar, dog i det mindste fordrø, at det er gjort sandsynligt, at det er nødvendigt at gribe til dette Middel, og at det vil nytte. Men et saadant Bevis er ikke tilvejebragt. Hvis vi i Øjeblikket stod med en fuldt ud moderne og tidssvarende Straffelov og dog manglede effektive Midler mod Bølleuvasen o. l., saa var dog en af Betingelserne for at gøre Eksperimentet med Pryglene til Stede, selv om Udsigterne til derved at opnaa noget vare ret smaa. Men nu have vi jo længe levet under en paa afgørende Punkter forfejlet og antikveret Straffelov; vi ere i det væsentlige enige saavel om dens Mangler som om Vejene til at afhjælpe dem: de uheldige Straffe over for Børn og unge Forbrydere, hvilke bør afløses af Tvangsopdragelse; Manglen af effektive Midler mod de professionelle Forbrydere, som af Straffeloven slet ikke udsondres til særlig Behandling; den uheldige Ordning af Bødestrafte og Bødeafsoningen; de korte Frihedsstraffe, der gøre Fængslerne til rene Udklækningsanstalter for professionelle Forbrydere; de ganske utilstrækkelige Forholdsreg-

ler mod Vagabondering og Løsgænger, Fænomener, som man f. Eks. i Sverige, Belgien, Frankrig o. fl. St. underkaster en ganske anderledes effektiv Behandling; og endelig Bølle- og Voldsforbrydelserne. Paa dette sidste Punkt var ganske vist Loven af 11. Maj 1897 et Fremskridt, men dog kun en halv Forholdsregel, idet Straffetiden er for kort og Disciplinærmidlerne i Tvangsarbejdsanstalterne for smaa og svage. Nu vel — alle disse Mangler og Brøst findes der, vi have Gang paa Gang paavist dem, og dog er der endnu intet gjort for at afhjælpe dem; men naar dette er Tilfældet, saa er der sandelig ikke for Tiden nogen Nødvendighed for Eksperimentet med en saa utiltalende Straf som Pryglestraffen. — Der er fremdeles ingen Udsigt til, at denne Straf vil gøre Nytte. Den har jo været anvendt i stort Omfang i næsten alle civiliserede Lande, men er atter opgiven netop som en slet Straf, der sjælden gjorde Gavn, ofte Skade. I Østerrig, Kroatien, Svejts, Finland har den eksisteret til Slutningen af det 19de Aarhundrede, men er afskaffet som ikke effektiv; det er allerede i Aften oplyst, hvor intetsigende det Argument er, som man har hentet fra dens Indførelse i England. Jeg skal tilføje, at den i Virkeligheden nærmest eksisterer paa Papiret, idet den ved en Befolkning paa ca. 40 Millioner Mennesker — anvendes paa ca. 30 Mennesker aarlig, hvilket vilde svare til 1 à 2 Individuer aarlig her i Landet. I ingen af de nye Straffelove, som i vore Dage skrives og ere skrevne rundt om i Europa, er der Tale om Genindførelse af denne Straf. Den Kommission f. Eks., der udarbejdede den nye norske Straffelov, og som talte mange erfarne Praktikere, udtalte sig enstemmigt mod Pryglestraffen, medens dog nogle holdt f. Eks. paa Dødsstraffen. Og naar der paa Møder og Kongresser har hævet sig enkelte Røster for Legemsstraffen, har der altid rejst sig en stærk og almindelig Opinion herimod, baade fra Dommere, Politimænd og Fængselsmænd, navnlig ogsaa de sidste med den berømte tyske Fængselsautoritet Krohne i Spidsen.

Det er allerede af en foregaaende Taler fremhævet, at det er med Urette, at man har anført en Udtalelse af Fængselsinspektør Ammitzbøll som en anbefaling for Legemsstraffen: Udtalelsen fremhæver jo bl. a. netop som det, der gør Anvendelse af Prygl som Disciplinærstraf i Fængslet forsvarlig. at den kan ske efter et nøje Kendskab til Individet; men hvad byder det foreliggende Lovforslag i saa Henseende? Det opstiller en Præsumtion til den sigtedes Skade, idet Straffen skal anvendes, naar ikke de om Gerningsmanden i øvrigt foreliggende Oplysninger bestemt afkræfte den Formodning om Tilbøjelighed til raa og voldsom Fremfærd, som Forbrydelsen fremkalder! Der rummes heri en uhyre Fare for Misbrug: stilles samtidig for Skranken som anklagede for Voldshandlinger en »Levemand« af en kendt og ordentlig Familie her i Byen og en fattig Fyr fra Provinsen, som kun har opholdt sig her i en kortere Tid og ingen Venner har, saa vil den første ret let kunne afkræfte hin Formodning, medens dette bliver næsten umuligt for den sidste. Og vilde man saa under Hensyn til disse Betæneligheder begrænse Anvendelsen af Straffen, kræve en nøje Undersøgelse in concreto med Hensyn til den skyldiges Karakter og Vaner, ja saa komme vi ind i en lige saa stor Fare for en forskellig Bedømmelse de forskellige Steder og over for de forskellige Personer, og saa vilde i øvrigt denne Lov efter faa Aars Forløb vistnok kun leve paa Papiret ligesom i England. De Politimestre, som blot nogle faa Gange havde overværet en saadan Eksekution i al dens Uhyggelighed, vilde vistnok blive særdeles tilbøjelige til at bringe den i Anvendelse, naar det paa nogen Maade er muligt at lade være. Netop Umuligheden ved at opstille en Regel, der sikrer Lovens ensartede Anvendelse uden samtidig at nøde til at anvende Straffen i talrige Tilfælde, hvor den virker absolut skadeligt, er en af Hovedindvendingerne mod den.

Naar der i et Dagblad er fremsat den Anke mod Lovforslagets Modstandere og maaske særlig mod mig, at vi

ved at betegne Forslaget som reaktionært have søgt at gøre det til et politisk Spørgsmaal, saa maa jeg bestemt protestere herimod. Jeg kalder Forslaget reaktionært, ikke politisk set, men fordi det søger at skrue hele vor kulturelle og sociale Udvikling et Aarhundrede tilbage og derfor er i stik Modstrid med de vundne kulturelle Fremskridt. Det vil ogsaa findes, at Forslagets Talsmænd mest findes i saadanne Kredse, som staa mest upaavirkede af vor Tids bærende Ideer.

Jeg hævder, at det Eksperiment, som dette Forslag sigter til at iværksætte, er lige saa overflødigt som unyttigt. Og jeg tror ikke, at vor Folkerepræsentation vil gaa med til en Lov, der i hele Verdens Øjne vil stemple os som en Nation, der i Kultur staar paa Højde med Rusland eller Tyrkiet.

Kriminalretsassessor Cold: Til en Begyndelse vil jeg gerne fremhæve de — endnu ikke omtalte — gode Sider ved det foreliggende Lovforslag. For det første dets Tendens i Retning af en alvorlig Repression over for Raahedsforbrydelserne. Der er de Forbrydere, man kan og maa nære en vis Sympati for, men til disse hører Voldsmanden og den, der begaar Voldtægt, absolut ikke, over for dem ere de stærkeste Midler de bedste, og for saa vidt Forslaget er Udtryk for dette, maa det billiges. Det er endvidere sikkert heldigt, at Nødværgeretten udvides, at § 3 Nr. 1 taler om »en Kvinde, som ikke maa anses for løsgægtig«, i Stedet for at benytte Strfl.'s Udtryk »uberygtet«, hvilket sidste Ord jo i Praksis er fortolket som kun omfattende den, der har sin Kønsære ubeskaaren, hvorfor Beskyttelsen bliver for ringe, samt endelig, at § 5 udtrykkelig siger, at Beruselse under Handlingen ikke bør udelukke Straffens Anvendelse, naar Gerningsmanden ikke helt har manglet den til Straf fornødne Tilregnelighed. — Men spørger man saa, om Forslaget har været heldigt i sit Valg af Repressionsmidlet mod Raahedsforbrydelser, saa maa der efter min Mening svares benægtende herpaa. Prygl ere ikke

noget godt Straffemiddel. Da der i 1896 ved Københavns Kriminal- og Politiret oprettedes en særlig Afdeling til Behandling af Børneforbrydelser, var jeg den første Assessor, som kom til at beklæde denne Afdeling, og jeg fik da for mig Børn, atter og atter straffede med Ris, paa hvilke det saas, hvor lidt Legemsstraffen frugtede. Man kom saa ind paa, i større Omfang end hidtil, at søge at faa Forældrenes Samtykke til at anbringe Børnene paa Opdragelsesanstalter eller — under Tilsyn — i gode Plejehjem paa Landet, mod at yderligere Forfølgning mod dem blev frafalden, og denne Forholdsregel har vist sig at bringe langt bedre Resultater. I afvigte Aar er der ved Kriminalretten ikke idømt noget Barn Legemsstraf, de paagældende ere alle blevne anbragte paa Anstalter som foran anført. Rettens Tendens er altsaa afgjort den, at komme bort fra Legemsstraf over for Børn, og den samme Tendens vil vistnok kunne paavises med Hensyn til Forbrydere mellem 15 og 18 Aar, skønt Loven over for disse jo ikke tillægger Dommeren samme Ret til at slutte Sagen uden Dom som over for Børn.

Det er nu ikke paa Forhaand sandsynligt, at den her skildrede stigende Tendens inden for Kriminalretten til at komme bort fra Pryglene skulde være saa uheldig, at man nu bør gaa til at anvende Legemsstraf, ikke blot paa ny over for Børn, men ogsaa over for voksne Mænd. En saadan Anvendelse vil sikkert være uforsvarlig, uforenelig med vort Aarhundredes kulturelle Standpunkt. Over for Brutaliteten have vi jo andre Veje. Den flere Gange i Aften omtalte »Bøllelov« at $11\frac{1}{5}$ 1897 har i Praksis ikke vist sig saa lidt effektiv, er jo desuden endnu anvendt i saa forholdsvis kort en Tid, at nogen endelig Dom om den vanskelig kan sælges allerede nu. Naar den anvendes forholdsvis lidt, skyldes dette de i den fastsatte store Begrænsninger for Idømmelsen af Tvangsarbejde, idet den bl. a. fordrer, at Voldsmanden tidligere skal være straffet for Vold med højere Straf end Bøder. Og ret jævnlig er Voldsmanden sluppet med en Bøde paa Grund af mer eller mindre stærk Beruselse.

Men paa disse strenge Betingelser kunde man forsøge at slaa af, inden der bør tales om en Nødstilstand over for Voldsforbrydelserne. Endelig skal jeg nævne, at der faktisk for Kriminalretten ikke foreligger saa særdeles mange Tilfælde af Vold paa virkelig sagesløs Mand. Naar det efter Meddelelser i Dagspressen tager sig ud, som om Retstilstanden i denne Retning er saa beklagelig, ligger det muligvis deri, at Bladene ikke altid ere tilstrækkelig vel underrettede, eller deri, at Voldsmændene undertiden unddrage sig Straffen ved Flugt.

Man kunde vistnok naa en hel Del af den ønskede Repression ved en Udvidelse af Loven af 1897 saaledes, at Tvangsarbejde kan anvendes over for alle Tilfælde af særlig oprørende Vold, samt ved under Tvangsarbejdet at indføre en virkelig Arbejdstvang og en skarpere Disciplin. I Anstalten kan der, tror jeg, ikke være nogen Betænkelighed ved Prygl som Disciplinærstraf, dér kan den være paakrævet, og dér kan den nytte. Men Anvendelse af Legemsstraf for egentlige Forbrydelser, efter en formelig Procedure og Dom, hvor Straffen skal eksekveres længe efter Forbrydelsens Begaaelse, vil virke som en Brutalitæt, og Idømmelse af en saadan Straf vil være meget pinlig for Dommeren.

Fængselsinspektør Grundtvig: For mig er Spørgsmaalet i og for sig ikke om Sympati eller Antipati, og Forslaget vækker derfor hverken min Begejstring eller min Harme. For mig er Spørgsmaalet: ville Pryglene hjælpe, og herom er intet afgjort, selv om man fra et højere etisk og kulturelt Standpunkt i al Almindelighed vil betegne Prygl som Brutalitæt. Om de ville hjælpe, beror derimod først og fremmest paa, om de føles som Brutalitæt af den, der faar dem, eller ej, og dette vil være meget forskelligt. Nogle ville sikkert føle det som Brutalitæt, for andre vil længere Tids Indespærring føles som en langt større Brutalitæt; det afhænger ganske af vedkommendes Temperament, Levevis og hele sociale, moralske og intellektuelle Standpunkt.

Den, der føler det som Brutalitet, bør sikkert ikke have Prygl, thi paa ham hjælper det ikke i Længden; ham vil det meget let drive til at forhærde sit Sind, det værste, man kan drive et Menneske til.

Erfaring om Pryglestrafs Virkninger har man væsentlig kun fra Fængslerne og endda kun i temmelig ringe Maalestok. I de københavnske Fængsler, hvorigennem aarlig passerer c. 10000 Mennesker, deriblandt just alle Bøllerne, ere Prygl i de sidste 10 Aar anvendte som Disciplinærstraf for grove Forseelser 3—4 Gange aarlig, og jeg kan med Sandhed sige, at jeg, naar jeg altid et Par Dage efter har besøgt vedkommende i hans Celle, meget sjælden har sporet nogen særlig Bitterhed i den Anledning, end sige nogen blivende Bitterhed, tværtimod ofte en venlig og tillidsfuld Stemning.

De Folk ere jo i deres daglige Liv ofte lige fra deres Barndom ikke saa uvante med at give og modtage Prygl som vi andre, deres Æresfølelse derfor ikke saa prikken paa dette Punkt, og det, at de føle Pryglene som en fra deres Standpunkt naturlig Konsekvens af deres Handlinger, har efter min Mening en uhyre, ganske uberegnelig Betydning for deres Opfattelse af Straffen og dennes Virkninger i alle Henseender.

Ganske utvivlsomt er det derhos, at en Dragt Prygl i Fængslerne virker overordentlig disciplinerende, ja ofte ganske forbløffende paa vilde og tøjlesløse Personer, der ikke paa anden Maade have været til at tæmme.

I hvilket Omfang man kan slutte fra Prygls Virkning i Fængslet til deres Virkninger ude i Livet, er imidlertid i højeste Grad tvivlsomt.

De foregaaende Talere have fremhævet de betydelige Forskelligheder, og jeg kan derfor indskrænke mig til ganske at slutte mig til deres derpaa støttede Betragtninger.

Vil man derfor indføre Pryglestraffen paa Grundlag af dens gode Virkninger i Fængslerne, maa man ogsaa skaffe den de samme Betingelser at virke under ude i Livet,

navnlig indføre en Procesmaade, der kan skaffe Sagen afgjort i Løbet af et Par Dage. Kan man ikke det, bør man udsætte det farlige Eksperiment, indtil man har udtømt alle andre Midler, og i saa Henseende spørge sig for hos dem, der forstaa sig paa det, hvormed jeg just ikke sigter til vore mange fremragende teoretiske Jurister, som kun kende Bøllerne fra Romanerne og fra, hvad de kunne filosofere sig til i Studerekammeret.

Der er jo nemlig andre Ting. Bøllerne ere bange for, navnlig Arbejde og Ensomhed i Forbindelse med streng Disciplin i Almindelighed, ikke mindst Ensomhed, fordi dette i saa høj Grad strider mod deres daglige Liv i Selskab med en applauderende Skare af Alfonser, Bondefangere og Fruentimmer.

I Sverige foreligger for Tiden Forslag om ved Raahedsforbrydelser at skærpe de almindelige Frihedsstraffe ved periodisk Anvendelse af haardt Natteleje og mørk Celle; jeg skal ydermere nævne Nægtelse af Skraatobak, der for lidenskabelige Tobakstyggere som Bøllerne vil være et meget alvorligt Savn.

Ingen Skærpelse kan dog sammenlignes med Tidens Længde; det ses bl. a. af, at alle Bøller foretrække 6×5 Dages Fængsel paa Vand og Brød for det meget længere, men i øvrigt her i København ganske parodiske Tvangsarbejde.

Hvad Lovforslaget i øvrigt angaar, sikrer det ikke, hvad jeg efter mit Udgangspunkt tillægger den største Vægt, at Pryglestraffen kun rammer den professionelle Voldsmand, thi denne vil med Lethed kunne afkræfte Mistanken om Tilbøjelighed til raa og voldsom Adfærd, idet Snese af hans udvortes set ulastelige Venner ville være villige til med Ed at bekræfte, at han til daglig er en prægtig Kammerat og en stille og agtværdig Borger. Den fremmede Sømmand eller den vandrende Svend, som ikke kender mange solide Folk, vil derimod have den største Vanskelighed ved at fremskaffe

et saadant Vidnesbyrd. Nej, det bør ubetinget kræves, at vedkommende før er straffet for lignende Forbrydelser.

Loven lægger dernæst — i Modsætning til den nuværende Bøllelov af 11/5 1897 — ganske urimelig Vægt paa Handlingens Følger. I slige Tilfælde er Gerningsmanden jo som Regel ganske uden Herredømme over, hvor megen Skade han gør, og Raaheden og Hensynsløsheden ligger bl. a. just i, at han i saa Henseende giver sig det blinde Tilfælde i Vold. At kræve betydelige Smerter, længere Tids Sygeleje eller Arbejdsudygtighed bringer derfor Loven til ganske at modarbejde sit eget Formaal.

Naar Loven endelig med Rette hjemler Prygl som Disciplinærstraf i Tvangsarbejdsanstalter, berøver den fuldstændig dette al praktisk Betydning, idet den samtidig fastsætter, at Straffen skal tilkendes ved Dom, d. v. s. efter Forhør, eventuelt Varetægtsfængsel, Appel osv., da alt, hvad der kan anføres til Gunst for Prygl i Fængsler, navnlig at de komme hurtig oven paa Gerningen ligesom en uafvendelig, naturnødvendig Konsekvens, derved har mistet sin Betydning. Frygter man for at overlade denne Straffemyndighed til Tvangsarbejdsanstaltens Forstander alene, kan man jo give ham et Par Borgere ved Siden til at deltage i Paadømmelsen; allermest betryggende vilde det efter min Mening være at overlade Forstanderen Straffemyndigheden, men tillige at fastsætte, at den, der har dikteret Straffen, ogsaa personlig skal overvære dens Fuldbrydelse. Han sidder da ikke som Dommeren i fjern Majestæt, døv for Offerets Klager, men han staar ved Siden af og faar sin Del af Smerten, faar sit Ansvar stillet skarpt for Øje, udsætter sig personlig for den straffedes Raseri og bliver altsaa paa alle Maader stærkt personlig interesseret i kun at anvende Straffen paa de rette Personer og kun i yderste Nødstilfælde.

Jeg skal endelig oplyse, at jeg ved Samtaler med 17 Voldsmænd, der for Tiden sidde arresterede, har søgt at erfare deres Mening om Sagen, og Resultatet er, at de

professionelle Bøller ikke ere i mindste Tvivl om, at de langt foretrække Prygl for længere Tids Indespærring, medens Begynderne ere i Tvivl; kun en eneste af alle 17 erklærede sig ubetinget for Fængsel, og én tilføjede, at Prygl vilde bringe ham til at hade endnu mere og gøre Mennesker til Dyr. Selvfølgelig har jeg ikke spurgt dem om, hvad de foretrak, men faaet Svarene ved at fortælle, at nu kom der sandsynligvis en Lov om Prygl for Voldsforbrydelser.

Til Slutning skal jeg kun udtale Haabet om, at alle, som her ere til Stede, hvad Standpunkt de end i øvrigt have, maa have faaet Indtrykket af, at det i alt Fald er en meget alvorlig Sag, hvorom det drejer sig, og at de, hvis Mening bliver den afgørende, ville gaa lige til deres Samvittighed med den uden at se til højre eller til venstre.

Folketingsmand, Højesteretssagfører Høgsbro: Næst efter at udtale min Sympati for Kriminalistforeningens Bestræbelser for at faa vor Straffelov revideret og min Beklagelse af, at dens Bestræbelser endnu ikke have ført til noget ydre Resultat, skal jeg som Rigsdagsmand fremhæve, at Medlemmerne af Lovgivningsmagten med Interesse paahøre de Udtalelser, som falde i Aften angaaende det foreliggende Lovforslag. Ogsaa de af os, som ønske en større Betyggelse af den personlige Sikkerhed, som mere fæste Blikket paa Forbrydernes Ofre end — som de ærede Indledere — paa dens Udøvere, og som ikke paa Forhaand ville afvise Pryglestraffen, blot fordi det er en Legemsstraf, have alligevel et aabent Øre for de Anker mod denne Straf, der fremsættes, og navnlig for de Paavisninger, der gøres m. H. t. andre Straffes Skærpelse eller Indførelse. Men jeg maa dog sige, at det forekommer mig, at de foregaaende Talere have stemt Tonen noget for højt, vi Rigsdagsmænd have jo ogsaa noget Kendskab til dette Emne, og vi synes, at der fares noget for kraftig frem. Naar Professor Torp for 9 Aar siden i sin Bog »om Straffen« har udtalt, at der kan være Grund til at indføre Legemsstraffen for visse Raahedsforbrydelser, saa synes jeg,

at han nu burde spare lidt paa Krudtet, naar han i Aften saa stærkt fordømmer denne Straf. — Og dernæst: naar man ønsker at gøre Indtryk paa Lovgivningsmagtens Medlemmer, bør man vogte sig for Modsigelser. Saadanne foreligge, naar den første Taler var indigneret over Tanken om at tilføje voldsom og alvorlig Smerte ved Pryglene, medens senere Talere netop have udtalt, at Pryglene ikke vilde være en nævneværdig Lidelse for de afstraffede.

Professor Torp: Den Udtalelse af mig, hvortil den foregaaende Taler hentydede, findes i det allerførste strafferetlige Arbejde fra min Haand, udarbejdet, da jeg, efter i over 20 Aar ikke at have beskæftiget mig med Strafferet, pludselig maatte overtage dette Fag. Jeg var allerede, da jeg skrev den omtalte — i øvrigt meget vage og betingede — Sætning om Anvendeligheden af Legemsstraf paa voksne, selv stærkt i Tvivl om dens Rigtighed; og for hvert Aar, ja for hver Dag, der er gaaet siden, har jeg klarere og klarere set, at den aldrig burde have været skrevet.

Kriminalretsassessor, Dr. juris Ussing: Jeg er imod Lovforslaget, fordi det betegner en Planløshed; apriorisk Tænkning er ikke Vejen til at udfinde et rationelt Straffesystem, dertil kræves Erfaring, og dennes Indvindelse forudsætter en bestemt Plan. Og naar vi nu rundt i hele Verden ere inde paa at bruge andre Straffemidler end legemlig Revselse, saa bør vi først se, hvad der endnu er at udrette ad disse Veje, inden vi slaa ind paa en helt ny Bane. Og der er nok at gøre. Skønt der i København maaske ikke findes saa overvældende mange »Bøller«, fordi nemlig Kulturen gaar saa dybt ned i Befolkningens Lag, saa mener jeg paa den anden Side, at Forholdene gøre vor Hovedstad særlig vel egnet til en Udklækningsanstalt for Samfundsbærmé, og jeg skal paavise en Række Faktorer, som bevirke dette. Tog man kraftig fat paa disse Punkter, kunde man vistnok bekæmpe de Farer, Lovforslaget er rettet mod, uden at bryde ud fra den Plan, hvori den strafferetlige Repression nu bevæger sig.

Jeg skal fremdrage 7 Momenter: Først Løsgængerilovgivningen — uden for København er det strafbart at strejfe om uden lovligt Erhverv, men her i Byen er det tilladt; dernæst Værtshuslovgivningen, i hvis Skygge der er fremblomstret en Række Kipper, hvis Værter under Konkurrencen ere komne ind paa at opelske og afgive Tilhold for Driverter, hvis Opgave det bliver at lokke Penge fra berusede Gæster, o. l. Fremdeles Soutenørvæsenet: dette Uvæsen er ikke forbudt her, hvad det ubetinget burde være, selv om man ikke kan vente at underkue det ved et Lovforbud; thi naar denne ret indbringende »Beskæftigelse« er tilladt frit og uhindret, saa stiger i de lavere Befolkningslag Agtelsen for dette Erhverv, som er Smittekilde for saa megen Forbrydelse. For det fjerde nævner jeg de manglende Forholdsregler over for Tyvsprofessionisme, idet den professionelle og den tilfældige Tyv behandles væsentlig ens, og den første, skønt han er kendt som saadan, kan leve uhindret i stort Konsum, saa længe blot ingen bestemt ny Forbrydelse kan konstateres. Endvidere Børnesagen, hvor det private Initiativ yder Hjælpen indtil Konfirmationsalderen, men derefter af mange Grunde maa sige stop, saa at der intet gøres for Aldersklassen fra 14 til 18 Aar. Her er en uafviselig Statsopgave — men til dens Realisation har der aldrig været Midler, medens der aldrig er sagt nej til Bevillinger vedrørende Avlscentrer og Kvægopdrætning. Jeg nævner fremdeles den offentlige Politiretsforhandlings uheldige Ordning i Relation til Undertrykkelsen af Bølleuvæsenet: Proceduren er for tung, Beviskravene for store og lovbundne, i mange Tilfælde maa man være glad, naar den sigtede vedtager en Bøde, da der ellers næppe vilde være Bevismateriale nok til at fælde en Dom over ham, skønt der reelt ingen Tvivl er om hans Skyld. Hvis man her gik den Vej — saaledes som f. Eks. i England — at give Bevisbyrden fri, vilde man derved faktisk komme til at tillægge Politibetjentens Vidnesbyrd en større Beviskraft end Bøllens; saa blev Proceduren lettere at føre igennem,

og saa fik Betjentene en større Autoritet over for Befolkningen, hvis gavnlige Følger snart skulde ses. Endelig som det syvende og sidste: Omdannelse af Tvangsarbejdsstraffen, dens Udstyrelse med kraftigere Disciplinærmidler, maaske en Sondring imellem to Klasser af denne Straf, saaledes at anden Klasse kunde idømmes Bøllerne og maaske være forbunden med legemlig Revselse og andre virkningsfulde Skærper.

Folketingsmand, Overretssagfører Alfred Christensen protesterede mod Assessor Ussings Udtalelse om, at de bevilgende Myndigheder skulde have stillet sig vrangvilligt over for Foranstaltninger til Tvangsopdragelse af forsømte og forbryderske Børn. Slige Bevillinger have aldrig været begærede hos Rigsdagen, følgelig heller aldrig nægtede.

Kriminalretsassessor Ussing skulde meget beklage, hvis nogen tilstedeværende havde følt sig personlig ilde berørt ved den paagældende Udtalelse. Det havde ikke været hans Agt at rette nogen Bebrejdelse mod Rigsdagen, men han maatte fastholde, at der Gang paa Gang forgæves var sket private Henvendelser angaaende Børnesagen og formentlig bestandig med det Resultat, at Lovgivningsmagten ikke antoges at mene, at der var Raad til at iværksætte de hertil fornødne Statsforanstaltninger.

Overretsassessor Gram forklarede over for en Ytring af Højesteretssagfører Høgsbro, at han ved en af denne citeret Udtalelse havde ment, at skulde der være Mening i at indføre en Legemsstraf, var det en nødvendig Konsekvens, at denne effektueredes haardt og brutalt, saa den forarsagede megen Smerte; Raaheden vilde derfor være uundgaaelig, hvis ikke Straffen skulde blive ganske formaalsløs.

Professor Torp udtalte, at der formentlig ikke var Grund til at bringe nogen Resolution i Forslag, da de faldne Udtalelser tydelig nok havde vist Forsamlingens Standpunkt til det omdiskuterede Lovforslag.

Cand. jur. Wilcke: I Modsætning til de foregaaende Talere vil jeg gerne hæve en Stemme til Forsvar for Lov-

forslaget. Naar der er krævet Bevis for Legemsstraffens Effektivitet, saa synes det mig klart, at naar Prygl — som flere Gange fremhævet — kunne gøre Nytte, anvendte i Strafanstalterne, saa maa der være en Formodning for, at de ogsaa kunne gøre det som Straf uden for Anstalterne, selv om der gaar et Par Uger mellem Forbrydelsen og Straffens Eksekution. Denne Formodning maa det paahvile Pryglestraffens Modstandere at afbevise. Et saadant Bevis er efter min Mening ikke ført. Naar de praktiske Englændere ikke have ophævet deres Lov om Pryglestraf, saa er det vel, fordi de tillægge den nogen skræmmende Virkning. At Brutaliteten paa Gader og Stræder er i Stigen, tror jeg fuldt og fast, og om Overfald paa sagesløs Mand kan jeg personlig tale med, da jeg to Gange er bleven overfaldet i Københavns Gader. — Kriminalisterne have formentlig ingen særlig Sagkundskab i Henseende til Spørgsmaalet om Pryglestraffens Ønskelighed, Løsningen heraf er i høj Grad et almindeligt Følelsspørgsmaal, og det forekommer mig, at der i Aften er set alt for meget hen til Voldsmændenes, for lidt til deres Ofres Tarv. Jeg ser ingen Grund til ikke at gøre det Eksperiment, som det foreliggende Lovforslag gaar ud paa, for at se, om den nye Straf ikke vil gøre sin Nytte.

Dirigenten udtalte Ønsket om, at de faldne Udtalelser maatte blive Genstand for alvorlig Overvejelse hos de Mænd, i hvis Hænder denne vigtige Sags Afgørelse ligger, og hævdede derefter Mødet.

Adgang til Besøg i de danske Strafanstalter.

I Anledning af stedefundet Misbrug af en given Tilladelse til at bese. en af Strafanstalterne har Justitsministeriet nu foreskrevet, at saadan Tilladelse fremtidig kun kan gives af Ministeriet. Tidligere var ifølge Cirkulære af 10. Januar 1893 Reglen den, at der uden Henvendelse til Ministeriet gives Adgang til »Personer, der ifølge deres Livsstilling som Fængselsembeds mænd, Dommere, Præster, Læger, Rigsdagsmænd, Lærere eller lign. kunde antages at have berettiget Interesse i at bese Anstalten og at ville benytte deres ved Besøget erhvervede Kundskab med Diskretion.«

Skønt denne Regel maaske var vel liberal og en strengere godt kunde tiltrænges for at holde den rene Nysgerrighed borte, er paa den anden Side den refererede ny Bestemmelse lidt vel absolut. Navnlig var det at ønske, at der i alt Fald kunde gives Anstaltens Forstandere Bemyndigelse til paa egen Haand at forevise Fængslerne for Personer, der legitimere sig som Fængselsmænd, da det vil være overordentlig upraktisk, om disse, der ikke sjælden komme rejsende lang Vejs fra og have knap Tid, skulle være nødte til at spille Dage for at erholde Ministeriets Tilladelse, som — behørig Legitimation forudsat — i Virkeligheden ikke vel kan nægtes. Det stødende heri vil være saa meget mere fremtrædende for dem, der have erfaret, hvor imødekommende Fængselsmænd som Regel modtages i udenlandske Fængsler, selv hvor Besøgene — som i de store Byer — ere saa talrige, at det virkelig kan blive besværligt.

G. S.

Spørgsmaal til Fængelskongressen i Buda-Pesth i Sommeren 1905.

(Besvarelser indsendes inden 1. April 1904 til Dr. Guillaume, Bern.

Forste Sektion.

Straffelovgivning.

1ste Spørgsmaal.

a. For hvilke Forbrydelser bør der foreskrives Bøder som Tillægsstraf?

b. Efter hvilke Regler bør Bøder søges inddrevne i domfældtes Gods og den subsidiaire Fængselsstraf komme til Anvendelse?

2det Spørgsmaal.

Hvilke ere de objektive og subjektive Betingelser for Bedrageriforbrydelsen?

3die Spørgsmaal.

Bør Hæleri betragtes som en særskilt Forbrydelse eller som en Art af Meddelagtighed?

4de Spørgsmaal.

Give de ved Juryinstitutionen indvundne Resultater Anledning til at indføre Reformen i denne?

2den Sektion.

Fængselsvidenskabelige Spørgsmaal.

1ste Spørgsmaal.

Paa hvilken Maade foretages bedst en Klassificering i moralsk Henseende af Fangerne, og hvilke Følger kan denne Klassificering medføre?

2det Spørgsmaal.

Bør Arbejdstvang anvendes over for Varetægtsfanger, naar de tidligere have været idømte Frihedsstraf?

Hvis man ikke bør paalægge disse at arbejde, bør Varetægtsarrestens Indflydelse paa Straffetidens Længde da ikke gøres afhængig af, om paagældende frivillig har paataget sig at arbejde under Varetægtsarresten eller ej?

3die Spørgsmaal.

Efter hvilke Principper, i hvilke Tilfælde og paa hvilket Grundlag bør man tilstaa Fanger eller deres Familie Erstatning for Ulykkestilfælde, der indtræffe under Straf-arbejdet?

Hvilke særlige Bestemmelser bør der i saa Henseende træffes med Hensyn til de unge Fangers Arbejde i Kolonierne eller i de offentlige eller private Opdragelsesanstalter?

4de Spørgsmaal.

Er det nødvendigt at oprette særlige Anstalter for:

- a) ikke fuldt tilregnelige Personer,
- b) Vanedrankere.

Efter hvilke Principper bør i bekræftende Fald disse Anstalter indrettes?

5te Spørgsmaal.

Efter hvilke Principper kan man tillade og hvorledes bør man organisere Fangernes Sysselsættelse ved Landarbejde eller andre samfundsnyttige Friluftsarbejder?

Tredie Sektion.

Præventive Forholdsregler.

1ste Spørgsmaal.

Hvilken er i de forskellige Lande den almindelig anerkendte Indflydelse af Alkoholismen paa Kriminaliteten?

Hvilke særlige Midler bør man anvende over for Fanger i Almindelighed for at bekæmpe Alkoholismen?

2det Spørgsmaal.

Hvilke Midler har man til Bekæmpelse og Behandling af Tuberkulosen og til at undgaa dens Udbredelse i de forskellige Fængselsetablissementer?

3die Spørgsmaal.

Fastsættelse af Grænserne for Statens Ret til at intervenere i Fængselsselskabernes Virksomhed?

Fjerde Sektion.

Spørgsmaal vedrørende Børn og mindreaarige.

1ste Spørgsmaal.

Bør Staten træffe Foranstaltninger for at tage Fangerne Børn under Forsorg?

Hvilke Forholdsregler ville i saa Henseende være de mest tjenlige?

2det Spørgsmaal.

Bør der oprettes Anstalter til Observation af unge Forbrydere, fordærvede eller moralsk forsømte Børn?

Hvorledes skulle de i bekræftende Fald indrettes?

3die Spørgsmaal.

Da forskellige Staters Love foreskrive Fængsel for visse Klasser af mindreaarige Forbrydere, hvilket System bliver da at anvende?

Skulle de unge Fanger udstaa hele Straffen eller kun en Del af den i Celle?

4de Spørgsmaal.

Hvilke Midler ville, foruden de almindelige Opdragsmidler, være de virksomste til Beskyttelse af moralsk forsømte Børn og til Forbedring af fordærvede Børn, som endnu ikke have begaaet nogen strafhar Handling?

Forskellige Meddelelser.

Et Signatur.

For Seinejuryen dømtes for nylig en Morder til livsvarigt Tugthus. Forbrydelsen er ikke særlig interessant, men fortjener at bemærkes paa Grund af den ejendommelige Maade, hvorpaa Gerningsmanden blev opdaget. — En Person ved Navn Reibel, der var Tjener hos en Tandlæge, fandtes dræbt i sin Herres Bolig. Lejligheden var udplyndret. Intet pegede paa nogen bestemt Gerningsmand; ingen Mistanke mod nogen. Ved nærmere Undersøgelse fandtes imidlertid paa en Vindusramme Mærket af en Tømmelfinger, hvis Papillarlinier havde efterladt et svagt Aftryk paa den hvide Maling. Bertillon fotograferede Mærket, tog en Cliché af Fingeraftrykket, forstørrede det 10 Gange, eftersøgte i sin Million af Maalekort et lignende Aftryk og fandt det. „Reibels Morder er Henri Léo Scheffer, for Tiden i Strafanstalt,“ skrev han til Generalprokurøren. Scheffer afhentedes, arresteredes, tilstod. Uden at vide det havde han signeret sin Forbrydelse.

Tilfældet er en Sejr for Antropometrien. Det indeholder tillige en stærk Opfordring for d'Hrr. Mordere til fremtidig at bruge Handsker.

Lærde Navne.

Nervelægerne gør bestandige Fremskridt i deres Videnskab. Flere og flere menneskelige Smaaejendommeligheder klassificeres som Udslag af Nerverelidelser, og faa deres Navne. Den neurologiske Kongres i Bryssel, som holdtes i Sommer, kan rose sig af at have lanceret en ny Række saadanne Navne:

Mistakostrepsomani — den Vane unge Mennesker har med Haanden at kærtegne den spirende Knebelsbart.
Strepsorabdomani — den Vane Fægtelærere o. l. har at slaa Hjul i Luften med Stok eller Paraply,

Otodaktylomani	— den Vane Folk undertiden har, under Samtale og helst naar de ere lidt forlegne, at putte Lillefingeren ind i Øret,
Stomodactylomani	— Vanen nervøst at putte Fingeren i Munden
Onyxophagomani	— Vanen nervøst at kradse sine Negle,
Harmoniomani	— Vanen at tromme paa Vinduet eller med Foden trampe Takten til en uhyrlig Melodi.
Spingomani	— urimelig stærk Gestikulering og nervøse, urolige Bevægelser,
Trepodomani	— nervøst at bevæge sit Ben — én som bekendt for Naboerne meget generende Vane,
Kratopodomani	— Vanen under Samtale at lægge Benene over Kors og trække i sine Støvler.

Pavernes Død.

Som bekendt bliver ved en Paves Død hans Hoved 3 Gange berørt med en Hammer af en Kardinal; denne Skik er en hedensk Levning fra det gamle Rom, hvor de tjenstgørende Slaver 3 Gange med en Hammer bankede paa de faldne Gladiatorers Hoveder for at konstatere deres Død. Mercur, de Dødes Ledsager, antoges at gøre det samme, og deraf kommer det, at han fremstilles med en Hammer i Haanden. Paa de etruskiske Vaser fremstilles Charon paa samme Maade. — I den nyeste Tid benyttes Hammeren af Lægevidenskaben for at konstatere mulige Tilfælde af Skindød, saaledes efter Schweizerlægen Mayors Metode, men her virker Hammeren ved sin Temperatur (den er forinden bleven dyppet i kogende Vand), ikke ved Slaget.

B I L A G

TIL

NORDISK TIDSSKRIFT FOR FÆNGSELSVÆSEN
OG PRAKTISK STRAFFERET

DE CENTRALE
STRAFANSTALTER I NORDEN

VED

AAR 1900

KJØBENHAVN

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE

Tukthuset i Åbo.

Historik. Denna straffanstalt är uppförd å Kakola-berget i Åbo stad, vester om Aura å och Slottsgatan. En 525 meter lång zigzag-väg leder uppför detta branta berg, å hvars platå anstalten är belägen.

I folkspråket kallas tukthuset »Kakola», hvilket namn ofta är liktydigt med straffanstalt i allmänhet.

Genom nådigt beslut af den 17 december 1839 förordnades, att, sedan Sveaborg, der paa lifstid eller vissa år dömda förbrytare, bekännelsefångar samt för lösdrifveri till allmänt arbete dömda personer af mankön sedan århundradets början förvarats, dåmera icke erbjöd tillfälle till arbete för sistsagda kategori af fångar, så borde fyra arbets- och korrektionsinrättningar uppföras. Kort derpå iordningställdes provisionella korrektionshus i Åbo och Tavastehus slott, hvarjemte uppförandet af byggnader för ett korrektionshus å Kakola-berget påbörjades enligt ritningar af Ernst Bernhard Lohrmann. Arbetet å hufvudbyggnaden med sina två flyglar skred blott långsamt framåt, då allt stenarbete verställdes af hjonen ifrån den närbelägna provisionella korrektionsinrättningen å slottet. Den yttre betäckningen af huset är nämligen af huggen granit.

Direktionen för arbets- och korrektionsinrättningen, som utgjordes af guvernøren Cronstedt, såsom ordförande, och gymnasialektorn, doktor Hertzberg, handlanden Ithimacus,

borgmästaren Kekoni, hofrättsassessorn af Heurlin, hofrättsprotonotarien Rotkirch och landssekreteraren von Haartman, såsom ledamöter, antog vid sitt sammanträde den 11 februari 1853 kronolänsmannen Johan Fagerroos till uppsyningsman vid det under byggnad varande korrektionshuset, som följande sommar blef färdigt. Den 1 juli 1853 inflyttade arbets- och korrektionshjonerna, 80 till antalet, men uppsyningsmannen kunde först den 1 oktober samma år taga sin bostad i besittning, ty en del af den i Åbo stationerade ryska militären hade under sommaren, då kolera härjat å orten, för vinnande af bättre utrymme i kasernerna, inlogerats uti korrektionshuset. Vid utgången af år 1854 utgjorde hjonens antal endast 16. För beredande af större utrymme för militärtrupper, öfverflyttades nemligen under året 59 hjon till Kronoborgs slott i Tava-stehus. Genom nådigt pardonsplakat frigåfvos den 23 maj 1855 de från 1854 qvarstående 16 och under året 1855 tillkomne 2, hvarför korrektionshuset indrogs och begagnades sedan under de närmast följande åren såsom tillfällig bostad för militären.

Då erfarenheten visade, att Sveaborgs fästning, der lifstidsfångar, fångar dömda på vissa år äfvensom bekännelsefångar fortfarande förvarades, icke lämpade sig för ändamålsenlig behandling af dessa olika kategorier, förordnades att alla på viss tid dömda brottslingar skulle öfverflyttas till det indragna korrektionshuset å Kakola-berget i Åbo, hvars byggnader borde för sådant ändamål undergå behöfliga förändringar. Sedan af länearkitekten Chievitz uppgjorda erforderliga ritningar med kostnadsförslag ej mindre till förändringar i nämnda byggnaders inredning än till de nybyggnads- och öfriga arbeten, som för omförmälda ändamål blefve af nöden och hvarför utgifterna beräknats till 21,060 rubel, godkänts, uppdrogs åt arkitekten F. W. Luchou att leda sagda arbeten. Dessa bestodo hufvudsakligast uti logementens förseende med starka jerngaller, hvarjemte ringmur och bröstvärmur samt planeringar

måste utföras. På hösten 1862 kunde byggnaderna upplåtas för ändamålet och förvaltas enligt »Nådigt reglemente för Straffängelset i Åbo af den 6 augusti 1861«. Till inrättningens första direktör utnämndes Sven Salomon Mustelin, som jemte 1 bokhållare, 2 vaktmästare och 20 fångknektar hade att hålla den till 350 man uppgående fångpersonalen till arbete och ordning i ett gemensamhetsfängelse, hvilket för disciplinära ändamål förfogade öfver endast fyra mörka celler. Ej underligt därför att disciplinen vardt derefter. Så heter det i en inspektionsberättelse af år 1866: »disciplinen syntes öfverhufvud vara något slapp, hvartill anledningen synbarligen var den, att såväl anstaltens föreståndare som betjening mera fruktade för fångarne, än desse för de förre«.

Nya principer i fråga om brottens natur och bestraffning hade småningen gjort sig gällande. Missgernings- och Straffbalkarne i 1734 års lag motsvarade icke vidare rättsåsigterna, ehuru monarken vidsträkt användt sin benådningsrätt och alltsedan år 1826 icke stadfäst något dödsstraff, hvarutom man genom leutation sökt undvika verkställandet af kroppsstraff. Erkännande behofvet af omdaning af dessa balkar, aflät regeringen till ständerna år 1863 en proposition angående grunderna för en ny strafflag. Det är paa dessa af ständerna godkända grunder, som landets nya strafflag af den 19 december 1889 hvilat. I afvaktan på detta, mycken tid kräfvande lagstiftningsarbetes fullbordan, utfärdades år 1866 ett antal förordningar, som hade till syfte att underlätta öfvergången till den moderna strafflagstiftningen. Bland dessa förordningar, märkes den om verkställighet af frihetsstraff af olika grader och tidslängd. Samtidigt förbereddes äfven en reform af fängelseväsendet. Genom det nya straffsystemet skulle nemligen förbrytarens onda böjelser bekämpas, samt han sjelf genom arbete och undervisning återföras på det rättas väg. För tillämpningen af et sådant system voro de gamla fängelserna odugliga. Nya byggnader måste uppföras. År 1873 tillsattes en

komité för at uppgöra förslag i sådant syfte. Enligt dette förslag byggdes vid tukthuset i Åbo åren 1876—1879 tvenne cellflyglar, hvarjemte för direktören och vaktmästarene, hvilka tidigare haft bostäder i centralbyggnaden, uppfördes öster om fängelsebyggnadskomplexen ett tvåvånings stenhus. Sålunda utvidgadt, för en kostnad af 551474:65 mark, är tukthuset ett centralfängelse, der de af landets manliga förbrytare, hvilka blifvit dömda till 4 års tukthusstraff eller derutöfver, förvaras.

Till anstaltens direktör utsågs år 1878 Petter Adolf Brofeldt, som i fängelsereformarbetet verksamt biträdt Adolf Grotenfelt, hvilken år 1867 blifvit utsedd till inspektör för fängelserna och sedermera förordnades til öfverdirektör i den år 1881 inrättade fångvårdsstyrelsen. Det var ej nog med att de nödvändiga byggnaderna anskaffades. Hela förvaltningen måste organiseras, hevakningspersonalen inöfvas, fångarnes arbete ordnas, samt det hele ledas i den anda af allvarlig stränghet parad med menniskovänlighet, som det nya systemet fordrade. Brofeldt efterträddes 1884 af Arthur Becker och denne åter 1885 af Werner Hjelman. Under den sidstnämndes direktorat uppfördes 1892 ett stenhus i två våningar vid Slottsgatan, innehållande tukthusets försäljningsmagasin i första och bostäder för bokhållaren och arbetsledaren i andra våningen, äfvensom under åren 1893 och 1894 den s. k. boxafdelningen i rät vinkel emot östra flygeln af centralbyggnaden. Sedan den 1 juni 1896 år undertecknad direktör vid tukthuset. Från de fem senaste åran finnas att anteckna: sammanbyggandet af nedersta våningarna uti centralbyggnadens hufvudparti och dess tvenne flyglar, hvilka tidigare från detsamma åtskilts af tvenne breda portgångar; inredandet af 12 säkerhetsceller i dagcellsflygeln; förbindandet af tukthuset med stadens kloaknät; uppförandet af tvenne stora magasin af trä vester om fängelset; inrättandet af en borrhunn å borggården; uppdyrkning af åkerjord på norra slutningen af berget; samt slutligen kringgårdandet af hela fängelseom-

rådet, hvarigenom en af allmänheten sedan gammalt trafikerad väg enom fängelseområdet afstängts.

Orientering. Tukthusets område utgöres af Kakolaberget, som höjer sig 36,06 meter öfver lågvattenytan i Aura å och upptager en areal af 15,7 hektarer. Den rektangulära på tre sidor kringbygda borggården upptager här af 1,4 hektarer. Odlad jord förefinnes 3,6 hektarer. Resten eller 10,7 hektarer består af granitberg, hvaraf tillsvidare endast 1 hektar upptagits af det stenbrott, som sysselsatt en betydande del af anstaltens fångar.

Byggnadernas läge. Såsom af bilagda plan framgår, utgöres anstalten af 3:ne hufvudbyggnader, hvarje i tre våningar, nemligen en centralbyggnad och tvenne på ömse sidor om denna samt i linje med densamma belägna flygelbyggnader, hvilka förmedels korridorer uti andra och tredje våningarna stå i förening med centralbyggnaden, men i de nedersta våningarna numera äro dermed sammanbyggda. Utmed östra sidan af gårdsplanen reser sig i delsvi 4 våningar en tegelbyggnad med boxes, celler och arbetssalar. Å norra sidan äro bad- och bykstuga, bageri, bryggghus, smedja och magasin uppförda. Å vestra sidan löper en stenmur, hvilken sträcker sig från badstugan till vestra flygelns gavel. I denna ringmur finnas anstaltens inkörsport. På den modsatta eller östra sidan finnes i ringmuren emellan boxafdelningen och centralbyggnaden en andra port, hvarigenom de i stenbrottet sysselsatta fångarna passera. Ifrån centralbyggnadens midt utgå tvenne cellflyglar. Samtliga byggnader äro försedda med rödmålade plåttak.

Vattenledning. Emellan cellflyglarna äro inrättningens ångqvarn och borrhvunn belägna. Brunnen lemnar den för anstaltens behof erforderliga vattenmängde, utgörande

15,000 liter per Dag. Vattnet uppfordras medels ångkraft i stora behållare, hvarifrån vatten drifves till särskilda å byggnadens vindar ställda cisterner för att derifrån vidare ledas till de särskilda lokalerna.

Aflopsledning. Affallsvattnet bortrinner till stadens kloaknät, hvarmed anstalten sedan 1899 står i förbindelse. Samtliga klosetter äro så inrättade, att de flytande excrementen ledas i kloaknätet och endast de fasta uppsamlas i behållare och blandas med torfströ; hvarefter de tömmas i det nordvest om anstalten af gråsten uppförda pudrettmagasinet.

Belysning. Belysningen i anstalten sker med petroleum-lampor, men under den mörkare årstiden upplyses borggården af 3 och hufvudfaçaden af 1 elektrisk båg-lampa, hvilka samtliga matas från en dynamo, som drifves af qarnmaskinen.

Skyddsåtgärder. Utom särskilda tillkopplingsslangar till vattenledningen, eger tukthuset tvenne starka sprutor. Från samtliga afdelningar finnes ringledning till tukthusets yttre bevakningstrupp, som 8 man stark är städse färdig att vid behof inskrida. Genom en telefoncentral i utvaktens logement står anstalten i förbindelse med tjenstebostäderna och staden.

Vaktpersonalen, som är uniformerad, bär under tjänstgöringen inom anstalten revolver och huggare och vid yttre bevakning långskjutande gevär. Någon militärvakt förekommer ej sedan år 1896, då vid tukthuset för dess yttre bevakning anställdes en vaktförman och 14 man, för hvilka logement anvisades i centralbyggnaden.

Byggnaderne: a) *Centralbyggnaden.* Centralbyggnaden, som är uppförd af huggen granit i tysk-romersk renässansstil, har en längd af 132 meter och en bredd af 15 meter.